

ISLOM KARIMOV

**O‘ZBEKISTON ERISHGAN
YUTUQ VA MARRALAR —
BIZ TANLAGAN ISLOHOTLAR
YO‘LINING TASDIG‘IDIR**

22

Toshkent
«O‘zbekiston»
2015

PREZIDENT ISLOM KARIMOVNING “SHARQ TARONALARI” TO‘QQIZINCHI XALQARO MUSIQA FESTIVALINING OCHILISHIGA BAG‘ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI TABRIK SO‘ZI

Muhtaram festival qatnashchilari!

Qadrli mehmonlar!

Xonimlar va janoblar!

Avvalo, dunyoning qadimiy shaharlaridan biri bo‘lmish Samarqand shahrida, mana shu muhtasham Registon maydonida to‘planib turgan siz, aziz “Sharq taronalari” xalqaro musiqa festivali ishtirokchilarini qutlashga, barcha-barchangizga o‘zimning samimiy hurmat-ehtiromimni bildirishga ruxsat bergaysiz.

Bugungi musiqa va san‘at forumida qatnashayotgan yuksak martabali mehmonlarimizga – YUNESKO Bosh direktori Irina Bokova xonimga, Xalqaro madaniyat va san‘at uyushmasi bosh kotibi Kuo Li Min xonimga, Xalqaro folklor ijodiyoti tashkiloti bosh kotibi janob Mun Xyung Sukka, Osiyo xalqaro san‘at festivallari uyushmasi raisi janob Chen Shenglayga, Koreya Respublikasi Prezidentining madaniyat va san‘at siyosati masalalari bo‘yicha maslahatchisi janob Xyung Van Li va boshqa qadrli do‘stlarimizga o‘zimning chuqur hurmat va tashakkurimni izhor etaman.

Festivalimizda xalqaro miqyosda keng tanilgan mashhur musiqa arboblari – Marokashdagi “Timitar” xalqaro musiqa festivali rahbari janob Braxim El Mazned, Yapon musiqa assotsiatsiyasi prezidenti janob Kavase Tadasuke, shuningdek, Afg‘oniston axborot va madaniyat vaziri janob doktor Said Mahdum Raxin, Kuala-Lumpur shahri meri janob Datuk Ahmad Feysal Tolib qatnashayotgani bizning anjumanimizga alohida e’tirof va nufuz bag‘ishlaydi.

Xalqaro festivalimizda yana bir hurmatli mehmonimiz – Amerika Qo‘shma Shtatlari Kongressining a‘zosi, taniqli siyosatchi janob Jeyms Patrik Moranning ishtirok etayotgani barchamizga katta mamnuniyat yetkazadi.

Shu fursatdan foydalanib, bugun musiqa bayramimizda hozir bo‘lgan xorijiy davlatlarning O‘zbekistondagi muhtaram elchilari va vakillarini qutlashni istardim.

Bugun biz jahonning 52 ta davlatidan kelgan siz, aziz

mehmonlarimizni sharqona ehtirom bilan “Xush kelibsiz azim Samarqand zaminiga, xush kelibsiz mehmondo‘st O‘zbekistonimizga!” deb kutib olamiz.

Hurmatli do‘stlar!

Bugun biz “Sharq taronalari” xalqaro musiqa festivalini yurtimizda to‘qqizinchi bor o‘tkazmoqdamiz. Har safar navbatdagi festivalni o‘tkazar ekanmiz, mazkur anjumanni dunyoning eng ko‘hna shaharlaridan biri bo‘lgan Samarqandda o‘tkazish haqida YuNESKO tomonidan qo‘llab-quvvatlangan qarorimiz naqadar to‘g‘ri bo‘lganiga takror va takror ishonch hosil qilamiz.

Asrlar davomida umumbashariy madaniyat va sivilizatsiya markazlaridan biri bo‘lib kelayotgan, afsonaviy Sharq timsoli, o‘zining yetti iqlimga mashhur me‘moriy obidalari, buyuk salohiyati, go‘zal va so‘lim tabiati bilan har qanday odamni o‘ziga maftun etadigan bu tarixiy shahar eng yuksak xalqaro anjumanlarni o‘zida qabul qilishga har tomonlama munosibdir.

Bunday ulug‘vor va tabarruk shaharning yuragi bo‘lmish, Registon deb nom olgan, dunyoda kam uchraydigan bu muhtasham sahna, hech shubhasiz, milliy mumtoz taronalarga yangicha, betakror go‘zallik va nafosat baxsh etadi, ming-minglab san‘at muxlislari xotirasida o‘chmas iz qoldiradi.

Aynan Samarqand zaminida poydevor qo‘yilgan “Sharq taronalari” festivalining o‘z oldiga qo‘ygan g‘oya va maqsadlarini qisqacha ifoda qiladigan bo‘lsak, ular avvalambor musiqa san‘atini ulug‘lashga, uning odamlarga bo‘lgan ta‘sirini oshirish, ezgu orzu-umidlarni musiqa orqali tarannum etishga va shu asosda dunyodagi turli millat va elatlarning vakillarini hech qanday tarjimonsiz bir-biriga bog‘lash, do‘stlik va hamjihatlikni yanada mustahkamlashga qaratilgani bilan ayniqsa e‘tiborlidir.

Muhtaram festival qatnashchilari!

Biz barchamiz sizlarning timsolingizda ana shunday buyuk va bebaho ma‘naviy boylikni asrab-avaylash va rivojlantirish yo‘lida beg‘araz xizmat qilayotgan, Sharqning mumtoz san‘atini yangi-yangi yosh avlodlarga bezavol yetkazib kelayotgan fidoyi insonlarni, mohir san‘at ustalari va ustozlarini ko‘ramiz.

Shu ma‘noda, bugun biz boshimizdan kechirayotgan notinch va o‘ta murakkab bir zamonda xalqlarni bir-biriga o‘zaro yaqinlashtirish,

mushtarak ildizlarni bir-biriga payvand etishda, mintaqa va butun dunyoda tinchlik va osoyishtalikni mustahkamlash yoʻlida musiqa sanʼatining beqiyos kuchi va taʼsirini namoyon etishda “Sharq taronalari” kabi festivallarning ahamiyatini oʻlchash va qiyoslash qiyin, desam, haqiqatni aytgan boʻlaman.

Ayni mana shunday olijanob maqsadlarni oʻz zimmasiga olgan, turli-turli mintaqa va mamlakatlardan kelgan siz, hurmatli madaniyat vakillarini aziz mehmonlarimiz sifatida qabul qilamiz, sizga berilgan isteʼdod va talant oldida taʼzim qilamiz.

Aziz festival ishtirokchilari!

Tobora ulkan obroʻ va eʼtibor topib borayotgan “Sharq taronalari” xalqaro musiqa anjumanini yuksak darajada oʻtkazish uchun puxta tayyorgarlik koʻrish va kerakli imkoniyatlarni tugʻdirish albatta tashkilotchilardan, avvalo Samarqand ahlidan katta masʼuliyat talab etishini hammamiz yaxshi tushunamiz.

Bugun hech ikkilanmasdan aytish mumkin: ayni shunday tayyorgarlik ishlarida jonbozlik koʻrsatgan, oʻzining mehmondoʻstligi, ajoyib fazilatlarini bilan dunyoda nom qozongan Samarqand ahliga barchangizning nomingizdan, shaxsan oʻz nomimdan samimiy minnatdorlik bildirishni oʻzining burchim deb bilaman.

Fursatdan foydalanib, shu azim shaharda tugʻilib oʻsgan, voyaga yetgan inson sifatida men uchun doimo aziz va qadrdon boʻlgan Samarqand xalqiga, keksayu yosh barcha hurmatli hamyurtlarimga farzandlik mehrim va sadoqatimni yana bir bor izhor etish menga cheksiz xursandchilik va baland ruh bagʻishlaydi.

Aziz yurtdoshlarim!

Muhtaram mehmonlar!

Barchangizni bagʻrimga bosib, bugungi goʻzal bayram bilan – “Sharq taronalari” xalqaro musiqa festivalining ochilishi bilan yana bir bor tabriklayman.

Hamhangizga sihat-salomatlik, baxtu saodat, anjuman ishiga muvaffaqiyat tilayman.

Eʼtiboringiz uchun rahmat.

MUSTAQILLIK — BARCHA EZGU REJA VA MARRALARIMIZNING MUSTAHKAM MEZONIDIR

*Prezident Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi
mustaqilligining yigirma ikki yilligiga bag‘ishlangan tantanali
marosimdagi tabrik so‘zi*

Aziz vatandoshlar!

Muhtaram mehmonlar!

Bugun mamlakatimiz, butun xalqimiz asrlar davomida orziqib, intilib kutgan, hayotimizning ma‘no-mazmuni, ongu shuurimizni tubdan o‘zgartirgan Mustaqillik kunining yigirma ikki yilligini baland ruh va shodu xurramlik bilan nishonlamoqda.

Ana shu buyuk ayyom bilan, haqiqatan ham barchamiz uchun eng ulug‘, eng aziz bayram bilan siz, qadrli yurtdoshlarimni, sizlarning timsolingizda butun xalqimizni chin qalbidan tabriklashdan baxtiyorman.

Mustaqillik deganda, uning ma‘no-mazmunini biz avvalo huquq deb qabul qilamiz. Mustaqillikka erishish – bu o‘z taqdirimizni qo‘limizga olib, yurtimizning yer osti va yer usti boyliklariga ega bo‘lish, biz qanday ulug‘ tarix, madaniyat va ma‘naviyatga ega ekanimizni, o‘zligimizni chuqur anglab, beqiyos salohiyatimizni ishga solish, qadriyatlarimizni, dinu diyonatimizni tiklash kabi buyuk va muqaddas burchimizni amalga oshirishdir.

Mustaqillik – bu hech kimga qaram bo‘lmasdan, o‘z milliy manfaatlarimizni, uzoq va davomli maqsadlarimizni ko‘zlab, iqtisodiyotimizning barqaror sur‘atlar bilan o‘shishini ta‘minlash, aholimizning farovonligini, xalqaro maydonda Vatanimizning obro‘-e‘tiborini munosib darajaga ko‘tarishdir.

Shu bilan birga, ertangi kunimizni yanada yuksaltirishga mustahkam zamin yaratish, biz boshlagan buyuk ishlarni davom ettirishga qurbi-qudrati yetadigan, hech kimdan kam bo‘lmasdan hayotga kirib kelayotgan yetuk va barkamol, mustaqil fikrlaydigan yangi avlodni kamol toptirish demakdir.

Biz oldimizga qo‘ygan buyuk maqsadlarni amalga oshirishda o‘tgan yigirma ikki yil davomida erishgan va jahon tan olgan yutuq va marralar – milliy demokratik davlat qurish, iqtisodiyotimizni yangi asosda tashkil

etish, hayotimiz darajasi va sifatini oshirish borasidagi keng ko‘lamli ishlarimizni, shahar va qishloqlarimiz, butun mamlakatimizning qiyofasi tobora ochilib, obod bo‘lib borayotganini ko‘z o‘ngimizdan o‘tkazadigan bo‘lsak, qani, ayting, aziz do‘stlarim, qarddonlarim, istiqolga erishmasdan turib, bunday yuksak natijalarga yetib borishimiz mumkinmidi?

Bunga javob bitta: Yo‘q va aslo yo‘q.

Faqatgina mustaqillik va yana bir bor mustaqillik bu yo‘lda tog‘dek mustahkam asos va qudratli zamin bo‘ldi.

Barchani hayratda qoldirayotgan bunday ulkan o‘zgarishlarni sarhisob qilishda tabiiy bir savolga murojaat qilsak o‘rinli bo‘ladi: ya‘ni, biz kecha kim edigu bugun kim bo‘ldik?

Kecha O‘zbekistonimiz o‘ta og‘ir ijtimoiy-iqtisodiy muammolar girdobida qolib ketgani, qoloq, faqatgina paxta xomashyosi yetishtiradigan mintaqaga aylanib qolgani, xalqimizning hayot darajasi va sotsial ahvoli qanday ayanchli holatda bo‘lgani va bularning barchasi respublikamizni jar yoqasiga olib kelgani, o‘ylaymanki, hali-beri ko‘pchilik yurtdoshlarimizning yodidan chiqqan emas.

Mamlakatimizning tarixan qisqa davrda o‘zini o‘zi boqishga qurbi yetmagan nochor o‘lkadan o‘z kuchi va salohiyatiga tayangan, o‘z sarhahlari, o‘zining tinch va osuda hayotini himoyalashga qodir bo‘lgan, bugun izchil va barqaror sur‘atlar bilan rivojlanib borayotgan zamonaviy, mustaqil va suveren davlatga aylangani barchamizga g‘urur-iftixor bag‘ishlamoqda va aksariyat xalqaro kuzatuvchilarning havasini tortmoqda.

El-yurtimiz qanday katta yutuq va marralarga erishganining tasdig‘ini anglash uchun oxirgi yillar davomida biz qo‘lga kiritgan natijalarni, Vatanimizning bugungi salohiyati va o‘shish sur‘atlarini o‘zida yaqqol ifoda etadigan ko‘rsatkichlarga e‘tibor qaratishni o‘rinli deb bilaman.

Bugungi kunda 2000-yilga nisbatan mamlakatimizning yalpi ichki mahsuloti 3,1 barobar, aholi jon boshiga hisoblaganda 2,6 karra o‘sgani, eksport hajmi 4,4 barobar, nominal ish haqi solishtirma narxlarda 22-marta, pensiyalarning o‘rtacha miqdori 12,7 barobar oshgani, aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan real daromad esa 8,4 barobar ko‘paygani va oxirgi olti yil davomida iqtisodiyotimizning o‘shishi 8 foizdan oshib kelayotgani – bularning barchasi dunyo miqyosida kamdan-kam uchrayotgan raqamlar, desam, ayni haqiqatni aytgan bo‘laman.

Istiqolol yillarida yoqilg‘i-energetika, g‘alla mustaqilligiga, o‘zimizni

eng zarur iste'mol mollari bilan to'liq ta'minlashga erishganimiz, eng muhimi, yurtimizda aholi salomatligi mustahkamlanib, onalar o'limi 3,2 barobar, bolalar o'limi 3,4 barobar kamaygani, odamlarimizning o'rtacha umr ko'rish darajasi 66 yoshdan 73,5 yoshga uzaygani bizning qanday katta yuksalish yo'lini bosib o'tganimizdan va xalqimizning hayot sifati o'sib borayotganidan dalolat beradi.

Vaqt o'tishi bilan biz tanlagan, chuqur o'ylangan demokratik islohotlar, dunyoda "o'zbek modeli" deb e'tirof etilgan taraqqiyot strategiyasi naqadar to'g'ri ekaniga, xalqimizning manfaatiga to'la javob berayotganiga yana va yana bir bor iqror bo'lmoqdamiz.

Biz erishgan yutuq va marralarning asosiy omili haqida gapirganda, hech ikkilanmasdan aytish mumkin – biz bugun o'zimizning dunyoqarashimiz, ongu tafakkurimiz, hayotga, mehnatga, yon-atrofga munosabatimiz bilan kechagi – 90-yillardagi odamlar emasmiz.

Biz bugun erkin fikrlaydigan, ongli yashaydigan, siyosiy, huquqiy va ma'naviy saviyasi tobora o'sib borayotgan, o'z kelajagini, kim uchun va nima uchun mehnat qilayotganini o'ziga aniq tasavvur etayotgan xalqmiz.

Biz bozor iqtisodiyotiga asoslangan demokratik davlat, fuqarolik jamiyati qurish, dunyodagi taraqqiy topgan mamlakatlar qatoriga ko'tarilishdek oliy maqsadni o'z oldimizga qo'ydik va bu yo'ldan bizni hech qanday kuch qaytara olmaydi.

Hurmatli yurtdoshlarim!

Bugun biz boshimizdan kechirayotgan notinch va tahlikali zamonda turli mintaqalarda, yon-atrofimizda qarama-qarshilik va qonli to'qnashuvlar tobora kuchayib borayotganini ko'rib, kuzatib, beg'amlik va beparvolikka yo'l qo'ymasdan, hushyorlik va uyg'oqlik bilan yashashni hayotning o'zi barchamizdan talab etmoqda.

Biz eng katta boyligimiz bo'lmish, jamiyatimizda hukm surayotgan millatlar va fuqarolar o'rtasidagi do'stlik va ahillik, mehr-oqibat muhitini mustahkamlash, yaqin va uzoq qo'shnilarimiz bilan o'zaro hurmat va hamjihatlikni yanada kuchaytirishni o'zimizning eng ustuvor vazifamiz sifatida ko'ramiz.

Shu ma'noda, xalqimizning yurak-yuragiga singib, hayotining mazmuniga aylanib ketgan "Bizga tinchlik va omonlik kerak" degan ezgu da'vatni amalga oshirish hammamizning eng dolzarb vazifamiz bo'lishini istardim.

Muhtaram do'stlar!

Shu fursatdan foydalanib, bugun bizning bayram quvonchimizga sherik bo‘layotgan yurtimizdagi xorijiy davlatlarning elchilari va xalqaro tashkilotlarning vakillariga, barcha hurmatli mehmonlarimizga samimiy va ezgu tilaklarimizni izhor etishga, ularning barchasiga sihat-salomatlik va ishlarida yangi omadlar tilashga ijozat bergaysiz.

Mana shu unutilmas damlarda ko‘pni ko‘rgan, ne-ne sinov va qiyinchiliklarda toblangan, ko‘p asrlik tariximizda o‘chmas iz qoldirib, O‘zbekistonimizning bugungi va ertangi kunini bunyod etishda fidoiylilik ko‘rsatib kelayotgan mehnatkash va bag‘rikeng xalqimizga beqiyos hurmatimni bildirib, bosh egib ta‘zim qilishni o‘zinning burchim deb bilaman.

Bugun mana shu keng maydonni to‘ldirib o‘tirgan, suyanchimiz va tayanchimiz bo‘lmish o‘g‘il-qizlarimizga, mening farzandlarimga qarata aytmoqchiman: biz o‘z oldimizga qo‘ygan kelajagi buyuk davlat qurishdek olijanob maqsadga yetish yo‘lida men sizlar kabi mard va shijoatli yoshlarimizga, ilmu fan cho‘qqilarini egallashga bel bog‘lagan, qiyinchilik va sinovlar oldida bosh egmaydigan, bugun hayotimizning hal qiluvchi kuchi bo‘lib maydonga chiqayotgan sog‘lom va barkamol avlodimizga ishonaman.

Men qayerda, qanday yig‘ilish, qanday anjuman bo‘lmasin, siz, navqiron yoshlarimizning vakillari bilan uchrashganda, sizlarning yonib turgan ko‘zlaringizni, kuch-g‘ayratga to‘lgan qaddi-qomatingizni ko‘rganda qalbmida beixtiyor katta g‘urur va iftixor paydo bo‘ladi. Men sizlarning barchangizni haqiqatdan ham yaxshi ko‘raman, sizlar uchun, sizlarning baxtu saodatingiz uchun butun borlig‘imni bag‘ishlashga ham tayyorman.

Marrani doimo baland qo‘yib yashang, aziz bolalarim, davr bizniki, marra bizniki!

Muhtaram vatandoshlarim, qadrdonlarim!

Mana shu munavvar oqshomda hammangizni bag‘rimga bosib, Mustaqillik bayrami bilan yana bir bor chin qalbmidan tabriklayman.

Barchangizga sihat-salomatlik, baxt va omad, xonadonlaringizga fayzu baraka tilayman.

Vatanimizni, xalqimizni Yaratganning o‘zi yomon ko‘zlardan, yomon niyatlardan asrasin!

Yurtimiz tinch, osmonimiz musaffo bo‘lsin!

Mustaqilligimiz abadiy bo‘lsin!

XALQ DEPUTATLARI QASHQADARYO VILOYATI KENGASHINING NAVBATDAN TASHQARI SESSIIYASIDAGI NUTQ

Assalomu alaykum, hurmatli deputatlar!

Qadrli do'stlar!

Avvalambor, barchangizni sog'-omon ko'rib, sizlarga, sizlar orqali butun Qashqadaryo ahliga o'zinning chuqur hurmatimni bildirishdan xursandman.

Hammangizga yaxshi ma'lum: Qashqadaryo mening hayotimda, mening taassurotimda alohida o'rin tutadi. Shuning uchun ham Qashqadaryo ahli va faollari bilan ko'p vaqt uchrashmasam, sizlarni sog'inib qolganimni sezib turaman.

Bugun mana shu zalda siz, azizlar bilan uchrashuvda men xuddiki o'z yaqin do'stlarimni ko'rgandek bo'laman. Ming afsuski, turli-turli tashvishlar Qashqadaryoga ko'proq kelishga, sizlar bilan uchrashib, jaydari qilib aytganda, bemalol gurung qilishga imkon bermaydi.

Oradan qancha vaqt o'tmasin, men ayni shu zaminda sizlar bilan yaxshi-yomon kunlarda birga bo'lganim, non-tuzingizni tatiganim – bularning barchasi hech qachon yodimdan chiqmaydi.

Qashqadaryo, haqiqatan ham, bag'ri daryo, beqiyos o'lka. Bu voha odamlari bilan birga ishlash nasib etgani, hayotimning eng jo'shqin, eng harakatchan davrida mard va tanti Qashqadaryo ahli bilan bir tanu bir jon bo'lib mehnat qilganim, menga shunday hayot maktabini o'tash baxtini bergani uchun taqdiridan minnatdorman.

Bugungi majlisimiz, bugungi uchrashuvimizning asosiy maqsadi avvalambor Qashqadaryo vohasidagi ahvol, aholining kayfiyati, dardi, amaldagi o'zgarishlar va yechimini kutayotgan muammolar, erishilayotgan marralar, oldimizda turgan vazifalarni muhokama qilish, desam, ayni haqiqatni aytgan bo'laman.

Xalqimizning fidoyi mehnati bilan qo'lga kiritgan yutuqlarimiz bilan birga, yo'l qo'yilgan xato va kamchiliklar haqida xolisona va atroflicha fikr yuritib, tegishli xulosalar chiqarish zarurati borligini, o'ylaymanki, hammamiz sezib turibmiz.

Eng muhimi – bugun hayotimizning ustuvor va hal qiluvchi yo'nalishlari bo'lmish iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy-ma'naviy sohalar

rivojini tahlil qilib, mavjud muammolarni yechish yo‘llari haqida maslahatlashib olsak, har qaysimiz o‘z o‘rnimizda bizga yuklangan vazifalarni aniqlab olsak, ayni muddao bo‘lar edi.

Qashqadaryo oxirgi yillar davomida taraqqiyot yo‘lida erishayotgan yutuq va marralar haqida gapirganda, quyidagi raqam va dalillarni olib kelish mumkin.

Avvalo, 2012-yilda viloyatda yalpi hududiy mahsulot 4,5 foizga, qishloq xo‘jaligi 7,3 foizga, chakana savdo 19,7 foizga, qurilish ishlari 12 foizga, pullik xizmatlar 18,6 foizga o‘sgani va boshqa ko‘rsatkichlarni ta’kidlash zarur. Joriy yilda ham bunday o‘sish sur‘atlari davom etmoqda.

E’tiborli tomoni shundaki, viloyat yalpi hududiy mahsulotida sanoatning ulushi 39 foizni tashkil qiladi. Hozirgi vaqtda mamlakatimiz yalpi sanoat mahsulotining qariyb 11 foizi aynan Qashqadaryo viloyatida ishlab chiqarilmoqda.

Bunday natijalarga erishishda viloyatda faoliyat ko‘rsatayotgan, mamlakatimiz iqtisodiyotining faxri bo‘lgan yirik zamonaviy korxonalar katta hissa qo‘shayotganini e’tirof etish lozim. Yiliga 125 ming tonna polietilen ishlab chiqarish quvvatiga ega bo‘lgan Sho‘rtan gaz-kimyo kompleksi negizida iqtisodiyotimizda mutlaqo yangi tarmoq – gazni chuqur qayta ishlash tarmog‘i vujudga kelganini, ushbu korxonada yangi-yangi zamonaviy industrial majmualarni barpo etishda asosiy tayanch vazifasini bajarayotganini alohida ta’kidlash kerak. Yurtimizda shu sohaga mansub, umumiy qiymati 10 milliard dollardan ziyod bo‘lgan yirik loyihalarni amalga oshirish, jumladan, Qashqadaryoda eng yuksak texnologiyalarga asoslangan Sho‘rtan sintetik yoqilg‘i ishlab chiqarish majmuasi, Muborak gaz-kimyo kompleksi kabi zamonaviy sanoat korxonalari shular qatoriga kiradi.

Yirik investitsiya loyihasi asosida Talimarjon issiqlik elektr stansiyasida yiliga 900 megavatt elektr energiyasi ishlab chiqarish quvvatiga ega bo‘lgan ikkita bug‘-gaz qurilmasini qurish ishlari boshlab yuborildi.

Yaqin o‘tmishimizda tasavvur qilish ham qiyin bo‘lgan, haqiqatan ham eng zamonaviy texnologiyalarga asoslangan bunday loyihalarni amalga oshirishga qaratilgan rejalarimiz barchamizni quvontiradi. Shu bilan birga, viloyat iqtisodiyotida ko‘zga tashlanayotgan, hammamizda tashvish uyg‘otadigan salbiy holatlar ham bugun kam emas.

Bu haqda gapirganda, avvalo mahalliy xomashyoni qayta ishlash

negizida yuqori qiymatga ega bo'lgan raqobatdosh mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha viloyat mamlakatimiz erishgan marralardan orqada qolayotganini afsus bilan aytishga to'g'ri keladi. Masalan, respublikamiz miqyosidagi ko'rsatkichlarga nisbatan viloyat sanoati tarkibida yengil sanoatning ulushi 1,7 barobar, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishning ulushi 3,3 barobar, qurilish materiallari sanoatining ulushi esa 3,6 barobar past ekani shundan dalolat beradi.

Viloyatda sanoat korxonalarining joylashuvida nomutanosiblik holatlari mavjud. Asosiy ishlab chiqarish quvvatlari Qarshi shahri, Muborak, G'uzor va Dehqonobod tumanlarida joylashgan bo'lib, boshqa tumanlarning bu boradagi hissasi orqada qolayotganini qayd etish zarur.

Hozirgi vaqtda viloyat bo'yicha xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi 55 ta korxonalar ro'yxatga olingan, lekin ulardan 7 tasi turli sabablar bilan faoliyat ko'rsatmayapti.

Mahalliy lashtirish dasturi doirasida yaratilgan imtiyoz va imkoniyatlarga qaramasdan, viloyatda import o'rnini bosadigan mahsulotlar ishlab chiqarish jiddiy oqsoqlikka yuz tutmoqda. Joriy yilning o'tgan davrida ana shunday mahsulotlarning sanoat tarkibidagi ulushi 0,2 foizni tashkil etmoqda. Aytinglar, bunday mutlaqo qoniqarsiz ahvolni qanday izohlash mumkin? Vaholanki, bu yerda sanoatni rivojlantirish bo'yicha qanday qulay shart-sharoitlar, jumladan, tabiiy gaz, neft, kaliy, marmar, marganets, litiy, slanets, qo'rg'oshin, rux, qurilish materiallari xomashyosi va boshqa ko'plab noyob qazilma boyliklarning zaxiralari mavjud ekani haqida ortiqcha gapirib o'tirishning hojati yo'q.

Qashqadaryo vohasi qadimdan katta savdo yo'llari chorrahasida joylashgan, turli o'lka va mintaqalarni o'zaro bog'laydigan muhim strategik hudud bo'lib kelgani hammamizga ma'lum. Bugungi til bilan aytganda, Qashqadaryo aynan yo'l-kommunikatsiya, tranzit masalasida doim katta salohiyat va imkoniyatga ega bo'lib kelmoqda.

Viloyatda avtomobil yo'llari, temir yo'l, havo yo'llarining keng tarmoqlari va tegishli infratuzilma shakllangan. Lekin, tranzit masalasi Qashqadaryo uchun eng muhim, katta istiqbolga ega masala bo'lsa-da, ana shunday ulkan imkoniyatdan oqilona foydalanish, mavjud transport-kommunikatsiya tarmoqlarining bugungi holati, ularning samaradorligini oshirish masalasi biron marta jiddiy muhokama qilinmaganini afsus bilan qayd etish lozim.

Esingizdami, bir paytlar, Qashqadaryo vohasida sobiq markazdan

kelgan “desantchi”lar hukm surgan og‘ir damlarda, qanday qiyin bo‘lmasin, sizlar bilan birga qancha ishlarni amalga oshirgan edik.

Qanday yangi qurilishlar, qancha yangi yo‘llar barpo qilgan edik. Mana shu Qarshi shahrining o‘zida 100 kilometrdan ziyod yo‘l qurdik. Shularni eslasam, men hozir ham beixtiyor to‘lqinlanib, ruhlanib ketaman.

Qani, aytinglar, o‘sha vaqtda bizga chetdan kelib birov yordam berganmidi? Yo‘q. Avvalo, Qashqadaryoga, uning xalqiga rahmat, u o‘zining tashabbusi, kuch-g‘ayrati, azmu shijoati bilan shunday katta ishlarni amalga oshirishga qodir bo‘ldi.

Men Qashqadaryo viloyatiga rahbar bo‘lib kelganimda, bu yerda “paxta ishi” bilan ayblanib, bir yarim ming odam qamalgan edi. Ularning oila a‘zolari, qarindosh-urug‘larini hisobga olganda, 150 ming odam sovet tuzumidan jabr ko‘rgan edi. Ana shu odamlarning kayfiyatini ko‘tarish, ularni ishga ruhlantirish osonmidi? O‘sha paytda yashash sharoitimiz ham qanday bo‘lgani ma‘lum: ko‘p narsani chetdan olib kelar edik, qiyinchilik, yetishmovchilik ko‘p edi. Lekin, shunga qaramasdan, odamlar o‘rtasida mehr-oqibat, hurmat kuchli edi. Ana shunday fazilatlarini biz doimo asrab-avaylashimiz, mustahkamlashimiz kerak. Chunki bunday xususiyat va alomatlar bugungi kunda har qachongidan ham o‘tkir ahamiyat kasb etmoqda.

Men ana shunday fazilatlarini saqlab, o‘zligini doimo ulug‘lab kelayotgan, g‘ururi baland, oriyatli Qashqadaryo xalqining fidokorona mehnati bilan bu zamin, uning barcha qishloq va shaharlari obod va farovon bo‘lishiga ishonaman.

Hurmatli deputatlar!

Mamlakatimizda iqtisodiyotimizning hal qiluvchi tarmoqlaridan biriga aylanib borayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasi viloyatda izchil rivojlanmoqda. Yalpi hududiy mahsulot tarkibida bu sohaning ulushi 52,4 foizni tashkil etayotgani, ish bilan band aholining 77 foizdan ziyodi ushbu sektorda mehnat qilayotgani, aholi daromadlarining yarmidan ko‘pi mazkur tarmoq hisobidan shakllanayotgani ayni shu soha bugungi va ertangi kunimizni hal qiluvchi tarmoqqa aylanib borayotganining yaqqol isbotidir.

Ana shunday muhim natijalarni e‘tirof etgan holda, bu sohada ayrim muammolar borligini ham ochiq aytishga majburlamiz. Masalan, viloyatda ro‘yxatga olingan 47 ming 400 ta kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub‘ektidan 3 ming 450 ga yaqini amalda faoliyat ko‘rsatmayapti.

Kichik biznes sub'ektlari o'z ishini tashkil etishi uchun ularga binolar, yer uchastkalari ajratish, muhandislik-kommunikatsiya tarmoqlariga ulanish masalalarida turli to'siqlar hali-beri uchrab turibdi.

Eng yomoni, turli nazorat idoralari tomonidan tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatiga noqonuniy aralashish holatlari ko'zga tashlanmoqda. 2013-yilning birinchi yarmida nazorat organlari tomonidan tadbirkorlik sub'ektlari faoliyati yuzasidan 14 ta noqonuniy tekshirish o'tkazilgani aniqlangan. Shuningdek, bir qator tumanlardagi tadbirkorlik sub'ektlarini ro'yxatga olish inspeksiyalari faoliyatida tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini buzish holatlari qayd etilgan.

Shu munosabat bilan yana va yana bir bor ta'kidlab aytmogchiman: o'z xususiy ishinni ochib, nafaqat o'zimni, oilamni boqaman, el-yurtga ham naf yetkazaman, deb harakat qilayotgan odamlarning yo'liga, tadbirkorlik yo'liga g'ov bo'lish – bu davlat siyosatiga, Prezidentning siyosatiga qarshi chiqish, deb baholanishi kerak. Buni barcha amaldor shaxslar qulog'iga qo'rg'oshindek quyib olsin.

Bu dunyoda hasad bilan emas, havas bilan yashash, hasad, ko'rolmaslik degan illatlardan judo bo'lish kerak. Agar har qaysi inson – u fermer bo'ladimi, tadbirkor bo'ladimi – o'zining halol mehnati bilan daromad topayotgan, boylik orttirayotgan bo'lsa, qandini ursin!

Qashqadaryoning saxovatli zamini, bu yerda yashayotgan dehqon va fermerlarning mashaqqatli mehnati, o'z yeri, o'z kasbiga sadoqati haqida har qancha hurmat va minnatdorlik bilan gapirsak arziydi.

Hozirgi vaqtda yurtimizda don va paxta mahsulotlarining eng katta qismini – 12 foizdan ziyodini aynan Qashqadaryo viloyati yetkazib bermoqda. Joriy yilda viloyat g'allakorlari 1 million tonnadan ortiq don tayyorlab, mamlakatimiz g'alla xirmoniga ulkan hissa qo'shdilar.

Yurtimizda paxta terimi qizg'in pallaga kirgan shu kunlarda qashqadaryolik omilkor dehqonlar 420 ming tonnalik yuksak marrani egallash uchun qattiq bel bog'lab mehnat qilmoqdalar.

Qashqadaryoning mard, mirishkor dehqonlarini, ularning nimalarga qodir ekanini men yaxshi bilaman va ularning fidoyiligi bilan doimo faxrlanaman va shu fursatdan foydalanib, viloyatning barcha dehqon va fermerlariga katta kuch-g'ayrat, baxt va omad tilashni, ularning olijanob mehnati uchun samimiy minnatdorlik bildirishni bugun o'zimning burchim, deb bilaman.

Hammamiz yaxshi tushunamiz – bunday mo'l hosil yetishtirish uchun

avvalo tuproq unumdorligini, yerlarning meliorativ holatini yaxshilash talab etiladi. Shu borada qabul qilingan davlat dasturi doirasida Qashqadaryo viloyatida keyingi besh yil mobaynida 71 milliard so‘m hajmidagi ishlar amalga oshirildi. Jumladan, joriy yilning o‘zida bu maqsadlar uchun 14 milliard so‘mdan ortiq mablag‘ yo‘naltirildi.

So‘nggi yillarda suv xo‘jaligi tashkilotlariga lizing asosida jami 14 milliard 200 million so‘mlik 130 ta zamonaviy texnika yetkazib berilgani irrigatsiya-melioratsiya ishlarining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Ana shunday tadbirlar natijasida viloyat bo‘yicha 81 ming gektar sug‘oriladigan maydonning meliorativ holati yaxshilandi, o‘rtacha va kuchli sho‘rlangan maydonlar hajmi 8,5 ming gektarga kamaydi.

Viloyatda katta-katta maydonlarda intensiv mevali bog‘lar, tokzorlar, yengil konstruksiyali issiqxonalar barpo etilayotgani, chorvachilik, parrandachilik sohalari barqaror rivojlanib, go‘sh, sut va tuxum yetishtirish hajmi sezilarli ravishda ortib borayotganini qayd etish o‘rinlidir.

Shu bilan birga, qishloq xo‘jaligi sohasida ko‘pgina masalalar o‘z yechimini kutib turibdi. Jumladan, paxtachilik tarmog‘ida energiya va suv resurslarini tejaydigan, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, aynan Qashqadaryo zaminiga mos bo‘lgan tezpishar, kasallik va zararkunandalarga chidamli, serhosil g‘o‘za navlarini ko‘paytirish masalasi hamon dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Shuningdek, ko‘p tarmoqli fermer xo‘jaliklarini ko‘paytirish va ular ishlab chiqaradigan mahsulotlar bozorini tashkil etish, qayta ishlash tarmoqlarini rivojlantirishda ularga kerakli yordam va ko‘mak berish kabi muhim vazifalar e‘tiborimiz markazida turishi lozim.

Biz fermerlarni qo‘llab-quvvatlash haqida ko‘p gapiramiz. Bugungi kunda fermerlarimizning o‘ziga xos muammolari borki, ular haqida ham jiddiy bosh qotirishimiz kerak. Hozirgi vaqtda ko‘p tarmoqli fermer xo‘jaliklarini tuzish, rivojlantirishni tavsiya qilyapmiz. Tavsiya berish oson, lekin bu ishni tashkil qilish qiyin.

O‘zingiz ayting, ko‘p tarmoqli fermer xo‘jaliklarining faoliyatini yo‘lga qo‘yish uchun faqat fermerlarning kuchi yetadimi?

Bu borada eng og‘ir masala shuki, fermer o‘zi yetishtiradigan, ishlab chiqaradigan mahsulotlarni kimga va qanday sotadi? Shuning uchun avvalo bunday mahsulotlarning bozorini tashkil qilish haqida o‘ylash

zarur.

Bu masalada birinchi navbatda davlat, mahalliy hokimliklar yordam berishi lozim. Ta'bir joiz bo'lsa, fermerning dardini davlatning dardi sifatida ko'rishimiz kerak.

Hurmatli sessiya ishtirokchilari!

Biz mana shunday majlislarda qanday muhim masalalarni muhokama qilmaylik, birinchi navbatda ular odamlarimizning kundalik hayotiga qanday ta'sir ko'rsatishi, inson manfaatlariga qanchalik javob berishini hech qachon esimizdan chiqarmasligimiz kerak.

Bugungi kunda Qashqadaryo viloyatida 2 million 830 ming aholi yashamoqda. Ularning 17,5 foizini maktab yoshidagi bolalar, 27 foizdan ortig'ini yoshlar, qariyb 50 foizini esa ayollar tashkil etadi. Keyingi 10-yilda viloyat aholisining soni 1,2 barobar o'sdi.

Tabiiyki, hayot o'zgarishlari bilan birga insonlarning talab va ehtiyojlari, orzu-niyatlari, kerak bo'lsa, tashvish-muammolari ham o'sib boradi. Bu esa biz – rahbar va yetakchilardan o'z ishimizni tanqidini baholab, uzoqni o'ylab, yanada faol va samarali ish olib borishni talab etadi.

Shu nuqtai nazardan qaraydigan bo'lsak, viloyatda aholining real daromadlari 2000-yilga nisbatan jon boshiga 9,7 barobar ko'paygani, shu davrda o'rtacha oylik ish haqi 23-marta, pensiya va ijtimoiy nafaqalar 12,7-marta ortgani barchamizni quvontiradi.

Oxirgi o'n ikki yilda viloyatda 320 ta umumta'lim maktabi, 89 ta akademik litsey va kasb-hunar kolleji, 132 ta sog'liqni saqlash muassasasi, 98 ta bolalar sporti ob'ekti foydalanishga topshirilgani nafaqat shahar va qishloqlar qiyofasini, balki odamlarimizning dunyoqarashi, hayotga munosabatini tubdan o'zgartirishga xizmat qilmoqda, ularning ertangi kunga ishonchini kuchaytirmoqda.

Ayni paytda viloyatda ijtimoiy soha ob'ektlarini qurish uchun byudjetdan ajratilgan mablag'larni o'zlashtirishda ba'zan oqsoqlik holatlariga yo'l qo'yilayotganini, masalan, 2013-yili 2 ta kasb-hunar kolleji, 11 ta maktab belgilangan muddatda foydalanishga topshirilmaganini aytish lozim.

Biz uchun ustuvor ahamiyatga ega bo'lgan yana bir masala – qishloq joylarda namunaviy loyihalar asosida zamonaviy uy-joylar qurish dasturi doirasida Qashqadaryo viloyatida keyingi to'rt yilda 2 ming 510 ta yangi, shinam uy-joy va infratuzilma ob'ektlari barpo etildi.

"Obod turmush yili" deb nom olgan joriy yilda esa yana 1 ming 50 ta uy-joy, 32 kilometr ichimlik suvi, 28 kilometrdan ziyod elektr tarmoqlari, 40 kilometrdan ortiq tabiiy gaz tarmoqlari va 24 kilometrdan ziyod yo'l qurish bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Lekin, afsus bilan aytish kerakki, ayrim tumanlarda pudrat tashkilotlarini safarbar etish, tegishli moddiy-texnik resurslar bilan uzluksiz ta'minlash, muhandislik kommunikatsiyalarini oldindan barpo etish ishlari talab darajasida tashkil etilmagan. Bunday holat bugungi kunda belgilab olgan rejalarimizni amalga oshirishda eng katta to'siq bo'lib qolmoqda.

Qurilish sohasida pudratchi tashkilotlarga alohida e'tibor berish, ularning muammolarini yechish kerak. Chunki bunday katta qurilishlarni amalga oshirishda oxirgi natijani birinchi navbatda biz kimdan so'raymiz? Pudratchilardan so'raymiz.

Mana, hammangiz xabardorsiz, Sho'rtan gaz-kimyoy majmuasini barpo etdik. Bunday noyob va ulkan sanoat kompleksini chetdan kelib biron qurib bergani yo'q, o'zimizning mutaxassislarimiz, quruvchilarimiz bu ishni amalga oshirdi.

Shu ma'noda, biz qishloqlarimizda namunaviy uy-joylar qurish loyihasini shunday yuksak talablar darajasida bajarishimiz kerakki, toki shaharda yashayotgan odamlar ham qishloqqa kelib, shunday uylarni olishga talabgor bo'lsin.

Mamlakatimizda kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarini ish bilan ta'minlash masalasi hozirgi vaqtda eng muhim va dolzarb vazifamiz bo'lib, bu borada katta ishlar qilinmoqda. Biroq, Qashqadaryo viloyatida bu masalaning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega ekanini chuqur tushunib yetmaslik holatlari ko'zga tashlanmoqda. Masalan, 2012-2013 o'quv yilida kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarining 12 foizi kollej va korxonalar hamkorlik tizimi bo'yicha ishlab chiqilgan chora-tadbirlar doirasida ish bilan hanuzgacha ta'minlanmagan.

Takror aytishga to'g'ri keladi: bu masalaga javobgar va mas'ul bo'lgan tuman va shahar hokimlari, qolaversa, shaxsan viloyat rahbarlarining bunday holatlarga yo'l qo'yishga haqqi yo'q.

Agarki biz inson taqdiri, uning hayotiy manfaatlarini asosiy o'ringa qo'ymasak, yoshlarimizni ish bilan ta'minlamasak, farzandlarimiz, kelajagimiz oldida xiyonat qilgan bo'lamiz.

Demoqchimanki, agar yoshlarni zamonaviy ish o'rinlari bilan ta'minlash vazifasini hal qilishga ham qat'iy kirishadigan bo'lsak, men

aminman, bu borada biz juda katta imkoniyatlarga egamiz. Albatta, bu masalada birinchi navbatda iqtisodiy zamin yaratish kerak, aks holda quruq da'vatlar bilan odamlarni ulug' ishlarga safarbar etib bo'lmaydi.

Bu haqda ko'p gapirish mumkin. Mana, masalan, biz 1997-yilda qabul qilgan Kadrlar tayyorlash milliy dasturini olaylik. O'sha davrda bu dasturni ishlab chiqish va amalga oshirishdagi dastlabki qadamlar qanday qiyin bo'lganini, avvalo mutasaddilar, tegishli vazirlik va idoralarning rahbarlariga kelajagimizni hal etadigan bunday buyuk ishning ahamiyatini tushuntirish, ularni shunga ishonirish oson bo'lmaganini men yaxshi eslayman.

Bugungi kunda, o'zingiz ko'ryapsiz, ana shu milliy dasturimizni, uning asosida amalga oshirilgan ulkan ishlarimizni dunyo hamjamiyati tan olmoqda.

Har qaysi hudud va mintaqada odamlarning kayfiyati, ma'naviy muhit va ijtimoiy vaziyat avvalambor qonun va adolat ustuvorligini ta'minlashga bog'liq ekani haqida ko'p gapirishning zarurati yo'q, albatta.

Shu ko'z bilan qaraganda, Qashqadaryo viloyatida keyingi paytda huquq-tartibot sohasida ham ayrim kamchilik va nuqsonlarga yo'l qo'yilayotganini aytish kerak. Buni 2012-yilda viloyat bo'yicha umumiy jinoyatlar sonining oshgani, jumladan, qasddan odam o'ldirish 33 foizdan ziyod, tovlamachilik 83 foiz, o'lim bilan bog'liq yo'l-transport hodisalari 8 foiz, bezorilik 6 foizdan ziyod ko'paygani ham ko'rsatmoqda.

Eng yomoni, huquq-tartibot idoralarining ba'zi xodimlari o'rtasida qonunga xilof xatti-harakatlar sodir etish, o'z vazifasini suiiste'mol qilish holatlari uchrab turibdi. Masalan, keyingi bir yarim yil davomida ichki ishlar idoralari xodimlaridan 10 nafari jinoiy javobgarlikka tortilgan. O'z faoliyatida kamchiliklarga yo'l qo'ygani uchun viloyat prokurori X.Turdiyoyev, viloyat ichki ishlar boshqarmasi boshlig'i S.Haydarov, Mirishkor tumani prokurori A.Juralov, Yakkabog' tumani prokurori S.Yuldoshev, Chiroqchi tumani ichki ishlar bo'limi boshlig'i I.Ishmurodov, Mirishkor tumani ichki ishlar bo'limi boshlig'i Sh.Ayizov egallab turgan lavozimidan ozod etilgan.

Bularning barchasi viloyatda qonunchilikni ta'minlash, aholining huquqiy madaniyatini oshirish, avvalo yoshlar bilan ishlash bo'yicha mutasaddi bo'lgan xodimlarning yetarlicha ish olib bormayotgani bilan bog'liq. Bunday kamchiliklarga barham berish, viloyatda huquq-tartibot ishlarini samarali yo'lga qo'yish yuzasidan tegishli idoralar tomonidan tez

kunlarda aniq chora-tadbirlar ko‘rish zarur.

Hurmatli majlis qatnashchilari!

Qashqadaryo vohasining bugungi va ertangi kuni, kelajagi haqida so‘z yuritar ekanmiz, bir muhim masalaga e‘tiboringizni jalb etmoqchiman. Agarki o‘zimiz yo‘l qo‘ygan kamchilik va xatolarga avvalo o‘zimiz xolisona baho berib, ularni bartaraf etmasak, hech kim chetdan kelib bizning ishimizni qilib bermaydi. Bu – hammamizga ayon haqiqat.

Bugun zamon, hayotimizning o‘zi talab qilayotgan tadbir va rejalarimizni amalga oshirishda, birinchi navbatda ko‘pdan beri yechilmasdan, yo‘limizni to‘sib turgan muammolarni hal qilish, lo‘nda qilib aytganda, viloyatni har tomonlama ravnaq toptirish bilan bog‘liq ustuvor vazifalar haqida avvalambor bosh qotirishimiz kerak.

Ayni shunday ko‘z bilan qarab, Qashqadaryo viloyatining taraqqiyot sur‘atlarini tezlashtirish, bugungi kunda rivoj topayotgan tarmoqlar bilan birga, zamonaviy texnologiyalar bilan qurollangan, qo‘shimcha qiymatga ega bo‘lgan, dunyo bozorida talabga javob beradigan tayyor mahsulotlar chiqaradigan loyihalarni amalga oshirish zarur.

Qisqacha aytganda, viloyatda orqada qolayotgan yengil, oziq-ovqat, qayta ishlash sanoatini rivojlantirish, informatsiya va kommunikatsiya sohaslarining yo‘lini ochib berish, shu bilan birga, qurilish ishlari sohasiga yangi kuch-quvvat berish masalalari bugun e‘tiborimiz markaziga qo‘yilmoqda.

Bu borada O‘zbekiston hukumatining Qashqadaryo viloyati bo‘yicha mana shunday rejalarini o‘zida mujassam etgan 3 ta qarori yaqinda qabul qilingani oldimizga, avvalo Qashqadaryo viloyati faollari oldiga og‘ir bo‘lsa ham, lekin sharafli vazifalar qo‘ymoqda.

Ayniqsa, sanoat sohasining yangi turlarini rivojlantirish maqsadida kelgusi to‘rt yilda umumiy qiymati – shunga e‘tibor bering – 2 milliard 98 million dollarga teng bo‘lgan 555 ta loyihani amalga oshirish, eng muhimi, 13 mingdan ortiq yangi ish o‘rni yaratish ko‘zda tutilayotganining o‘zi, o‘ylaymanki, bu ishlarning ko‘lami va miqyosidan yaqqol dalolat beradi. Ushbu loyihalarni amalga oshirish natijasida viloyatda sanoat mahsulotlari hajmi 1,2 barobar, jumladan, oziq-ovqat mahsulotlari 1,6 barobar, qurilish materiallari 1,8-marta, mashinasozlik va kimyo sanoati 2,9 karra, nooziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi esa 1,7 barobar ortishi rejalashtirilgan.

Dasturda, jumladan, viloyatdagi yengil sanoat korxonalarini

rivojlantirish orqali eksportbop zamonaviy tayyor gazlama va tikuv-trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarish bo'yicha umumiy qiymati 100 million dollardan iborat bo'lgan 82 ta loyihani amalga oshirish belgilangan. Bu esa 2016-yilga borib, viloyatda yetishtiriladigan paxta tolasini qayta ishlash hajmini hozirgi 6 foizdan 35 foizga yetkazish va eng muhimi, 4 mingta yangi ish o'rni yaratish imkonini beradi.

Qadrli do'stlar!

Mustaqillik yillarida butun yurtimiz qatori Qashqadaryo viloyatini, uning markazi bo'lmish Qarshi shahrini yanada go'zal va obod qilish maqsadida katta ishlar olib borilayotganiga barchamiz guvoh bo'lmoqdamiz.

Ayniqsa, shaharning 2700-yilligi munosabati bilan qanday keng ko'lamli qurilish va obodonchilik dasturlari amalga oshirilganini hammamiz yaxshi eslaymiz va shunday ishlarga hissa qo'shganimiz bilan doimo faxrlanib yashaymiz. Lekin, boshlagan ishlarimizni davom ettirish, uzoqni ko'zlab, har qaysi shahar, tuman markazi, turar joylarning bosh rejasini loyihalarini tuzib, amalga oshirish bilan bog'liq yig'ilib qolgan juda ko'p muammolarni kechiktirmay hal qilishni bugun hayotning o'zi talab etmoqda.

Ayni shu maqsadlarni ro'yobga chiqarish yo'lida avvalambor Qarshi shahrini yanada go'zal, zamonaviy, barchaning havasini tortadigan markazga aylantirish uchun uning 2030-yilgacha mo'ljallangan bosh rejasini amalga oshirish, shahar infratuzilmasini rekonstruksiya qilish va ta'mirlash bo'yicha mamlakatimiz hukumatining qarori va maxsus dasturi qabul qilindi.

Ana shu dasturga muvofiq, birinchi navbatda, Qarshi shahrining hududini kengaytirish ko'zda tutilmoqda. Bugungi kunda uning umumiy maydoni 8 ming 500 gektardan iborat bo'lsa, kelgusida bu raqam ikki barobar ortib, qariyb 17 ming 700 gektarni tashkil etadi.

Yo'l-transport infratuzilmasini tubdan yaxshilash maqsadida shaharni aylanib o'tadigan, uzunligi 56 kilometr bo'lgan halqa yo'l qurilishi boshlab yuborildi. Mazkur yo'lning temir yo'l va avtomobil yo'llari kesishadigan nuqtalarida 6 ta zamonaviy yo'l o'tkazgich qurish belgilangan.

Bu loyihaning ahamiyatini shunda ko'rish mumkinki, halqa yo'l ishga tushishi bilan og'ir yuk mashinalari, ko'pgina transport vositalari shaharni aylanib o'tadigan bo'ladi. Bu esa o'z navbatida harakat xavfsizligiga, ekologik muhit tozaligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umumiy uzunligi 30 kilometr dan ziyod bo‘lgan 6 ta radial magistral yo‘l ni hamda shahardagi ichki yo‘llarni kengaytirish hisobidan avtomobil transporti va piyodalar uchun qulay shart-sharoitlar yaratiladi.

Shuningdek, Shahrisabz, Buxoro, Samarqand, Termiz yo‘nalishlarida yangi 5 ta avtostansiya hamda Qarshi avtovokzali quriladi. Beshkent avtostansiyasi kapital ta‘mirlanadi. Shahar aholisiga transport xizmati ko‘rsatish sifatini oshirish uchun o‘zimizda, Samarqandda ishlab chiqarilgan 150 ta “Isuzu” avtobusi lizing asosida xarid qilinadi.

Qarshi shahri uchun eng o‘tkir masalalardan biri bo‘lgan ichimlik suvi ta‘minotini yaxshilash maqsadida qariyb 55 kilometrlik suv tarmoqlarini yangitdan qurish va modernizatsiya qilish vazifasi ham dasturda o‘z ifodasini topgan.

Shahardagi kanalizatsiya tizimining texnik holatini yaxshilash uchun xorijiy sarmoyalar hisobidan tozalash inshootlari va 100 kilometr dan ortiq oqova suv tarmoqlari quriladi va rekonstruksiya qilinadi, yuqori quvvatga ega bo‘lgan elektr tarmog‘ini qurish, 100 kilometr dan ortiq tarmoqni rekonstruksiya qilish rejalashtirilmoqda.

Vohaning iqlim va tabiiy sharoitini hisobga olgan holda, Qarshi magistral kanali, Qashqadaryo va boshqa kanallar hududida yangi infratuzilma ob‘ektlari, oilaviy dam olish maskanlari barpo etiladi.

Bundan tashqari, shaharda 9 ta yangi maydon, 8 ta xiyobon qurish, mavjudlarini rekonstruksiya qilish, shu tariqa shahar aholisi va mehmonlari uchun qulay shart-sharoit yaratish vazifalari ham mazkur dasturdan o‘rin olganini aytish lozim.

Shahardagi eski, yaroqsiz holga kelib qolgan bir qavatli ayrim binolar o‘rnida 2-3 qavatli zamonaviy uy-joylar qad rostlaydi. Ularning birinchi qavatida aholiga xizmat ko‘rsatish ob‘ektlari joylashadi.

Bunday misollarni yana ko‘plab olib kelish mumkin.

Bir so‘z bilan aytganda, Qarshi shahrida keng ko‘lamli mazkur dasturni amalga oshirish uchun jami 1 trillion so‘mdan ziyod mablag‘ yo‘naltirish ko‘zda tutilmoqda.

Aziz do‘stlar, barchamiz yaxshi bilamizki, Qashqa vohasida butun xalqimizning faxri, iftixori bo‘lgan yana bir tarixiy shahar bor. U ham bo‘lsa, qadimiy Kesh – Shahrisabzdir. Bu go‘zal shaharning mamlakatimiz tarixida, bugungi hayotimizda tutgan o‘rni va nufuzini hisobga olib, uni rivojlantirish bo‘yicha ham maxsus dastur asosida katta ishlar rejalashtirilmoqda.

Ana shu dastur doirasida Shahrisabzning yurtimiz ijtimoiy va madaniy taraqqiyotidagi ahamiyatini yanada oshirish, uni zamonaviy turizm markaziga aylantirish uchun mavjud infratuzilma inshootlarini yangilash va rekonstruksiya qilish bo'yicha keng ko'lamdagi ishlar bajariladi.

Eng avvalo, Amir Temur maydonini, uning yon-atrofidagi hududni yanada kengaytirish, Oqsaroy kompleksi bilan Dorus-saodat, Dorut-tilovat, Chorsu bozori, Ko'k gumbaz kabi tarixiy obidalarni bog'lab turadigan yangi, go'zal xiyobon barpo etish orqali bu maskan yaxlit tarixiy-me'moriy majmuaga aylanadi.

Shahrisabzning tarixiy markazini tutashtirib turadigan asosiy yo'llarni, ya'ni Ipak yo'li ko'chasini kengaytirish, Tarag'ay Bahodir va Sheroziy ko'chalarini kapital ta'mirlash orqali shaharning ichki halqa yo'lini barpo etish ta'minlanadi.

Shaharning turistik salohiyatini yanada yuksaltirish maqsadida, Osiyo taraqqiyot bankining krediti hisobidan Shahrisabz va Qarshi shaharlarini bog'laydigan 129 kilometrlik magistral yo'lni qurish bo'yicha tayyorgarlik ko'rilmogda.

Belgilangan ana shu barcha reja va loyihalarni oqilona, samarali amalga oshirish uchun hammamiz bir yoqadan bosh chiqarib ish olib borsak, o'ylaymanki, Qarshi va Shahrisabz nainki mamlakatimiz, balki mintaqamizdagi eng go'zal va obod shaharlarga aylanadi, inshoollo.

Aziz do'stlar!

Hammamiz yaxshi tushunamiz, yuqorida tilga olingan qarorlar, dastur va rejalar ortida Qashqadaryoda yashayotgan ming-minglab odamlarning hayoti, ertangi kuni, taqdiri turibdi.

Bunday ulug'vor vazifalarni bajarishda ko'p narsa Qashqadaryo viloyati boshqaruvida rahbarlik vazifasida o'tirgan shaxslarga, eng avvalo, viloyatda ishni tashkil etib, uzoqni ko'zlab, shu maqsadga intilgan faollarni o'z ortidan ergashtira oladigan birinchi rahbarning mas'uliyatiga bog'liq.

Keyingi ikki yil davomida Qashqadaryo viloyati hokimi vazifasida ishlab kelayotgan Turobjon Jo'rayevning avvalambor ish faoliyatiga baho beradigan bo'lsak, ko'zga tashlanayotgan salbiy holatlar tobora ko'payib borayotganini sezmaslik, ko'rmaslik mumkin emas.

U ham bo'lsa, yetakchi vazifasini zimmasiga olgan rahbar va ko'pchilik faollar o'rtasida, aholi o'rtasida uzilish paydo bo'lgan va bu holni afsus bilan ta'kidlashimiz darkor.

Qashqadaryodek katta bir viloyatga rahbar bo'lish mas'uliyatini

yelkasiga olgan bu odamning avvalambor keng miqyosda fikrlashga, yon-atrofidagi rahbarlar va faollar bilan til topishib ishlash, kerak bo'lsa, o'zini oddiy insonlarning o'rniga qo'yib, o'zini ular kabi tasavvur qilishga, lo'nda qilib aytganda, aholi hayoti bilan yashash, viloyatning ko'pgina o'ziga xos tamoyillarini, sirlarini o'rganishga, chuqur anglab olishga qurbi yetmadi.

T.Jo'rayevning qo'l ostidagi odamlarga hurmat va ishonch bildirib, ular bilan bahamjihat ishlash, ularni umumiy maqsadlarga safarbar qilish, faollarning fikriga, maslahatlariga suyanish o'rniga manmanlikka berilgani nosog'lom vaziyatga, noxush holatlarga olib keldi.

Ikki yil davomida viloyatning ko'pqirrali iqtisodiyotining o'ta murakkab tarmoqlaridagi turli muammolarning, joylarda mavjud bo'lgan, odamlarni qiynaydigan g'am-tashvishlarning ichiga chuqur kirish, har tomonlama o'ylab ish tutish o'rniga, buyruqbozlik uslubidan ko'proq foydalanib rahbarlik qilishga bugungi zamon chidamaydi.

O'zining ish faoliyatida atrofdagilarga yuqoridan qarash, ularni mensimaslik, odamlarga nisbatan qo'pollik, o'zini tutolmaslik rahbarning obro'siga hech qachon obro' qo'shmaydi. Shu borada Amir Temur bobomizning bizga qoldirgan chuqur ma'noli nasihatlarini, "Kuch – adolatda" degan o'lmas fikrlarini hech esimizdan chiqarmaslikni istardim.

Qashqadaryo eli yaxshilikning qadriga yetadigan, o'zini hurmat qilgan odamga albatta hurmat ko'rsatadigan, kerak bo'lsa, uni e'zozlab, boshiga ko'taradigan xalq. Buni tushungan – tushunadi, tushunmagan – tushunmaydi.

Qashqadaryo xalqi ko'pni ko'rgan, oqko'ngil, zahmatkash, ishning negizini biladigan xalq sifatida nom qozongan. O'zini rahbar degan inson odamlar nazarida qanday obro'-e'tiborga loyiq ekanini doimo sezib, anglab yurishi, u boshqaradigan xalq hayoti bilan yashashi, o'ziga zeb qo'ymaslik bilan boshqalarga o'rnak bo'lishi shart. Ana shundagina bunday rahbar nafaqat aql-zakovati, qat'iyat va talabchanligi bilan, balki o'zining yurish-turishi bilan el-yurt o'rtasida obro' qozonadi.

Afsuski, viloyat hokimi T.Jo'rayev bu yerda yashayotgan odamlarga mansub xususiyatlarni, ularning fikru zikrini, dardu tashvishlarini har tomonlama tushunib, anglab yetish, viloyatning ulkan salohiyatidan foydalanib, ishni to'g'ri va samarali tashkil etishda zaiflik qildi.

Ishda yo'l qo'ygan xato va kamchiliklarini T.Jo'rayevning o'zi ham tan olib, egallab turgan vazifasidan ozod qilishni so'rab, ariza bilan

murojaat qilgan. Shu munosabat bilan sizlardan T.Jo'rayevni Qashqadaryo viloyati hokimi lavozimidan ozod qilish bo'yicha o'z fikringizni bildirishingizni so'rayman.

Endi ijozatingiz bilan viloyatning yangi hokimini saylab olish masalasiga o'tsak.

Biz viloyat hokimi lavozimiga nomzod tanlashda deputatlar va faollar, ko'pni ko'rgan oqsoqollar bilan atroflicha maslahatlashdik. Ana shunday fikr almashuvlardan keyin hozirgi vaqtda Qishloq va suv xo'jaligi vaziri bo'lib ishlab kelayotgan Zafar Ro'ziyev nomzodini Qashqadaryo viloyati hokimi lavozimiga tavsiya etishga qaror qildik.

O'ylaymanki, bu nomzodni barchangiz yaxshi taniysiz, yaxshi bilasiz. Uning tarjimai holi haqida qisqacha to'xtaladigan bo'lsak, u 1964-yilda Qashqadaryo viloyatining Kitob tumanida tug'ilgan. Mutaxassisligi injener-mexanik, Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari institutini bitirgan. Qashqadaryo viloyati hokimligining kotibiyati mudiri, viloyat qishloq va suv xo'jaligi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari, Yakkabog' tumani hokimi, qishloq va suv xo'jaligi vazirining o'rinbosari, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Davlat maslahatchisining o'rinbosari, qishloq va suv xo'jaligi vaziri vazifasini bajaruvchi kabi mas'ul lavozimlarda xizmat qilgan. 2010-yildan buyon qishloq va suv xo'jaligi vaziri bo'lib ishlab kelmoqda.

Bir so'z bilan aytganda, bu inson yetarlicha hayot va ish tajribasiga ega, eng muhimi, u Qashqadaryo viloyatining pastu balandini, bu zaminda yashayotgan odamlarning tabiati, orzu-intilishlarini yaxshi biladi.

Siz, hurmatli deputatlardan ana shu nomzod bo'yicha o'z munosabatingizni bildirishingizni so'rayman.

Qadrli do'stlar!

Qashqadaryoning qutlug' zaminida ulug' ishlarga, katta mardlik va matonat ko'rsatishga qodir bo'lgan xalq yashaydi. O'z yurti, o'z g'ururini doimo qadrlab yashaydigan ana shunday bag'rikeng, irodasi mustahkam elga bosh bo'lish, yetakchilik qilish, aytish kerakki, har qanday rahbar uchun ulkan baxt, ulkan sharaftir.

Men ishonaman, hozirgina sizlar bilan birga saylab olgan yangi hokim, mana shu haqiqatni chuqur anglagan holda, shu elning hurmatini qozonish, uning bunyodkorlik salohiyatini yuzaga chiqarish uchun o'zini ayamasdan, butun borlig'ini berib mehnat qiladi.

Ayni shu asnoda oldimizda turgan katta vazifalarni amalga oshirish,

mavjud muammolarni bartaraf etish, Qashqadaryoni mamlakatimizning eng jadal rivojlanayotgan, boshqalarga oʻrnak va namuna boʻladigan viloyatiga aylantirish yoʻlida barchangizga sihat-salomatlik, baxt va omad, xonadonlaringizga fayzu baraka tilayman.

O‘ZBEKISTON O‘QITUVCHI VA MURABBIYLARIGA

Muhtaram ustoz va murabbiylar!

Qadrli do‘stlar!

Har qaysi odamning hayotda sog‘lom va komil inson bo‘lib voyaga yetishida ota-onasi bilan birga muallim va o‘qituvchining o‘rni va ahamiyati haqida ko‘p yozilgan, ko‘p aytilgan.

Haqiqatan ham, insonni inson qilib kamol toptirishda, unga bilim va odamiylik, mehr-oqibat, ezgu orzu-niyatlar bilan yashash tuyg‘ularini singdirishda, bir so‘z bilan aytganda, jamiyatimizning munosib fuqarosi bo‘lib hayotga kirishi va mustahkam o‘rin olishida o‘qituvchi va murabbiylar, domlarning, barcha ta‘lim sohasi fidoyilarining hissasi beqiyos ekanini xalqimiz yaxshi biladi va yuksak qadrlaydi.

Ana shunday olijanob vazifani o‘z zimmasiga olgan, yosh avlodimizga ilmu fan va hayot sirlarini o‘rgatishdek mas‘uliyatli ishni ado etib kelayotgan insonlarning hech narsa bilan o‘lchab, baholab bo‘lmaydigan mehnatini inobatga olib, bundan 17-yil oldin mamlakatimizda O‘qituvchi va murabbiylar kunini ta‘sis etganimiz, avvalambor jamoatchiligimiz, butun xalqimizning xohishi va intilishini o‘zida mujassam etgan, desam, o‘ylaymanki, ayni haqiqatni aytgan bo‘laman.

Aziz yurtdoshlar!

Biz bugun dunyodagi taraqqiy topgan demokratik mamlakatlar qatoriga kirish, xalqimizning hayotini obod va farovon qilish, xalqaro maydonda Vatanimizning o‘ziga munosib o‘rin egallashi, lo‘nda qilib aytganda, “O‘zbekiston – kelajagi buyuk davlat” degan maqsadga erishish kabi o‘ta og‘ir, shu bilan birga, o‘ta sharaflı vazifani amalga oshirish yo‘lida bor kuchimiz, butun borlig‘imizni safarbar etib mehnat qilayotganimiz barchamizga ayondir.

Mana shunday ezgu va yuksak marralarga yetishda milliy davlatchiligimizni qurish, iqtisodiyotimizni biz uchun yangi asnoda – bozor munosabatlari negizida tashkil etish, butun hayotimizning ma‘no-mazmunini o‘zgartirayotgan keng ko‘lamli islohotlarni joriy qilish, muxtasar aytganda, mamlakatimizning qiyofasini tubdan yangilash maqsadida amalga oshirgan ulkan ishlarimizni bugun dunyo hamjamiyati tan olayotganini g‘urur va iftixor bilan ta‘kidlashga to‘liq asoslarimiz bor.

Biz qo‘lga kiritgan, barchaning havasini tortadigan yutuq va

natijalarimiz haqida soʻz yuritar ekanmiz, ularga zamin boʻlgan omil va mezonlar xususida, xalqimizning fidokorona mehnati, ongu tafakkuri, siyosiy-ijtimoiy faolligi yuksalib borayotgani haqida albatta koʻp gapirish mumkin.

Lekin, shular qatorida avvalambor biz oʻz vaqtida boshlagan va amalga oshirgan taʼlim-tarbiya sohasidagi islohotlar, uzoqni koʻzlagan, chuqur oʻylangan Kadrlar tayyorlash milliy dasturi va Maktab taʼlimini rivojlantirish davlat umummilliy dasturi hal qiluvchi oʻrin tutganini alohida qayd etish zarur.

Hech shubhasiz, bu borada yangicha fikrlaydigan, oʻzligini, qadr-qimmatini chuqur anglaydigan, zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini, chet tillarni puxta egallagan, hech kimdan kam boʻlmaydigan yoshlarimiz haqiqatan ham bizning suyanchimiz va tayanchimiz boʻlib, biz boshlagan ishlarni davom ettirishga qodir ekanini bugungi hayotimizda isbotlab berayotganining oʻzi barcha erishgan yutuq va marralarimizning asosiy mezoni va sharti boʻldi, desak, aslo xato boʻlmaydi.

Shu munosabat bilan bir fikrni taʼkidlab aytishni oʻrinli deb bilaman: biz bilim va tarbiya berib voyaga yetkazayotgan navqiron oʻgʻil-qizlarimizdek, qiyinchilik va sinovlar oldida bosh egmaydigan, oʻz Vatani, oʻz xalqiga xizmat qilishga bel bogʻlagan, yangilikka intilib yashaydigan, gʻayrat-shijoatga toʻla, koʻzlari yonib turgan yosh avlodimizdek avlod dunyoda oʻzi kamdan-kam topiladi.

Ana shunday sogʻlom va barkamol avlodni tarbiyalash yoʻlidagi fidoyi mehnatingiz uchun siz, azizlarga – oʻqituvchi va murabbiylar, ustoz va domlalar, olim va olimalarga har qancha tasannolar aytsak, taʼzim etsak, arziydi, albatta.

Hurmatli doʻstlar!

Biz bugun qanday shiddat bilan oʻzgarayotgan, oʻzaro raqobat va manfaatlar kurashi tobora kuchayib borayotgan murakkab bir davrda yashayotganimiz hammaga maʼlum.

Bunday keskin raqobat ayniqsa ilm-fan, taʼlim-tarbiya, ilmiy-texnik taraqqiyot sohasida yaqqol namoyon boʻlayotganini koʻrish, anglash qiyin emas.

Hozirgi vaqtda dunyodagi yetakchi olimlar va ekspertlar orasida keng tarqalayotgan fikrni inobatga oladigan boʻlsak, davom etayotgan global moliyaviy-iqtisodiy inqiroz haqida gapirganda, ular, birinchi navbatda inson kapitalini, taʼlim va ilm-fan sohasini hozirgi zamon taraqqiyotining

hal qiluvchi kuchi sifatida ko‘rayotgan, ularning rivoji uchun katta mablag‘ ajratayotgan va keng imkoniyat ochib berayotgan davlatgina bu inqirozdan yanada kuchli bo‘lib chiqishini bashorat qilayotgani bejiz emas, albatta.

Bugun o‘tgan davr mobaynida amalga oshirgan ishlarimizni xolisona baholar ekanmiz, ta‘lim-tarbiya sohasida hali qiladigan ko‘pgina vazifalarimiz borligini, o‘z yechimini kutayotgan dolzarb muammolarni hal qilish, eng muhimi, bu borada boshlagan islohotlarni mantiqiy yakuniga yetkazish, ularning yarim yo‘lda qolib ketishiga, o‘zibo‘larchilikka yo‘l qo‘ymaslik zarurligini hammamiz yaxshi tushunamiz.

Avvalambor, barcha ta‘lim muassasalari, xususan, umumta‘lim maktablari va litsey-kollejlarni davr talablariga mos holda rivojlantirish, zamonaviy jihoz va uskunalar, o‘quv laboratoriyalari va ustaxonalar bilan ta‘minlashni davom ettirish, yangi ta‘lim standartlari, dastur va qo‘llanmalarni joriy etish masalasini eng muhim vazifamiz sifatida ko‘rishimiz darkor.

Mamlakatimizda shakllangan uzluksiz ta‘lim tizimining yuqori bosqichi bo‘lmish oliy o‘quv yurtlarining moddiy-texnik bazasini yanada mustahkamlash, yuksak malakali mutaxassis va kadrlar tayyorlash sifatini oshirish maqsadida ularning faoliyatini takomillashtirish ehtiyojini hayotning o‘zi taqozo etmoqda.

Shu borada ko‘zlangan rejalarni amalga oshirish va ularni moliyalashtirish uchun Oliy ta‘lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini rivojlantirish fondi tashkil etilgani, har yili davlat byudjetidan ayni shu yo‘nalishlarga katta hajmdagi mablag‘lar ajratilayotgani alohida e‘tiborga loyiq.

Yurtimizdagi eski, ya‘ni, ikki bosqichli attestatsiya tizimidan voz kechib, iqtisodiy rivojlangan davlatlarda qabul qilingan standartlarga mos ravishda, to‘g‘ridan-to‘g‘ri fan doktori unvonini olish bo‘yicha dissertatsiya yoqlash tizimiga o‘tganimiz va bu yo‘nalishda tub o‘zgarishlar amalga oshirilayotgani oliy ta‘lim sohasidagi keng ko‘lamli islohotlar yo‘lida yangi bir amaliy qadam bo‘ldi.

Eng asosiysi, bunday ishlarimiz avvalo institut va universitetlarimizdagi o‘quv jarayonlarini, ularning yuksak talablarga javob beradigan malakali kadrlar tayyorlash salohiyatini dunyodagi ilg‘or oliy o‘quv yurtlari darajasiga ko‘tarish, ushbu bilim dargohlarida fidokorona mehnat qilayotgan domlarni nafaqat moddiy va moliyaviy

nuqtai nazardan rag‘batlantirish, balki ularning nufuzi va hurmat-e‘tiborini oshirishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

Bugungi kunda yurtimizda barpo etilgan, o‘zaro uzviy bog‘lanib, bir-birini to‘ldiradigan, uch bosqichdan iborat uzluksiz ta‘lim tizimini – bu umumta‘lim yoki o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi bo‘ladimi, oliy ta‘lim sohasi bo‘ladimi – bularning barchasini yagona bir g‘oya, umumiy bir maqsad birlashtirib turganini hammamiz yaxshi anglaymiz.

U ham bo‘lsa, jondan aziz farzandlarimizni jahon ilm-fani cho‘qqilarini zabt etgan, chuqur bilim va o‘z mustaqil fikriga ega bo‘lgan yetuk inson va mutaxassislar etib tarbiyalash, barcha kuch va imkoniyatlarimizni shu yo‘lda safarbar etishdir, desak, oldimizda turgan buyuk vazifaning ma‘no-mazmunini ifoda etgan bo‘lamiz.

Biz siz, azizlar – maktab, litsey va kollejlarda, oliy o‘quv yurtlarida, umuman, ta‘lim sohasida mehnat qilayotgan yuz minglab o‘qituvchi va murabbiylar, domlalar timsolida el-yurtimizning kelajagi, hayot-mamotini hal qiluvchi ta‘lim va tarbiya sohasiga bamisoli jon bag‘ishlayotgan qudratli kuchni ko‘ramiz va yuksak baholaymiz.

Sizlarning Vatanimiz ravnaqi va taraqqiyoti yo‘lida qo‘shayotgan yuksak hissangiz uchun, yosh avlodni voyaga yetkazish, hayotga yo‘llanma berish yo‘lidagi beqiyos xizmatigingiz, beg‘araz mehnatingiz uchun barcha ota-onalar, millionlab o‘quvchi va talabalar, butun xalqimiz nomidan yana va yana bir bor chuqur minnatdorchilik bildirib, sizlarga sihat-salomatlik, oilalaringizga baxtu saodat va fayzu baraka, ishlaringizga yangi omadlar tilashga ruxsat bergaysiz.

Doimo omon bo‘ling, aziz va mehribon ustozlar!

O‘ZBEKISTON PAXTAKORLARI VA BARCHA MEHNATKASHLARIGA

Aziz do‘stlar!

Bugun qishloq xo‘jaligi sohasida, qolaversa, butun yurtimiz hayotida quvonchli bir voqea, ya‘ni, mamlakatimiz paxtakorlari 3 million 350 ming tonnadan ziyod xirmon bunyod etib, katta mehnat g‘alabasiga erishdilar. Vatanimiz taraqqiyoti yo‘lida, iqtisodiyotimizni barqaror sur‘atlar bilan rivojlantirishda, xalqimizning hayotini yanada farovon va obod qilishda, haqiqatan ham, katta hissa bo‘lgan bu ulkan yutuq bilan avvalambor paxtakorlarimizni, barcha qishloq xo‘jaligi mehnatkashlarini chin qalbimdan samimiy muborakbod etishdan xursandman.

Bu yuksak marra paxtachilik ishiga o‘z hayotini bag‘ishlagan, o‘z kasbining ustasi va fidoyisi bo‘lgan dehqon va fermerlarimizning, ushbu sohaga daxldor olim va mutaxassislarning o‘ta murakkab va mashaqqatli mehnati natijasi, tom ma‘noda mardlik va matonat namunasi ekanini xalqimiz yaxshi biladi va yuksak baholaydi.

Paxtani o‘stirish, uni parvarish qilish, mo‘l hosil yetishtirish bilan tanish bo‘lgan har qaysi odam bu ish naqadar og‘ir mehnat talab qilishini, buning uchun yil davomida, birinchi navbatda, yer va urug‘ tayyorlash, kunni – kun, tunni – tun demasdan, har tup ko‘chat ustida parvona bo‘lish, shuningdek, ob-havo injiqliklari, kasallik va zararkunandalar yetkazadigan ziyonlar va boshqa turli muammolarni bartaraf etish – bularga faqat irodasi mustahkam, o‘z kasbi va mehnatini sevgan insonlarga qodir ekanini anglaydi, tushunadi.

Bu yilgi mavsumni oladigan bo‘lsak, aprel oyida havo haroratining me‘yordan sezilarli darajada past bo‘lgani, surunkali yomg‘ir va jala tufayli chigit ekish 5-7 kunga kechikib ketgani, may oyida 20-25 kun davomida tuproqda namlik miqdori ortib, chigitning unib chiqishi va g‘o‘za rivojini deyarli to‘xtatib qo‘yanini hammamiz yaxshi eslaymiz. Iyul-avgust oylarida esa harorat odatdagidan 8-10 daraja yuqori bo‘lgani, janubiy viloyatlarimizda jazirama issiq 45-50 darajaga yetgani, ko‘zni ochirmaydigan garmsel, kuchli shamol va bo‘ronlar kuzatilgani, turli zararkunanda va kasalliklar ko‘paygani, tabiiyki, g‘o‘za rivojiga salbiy ta‘sir ko‘rsatib, hosil taqdirini xavf ostida qoldirdi.

Shularning barchasini hisobga olgan holda, paxtakorlarimizning bu

yilgi mavsumda, ana shunday keskin va murakkab vaziyatda erishgan yuksak marra va natijalarining ahamiyati va qadr-qimmatini yanada ortadi va har qancha tahsin va tasannolarga arziydi, albatta.

Shu borada beixtiyor odamning xayoliga keladigan bir fikrni aytib o'tishni o'rinli, deb bilaman. Paxta azal-azaldan oqlik, oq rangning timsoli sifatida e'tirof etiladi. Oq paxtani faqat oqko'ngil odamlargina yetishtiradi. Ta'bir joiz bo'lsa, paxta nafaqat oq rangning ramzi, balki fidokorona mehnatning mahsuli desak, hech qanday mubolag'a bo'lmaydi.

Qadrlı yurtdoshlar!

Hech kimga sir emas, dehqonchilikda, ayniqsa, bizning O'zbekiston sharoitida tuprog'imiz, yerimiz sifatini inobatga oladigan bo'lsak, har qanday hosilning eng katta, hal qiluvchi omili – bu ekin maydonlarining meliorativ holatidir. Keyingi besh yil mobaynida maxsus davlat dasturi asosida mamlakatimiz bo'yicha salkam 1 trillion so'm mablag' sarflanib, 1 million 460 ming gektar sug'oriladigan yerlarning meliorativ holati yaxshilangani qishloq xo'jaligi sohasida mo'l hosil yetishtirish, jumladan, o'tgan shu davrda paxtachilikda hosildorlikni 24 sentnerdan 26,4 sentnerga yetkazish uchun zamin yaratib berdi.

Mustaqillik yillarida har bir hududning tuproq va iqlim sharoitiga mos, ertapishar va serhosil g'o'za navlarini yaratish, seleksioner olimlarimizni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning mehnatini rag'batlantirish bo'yicha olib borayotgan keng ko'lamlı ishlarimiz tufayli o'nlab istiqbolli yangi navlar yaratilib, amalda joriy etilgani soha rivojida salmoqli qadam bo'lganini qayd etish zarur.

Bu yilgi mavsumda vujudga kelgan murakkab muammo va qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun har qachongidan ham ko'proq kuch va imkoniyatlarni safarbar etishga to'g'ri keldi. Buning tasdig'ini avvalo omilkor dehqonlarimizning intensiv agrotexnologiyalarni samarali qo'llagani, g'o'za qator oralari har yilgidan 3-4-marta ko'p, o'rtacha 7-marta kultivatsiya qilingani, sug'orish ishlari sharbat usulida olib borilib, gektariga 10 tonnadan, jami 10 million tonnadan ortiq mahalliy o'g'it berilgani misolida ko'rish mumkin.

Shular qatorida keyingi yillarda shakllangan samarali tizim asosida fermer xo'jaliklari imtiyozli kreditlar va texnika bilan ta'minlangani, zarur urug'lik, mahalliy va mineral o'g'itlar, yoqilg'i-moylash materiallari bevosita dalaning o'ziga yetkazib berilgani, yig'im-terim jarayoni uyushqoqlik bilan tashkil etilgani yetishtirilgan mo'l hosilni yog'in-

sochinli kunlarga qoldirmasdan, uning 90 foizdan ortig'ini yuqori sortlarga topshirish imkonini berdi.

Ayniqsa, defoliatsiya ishlari o'z vaqtida va sifatli amalga oshirilgani, keyingi yillarda bu agrotexnik tadbirning naqadar muhim ekanini fermerlarimiz chuqur anglab yetgani va bu boradagi ishlar tizimli ravishda olib borilayotgani g'oz rivojida birmuncha kechikish kuzatilgan joriy yilda o'zining aniq samarasini ko'rsatdi.

Eng muhimi, inson omiliga katta e'tibor berilayotgani, qishloq ahlining o'z mehnatidan manfaatdorligi, o'z yeriga egalik va mas'uliyat hissi, ertangi kunga bo'lgan ishonchi, daxldorlik tuyg'usi tobora ortib, ongu tafakkuri yuksalib borayotgani bu borada hal qiluvchi ahamiyat kasb etdi, desam, o'ylaymanki, sizlar ham bu fikrga qo'shilasiz.

Ishni oqilona va samarali tashkil etib, o'z shartnoma majburiyatlarini birinchilardan bo'lib ado etgan Qoraqalpog'iston Respublikasi, Navoiy, Andijon, Farg'ona, Buxoro viloyatlari, barcha viloyatlarimiz mehnatkashlari mamlakatimizning yuksak paxta xirmoniga munosib hissa qo'shganini minnatdorlik bilan ta'kidlashni istardim.

Ayniqsa, Amudaryo, Ellikqal'a, Shahrixon, Toshloq, Uchko'prik, O'zbekiston, Vobkent, Qarshi, Navbahor, Uychi, Pop, Narpay, Sherobod, Qumqo'rg'on, Bo'ka, Gurlan tumanlari dehqon va fermerlari belgilangan rejani 20-25 ish kunida bajarib, ko'pchilikka o'rnak va namuna bo'ldilar.

Yurtimizdagi minglab ilg'or fermer xo'jaliklari qatorida Qamashi tumanidagi "Ashur ota", Muborak tumanidagi "Olam", Navbahor tumanidagi "Martabali", Namangan tumanidagi "Oltin zamin iftixori", Kattaqo'rg'on tumanidagi "Hosil", Paxtachi tumanidagi "Umida Sharipova", Sirdaryo tumanidagi "Adolat momo", Rishton tumanidagi "Gulobod yurt", Amudaryo tumanidagi "Ulug'bek O'rozboyev", Ellikqal'a tumanidagi "Ro'zimboy bobo", Oltinko'l tumanidagi "Nur-ziyo ko'zi" singari fermer xo'jaliklari hosildorlikni gektaridan 45-60 sentnerga yetkazib, fermerlik harakatining katta imkoniyatlarini, o'zbek dehqoni qanday buyuk ishlarga qodir ekanini yana bir bor isbotlab berdilar.

Ayni vaqtda bugungi kunda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarning tadrijiy mantiqi, hayotning o'zi fermerlik harakatini yangi, yuksak bosqichga ko'tarishni taqozo etayotganini hammamiz yaxshi tushunamiz.

Bu borada soha rivoji uchun yangi imkoniyatlar tug'dirib berish, uning samaradorligini oshirish, yerni tom ma'noda haqiqiy egasiga topshirish,

agrar sohada o‘ziga xos maktab yaratgan ilg‘or fermerlarning ish tajribasini yoshlarga o‘rgatish, zamonaviy bilim va malakaga ega bo‘lgan yangi fermerlar avlodini tarbiyalash kabi o‘ta muhim vazifalar e‘tiborimiz markazida turishi zarur.

Hurmatli yurtdoshlar!

Hammamiz yaxshi tushunamizki, qishloq xo‘jaligi sohasidagi barcha sa’y-harakatlarimizning pirovard natijasi dehqonlarimizning o‘z mehnatidan munosib daromad olishi, aholimizning hayot sifati va darajasini oshirishdek ezgu maqsad bilan chambarchas bog‘liqdir.

Shu ma‘noda, mustaqillik yillarida mamlakatimizda paxta tolasini yuksak texnologiyalar asosida qayta ishlash, uni qo‘shimcha qiymatga ega bo‘lgan mahsulot sifatida eksport qilish hajmi ortib borayotgani diqqatga sazovordir.

Agar 90-yillarda yurtimizda yetishtirilgan jami paxta tolasining atigi 7 foizi o‘zimizda qayta ishlangan bo‘lsa, o‘tgan davr mobaynida bu raqam qariyb 6 barobar ortib, hozirgi vaqtda salkam 40 foizni tashkil etmoqda. Bu o‘z navbatida oldimizda turgan turli muammolarni yechish, ming-minglab yurtdoshlarimiz, ayniqsa, yoshlarimizni zamonaviy ish joylari bilan ta‘minlash, aholining daromad manbalarini ko‘paytirish imkonini berayotganini, o‘ylaymanki, tushunish qiyin emas.

Dastlabki hisob-kitoblarga ko‘ra bu yil paxtachilikdan olinadigan yalpi daromad o‘rtacha 3 trillion 100 milliard so‘mdan ziyod yoki o‘tgan yilga nisbatan 23 foiz ko‘p bo‘lishi kutilayotgani dehqon va fermerlarimizning o‘z mehnatidan manfaatdorligini kuchaytirish, “Obod turmush yili” Davlat dasturi va boshqa umummilliy dasturlarimiz doirasida belgilab olgan vazifalarimizni amalga oshirishga xizmat qilishi bilan ayniqsa e‘tiborlidir.

Aziz va muhtaram vatandoshlarim!

Bugungi xursandchilik kunda siz, fidoyi dehqon va fermerlarni, suvchi va mexanizatorlarni, agronom va seleksionerlarni, mutaxassis va mutasaddilarni, O‘zbekistonimizning yuksak paxta xirmoniga munosib hissa qo‘shgan barcha insonlarni bag‘rimga bosib, yana bir bor tabriklar ekanman, sizlarga qalbimda, yuragimda bo‘lgan hurmat-ehtiromim va ezgu tilaklarimni izhor etaman.

Mana shunday shukuhli damlarda bizdan marhamatini darig‘ tutmasdan, o‘z panohida asrab kelayotgani, doimo yo‘limizni ochib berayotgani uchun Yaratganimizga shukronalar aytishimiz ham qarz, ham farz deb bilaman.

El-yurtimizdan, xonadonlarimizdan fayzu baraka, tinchlik-osoyishtalik arimasin! Osmonimiz hamisha musaffo bo‘lsin!

Halol mehnatingizning rohatini ko‘ring, hech qachon kam bo‘lmang, azizlarim, qadrdonlarim!

MDH DAVLAT RAHBARLARI KENGASHINING TOR DOIRADAGI MAJLISIDA SO‘ZLAGAN NUTQ

Muhtaram rais,

Hurmatli davlat rahbarlari!

Hamdo‘stlik davlat rahbarlari sammiti ishtirokchilarini qutlash va Belarus Respublikasi Prezidenti Aleksandr Grigorevich Lukashenkoga samimiy qabul va mehmondo‘stlik uchun minnatdorlik bildirishga ijozat bergaysizlar.

Bugun dunyoda ro‘y berayotgan murakkab jarayonlar, kuchlarni global va mintaqaviy joylashtirish borasidagi murakkab o‘zgarishlar, jahon iqtisodiyotida inqirozdan keyin kechayotgan og‘ir davr, Hamdo‘stlikka yaqin va uzoq davlatlardagi vaziyat va ziddiyatlarning keskin tus olayotgani haqida gapirishning hojati yo‘q, deb o‘ylayman.

Shu munosabat bilan, bizningcha, MDHning bu boradagi roli va o‘rnini belgilash, Hamdo‘stlik doirasida qanday ishlar amalga oshirilayotganini va uning imkoniyat hamda salohiyatini baholash, ushbu tashkilotning istiqboli va kelajagini qanday tasavvur etishimiz xususida fikr bildirishimiz muhim ahamiyatga ega.

MDHning, o‘tgan yillar mobaynida mazkur tashkilot tomonidan yaratilgan huquqiy maydon va hamkorlik vositalarining, mexanizmlarining ahamiyatini oshirmasdan, ayni paytda kamsitmasdan aytish mumkinki, Hamdo‘stlik unga a‘zo har bir davlat uchun muhim o‘rin tutmoqda. Bunday deyish uchun barcha asoslar bor.

Hamdo‘stlik unga a‘zo davlatlarning izchil rivojlanishi, barqarorligi va xavfsizligiga raxna solishi mumkin bo‘lgan tahdid va xavflarga o‘z vaqtida, munosib javob qaytarish, bahs va nizolarni hal etishga qaratilgan, pirovard natijada sobiq ittifoq hududida fuqarolarning o‘zaro muloqot qilishi uchun maqbul yondashuv va muvofiqlashtirilgan amaliy chora-tadbirlarni ishlab chiqish borasida keng imkoniyatlar yaratmoqda.

MDH davlatlarining serqirra hamkorligi haqida so‘z borganda, biz, avvalambor, **MDH makonida zo‘ravonlik va murossasizlik g‘oyalari**ni ochiq-oydin targ‘ib qilayotgan turli ekstremistik tashkilotlar faolligi kun sayin kuchayib borayotganini e‘tiborga olgan holda, ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashda Hamdo‘stlik mamlakatlarning o‘zaro hamkorligini nazarda tutamiz.

Bugun tobora avj olayotgan radikalizm, terrorizm va jangari ekstremizm mafkurasi nafaqat bir mamlakat yoki muayyan mintaqa doirasida keng tarqalayotgani, balki **ushbu jarayon milliy chegara bilmaligi** haqida gapirishning hojati yo‘q. Aynan shu sababli MDHga a‘zo davlatlar hududida har qanday ko‘rinish va shakldagi terrorizm va ekstremizmga yo‘l qo‘ymaslik muhitini shakllantirish, ushbu xavfli tahdidlarning paydo bo‘lishi va tarqalishiga ko‘maklashadigan sabab va sharoitlarni aniqlash hamda bartaraf etish uchun birgalikda harakat qilish zarur.

Bugungi sammitda jinoyatchilik va terrorizm, narkotik vositalarning noqonuniy aylanishiga qarshi hamkorlikda kurashish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturi, shuningdek, Axborot texnologiyalaridan foydalangan holda sodir etiladigan jinoyatlarga qarshi kurashish bo‘yicha hamkorlik konsepsiyasining qabul qilinishi Hamdo‘stlikka a‘zo barcha davlatlarning uzoq muddatli xavfsizlik manfaatlariga mos keladi.

Ikkinchidan. Afg‘onistondan AYSAF tinchlikparvar kuchlarining 2014-yilning oxirigacha chiqarilishi, shak-shubhasiz, Afg‘oniston bilan chegaradosh davlatlar va unga yaqin hududlar uchun jiddiy sinov bo‘ladi.

Dunyodagi aksariyat mamlakatlar Afg‘oniston muammosini hal etishning yagona yo‘li – bu, ushbu muammoning siyosiy tinch yechimini topish, o‘zaro kurashayotgan turli tomonlar o‘rtasida BMT shafeligida muzokaralar o‘tkazish va murosaga kelish, tarkibiga o‘zaro qarama-qarshi asosiy kuchlar ham kirishi mumkin bo‘lgan muvaqqat hukumatni shakllantirish zarur, degan xulosaga kelmoqda.

O‘zbekiston Afg‘oniston bilan qo‘shni davlat sifatida uning ichki ishlariga aralashmaslik, Afg‘oniston bilan hamkorlikni ikki tomonlama asosda tashkil etish, Afg‘oniston xalqi saylaydigan hukumatga yordam berish va uni qo‘llab-quvvatlash siyosatiga qat’iy amal qiladi.

Bunday sharoitlarda har bir mamlakat o‘zi qabul qiladigan chora-tadbirlarni amalga oshirishi, shuningdek, Afg‘onistondan qo‘shinlarni chiqarish jarayoni yon-atrofdagi mamlakatlarga ziyon yetkazmasligidan manfaatdor tomonlarning o‘zaro muvofiqlashgan va maslahatlashgan holda ish tutishi, eng muhimi, yuzaga kelayotgan sharoitda avvalo Afg‘onistonning o‘zida tartibsizlik va zo‘ravonlikka yo‘l qo‘ymaslik mamlakatlarimiz va umuman, mintaqada xavfsizlik va barqarorlikni saqlash uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Bu borada manfaatdor qudratli davlatlar amaliy yordam ko‘rsatishi mumkin va darkor.

Yana bir masalaga alohida to‘xtalmoqchiman. Bu MDH makonida mamlakatlar o‘rtasida amaldagi savdo rejimiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmaydigan prinsiplarga asoslangan to‘laqonli erkin savdo zonasini shakllantirishdir. Bu MDH hududida barqaror ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotni ta‘minlashning muhim shartlaridandir.

Bunda tovar oqimlari tuzilmasini diversifikatsiya qilish, o‘zaro yetkazib berilayotgan tovarlar turlarini kengaytirish va eng muhimi, muvofiqlashtirilgan va samarali transport-kommunikatsiya hamda tarif siyosatini amalga oshirish ulkan ahamiyatga ega.

Biz O‘zbekiston Respublikasining Erkin savdo zonasini tashkil etish to‘g‘risidagi shartnomaga qo‘shilishini qo‘llab-quvvatlagan Rossiya Federatsiyasi va Hamdo‘stlikning boshqa mamlakatlaridan minnatdormiz. O‘zbekistonning izchil rivojlanayotgan bozori va jadal o‘sib borayotgan iqtisodiyoti bilan ushbu muhim integratsiya loyihasida ishtirok etishi Shartnomaning barcha qatnashchilariga o‘zaro foyda va manfaat keltirishiga ishonaman.

Muhtaram hamkasblar!

MDH istiqboli va kelajagi ko‘p jihatdan bizga, ya‘ni Hamdo‘stlikka a‘zo mamlakatlarga va, albatta, hech bir mubolag‘asiz birinchi navbatda, Rossiyaga bog‘liq ekanini hammamiz yaxshi tushunamiz.

Sobiq ittifoq hududidagi har bir mamlakat uchun Rossiyaning ulkan salohiyati va bozor imkoniyatlari e‘tiborga olingan holda, u bilan yo‘lga qo‘yilayotgan munosabatlar va muhimi – umumiy tariximiz, qadriyatlarimiz, intilishlarimiz va kerak bo‘lsa, uzoq yillar mobaynida biz birgalikda yashagan makon alohida ahamiyat kasb etishi bugun hech kimga sir emas.

Sobiq ittifoq hududida Hamdo‘stlik bilan bir qatorda boshqa integratsiya jarayonlarining ham rivojlanayotgani MDH faoliyati uchun to‘siq bo‘layotgani yo‘q.

Shu bilan birga, davlatlararo birlashmalarning har biri – MDH, Bojxona ittifoqi va uning asosida tashkil etilayotgan Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi **bir-birini takrorlamasdan o‘z yo‘nalishi bo‘yicha** faoliyatini yo‘lga qo‘yayotgani g‘oyat muhimdir. Bunday holat esa kelajakda yuz berishi mumkin.

Hurmatli hamkasblar!

Belarus Respublikasining MDHga raisligi, bizning fikrimizcha, faol va amaliy xususiyatga ega bo‘ldi va Tashkilot doirasida unga a‘zo

mamlakatlarning umumiy maqsad hamda vazifalarini ilgari surishga yordam berdi.

Fursatdan foydalanib, Ukrainani navbatdagi davrda MDHga raislik qilishi bilan tabriklab, Ukraina Prezidenti Viktor Fedorovich Yanukovichga ushbu mas'uliyatli missiyani amalga oshirishda katta muvaffaqiyatlar tilayman.

E'tiboringiz uchun tashakkur.

OSIYO QUYOSH ENERGIYASI FORUMINING OLTINCHI YIG‘ILISHIDAGI NUTQ

Hurmatli Forum ishtirokchilari!

Xonimlar va janoblar!

Siz, aziz mehmonlarimizni, nufuzli xalqaro tashkilotlar va moliya institutlari, xorijiy davlatlar hukumatlari rahbarlari, yirik agentlik va kompaniyalar, tadqiqot markazlari vakillari, mutaxassis va ekspertlarni – Forumning mazkur yilig‘ishida qatnashayotgan barcha ishtirokchilarni Toshkent shahrida qabul qilish va qutlash, hammangizga chuqur hurmat-ehtiramimizni bildirish biz uchun katta sharafdir.

Men Osiyo taraqqiyot banki prezidenti Takexiko Nakao janoblariga Forum yig‘ilishida shaxsan ishtirok etayotgani, «Quyosh energiyasi bo‘yicha Osiyo tashabbusi»ni hayotga tatbiq etishga qo‘shayotgan ulkan hissasi, Osiyo taraqqiyot banki va uning tuzilmalari tomonidan quyosh energetikasidan foydalanish va uni jadal rivojlantirishni rag‘batlantirish sohasida ko‘rsatilayotgan beqiyos yordam uchun alohida minnatdorlik bildiraman.

Forum majlisida ishtirok etayotgan Xalqaro energetika agentligi (XEA), Birlashgan Millatlar Tashkilotining Sanoatni rivojlantirish tashkiloti (YuNIDO), Islom taraqqiyot banki va boshqa xalqaro markazlar va tuzilmalar vakillariga, mazkur anjumanga katta qiziqish bildirgan barcha mehmonlarimizga samimiy tashakkur izhor etaman.

«Quyosh energiyasi texnologiyalarini rivojlantirish tendensiyalari va istiqbollari» mavzusidagi mazkur yig‘ilish uchun taklif etilgan kun tartibini, birinchi navbatda, «Quyosh energetikasi uchun uskunalar va ehtiyot qismlar ishlab chiqarish sanoatini rivojlantirish va Osiyo uskunalar bozorini kengaytirish istiqbollari» kabi masalalarni har tomonlama muhokama qilish, hech shubhasiz, g‘oyat dolzarb ahamiyatga ega bo‘lib, ko‘plab davlatlar va mintaqalarda katta amaliy qiziqish uyg‘otadi.

Ma‘lumki, sivilizatsiyalar tarixida eng samarali energiya manbalarini topish doimo alohida ahamiyatga ega bo‘lib kelgan. Birinchi navbatda, elektr va issiqlik energiyasining asosiy xomashyosi bo‘lgan uglevodorod zaxiralarini o‘zlashtirish uchun so‘nggi o‘n yillikda ulkan miqdordagi investitsiya mablag‘lari yo‘naltirildi va yo‘naltirilmoqda.

Bugungi kunda energiya resurslari manbalari, neft va gaz zaxiralariga

ega bo‘lish cheksiz daromad olish va xalqaro maydonda o‘zining mavqei va ta‘sirini oshirishda alohida ahamiyat kasb etadigan eng muhim omillardan biri ekani hech kimga sir emas.

Keyingi paytda uglevodorod xomashyosini qazib olish borasida yuz bergan, «slanets inqilobi» deb atalayotgan yangi bosqich ertaga ba‘zi qit‘alar, mamlakat va hududlarning energetika bozoridagi hamda jahon maydonidagi kuchlarning geosiyosiy joylashuvidagi o‘rni va rolini o‘zgartiradigan jiddiy omilga aylanishi mumkinligiga shubha qilmasa ham bo‘ladi, deb o‘ylayman.

Biroq bunday o‘zgarishlar qayta tiklanadigan energiya manbalariga, birinchi navbatda, dunyodagi eng sof quyosh energiyasidan foydalanishga bo‘lgan, yildan-yilga ortib borayotgan qiziqish va ehtiyojni hech qachon susaytira olmaydi.

Bu haqda gapirganda, quyidagi faktga alohida e‘tibor qaratish lozim. Xalqaro energetika agentligi ma‘lumotlariga ko‘ra, dunyoda elektr energiyasi ishlab chiqarishning o‘sish sur‘atlari o‘rtacha 3,4 foizni tashkil etayotgan bir paytda, qayta tiklanadigan energiya manbalarining eng istiqbolli tarkibiy qismi bo‘lgan quyosh energiyasi keyingi besh yil davomida har yili misli ko‘rilmagan sur‘atlarda, ya‘ni 60 foizga oshmoqda.

Ana shu 5-yil mobaynida quyosh energetikasi sohasiga yo‘naltirilgan yalpi investitsiyalar hajmi 520 milliard dollarni, jumladan, faqat 2012-yilning o‘zida 143 milliard dollarni tashkil etdi.

Quyosh stansiyalari tomonidan 2012-yilda ishlab chiqarilgan jami elektr energiyasi 113 milliard kilovatt-soatni, jumladan, fotoelektr stansiyalar bo‘yicha 110 milliard kilovatt-soatni tashkil etdi.

Xalqaro ekspertlarning fikriga ko‘ra, dunyoda muqobil va qayta tiklanadigan energiya manbalarini izlab topish va ularning samaradorligini oshirish, xususan, elektr va issiqliq energiyasi olish uchun quyosh energiyasidan foydalanishga bo‘lgan qiziqishning jadal o‘sib borishiga olib kelayotgan sabablar ko‘p.

Birinchi navbatda, bu jahon iqtisodiyotida energiyaga bo‘lgan talabning yil sayin ortib borayotgani bilan bog‘liq. Yana bir sababi shundaki, an’anaviy uglevodorod xomashyosi bo‘lmish neft va gazning yangi manbalarini o‘zlashtirish tobora qiyinlashib borayotgani va shu bilan birga, ularning zaxiralari kamayib ketayotgani xalqaro hamjamiyatda tashvish uyg‘otmoqda.

Ammo shu borada hech qachon e‘tiborsiz qoldirib bo‘lmaydigan

shunday muhim bir omil borki, u ham bo'lsa, qazib olinayotgan yoqilg'idan foydalanish misli ko'rilmagan darajada kengayib borayotgani atrof-muhitga sezilarli darajada zarar yetkazayotgani, aholining salomatligi va hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgani va kelajakda global miqyosda barqaror rivojlanishga xavf solayotgani bilan bog'liq.

Yuzaga kelgan vaziyatdan chiqish yo'llaridan biri, bu, **avvalo**, qayta tiklanadigan energiyaning eng samarali va istiqbolli manbai sifatida quyosh energetikasini rivojlantirish loyihalariga investitsiya yo'naltirishni yanada ko'paytirishdan iborat.

Ikkinchidan, muammoni hal etishda ilmiy va tajriba-konstruktorlik ishlanmalarini har tomonlama jadal rivojlantirish va shuningdek, quyosh elektr energiyasi ishlab chiqaruvchilar va uning iste'molchilarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash talab etiladi.

Uchinchidan, bu boradagi yana bir imkoniyat uglevodorod xomashyosidan foydalanishga asoslangan an'anaviy energetika tizimiga nisbatan quyosh energetikasi raqobatdoshligini ta'minlash bilan bog'liq.

Agar 2008-yilda bir kilovatt-soat quyosh elektr energiyasini ishlab chiqarish 35 sent darajasida bo'lgan bo'lsa, bugungi kunga kelib bu raqam, ekspertlarning ma'lumotlariga ko'ra, o'rtacha 11-12 sentni tashkil etayotgani, Xitoy va Hindiston kabi ayrim mamlakatlarda esa barpo etilayotgan fotoelektr stansiyalarda bir kilovatt-soat elektr energiyasi tannarxini 8-9 sentga qadar tushirish vazifasi qo'yilayotganini hisobga oladigan bo'lsak, hech shubhasiz, bu maqsadga erishish mumkin ekani ayon bo'ladi.

Boshqacha aytganda, ba'zi mamlakatlardagi fotoelektr stansiyalarda ishlab chiqarilayotgan elektr energiyasi, unga nisbatan an'anaviy imtiyoz va preferensiyalar qo'llanmayotgan bo'lsa-da, uglevodorod xomashyosini yoqish hisobidan olinadigan elektr energiyasi bilan raqobatlasha oladi.

Yana bir masala. Vaqti-vaqti bilan takrorlanayotgan global iqtisodiy inqirozlar sabablarini tahlil qilish asnosida xulosa chiqargan ayrim olimlarning fikr-mulohazalarida muayyan mantiq mavjud. Ya'ni, halokatli inqirozdan chiqish yo'lini topish jahon hamjamiyatini zamonaviy texnologiyalarning prinsipial jihatdan yangi avlodini o'zlashtirishga, boshqacha aytganda, ishlab chiqarishning yanada jadal va tejamkor o'sish sur'atlarini ta'minlaydigan ilmiy-texnik taraqqiyotning yangi bosqichiga olib keladi.

Shu munosabat bilan quyidagi xulosaga kelish qiyin emas. 2008-yilda

boshlangan va hamon davom etayotgan global inqirozdan chiqish ko'p jihatdan bizning birinchi navbatda energetika sohasida texnologik taraqqiyotning yangi bosqichiga qanchalik tez o'tishimizga bog'liq.

Bu o'rinda so'z bugungi kunda rivojlanayotgan davlatlar iqtisodiyotini qayta tiklashga to'sqinlik qilayotgan asosiy sabablardan biri – an'anaviy energiya resurslari, avvalambor, neft narxining asossiz ravishda yuqori bo'lib qolayotgani haqida bormoqda. Iqtisodiy jihatdan samarali fotoelektr energiyasi manbalarini ommaviy ravishda joriy etish istiqbolda neft narxini optimallashtirish imkonini beradi. Bu esa o'zining cheklangan valyuta zaxiralarini uglevodorod xomashyosini chetdan sotib olish uchun sarflashga majbur bo'layotgan rivojlanayotgan mamlakatlarni jadal taraqqiy ettirish borasida rag'batlantiruvchi vosita bo'ladi. **Shunday ekan, quyosh energetikasi inqirozdan chiqishda lokomotiv vazifasini bajaradigan omillardan biri bo'lishi mumkin va zarur.**

Muhtaram anjuman qatnashchilari!

O'zbekistonda energetika maqsadlari uchun quyosh energiyasidan foydalanish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar va bu jarayonlarning ko'lami va amaliy yo'nalishlarini kengaytirishni taqozo etadigan omillarga qisqacha to'xtalib o'tishga ijozat bergaysiz.

Bu, birinchi navbatda, mamlakatimizda barqaror yuqori o'sish sur'atlari ta'minlanayotgani, shuningdek, amalga oshirilayotgan tarkibiy tub o'zgarishlar, iqtisodiyotni diversifikatsiya va modernizatsiya qilish, sanoatning jadal rivojlanishi, neft-gaz va boshqa xomashyo resurslarini chuqur qayta ishlash bo'yicha eng ilg'or texnologiyalar bilan jihozlangan zamonaviy hamda qudratli gaz-kimyo kompleksini shakllantirish bilan bog'liq.

Bu borada jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining salbiy ta'siriga qaramasdan, O'zbekistonda so'nggi olti yil davomida yalpi ichki mahsulotning yillik o'sish sur'ati 8 foizdan ziyodni tashkil etayotganini ta'kidlash kifoya, deb o'ylayman.

2000-2013-yillarda bu ko'rsatkich 3,8 barobar, yalpi mahsulot esa aholi jon boshiga 3,2 barobar o'sdi.

Xalqaro moliya institutlarining baholariga ko'ra, O'zbekiston iqtisodiyotining bunday yuqori o'sish sur'atlari yaqin istiqbolda ham saqlanib qoladi.

Hisob-kitoblar shuni ko'rsatmoqdaki, sanoatning yuqori darajada jadal rivojlanib borayotganini hisobga olgan holda, mamlakatimizning elektr

energiyasiga boʻlgan talabi 2030-yilda joriy yilga nisbatan 2 barobar oshadi va 105 milliarddan ziyod kilovatt-soatni tashkil etadi.

Oʻzbekistonning quyosh energetikasi borasidagi salohiyati va mamlakatimizda ushbu sohani rivojlantirish istiqbollari haqida gapirganda, quyidagi fikrlarni taʼkidlashni istardim.

Birinchi navbatda, Oʻzbekiston geografik oʻrni va iqlim sharoitlariga koʻra buning uchun gʻoyat qulay imkoniyatlarga ega.

Oʻzbekistonda havo bir yilda 320 kundan ziyod ochiq boʻlib, mamlakatimiz yil davomida quyoshli kunlarning koʻpligi boʻyicha dunyoning aksariyat mintaqalariga nisbatan ustunlikka ega.

Osiyo taraqqiyot banki va Jahon banki xulosalariga koʻra, Oʻzbekistonda quyosh energiyasining yalpi salohiyati 51 milliard tonna neft ekvivalentidan ortiqdir.

Ana shu resurslar hisobidan, ekspertlarning hisob-kitoblariga qaraganda, mamlakatimizda joriy yilda isteʼmol qilinadigan elektr energiyasidan 40 barobar koʻp hajmdagi elektr energiyasi ishlab chiqarish mumkin.

Mamlakatimizda quyosh energiyasidan foydalanish sohasidagi tadqiqotlar oʻtgan asrning 80-yillarida, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasining Osiyo mintaqasida yagona va ilmiy ishlanmalari yurtimizdan tashqarida ham mashhur boʻlgan “Fizika-Quyosh” ilmiy-ishlab chiqarish birlashmasining ilmiy-eksperimental markazi tashkil etilganidan keyin jadal rivojlana boshladi.

Bugungi yigʻilish ishtirokchilari Forum dasturi doirasida ushbu markaz faoliyati bilan tanishish imkoniyatiga ega boʻldilar.

Mazkur ilmiy majmua tarkibidagi 1 megavatt quvvatga ega boʻlgan geliokonsentratorli ulkan quyosh pechi 3 ming darajali issiq harorat hosil qilish va oʻta sof materiallar ishlab chiqarishni taʼminlash, noyob ilmiy tadqiqotlar va issiqlikka oid sinovlar oʻtkazish imkoniyatiga ega.

Oʻzbekiston bugungi kunda ilmiy-texnik, eksperiment oʻtkazadigan kadrlar boʻyicha ulkan salohiyatga ega boʻlib, mamlakatimizda quyosh energiyasini loyihalashtirish va undan foydalanish boʻyicha katta hajmdagi konstruktorlik va texnologik ishlanmalar toʻplangan.

“Fizika-Quyosh” ilmiy-ishlab chiqarish birlashmasi negizida Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda joriy yilda Toshkentda tashkil qilingan Xalqaro quyosh energiyasi instituti ilmiy va ilmiy-eksperimental tadqiqotlar oʻtkaziladigan mintaqaviy markazga

aylanishi ko'zda tutilmoqda. Mazkur tadqiqotlar natijalari quyosh energiyasidan foydalanish bo'yicha istiqbolli texnologiyalar sifatida joriy etilishi mumkin.

O'zbekiston Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda Samarqand viloyatida 100 megavatt quvvatga ega bo'lgan quyosh fotoelektr stansiyasini qurish bo'yicha pilot loyihani amalga oshirishga kirishdi. Qisqa muddatda uning loyiha-texnik hujjatlari tayyorlandi, 400 gektardan ortiq yer maydoni ajratildi, ob'ekt qurilishini boshlash bilan bog'liq deyarli barcha masalalar hal etildi.

Biz kelgusida yuqori samara beradigan, yangi texnologiyalarga asoslangan yana bir nechta yirik quyosh elektr stansiyasini barpo etishga kirishishni o'z oldimizga maqsad qilib qo'yanmiz. Hozirgi vaqtda shu maqsadda Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda O'zbekistonning 6 ta hududida eng zamonaviy o'lchash stansiyalari joylashtirildi va har tomonlama puxta ishlangan loyihalarni tayyorlashda zarur bo'ladigan barcha ma'lumotlarni yig'ish ishlari olib borilmoqda. O'zbekiston fotoelektrik modullar va quyosh energetikasida qo'llanadigan boshqa uskunalarni ishlab chiqarish uchun boy xomashyo zaxiralariga ega ekanini alohida qayd etishni istardim.

O'tgan yili mamlakatimizda Janubiy Koreyaning "Neoplant" kompaniyasi bilan hamkorlikda yillik quvvati 12 ming tonnani tashkil etadigan texnik kremniy ishlab chiqaradigan zavod foydalanishga topshirildi. Bugungi kunda "Angren" maxsus industrial zonasida Koreyaning "Shindong Enerkom" kompaniyasi ishtirokida yillik quvvati 5 ming tona bo'lgan kremniy ishlab chiqaruvchi ikkinchi zavod qurilishi nihoyasiga yetkazilmoqda. Kelgusida ushbu mahsulot yuqori samarali fotoelektrik quyosh panellari ishlab chiqarish uchun xomashyo manbai bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Xitoy Xalq Respublikasining yirik kompaniyalari ishtirokida 2014-yilda "Navoiy" erkin industrial-iqtisodiy zonasi hududida dastlabki quvvati 50 megavatt bo'lgan fotoelektr panellari ishlab chiqaradigan, "Jizzax" maxsus industrial zonasida esa yiliga 50 ming dona quyosh issiqlik kollektorlari ishlab chiqaradigan korxonalar tashkil etiladi.

O'zbekistonda maishiy va uy-joy-kommunal sohada, xususiyl uylarda quyosh energiyasidan foydalanishni keng joriy etishga, bu borada zarur ishlab chiqarish va servis imkoniyatlarini shakllantirishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Bizning hisob-kitoblarimizga ko'ra, bunday texnologiyalarni keng miqyosda qo'llash yaqin yillarda yurtimiz energiya tizimiga tushayotgan energiya yukini 2 milliard kilovatt-soatga qisqartirish, lokal tarzda qariyb 2 million gigakaloriya issiqlik energiyasi ishlab chiqarishni ta'minlash imkonini beradi. Bu esa yiliga jami 250 million dollardan ortiq qiymatdagi energiya resursini tejashni ta'minlaydi.

Mamlakatimizda Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan Qishloq joylarda uy-joy qurilishini rivojlantirish dasturi doirasida har yili namunaviy loyihalar asosida umumiy maydoni 1,5 million kvadrat metrdan ziyod bo'lgan 10 mingdan ortiq yakka tartibdagi zamonaviy uy-joylar barpo etilayotganiga e'tiboringizni qaratmoqchiman.

Mazkur dastur doirasida biz texnik jihatdan ilg'or, quyosh energetikasi texnologiyalari qo'llangan, yuqori energiya samaradorligiga ega bo'lgan uy-joylarni dunyodagi, jumladan, Yevropa va Osiyodagi bu sohada eng taraqqiy etgan mamlakatlar tajribasidan foydalangan holda, ommaviy ravishda qurishni ko'zda tutmoqdamiz.

Biz yaqin yillar mobaynida asosan uzoq va borish qiyin bo'lgan hududlardagi 1300 ta umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlarni tajriba tariqasida quyosh kollektorlari bilan ta'minlashni rejalashtirmoqdamiz. Qishloq joylardagi 600 dan ortiq vrachlik punktlarida fotoelektrik panellar o'rnatiladi.

Yuqorida bayon qilingan fikrlarni umumlashtirgan holda, bir xulosani ta'kidlab aytishga barcha asoslarimiz bor. Ya'ni, **bugungi bosqichda quyosh energiyasidan foydalanish muammosi ilmiy tadqiqotlar va tajriba-sinov ishlanmalari sohasidan ularni amaliyotda qo'llash sohasiga barqaror sur'atda o'tib bormoqda. Quyosh energetikasi esa, qayta tiklanadigan energiyaning boshqa turlari kabi, to'liq raqobatdosh, energiyaning, energiya olish usul va vositalarining eng sof turlaridan biriga aylanmoqda.**

Ushbu imkoniyatdan foydalanib, mana shu muhtasham zalda yig'ilgan siz azizlarga, sizlarning timsolingizda zamonaviy taraqqiyotning yuksak va olijanob maqsadlari yo'lida quyosh energiyasidan foydalanish ishiga munosib hissa qo'shayotgan barcha insonlarga samimiy minnatdorlik izhor etishga ijozat bergaysiz.

Hurmatli do'stlar!

Aziz mehmonlar!

Mamlakatimizda qisqa muddat mehmon bo'lishingizga qaramasdan,

o‘zbekona mehmondo‘stlikni, xalqimizning sizga bo‘lgan hurmat-ehtiromini his etasiz, deb ishonaman.

Barchangizga sihat-salomatlik, olijanob faoliyatingizda ulkan yutuq va omadlar, Osiyo quyosh energiyasi forumi yig‘ilishi ishiga muvaffaqiyat tilayman.

AMALGA OSHIRAYOTGAN ISLOHOTLARIMIZNI YANADA CHUQURLASHTIRISH VA FUQAROLIK JAMIYATI QURISH — YORUG‘ KELAJAGIMIZNING ASOSIY OMILIDIR

*O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 21-
yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma‘ruza*

Qadrli do‘stlar!

Avvalo, mana shu hashamatli va betakror binoda siz, azizlarim bilan ko‘rishganimdan xursand bo‘lganimni, o‘zinning chuqur hurmatim va mehrimni bildirish – men uchun katta baxt, desam, qalbmida, yuragimda bo‘lgan gapni aytgan bo‘laman.

Bugungi tantanali majlisimizning maqsad-muddaosi – hayotimiz qomusi bo‘lmish Konstitutsiyamizning 21-yilligini nishonlash, Asosiy qonunimiz belgilab bergan yuksak maqsadlarni amalga oshirishda, yurtimizda yangi jamiyat, yangi hayot qurishda erishgan yutuqlarimiz va oldimizda turgan vazifalarni aniqlab olishdan iboratdir.

Haqiqatan ham, 1992-yil 8-dekabrda qabul qilingan Konstitutsiyamiz O‘zbekiston tarixida, uzoq, davomli maqsad va vazifalarimizni aniq belgilab berishda o‘zining puxta o‘ylangan tamoyil va qoidalari bilan ishonchli va hal qiluvchi omil bo‘ldi, deb ta’kidlashga barcha-barcha asoslarimiz bor.

Konstitutsiyamiz negiziga qo‘yilgan talab va qoidalarga to‘liq mos keladigan, dunyo hamjamiyatida “o‘zbek modeli” deb nom qozongan, mamlakatimizni isloh etish va modernizatsiya qilish yo‘li naqadar to‘g‘ri ekanini bugun hayotning o‘zi tasdiqlab bermoqda.

Ushbu modelning mazmun-mohiyati mashhur besh tamoyilda mujassam topgani barchamizga yaxshi ma‘lum. Bu tamoyillar iqtisodiyotni mafkuradan xoli qilish, qonun ustuvorligini ta‘minlash, davlatning bosh islohotchi sifatidagi boshqaruvchilik rolini tan olish, mamlakatimizning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, kuchli ijtimoiy siyosat yuritish, shuningdek, siyosiy va iqtisodiy islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirishdan iborat ekani bilan alohida ajralib turadi.

Shular haqida gapirganda, muhim bir masalaga e‘tiboringizni qaratishni istardim.

Demokratik jarayonlarni sun‘iy ravishda tezlashtirish, shoshma-

shosharlik, turli inqilobiy to‘ntarishlar yo‘li qanday ayanchli oqibatlarga olib kelishi mumkinligini hayotning o‘zi barcha misollarda tasdiqlab berayotgani bugun hammamizga ayon.

Faqatgina biz tanlagan bosqichma-bosqich, tadrijiy rivojlanish yo‘li xalqimiz ko‘zlagan ezgu niyatlarga erishishga, zamonaviy demokratik talablarga javob beradigan davlat, inson manfaatlari, huquq va erkinliklari eng oliy qadriyat bo‘lgan, qonun ustuvorligini ta‘minlaydigan jamiyat barpo etishga olib kelishi muqarrar. Buni hayotimizning o‘zi bugun isbotlab bermoqda.

Siyosiy islohotlarimiz negizida turgan demokratik davlat qurishning eng asosiy talabi bo‘lmish hokimiyatning qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyatiga bo‘linishi, ular o‘rtasidagi munosabatlarda o‘zaro tiyib turish va manfaatlar muvozanatini ta‘minlaydigan tizim barpo etganimiz alohida e‘tiborga sazovordir.

Iqtisodiyotimizda tub demokratik va bozor islohotlarining amalga oshirilayotgani, xususiyl mulkka keng yo‘l ochib berish, kichik biznes va xususiyl tadbirkorlik, qishloq xo‘jaligi sohasida hal qiluvchi kuchga aylanib borayotgan fermerlikni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar, imtiyoz va preferensiyalar yaratish, xususiyl mulk va mulkdorlar huquqlarini himoya qilish bo‘yicha ko‘plab qonun hujjatlari qabul qilingani muhim prinsipiyl ahamiyatga ega bo‘ldi.

Shu borada jamiyatimizni erkinlashtirish, biznes yuritish uchun huquqiyl va qonunchilik bazasi hamda zarur sharoitlarning muntazam ravishda takomillashtirib borilgani iqtisodiyotimizni izchil va barqaror rivojlantirishda, aholimizning hayot darajasi va sifatini yuksaltirishda katta o‘rin tutganini qayd etish lozim.

Biz mamlakatimizda kichik biznes va tadbirkorlikning taraqqiyoti, xususiyl mulkning jadal rivoji uchun g‘oyat qulay va ustuvor sharoitlarni yaratib berar ekanmiz, avvalo, shularning hisobidan iqtisodiyotimizning o‘sish sur‘atlarini tezlashtirish, aholimizning ish bilan band bo‘lishi va daromad topishi bilan bir qatorda, biz uchun yangi bo‘lgan, demokratik islohotlarning asosiy tayanchi va harakatlantiruvchi kuchi – o‘rta sinfni shakllantirishni ko‘zda tutamiz.

O‘z-o‘zidan ayonki, tobora chuqurlashib borayotgan islohotlar natijasida erishiladigan o‘ta muhim o‘zgarishlar hech qachon bir kunda, kimningdir buyrug‘i yoki xohishi hisobidan bo‘lmaydi. Buning uchun albatta vaqt kerak, eng asosiysi – bu islohotlarning mazmuni va

maqsadlarini jamiyatimiz, xalqimiz chuqur anglab olishi va qo‘llab-quvvatlashi hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Takror aytishga to‘g‘ri keladi – faqatgina xalqimizning qo‘llab-quvvatlashi har qanday islohotlarga kuch beradi.

Jamiyatimizni isloh qilish borasidagi maqsad va vazifalarimizning ma’no-mohiyatini ana shunday tushunishdan kelib chiqib bayon etilgan “Islohot – islohot uchun emas, avvalo inson uchun”, “Yangi uy qurmay turib, eskisini buzmay” degan mashhur shiorlar el-yurtimiz o‘rtasida keng yoyilib, qo‘llab-quvvatlanayotgani bejiz emas, albatta.

Aziz yurtdoshlar!

Bugungi kunda Konstitutsiyamiz muhrlab qo‘ygan tamoyillarni amalga oshirish yo‘lidan dadil qadamlar qo‘yib borayotganimiz, davlat qurilishi, ijtimoiy-siyosiy, sotsial-iqtisodiy va gumanitar sohalarda biz amalga oshirayotgan keng ko‘lamli islohotlar va demokratik yangilanishlar, aholi turmush darajasi va sifatining jadal o‘sib, yurtimiz qiyofasi, mamlakatimizning jahon hamjamiyatidagi o‘rni butunlay o‘zgarib borayotgani barchamizga katta g‘urur va iftixor bag‘ishlaydi.

O‘tgan 22-yillik mustaqil taraqqiyotimiz davomida mamlakatimiz erishayotgan natija va marralar haqidagi ko‘rsatkichlar yurtimizda bo‘layotgan mislsiz o‘zgarishlar to‘g‘risida aniq tasavvur beradi.

Ana shu davrda O‘zbekiston iqtisodiyoti 4,1 barobar o‘ydi. Agarki mamlakatimiz aholisi ayni shu davrda qariyb 9,7 millionga ko‘payib, bugungi kunda 30 million 500 mingga yaqin kishini tashkil etayotganini hisobga oladigan bo‘lsak, aholi jon boshiga nisbatan o‘shirish 3 barobardan ziyodni tashkil etishi bizning naqadar ulkan taraqqiyot yo‘lini bosib o‘tganimizdan dalolat beradi.

Jahon miqyosida hali-beri davom etayotgan moliyaviy-iqtisodiy inqirozning jiddiy ta‘siriga qaramasdan, mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining yillik o‘shishi 2008-2013-yillarda 8 foizdan oshdi, 2014-yilda esa bu ko‘rsatkich 8,1 foizni tashkil etadi. Bunday o‘shirish sur‘atlarini kamdan-kam davlatlarda kuzatish mumkin.

O‘tgan davr mobaynida makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarning mutanosibliigi, davlat byudjetimizning profitsit bilan, ya‘ni oshirib bajarilishi ta‘minlanmoqda.

Mustaqillik yillarida mamlakatimizda aholining real yalpi daromadlari jon boshiga 8,2 barobar oshganining o‘zi xalqimizning hayot darajasi tobora o‘shirib borayotganidan dalolat beradi. O‘zbekistonning tashqi davlat

qarzi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 16 foizdan oshmayapti, eksport va oltin-valyuta zaxiralарimiz hajmi ko‘payib bormoqda.

Istiqloл yillarida mamlakatimiz iqtisodiyotida dollar hisobida 162 milliarddan ortiq kapital mablag‘ o‘zlashtirilgan bo‘lib, buning 56 milliard dollardan ziyodi xorijiy investitsiyalardir.

Faqatgina 2013-yilning o‘zida kapital investitsiyalar hajmi dollar hisobida qariyb 14 milliardni yoki yalpi ichki mahsulotga nisbatan 23 foizni tashkil etadi.

Bularning barchasi avvalo iqtisodiyotimizdagi ijobiy tarkibiy o‘zgarishlar natijasi, yangitdan ishga tushirilgan, jahon bozorida talab katta bo‘lgan raqobatdosh mahsulotlar ishlab chiqarayotgan yuzlab, minglab zamonaviy korxonalar demakdir.

Bu raqamlar avvalo yuzlab, minglab kilometr temir yo‘llar va avtomobil yo‘llari, yuz minglab uy-joylar qurilgani, infratuzilma ob‘ektlari bunyod etilgani, shahar va qishloqlarimiz qiyofasining tubdan o‘zgarib, aholi farovonligi va hayot sifati oshib borayotganining dalilidir.

Bugun bir fikrni hech ikkilanmasdan, to‘la ishonch bilan aytishimiz mumkin: O‘zbekiston tarixan qisqa muddatda iqtisodiyoti biryoqlama rivojlangan, asosan paxta xomashyosi yetkazib berishga moslashgan, paxta yakkahokimligi halokatli tus olgan qoloq respublikadan tez sur‘atlar bilan o‘sib borayotgan zamonaviy sanoat tarmog‘iga ega bo‘lgan, jadal taraqqiy etayotgan mamlakatga aylandi. Buning yaqqol tasdig‘i – mamlakatimizning yalpi ichki mahsuloti tarkibida sanoatning ulushi 1990-yildagi 14,2 foiz o‘rniga bugungi kunda 24,3 foizni tashkil etgani, ayni paytda qishloq xo‘jaligining ulushi esa 34 foizdan 17 foizga kamayganidir.

Biz uchun mutlaqo yangi bo‘lmish avtomobilsozlik, motorsozlik va ularga butlovchi qismlar tayyorlaydigan sohalarga, neft va gazni qayta ishlaydigan, farmatsevtika mahsulotlari, zamonaviy televizor va kompyuterlar ishlab chiqaradigan yangi-yangi sanoat tarmoqlariga asos solindi. Shuningdek, oziq-ovqat, yengil sanoat, kimyo, qurilish materiallari sanoati va boshqa tarmoqlar to‘liq modernizatsiya qilindi va dunyo bozorida raqobatdosh bo‘lgan tovarlar ishlab chiqarish boshlandi va davom etmoqda.

O‘zining ahamiyati va mohiyatiga ko‘ra hech narsa bilan qiyoslab bo‘lmaydigan hayotimizdagi o‘zgarishlar haqida gapirganda, avvalo odamlarimizning dunyoqarashi va kayfiyati, fikru zikri, ularning hayotga, o‘z mehnati natijasiga munosabati tubdan o‘zgarib, yuksalib borayotgani

haqida to‘xtalmasdan o‘tolmaymiz.

Bugun insonning o‘zi o‘zgaroqda, uning grajdanlik va siyosiy ongi, huquqiy madaniyati o‘smoqda. Biz kommunistik mafkura asoratlaridan, boqimandalik kayfiyatidan, turli soxta qoliplardan to‘la xalos bo‘lib bormoqdamiz. Mustaqil fikrlaydigan, zamonaviy bilim va kasb-hunarlariga ega, hayotga yangicha qaraydigan, sobiq mustabid tuzumga xos tushunchalardan ozod bo‘lib voyaga yetayotgan, o‘z fikri va qarashlariga ega bo‘lgan navqiron yoshlarimiz hayotga ishonch bilan kirib kelmoqda, jamiyatimizda mustahkam o‘rin olmoqda va mamlakatimizning taraqqiyoti yo‘lida hal qiluvchi kuchga aylanmoqda.

Hayotimizda amalga oshirilayotgan bunday o‘zgarishlar avvalo nimani anglatadi?

Birinchidan. Bu amaliy ishlar avvalambor mamlakatimizda zamonaviy demokratik jamiyat qaror topayotgani va izchil rivojlanayotganidan, aholining hayot darajasi va sifatining yuksalib borishiga zamin bo‘layotgan iqtisodiyotimizning barqaror sur‘atlar bilan o‘sayotganidan, O‘zbekistonimizning xalqaro maydondagi obro‘-e‘tibori tobora ortib borayotganidan darak beradi.

Eng muhimi, yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning samaradorligi va ta‘sirchanligi O‘zbekistonning dunyodagi rivojlangan demokratik davlatlar qatoriga kirishi uchun bugungi kunda barcha imkoniyatlar yaratildi, deb aytishga to‘la asos beradi.

Ikkinchidan. Biz qo‘lga kiritgan marralar mustaqil rivojlanishning o‘tgan davrida xalqimizning tarixiy va milliy xususiyatlarini inobatga olgan holda, mamlakatimiz Konstitutsiyasida belgilab qo‘yilgan strategik maqsad va vazifalar sari tadrijiy, bosqichma-bosqich va izchil ilgarilab borish naqadar to‘g‘ri bo‘lganini tasdiqlamoqda.

Uchinchidan. Ayni vaqtda biz bir haqiqatni yaxshi anglaymiz: albatta, zamonaviy Konstitutsiyaga, unda ko‘rsatib berilgan maqsad-muddaolarga erishish uchun ishlab chiqilgan ajoyib Strategiyaga ega bo‘lish mumkin. Ammo, mehnatkash va olijanob xalqimiz bu yo‘lda tog‘dek tayanch bo‘lib turmasa, o‘zingiz ayting, aziz do‘stlarim, qadrdonlarim, biz mana shunday yuksak marralarni qo‘lga kirita olarmidik?

Faqat xalqimizning mardligi va matonati, jonkuyarligi va qat‘iyati, odamlarimizning beqiyos mehnati barchamizga haqli ravishda faxru iftixor bag‘ishlaydigan ulkan yutuq va natijalarga erishish imkonini berdi.

Bugun, mana shu yuksak minbardan turib, siz, azizlarning

barchangizga, sizlarning timsolingizda azmu shijoatli, fidoyi xalqimizga yana bir bor o‘zining chuqur minnatdorligimni bildirib, ta‘zim qilishga ijozat bergaysiz.

Hurmatli do‘stlar!

O‘tgan davrda amalga oshirgan ishlarimizni sarhisob qilar ekanmiz, avvalo, erishilgan yutuqlarga mahliyo bo‘lib, xotirjamlik kayfiyatiga berilmasligimiz, real voqelikdan uzilib qolmasligimiz zarurligini, o‘ylaymanki, hammamiz yaxshi tushunamiz.

Biz bugungi dunyoda egallab turgan o‘rnimizni xolisona va tanqidiy baholashimiz, tobora o‘sib borayotgan hayot talablari bilan hamohang tarzda borishimiz, o‘z istiqbolimizga ochiq ko‘z bilan qaragan holda qadam qo‘yishimiz nihoyatda muhimdir.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan 2010-yilning noyabr oyida Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasining qabul qilinishi yurtimizda amalga oshirilayotgan demokratik yangilanish va modernizatsiya jarayonlarining qonuniy va mantiqiy davomi bo‘ldi.

Mazkur Konsepsiya, mohiyat e‘tiboriga ko‘ra, uzoq muddatga mo‘ljallangan Dastur bo‘lib, u bugungi globallashuv zamonida, dunyo shiddat bilan o‘zgarib borayotgan bir sharoitda o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lgan siyosiy va iqtisodiy islohotlar, davlat hokimiyati va boshqaruvi tizimini demokratlashtirish va erkinlashtirish, sud hokimiyatining mustaqilligini, so‘z va axborot erkinligini, saylov erkinligini ta‘minlash, saylov tizimini takomillashtirish, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo‘yicha ustuvor vazifalarni belgilab berdi.

O‘tgan davr mobaynida bu yo‘nalishlarning har biri bo‘yicha ancha ishlar bajarildi va bajarilmoqda. Bunday o‘zgarishlarni barchamiz matbuotimizda va televideniye orqali muhokama qilayotgan loyihalar va parlamentimiz – Oliy Majlisimiz qabul qilayotgan ko‘pgina qonunlar misolida ko‘rishimiz, kuzatishimiz qiyin emas, albatta.

Shu borada o‘tgan davr mobaynida parlamentimiz faoliyatini yanada takomillashtirishga oid qator tuzatishlar qabul qilganimiz e‘tiborga sazovor, deb o‘ylayman. Qonunlar va me‘yoriy hujjatlarni ko‘rib chiqish va qabul qilishning barcha bosqichlarida deputatlar va siyosiy fraksiyalarning roli kuchaytirilgani va bugungi kunda fraksiyalar (deputatlik guruhlarini)ning fikr va takliflarini hisobga olmasdan turib bironta hujjat qabul qilinmasligi bu yo‘lda katta qadam bo‘ldi, desam, hech

qanday xato bo‘lmaydi.

Bugun oldimizda turgan demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish vazifasi haqida gapirar ekanmiz, eng avvalo davlat hokimiyati faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratining yaxlit tizimini tashkil qilish, buning uchun huquqiy normalarni mustahkamlash, kerak bo‘lganda, maxsus qonunlarni qabul qilish lozim.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, “Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida”, “O‘zbekiston Respublikasida jamoatchilik nazorati to‘g‘risida”gi qonun loyihalarini chuqur muhokama qilish va ularni qabul qilishni tezlashtirish eng muhim vazifalarimizdan biridir. Shular qatorida “Ommaviy axborot vositalari faoliyatining iqtisodiy asoslari to‘g‘risida”, “Ommaviy axborot vositalarini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash kafolatlari to‘g‘risida”gi ommaviy axborot vositalarining mustaqilligi, axborot va so‘z erkinligini ta‘minlaydigan, erkin axborot maydonini tashkil qiladigan boshqa qonunlarning muhokamasini tezlashtirish va qabul qilish darkor.

Konsepsiyaga muvofiq, sud-huquq tizimini yanada isloh etish, jamiyatni rivojlantirish va demokratlashtirishning muhim tarkibiy qismi sifatida sudlarning mustaqilligi va erkinligini mustahkamlash, qonun ustuvorligini, inson huquq va erkinliklarining ishonchli himoyasini ta‘minlash bo‘yicha izchil ishlar amalga oshirildi.

Avvalo, prokuratura organlarining sud hokimiyati ustidan nazorat funksiyalari to‘liq bekor qilindi, prokuratura vakolatlaridan sud qarorlari ijrosini to‘xtatib turish huquqi chiqarildi. Jinoyat ishini yuritishda sud nazoratini mustahkamlash, himoya va ayblov tortishuvini ta‘minlash tizimi va mexanizmlarini takomillashtirishda “Xabeas korpus” instituti qo‘llanishini kengaytirish bo‘yicha qonun hujjatlari amalga oshirilmoqda.

Jinoyat-protsessual qonunchilikdan sudning jinoyat ishini qo‘zg‘atish, jinoyat ishi bo‘yicha ayblov xulosalarini e‘lon qilish vakolatlari soqit qilindi, sudgacha ish yuritish bosqichida tergov ustidan sud nazorati kuchaytirildi. Shaxsni lavozimidan chetlashtirish va tibbiyot muassasasiga joylashtirish kabi protsessual majburlov choralarini qo‘llash vakolatlari sudlarga berildi.

Qabul qilingan qonunchilik hujjatlariga ko‘ra, tezkor-qidiruv ishlarini olib borishning aniq asoslari belgilandi, bu jarayonda qonunchilikka rioya qilish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta‘minlash, ma‘muriy o‘zboshimchalikka yo‘l qo‘ymaslik bo‘yicha real huquqiy kafolatlar yaratildi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining sud tizimi xodimlarining ijtimoiy himoyasini tubdan yaxshilash, shuningdek, tuman va shahar umumiy yurisdiksiya sudlarining faoliyatini takomillashtirish va samaradorligini oshirish bo‘yicha tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risidagi farmonlarining qabul qilinishi sud hokimiyatining nufuzini mustahkamlash, zamonaviy demokratik talablarga javob beradigan sud kadrlarini tanlash va tayinlashning samarali tizimini yaratish borasida muhim ahamiyatga ega bo‘ldi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013-yilning iyun oyida qabul qilingan “Yuridik kadrlarni tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq, Toshkent davlat yuridik instituti Toshkent davlat yuridik universitetiga aylantirildi, yuridik ta’lim tizimining fundamental asoslarini tubdan isloh qilish va yaxshilashning poydevori yaratildi.

Bugungi kunda nodavlat notijorat tashkilotlari demokratik qadriyatlar, odamlarning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlarini himoya qilish, ularning ijtimoiy, sotsial-iqtisodiy faolligi va huquqiy madaniyatini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda.

Hozirgi paytda mamlakatimizda faoliyat yuritayotgan nodavlat notijorat tashkilotlarining soni 6 mingdan ortdi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Nodavlat notijorat tashkilotlarini va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini qo‘llab-quvvatlash jamoat fondi tomonidan grantlar bo‘yicha berilayotgan mablag‘lar miqdori so‘nggi uch yilda 2 barobar ko‘paydi.

Nodavlat notijorat tashkilotlari sog‘liqni saqlash, atrof-muhitni muhofaza qilish, bandlikni ta’minlash va aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash sohalaridagi dolzarb muammolarni hal qilish bo‘yicha dasturlarni amalga oshirishga, shuningdek, huquqiy me’yorlarni ishlab chiqish jarayoniga keng jalb qilinmoqda. Konsepsiya doirasida tayyorlanayotgan qonun loyihalari, ayni paytda katta ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan boshqa qonun hujjatlari bo‘yicha jamoatchilik o‘rtasida muhokamalar o‘tkazilmoqda.

Buning yaqqol tasdig‘ini fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalarining “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqqligi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonuni loyihasini sinovdan o‘tkazish bo‘yicha Buxoro va Samarqand viloyatlarida qariyb bir yildan buyon o‘tkazilayotgan huquqiy tajribada keng ishtirok

etayotganida ko‘rish mumkin.

Shular haqida va amalga oshirayotgan ishlarimizning davomi haqida gapirar ekanmiz, yana bir muhim masalaga e‘tibor qaratishimiz lozim.

Rivojlangan demokratiyaga ega bo‘lgan davlatlarning tajribasi, shu bilan birga, O‘zbekistonning siyosiy va konstitutsion rivojlanishining mantiqiy yo‘li xalqimiz, jamoatchiligimizning namoyandalari bo‘lmish vakillik, deputatlik organlarining jamiyatimiz hayotidagi roli va ahamiyatini yanada oshirishni, sodda qilib aytganda, bu yo‘lda boshlagan ishlarimizni izchil davom ettirishni talab etmoqda.

Ayni shu borada O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining yuqori palatasi – Senat hamda quyi – Qonunchilik palatasining rolini yanada kengaytirish, faqatgina qabul qilingan qonunlarning ijrosini tekshirish bilan chegaralanmasdan, Vazirlar Mahkamasi hamda ijro organlari faoliyati ustidan nazoratini kuchaytirish, ichki va tashqi siyosatni amalga oshirishda, eng muhim strategik masalalar bo‘yicha qarorlar qabul qilishda huquq va vakolatlarini oshirish uchun Konstitutsiyamizga tegishli qo‘shimcha va o‘zgartirishlar kiritish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Shular qatorida Vazirlar Mahkamasi va joylardagi ijro hokimiyatlarining mas‘uliyatini oshirish, Oliy Majlis va mahalliy kengashlarda ularning hisobotini muntazam ravishda eshitish va tegishli xulosalar chiqarishni hayotning o‘zi taqozo etmoqda.

Hech shubhasiz, puxta o‘ylangan bunday islohotlarni davom ettirish biz ko‘zlagan, ya‘ni “Kuchli davlatdan kuchli fuqarolik jamiyatiga o‘tish” tamoyili – prinsipini amalga oshirishda yangi qadam bo‘ladi.

Muhtaram vatandoshlar!

Ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy taraqqiyotning aniq ustuvor yo‘nalishlarini belgilab olishda siyosiy partiyalarning rolini keskin kuchaytirish, mamlakatimizni isloh etish va modernizatsiya qilish bo‘yicha strategik vazifalarni hal etishda ularning ishtirokini kengaytirish demokratik islohotlarni izchil amalga oshirishning eng muhim omiliga aylanmog‘i zarur.

Boshqacha qilib aytganda, ko‘ppartiyali tizimni mustahkamlash va partiyalararo raqobatni kuchaytirish – biz ko‘zlagan demokratik davlat barpo etishning eng muhim shartlaridan biriga aylanishi darkor.

Biz bu o‘rinda o‘z nizomiga va jamiyat oldida turgan muammolarni hal qilish borasida o‘z nuqtai nazari aniq ifoda etilgan harakat dasturiga ega bo‘lgan siyosiy partiyalarni ko‘zda tutamiz. So‘z, avvalo, o‘z

elektoratiga ega bo‘lgan, davlat va jamiyat qurilishining asosiy masalalari, mamlakatda yuritilayotgan ichki va tashqi siyosat bo‘yicha aniq-ravshan pozitsiyasi bilan, saylovda mazkur partiya uchun ovoz beradigan odamlar manfaatlarini qat’iy himoya qilishga qodirligi bilan saylovchilar o‘rtasida obro‘ qozongan partiya haqida bormoqda.

Ushbu masalalarning barchasi 2014-yilning dekabr oyida Oliy Majlis va mahalliy hokimiyat vakillik organlariga o‘tkaziladigan umumxalq saylovlari nuqtai nazaridan alohida dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Yuqorida aytilgan fikr-mulohazalarni yakunlab, xulosa qilar ekanmiz, Konstitutsiyamiz muqaddimasiga bugun yana bir bor murojaat qilish o‘rinli bo‘ladi, deb o‘ylayman.

Ushbu muqaddimada, jumladan, quyidagi qoida bayon qilingan: “O‘zbekiston xalqi: inson huquqlariga va davlat suvereniteti g‘oyalari g‘oyalariga sodiqligini tantanali ravishda e‘lon qilib, hozirgi va kelajak avlodlar oldidagi yuksak mas‘uliyatini anglagan holda, demokratiya va ijtimoiy adolatga sadoqatini namoyon qilib, respublika fuqarolarining munosib hayot kechirishlarini ta‘minlashga intilib, insonparvar demokratik huquqiy davlat barpo etishni ko‘zlab, o‘zining muxtor vakillari siyomosida O‘zbekiston Respublikasining mazkur Konstitutsiyasini qabul qiladi”.

Men bugun ushbu muhtasham zalda to‘plangan siz, azizlarga, sizlarning timsolingizda butun xalqimizga murojaat qilib aytmoqchiman. Biz o‘tgan yillar davomida amalga oshirgan barcha ezgu ishlarimizni davom ettirib, kelgusida ham o‘z tanlagan yo‘limizdan hech qachon ortga qaytmaymiz va Konstitutsiyamizda belgilab berilgan barcha olijanob maqsad-muddaolarimizni so‘zsiz amalga oshiramiz.

Aziz yurtdoshlar!

Vatanimizni har tomonlama taraqqiy ettirish va obod qilish borasidagi ishlarimizni yangi, yuksak bosqichga ko‘tarish maqsadida 2013-yilga mamlakatimizda “Obod turmush yili” deb nom berganimiz el-yurtimiz tomonidan katta mamnuniyat bilan qabul qilindi.

Yil davomida davlatimiz va jamiyatimizning barcha kuch va imkoniyatlarini safarbar etib, mamlakatimizda ulkan ishlar amalga oshirildi va aytish mumkinki, bu ko‘pgina masala va muammolarni yechishga katta hissa qo‘shdi.

Joriy yilda obod hayotning asosiy sharti bo‘lgan aholining real daromadlarini oshirish, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik va fermerlik harakatini yanada rivojlantirish, yangi-yangi ish o‘rinlari yaratish, sotsial

masalalarni yechish borasidagi ishlarimizni izchil davom ettirdik.

O‘ylaymanki, sizlar yaxshi xabardorsiz, mamlakatimizda har yili davlat byudjetini qabul qilishda ayni ijtimoiy sohani rivojlantirishga alohida ahamiyat beriladi. 2013-yilda bu sohaga ajratilgan mablag‘lar byudjetimiz umumiy xarajatlarining 60 foizini tashkil etdi. Bu esa 2012-yilga nisbatan 1 trillion so‘mga ko‘proqdir.

Bugungi kunda odamlarimizning hayot darajasi qanday o‘sib borayotgani haqida gapirganda, yaqqol ko‘zga tashlanadigan ba’zi bir ko‘rsatkichlarga e‘tiboringizni qaratmoqchiman.

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda yashayotgan har uchta oilaning bittasi shaxsiy yengil avtomobilga ega. Yurtimizdagi har 100 ta oilaga o‘rtacha 80 ta xolodilnik, 146 ta televizor to‘g‘ri kelmoqda. Bu esa ba’zi oilalarda ikki-uchtadan televizor borligini ko‘rsatadi. Shuningdek, aholining kir yuvish mashinasi, pilesos, mikroto‘lqinli pechlar, shaxsiy kompyuter va boshqa zarur vositalar bilan ta‘minlanish darajasi ortib bormoqda.

Respublikamizda mobil aloqa xizmatidan foydalanuvchilar soni 19 million nafarni tashkil etib, har bir oilaga o‘rtacha 3 ta uyali telefon to‘g‘ri kelmoqda. Shuningdek, mamlakatimizda internet abonentlari soni o‘tgan yilga nisbatan 18,3 foizga o‘sib, hozirgi paytda 7 million 100 ming nafarni tashkil etmoqda.

Albatta, bu raqamlar oxirgi yillarda aholimizning nafaqat turmush darajasi oshib, avvalo, hayotimiz sifati tobora yuksalib borayotganidan dalolatdir.

2013-yilning o‘zida qishloq ahliga uy-ro‘zg‘or buyumlari sotib olish uchun qariyb 68 milliard so‘mlik iste‘mol kreditlari, yosh oilalarga uy-joy qurish va ularning shu boradagi intilishlarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash maqsadida 346 milliard so‘mdan ortiq, ya‘ni o‘tgan yilga nisbatan 10 foiz ko‘p ipoteka kreditlari ajratilganini ta‘kidlash zarur.

Biz uchun dolzarb ahamiyatga ega bo‘lgan aholi bandligini ta‘minlash uchun joriy yilda 970 mingdan ortiq ish o‘rni yaratilib, ularning 60 foizi qishloq hududlarida tashkil etilgani, eng muhimi, kasb-hunar kollejarini bitirgan 500 mingdan ziyod yigit-qizlarimizni ishga joylashtirganimizning o‘zi eng katta yutuqlarimiz qatoriga kiradi.

Yana bir ustuvor vazifamiz – xalqimiz salomatligini muhofaza qilish, sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish va samarasini oshirish, profilaktika ishlarini kuchaytirish bo‘yicha bajargan ishlarimiz haqida alohida to‘xtalib o‘tmoqchiman.

Tugʻruq yoshidagi 7 million ayol hamda 7 million 300 ming nafar bola tibbiy koʻrikdan oʻtkazildi, 195 ming nafar yolgʻiz qariyalar, nogiron va pensionerlarga malakali tibbiy yordam koʻrsatildi.

Yil mobaynida mamlakatimiz boʻyicha 311 milliard soʻmlik byudjet mablagʻi hisobidan 146 ta zamonaviy tibbiyot muassasasi foydalanishga topshirildi. Jumladan, Andijon viloyat koʻp tarmoqli tibbiyot markazida yangi davolash korpusi va diagnostika boʻlimi, bolalar kasalliklari sanatoriysi barpo etildi. Qashqadaryo viloyatining Chiroqchi tumanida tibbiyot birlashmasi, Surxondaryo viloyatida koʻp tarmoqli bolalar va kattalar tibbiyot markazlari, Fargʻona viloyatining Oʻzbekiston va Qoʻshitepa tumanlari tibbiyot birlashmalari va boshqa oʻnlab kasalxonalar tubdan rekonstruksiya qilindi.

Shu bilan birga, Toshkent shahridagi Pediatriya tibbiyot instituti klinikasida hamda Respublika pediatriya ixtisoslashgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazida yangi jarrohlik korpuslari ishga tushirildi.

Birgina 2013-yilning oʻzida Respublika ixtisoslashgan xirurgiya markazining kardioxirurgiya majmuasi va boshqa shunday shifoxonalarda yurak-qon tomir kasalliklariga chalingan 4 mingdan ziyod bemor dardiga davo topdi.

Namangan va Urganch shaharlarida esa yurak klapanlarini almashtirish, tugʻma va orttirilgan yurak kasalliklarini operatsiya qilish, elektr kardiostimulyator implantatsiyasi, exokardiografiya kabi davolashning yangi usullari yoʻlga qoʻyildi. Nukus, Qarshi, Fargʻona, Samarqand, Buxoro, Jizzax shaharlarida esa yurak holatini uzluksiz monitor qilib borish amaliyoti keng oʻtkazilmoqda.

Shuningdek, Urganch, Nukus, Andijon, Samarqand shaharlarida lazer nuri va ultratovush yordamida turli koʻz kasalliklarini kompyuter texnologiyalari asosida diagnostika qilish va davolash ishlari amalga oshirilmoqda.

Shu fursatdan foydalanib, amalda tatbiq etilayotgan diagnostika va davolashning mutlaqo yangi usul va uslublarini, eng zamonaviy texnologiya va texnikani hayotimizga joriy etayotgan, bemorlarimizni davolashda yuksak mahorat va jonbozlik namoyish etayotgan shifokorlarimizga barcha-barchamizning nomimizdan minnatdorlik bildirishni ham qarz, ham farz, deb bilaman.

Taʼlim-tarbiya tizimini yangi bosqichga koʻtarish maqsadida ancha tadbirlar amalga oshirildi.

2013-yilda mamlakatimizda 756 ta ta'lim maskani, musiqa va san'at maktablari, bolalar sporti ob'ektlari yangitdan qurildi, rekonstruksiya qilindi va kapital ta'mirlandi. Zamonaviy kompyuter sinflari, o'quv laboratoriyalari, ustaxonalar tashkil etilib, zarur asbob-uskunalar bilan jihozlandi.

Ma'lumki, shu yildan e'tiboran mamlakatimizda xorijiy tillarni o'qitish tizimini yanada takomillashtirish dasturi doirasida umumta'lim maktablarining 1-sinfidan boshlab xorijiy tillarni chuqur o'rganish yo'lga qo'yildi. Bu esa, albatta farzandlarimizning jahon ilm-fani va madaniyati yutuqlarini egallashi, yetuk va malakali kadrlar bo'lib yetishishi uchun yangi imkoniyatlar ochib berishi bilan ayniqsa muhimdir.

Joriy yilda 300 mingga yaqin bola, jumladan, Orolbo'yi hududidan 4 ming 500 nafar o'quvchi hamda kam ta'minlangan oilalarga mansub 75 ming nafar bolaning yozgi oromgohlarda imtiyozli dam olishi tashkil etilib, ularning salomatligi mustahkamlandi.

Yildan-yilga kuchayib borayotgan bunday amaliy ishlarimizning tabiiy mahsuli va natijasini yurtdoshlarimiz, avvalambor, jondan aziz farzandlarimizning turli sohalarda qo'lga kiritayotgan yutuqlarida ko'rishimiz mumkin.

Bu borada ba'zi bir misollarga to'xtaladigan bo'lsak, Toshkent shahrida o'tkazilgan 47-xalqaro Mendeleyev olimpiadasida yurtimiz o'quvchilari birinchi o'rinni egallagani hammamizga mamnuniyat yetkazadi.

Aql-zakovat musobaqasi bo'lmish shaxmat bo'yicha jahon chempioni unvoniga erishgan 8 yashar Nodirbek Abdusattorovni olasizmi yoki 5 yashar – e'tibor bering, 5 yashar – jajji o'g'lonimiz Islombek Sindorovning Osiyo chempioni degan sharafli nomga sazovor bo'lganini olasizmi, qani ayting, aziz do'stlar, bunday yutuqlar bilan faxrlanmasdan, g'ururlanmasdan bo'ladimi?

Mana, yaqinda Polshada o'tkazilgan jahon chempionatida yana bir mohir sportchimiz – Ruslan Nurudinov sportning eng murakkab turi bo'lgan og'ir atletika bo'yicha keskin bellashuvlarda g'oliblikni qo'lga kiritdi. Xabaringiz bor, bu pahlavon yigit “O'zbekiston iftixori” degan yuksak unvon bilan taqdirlandi.

Vatanimizning shonu shuhratini butun dunyoga tarannum etayotgan, saflari tobora kengayib borayotgan bunday farzandlarimizni har qancha qo'llab-quvvatlasak, har qancha e'zozlasak, arziydi, albatta. “Obod

turmush yili” deb nom olgan yilda qilgan katta ishlarimiz qatorida yangi uy-joylar barpo etish alohida o‘rin tutadi.

Bu haqda gapirganda, 147 ta tumanda 10 mingta namunaviy uy-joy barpo etilgani va buning uchun aholiga 1 trillion 400 milliard so‘mlik uzoq muddatli va imtiyozli kreditlar ajratilganini ta’kidlash kerak.

Bizning bu ishlarimiz nafaqat yon-atrofimizda, balki jahon hamjamiyatida ham katta qiziqish uyg‘otmoqda. Joriy yilning aprel oyida ayni shu masala bo‘yicha, shuningdek, noyabr oyida quyosh energiyasidan foydalanishga bag‘ishlab Toshkent shahrida o‘tkazilgan xalqaro anjumanlarda ishtirok etgan dunyodagi yetakchi mamlakatlar va nufuzli xalqaro tashkilotlarning vakillari ana shunday uy-joylar, infratuzilma ob‘ektlari bilan tanishib, bu ishlarga yuqori baho berganidan xabaringiz bor, albatta.

Fursatdan foydalanib, bunday go‘zal va shinam uy-joylarni bunyod etayotgan quruvchilarimizga, bizni bu masalada qo‘llab-quvvatlab kelayotgan Osiyo taraqqiyot banki, Islom taraqqiyot banki kabi xalqaro moliya institutlariga xalqimiz nomidan har qancha minnatdorlik bildirsak ayni muddao bo‘lur edi.

Qadrli do‘stlar!

Hozirgi vaqtda butun O‘zbekistonimiz, ta’bir joiz bo‘lsa, ulkan qurilish maydoniga aylangan. Xususan, viloyatlar markazlarini bosh reja asosida rivojlantirish maqsadida yirik loyihalar amalga oshirilmoqda.

Misol tariqasida 2013-yilning o‘zida birgina Urganch shahrida 344 milliard so‘mlik qurilish va obodonlashtirish ishlari bajarilganini aytish o‘rinlidir. Ana shunday katta hajmdagi ishlar Qarshi, Farg‘ona, Namangan, Nukus, Jizzax, Shahrisabz, Guliston va boshqa shaharlarda, yurtimizning barcha viloyat va tumanlarida ham davom ettirilmoqda.

Yana bir muhim vazifamiz – aholini markazlashgan tarmoqlar orqali toza ichimlik suvi bilan ta’minlash masalasini oladigan bo‘lsak, joriy yilda 213 milliard so‘m mablag‘ hisobidan 1 ming 850 kilometr ga yaqin suv tarmog‘i tortilib, 1 million 370 ming nafar aholining suv ta’minoti yaxshilandi.

Shu bilan birga, Andijon, Buxoro, Navoiy, Surxondaryo, Farg‘ona viloyatlarida, Samarqand, Buxoro, Termiz, Qo‘qon shaharlarida ayni shu maqsadda 96 million dollar qiymatidagi 8 ta yirik investitsiya loyihasi amalga oshirilmoqda. Bu esa 365 ming aholi uchun ichimlik suvi ta’minotini, shuningdek, oqova suv tarmoqlarini yaxshilash imkonini

beradi.

Yil davomida avtomobil yo‘llarini qurish va rekonstruksiya qilish, transport infratuzilmasini rivojlantirish bo‘yicha ulkan ishlar bajarildi.

O‘zbek milliy avtomagistralining 530 kilometrlik qismida qurilish va rekonstruksiya ishlari olib borildi. Bundan tashqari, qishloq aholi punktlarini bog‘laydigan 890 kilometrda ziyod ichki yo‘llar va 200 kilometrda ortiq shahar va posyolka ko‘chalari ta‘mirlandi.

Keyingi vaqtda mamlakatimizda keng va ravon yo‘llar qurish bilan bir qatorda yo‘lovchilarga transport xizmati ko‘rsatishni yaxshilash maqsadida ham ko‘p ishlar qilinmoqda.

Azim poytaxtimiz Toshkentda va boshqa shaharlarimizda o‘zimizda ishlab chiqarilgan, ko‘zni quvontiradigan avtobuslar va yengil mashinalar bilan birga, eng zamonaviy “Mercedes” avtobuslari qatnayotganini, ko‘cha va maydonlarimiz qiyofasini butunlay o‘zgartirayotgan bunday manzarani ko‘rib, har qanday odam ta‘sirlanmasdan qolmaydi, desam, mubolag‘a bo‘lmaydi.

Shu o‘rinda bir raqamga alohida e‘tiboringizni qaratmoqchiman. Ayni zikr etilgan tadbirlarning barchasini amalga oshirish uchun ichki investitsiyalar bilan birga Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va Islom taraqqiyot bankining 3 milliard dollardan ortiq mablag‘ini yo‘naltirganimizning o‘zi, o‘ylaymanki, ko‘p narsadan dalolat beradi.

Dastur doirasida jamiyatimizning asosiy bo‘g‘ini bo‘lgan mahallani obod qilish vazifasidan kelib chiqqan holda, o‘zini o‘zi boshqarish tizimi yanada takomillashtirildi, mahallaning ijtimoiy-iqtisodiy hayotimizdagi o‘rni va ta‘sirini kuchaytirishga katta ahamiyat berildi.

Avvalo, ana shu maqsadda ikkita muhim qonun qabul qilindi. Jumladan, “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risida”gi qonunning yangi tahririda ushbu tuzilma faoliyatining tashkiliy asoslarini takomillashtirish, aholini ijtimoiy muhofaza qilish bo‘yicha uning vakolat va vazifalari yanada kengaytirildi.

Xabaringiz bor, shu kunlarda mamlakatimizning barcha hududlarida fuqarolar yig‘ini raisi (oqsoqoli) va uning maslahatchilari saylovi davom etmoqda. Bu saylovning ayni shu borada yangi tahrirda qabul qilingan qonun asosida o‘tkazilayotgani ayniqsa e‘tiborlidir.

Joriy yilda mahallalar hududida yangi guzarlar, savdo va maishiy xizmat ko‘rsatish shoxobchalari, bolalar va sport maydonchalari barpo etish, ichki yo‘llar va yo‘laklarni ta‘mirlash, ko‘p qavatli uylarning atrofini

obodonlashtirish bo'yicha katta hajmdagi ishlar amalga oshirildi.

Aziz yurtdoshlar!

Hammamizga ayonki, obod turmushni hayotimizning fayzu farishtasi bo'lmish muhtarama ayollarimizning oila va jamiyatdagi faol ishtirokisiz tasavvur etib bo'lmaydi.

Biz odatda opa-singillarimizning turli sohalar rivojiga qo'shayotgan katta hissasini tan olish, ularning hayotimizdagi o'rni va rolini oshirish, ham siyosiy, ham ijtimoiy nufuzini ko'tarish, og'irini yengil qilish haqida ko'p gapiramiz. Lekin men bu masalaning boshqa tomoniga e'tibor berishni istardim.

Qachon oila baxtli bo'ladi? Qachonki, ayol baxtli bo'lsa.

Qachon ayol baxtli bo'ladi? Avvalambor, uning bolalari, oila a'zolari, turmush o'rtog'i sog'-omon bo'lsa.

Qachon ayol hayotdan rozi bo'ladi? Qachonki, oilasi tinch, ro'zg'ori farovon bo'lsa, ertangi kundan ko'ngli to'q bo'lsa.

Oilaviy turmushda, bir qaraganda, ko'zga tashlanmaydigan, lekin shunday muhim yumushlar borki – bu kir yuvish yoki ovqat pishirish bo'ladimi, bola tarbiyasi bo'ladimi, umuman, uyni saranjom-sarishta tutish bo'ladimi – bunday ro'zg'or tashvishlarini faqat ayol zoti bajara oladi.

Hammamiz yaxshi bilamiz, hayot tashvishsiz bo'lmaydi, lekin shu tashvishlar kamroq bo'lsa, yengilroq bo'lsa, ana shunda ayol hayotdan rozi bo'ladi.

Biz iqtisodiyotimiz baquvvat bo'lib, imkoniyatlarimiz kengayib borishi bilan, ayollarimizning og'irini yengil qilish masalasiga tobora katta e'tibor bermoqdamiz. Jumladan, joriy yilda ham bu yo'lda ko'pgina ishlarni amalga oshirdik.

Mamlakatimiz korxonalari tomonidan 310 mingga yaqin oshxona va uy-ro'zg'or ashyolari ishlab chiqarilib, 130 million so'mlik ana shunday buyumlar ehtiyojmand oilalarga bepul tarqatilgani bunga misol bo'la oladi.

Ayni vaqtda mahallalar, turar-joy mavzellarida yangi-yangi xizmat ko'rsatish shoxobchalari, non yopadigan, konditer mahsulotlari tayyorlaydigan sexlar, bozorhalar va savdo do'konlari, bolalar maydonchalari, oilaviy dam olish maskanlari, go'zallik salonlari barpo etildi.

Opa-singillarimizga qulay sharoit yaratishga qaratilgan bunday ishlarimizni kelgusida albatta davom ettiramiz va buning uchun mablag' ham, imkoniyat ham topamiz.

Buning yaqqol tasdig‘i sifatida ayollarni tadbirkorlikka keng jalb qilish va ularni qo‘llab-quvvatlash maqsadida 2013-yilda tijorat banklari tomonidan 117 milliard so‘mdan ziyod kredit mablag‘i ajratilganini aytish zarur. Bu esa o‘z navbatida qancha-qancha xotin-qizlarga o‘z ishini ochib, oilasi, el-yurtimiz uchun foyda keltirish, hayotdan o‘z o‘rnini topish imkonini berayotganini alohida ta’kidlash darkor.

Muhtaram do‘stlar!

“Obod turmush yili”da bajargan ishlarimiz haqida albatta uzoq gapirish mumkin. Men bu o‘rinda diqqat-e’tiboringizni faqatgina bitta ko‘rsatkichga qaratishni lozim, deb hisoblayman.

Dastur doirasida barcha manbalar hisobidan 6 trillion 930 milliard so‘m hamda 471 million dollardan ortiq mablag‘ sarflanganining o‘zi amalga oshirgan ishlarimizning hajmi va ko‘lami qanchalar keng va ulkan ekanidan yaqqol dalolat beradi.

Fursatdan foydalanib, mana shunday olijanob va savobli ishga o‘z hissasini qo‘shgan yurtimizdagi davlat va nodavlat tashkilotlariga, fermerlik va tadbirkorlik sub’ektlariga, bizga ko‘mak bergan xorijiy va xalqaro tuzilmalarga, mana shu zalda o‘tirgan chet mamlakatlarning elchilari va diplomatik vakolatxonalar vakillariga, shu ezgu yo‘lda sidqidildan xizmat qilgan barcha insonlarga o‘z nomimdan, xalqimiz nomidan samimiy minnatdorlik bildiraman.

Hurmatli anjuman ishtirokchilari!

Endi sizlar bilan kirib kelayotgan yangi – 2014-yilga qanday nom berish haqida maslahatlashib, fikrlashib olishimiz kerak.

Azal-azaldan har qaysi ota-ona o‘z bolasining sog‘lom va barkamol, aql-zakovatli, baxtli bo‘lishini istaydi. Shunday farzandni voyaga yetkazish, uning hayotda munosib o‘rin egallashiga erishish – ota-onaning eng ulug‘, eng muqaddas orzusi, desak, ayni haqiqatni aytgan bo‘lamiz.

Biz sog‘lom deganda, nafaqat jismoniy, balki ma’naviy jihatdan ham sog‘lom bolani o‘zimizga tasavvur etamiz.

Mustaqillikning birinchi yillaridan boshlab yurtimizda sog‘lom ona – sog‘lom bola masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylangani, keng ko‘lamli umummilliy dasturlarimiz doirasida amalga oshirayotgan ulkan ishlarimiz jahon miqyosida ham tan olingani sizlarga yaxshi ma’lum.

Ayni vaqtda bugungi shiddatli zamon, hayotning o‘zi yosh avlod tarbiyasi borasida oldimizga yangi-yangi, o‘ta muhim va dolzarb vazifalarni qo‘ymoqda.

Ana shularning barchasini hisobga olgan holda, har tomonlama sog‘lom avlodni voyaga yetkazish borasidagi ishlarimizni izchil davom ettirish va yuksak bosqichga ko‘tarish maqsadida men kirib kelayotgan yangi – 2014-yilni mamlakatimizda “Sog‘lom bola yili” deb e‘lon qilishni taklif etaman.

Qadrli yurtdoshlar!

Sog‘lom bolaning dunyoga kelishi, baquvvat bo‘lib o‘sib-ulg‘ayishi ko‘pgina talab va omillarga bog‘liq ekanini hammamiz yaxshi tushunamiz. Lekin ular orasida shunday o‘ta muhim, hal qiluvchi mezonlar borki, bu haqda alohida to‘xtalishni o‘rinli, deb bilaman.

Birinchidan, sog‘lom bola – avvalo sog‘lom va ahil oilaning mevasidir.

Biz oilani hayot davomiyligini ta‘minlaydigan, kelajak nasllar taqdiriga kuchli ta‘sir ko‘rsatadigan tarbiya maskani sifatida qabul qilamiz. Kattalarga hurmat, kichiklarga izzat, odamiylik, mehr-oqibat, o‘z Vatanga, xalqiga sadoqatli bo‘lish kabi olijanob fazilatlar aynan oila muhitida shakllanadi.

Tabiyki, sog‘lom bolaning tug‘ilishi birinchi navbatda onaning sog‘lig‘iga bog‘liq. Bo‘lg‘usi ona ilohiy ne‘mat bo‘lmish dilbandini to‘qqiz oy mobaynida o‘z bag‘rida asrab-avaylab, yorug‘ dunyoga keltiradi. Ana shu jarayonda ayol qanday kunlarni, qanday ruhiy holatni boshidan kechirsa, bu albatta ona vujudi orqali homilaga ta‘sir o‘tkazadi.

Ayolni qadrlash, og‘ir ishlardan xalos etish, turli kasalliklardan himoya qilish – er kishining, butun jamiyatimizning burchidir. Bu haqiqat quruq gapga aylanib qolmasligi uchun barchamiz javobgarlikni sezishimiz, uni amaliy ishlarimizda namoyon qilishimiz darkor.

Bundan xulosa shuki, “Sog‘lom bola yili” davlat dasturini ishlab chiqishda birinchi navbatda onalik va bolalikni himoya qilish, oilalarda sog‘lom muhitni kuchaytirish, ularning iqtisodiy va ma‘naviy asoslarini mustahkamlash kabi masalalar e‘tiborimiz markaziga qo‘yilishi zarur.

Ikkinchidan, sog‘lom bolani voyaga yetkazishda sog‘liqni saqlash tizimining o‘rni va ta‘siri, shu bilan birga, mas‘uliyati katta ekani hammamizga yaxshi ayon.

Dasturda onalar va bolalar salomatligini asrashga xizmat qiladigan tibbiyot muassasalari – bu skrining va perinatal markazlari bo‘ladimi, ayollar tibbiy konsultatsiyalari, tug‘ruqxona komplekslari bo‘ladimi, ginekologiya va patronaj xizmatlari, qishloq vrachlik punktlari bo‘ladimi – ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, zamonaviy asbob-

uskunalar, malakali kadrlar bilan ta'minlash borasidagi ishlarimizni kuchaytirish o'z ifodasini topishi kerak.

Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining tavsiyalarini inobatga olgan holda, homilador ayollar va go'daklarning o'z vaqtida va sifatli ovqatlanishi, ular uchun maxsus polivitaminlar, zarur mikroelementlar bilan boyitilgan mahsulotlar ishlab chiqarish, bolalarni doimiy tibbiy ko'rikdan o'tkazish, turli kasalliklardan asrab-avaylash kabi tadbirlarning samarasini yanada oshirish lozim.

Barchamiz yaxshi tushunamizki, sog'lom farzandni tarbiyalashda aholi, ayniqsa, ota-onalarning tibbiy madaniyati muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli dasturni shakllantirishda tibbiy madaniyatni oshirishga qaratilgan keng ko'lamli tushuntirish ishlariga alohida o'rin berish ayni muddao bo'ladi.

Ma'lumki, mamlakatimizda bo'lg'usi kelin-kuyovlarni nikohdan oldin tibbiy ko'rikdan o'tkazish tartibi joriy etilgan bo'lib, bundan ko'zlangan asosiy maqsad sog'lom oila qurish, sog'lom bolani dunyoga keltirish bilan bog'liq. Lekin, afsuski, insonning hayoti, tug'ilajak farzandning taqdiriga bevosita daxldor bu masalaga ba'zan mas'uliyatsizlik bilan qarash, soxta va yuzaki xulosalar chiqarish, tibbiy ma'lumotnomalarni sotib olish kabi holatlar uchrab turishi barchamizni tashvishga solishi zarur. Ayni shu masalalar uchun, umuman, bolalarning sog'lom, benuqson bo'lib tug'ilishi uchun tibbiyot xodimlarining mas'uliyatini, kerak bo'lsa, javobgarligini oshirish vaqti keldi, deb o'ylayman.

Uchinchidan, sog'lom bolani voyaga yetkazishda ta'lim-tarbiya va sportning o'rni va ta'sirini yanada kuchaytirish lozim.

Dasturda maktabgacha ta'lim muassasalari tizimini kengaytirish, ularni zamonaviy jihozlash, yuqori malakali pedagog va murabbiylar bilan ta'minlash, bolalarni maktabga tayyorlashning sifatini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratish darkor.

Bolaning jismoniy va psixologik rivojlanishidagi eng asosiy davr – bu boshlang'ich sinf davridir. Hammamiz bilamizki, sobiq tuzum sharoitida bu masalaga, afsuski, yetarlicha ahamiyat berilmas edi. Quyi sinflarda dars berish asosan o'rta maxsus ma'lumotga ega bo'lgan muallimlarga topshirib qo'yilgan edi.

Boshlang'ich ta'limning yosh avlod hayotidagi roli va ahamiyatini hisobga olgan holda, bunday nomaqbul holatga butunlay barham berildi va bu vazifani bugungi kunda oliy ma'lumotli, yuksak professional mahoratga

ega bo‘lgan pedagog kadrlar bajarmoqda.

Qabul qilinadigan dasturda boshlang‘ich ta‘limning sifatini oshirish, ta‘lim standartlari, o‘quv dasturlari, darslik va qo‘llanmalarni takomillashtirish, ilg‘or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish masalalari o‘z ifodasini topishi kerak.

Ayni paytda, “Sog‘lom bola yili”ning maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda, farzandlarimizda, ayniqsa, qiz bolalar o‘rtasida jismoniy tarbiya va sportga mehr uyg‘otish, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish bo‘yicha aniq tadbirlarni belgilab, amalga oshirishimiz lozim.

To‘rtinchidan, hammamizga ayonki, farzandlarimizni, yangi avlodni sog‘lom va barkamol qilib voyaga yetkazish, bu maqsadga erishish, hech shubhasiz, davlatimiz, jamiyatimizning e‘tibor markazida turishi, olib borayotgan siyosatimizning ustuvor yo‘nalishi bo‘lib qolishi shart.

Shu maqsadda bu masalaga daxldor va mutasaddi bo‘lgan qaysi soha, qaysi jarayonni olmaylik, ularning barchasini rivojlantirish, yangi, zamonaviy bosqichga ko‘tarishda davlatning roli katta ekani hech kimga sir emas.

Shuni hisobga olgan holda, “Sog‘lom bola yili” dasturi tarkibida avvalo yillik rejalarni belgilab olib, turli soha va tarmoqlar, ayniqsa, ijtimoiy sohalarga taalluqli masalalarni yechish uchun ajratiladigan mablag‘ bo‘ladimi, bugungi kunda zamonning o‘zi talab qilayotgan sharoitlarni tug‘dirib berish bo‘ladimi – bularning barchasiga e‘tiborni yanada kuchaytirishimiz zarurligi o‘z-o‘zidan ravshan, albatta.

Shu bilan birga, bu masala bo‘yicha jahon miqyosidagi ilg‘or, taraqqiy topgan davlatlarning tajribasini o‘rganish va yurtimizda joriy etish alohida ahamiyat kasb etadi.

Beshinchidan, sog‘lom bola tarbiyasida mahalla va ijtimoiy tuzilmalarning katta o‘rni va ta‘siri borligi haqida, o‘ylaymanki, ortiqcha gapirishning hojati yo‘q. Xalqimizning “Bir bolaga yetti mahalla ham ota, ham ona” degan maqolida albatta chuqur ma‘no mujassam.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, mahalla oqsoqollari, diniy ma‘rifat va ma‘naviy-axloqiy tarbiya masalalari bo‘yicha maslahatchilar, mahalla posbonlarining jamiyatimiz hayotida tinchlik va osoyishtalik, o‘zaro hurmat va hamjihatlik, hushyorlik va ogohlik muhitini mustahkamlashdagi mas‘uliyati yanada ortadi.

Ayniqsa, qiz bolalarni tarbiyalash, ularning zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini egallashiga yordam berish, erta nikohlarning, oilaviy

nizolarning oldini olish, urf-odat va marosimlarni ixcham va tartibli o‘tkazish kabi vazifalarni hal qilishda biz ko‘pni ko‘rgan, tajribali mahalla faollariga tayanamiz.

O‘g‘il-qizlarimizni turli to‘garaklarga jalb etish, kam ta‘minlangan oilalarga moddiy va ma‘naviy yordam ko‘rsatish, o‘z hududida tadbirkorlikni rivojlantirish va yana boshqa masalalar bo‘yicha mahalla faoliyatini kuchaytirish, ularga yangi vakolat va imkoniyatlar berish lozim.

O‘z-o‘zidan ravshanki, yuqorida bayon etilgan barcha ustuvor vazifalarni amalga oshirish uchun mavjud normativ-huquqiy bazani yanada takomillashtirish talab etiladi.

Qadrli va muhtaram vatandoshlar!

“Sog‘lom bola yili”ning asosiy maqsad va vazifalari haqida gapirar ekanmiz, xalqimiz o‘rtasida keng tarqalgan “Farzandlari sog‘lom yurt qudratli bo‘lur, qudratli elning farzandlari sog‘lom bo‘lur” degan hikmatli iborani yana bir bor esga olishimiz o‘rinli bo‘ladi, deb o‘ylayman.

Bizning mana shu qisqa – yigirma ikki yillik yangi tariximizda mustaqillikka erishish, milliy davlatchiligimiz, ertangi kunimizni qurishda, yurtimizni turli balo-qazolardan asrashda, O‘zbekistonimizning rivojlangan demokratik davlatlar qatoriga kirishi, jahon maydonida munosib obro‘ topishida eng asosiy omillar nima deb so‘rsa, men, boshqa mezonlarni inkor etmagan holda, bir fikrni alohida ta‘kidlab aytgan bo‘lardim: bu yo‘ldagi eng muhim omil – bu ham jismoniy, ham ma‘naviy jihatdan sog‘lom, hech kimdan kam bo‘lmasdan, boshini baland ko‘tarib yashaydigan, Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishga, xalqimiz intilayotgan kelajagi buyuk davlatni barpo etishga qodir bo‘lgan barkamol avlodimiz, desam, ayni haqiqatni aytgan bo‘laman.

Ana shu haqiqatni el-yurtimiz chuqur anglab, yuragidan, qalbidan o‘tkazib, keng qo‘llab-quvvatlayotgani bugungi kunda o‘z hosili va natijasini berayotgani va buni butun dunyo tan olayotgani, bizga havas bilan qarayotgani hech kimga sir emas.

Biz tayanchimiz va suyanchimiz, g‘ururimiz va iftixorimiz bo‘lmish bolalarimizga, farzandlarimizga ishonch bilan, hurmat-e‘tibor bilan qarashni kelajagimizga bo‘lgan ishonch, millatimizga, xalqimizga bo‘lgan hurmat-ehtirom ifodasi deb bilamiz.

Men ishonaman – bugun sizlar bilan birga belgilab olgan, “Sog‘lom bola yili” dasturi degan nom bilan amalga oshiradigan barcha reja va

vazifalarimiz ham ana shu ezgu maqsadga xizmat qiladi.

Siz, azizlarimni Konstitutsiya bayrami bilan yana bir bor tabriklab, barchangizga sihat-salomatlik, kuch-gʻayrat, xonadonlaringizga fayzu baraka tilayman.

XALQ DEPUTATLARI SURXONDARYO VILOYATI KENGASHINING NAVBATDAN TASHQARI SESSIIYASI

Shu yil 19-dekabr kuni Xalq deputatlari Surxondaryo viloyati kengashining navbatdan tashqari sessiyasi bo‘lib o‘tdi. Unda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov nutq so‘zlagi.

Bugungi uchrashuvimizning asosiy maqsadi – Surxon vohasining rivoji, taraqqiyoti yo‘lida amalga oshirilayotgan ishlar bilan yaqindan tanishish, qo‘lga kiritilgan yutuq va marralar bilan bir qatorda, mavjud muammolarni yechish bo‘yicha qilinayotgan amaliy ishlar, qisqa qilib aytadigan bo‘lsak, barchamizni tashvishga solayotgan masalalar bo‘yicha ayni shu zalda to‘planib o‘tirgan siz hurmatli deputat va faollar bilan atroflicha maslahatlashib olish, tegishli xulosalar chiqarishdan iborat, deb ta’kidladi davlatimiz rahbari o‘z nutqining avvalida.

Albatta, hayot hech qachon bir joyda to‘xtab turmaydi, hayot degani muammosiz bo‘lmaydi, taraqqiyot yo‘lida turli masalalar, katta-kichik tashvishlar bo‘lishi tabiiy. Bu masalalarni yechish, kamchilik va muammolarni bartaraf etish, amaliy ishlarni kuchaytirish – bizning asosiy vazifamizdir.

Ma’lumki, bugungi kunda, butun mamlakatimizda bo‘lgani kabi, Surxon vohasida ham e’tiborga loyiq katta-katta o‘zgarishlar yuz bermoqda. Hayot sinovlarida toblangan, zahmatkash voha ahlining fidokorona mehnati tufayli Surxondaryo viloyati hozirgi vaqtda dadil qadamlar bilan rivojlanib boryapti va buni biz yuksak qadrlaymiz, deb qayd etdi Prezidentimiz.

Keyingi yillarda barpo etilgan zamonaviy korxonalar, kommunikatsiya tarmoqlari, xizmat ko‘rsatish infratuzilmalari, ijtimoiy soha ob‘ektlarini – bu yangi-yangi maktablar, litsey va kollejlari bo‘ladimi, musiqa va san’at maktablari, sog‘liqni saqlash va sport maskanlari bo‘ladimi, ularni ko‘rganda, bu ko‘hna va betakror zamin yanada go‘zal va obod bo‘lib borayotganiga ishonch hosil qilamiz. Buning tasdig‘ini avvalambor, viloyatda 2013-yil yakuni bilan yalpi hududiy mahsulot 9,4 foizga, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish 6 foizga, qurilish ishlari qariyb 11 foizga, pullik xizmatlar 18,5 foizga o‘sishi kutilayotgani misolida ko‘rish mumkin.

Viloyatda iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlarini yangilash,

modernizatsiya qilish maqsadida 2005-2013-yillar mobaynida barcha manbalar hisobidan 2 milliard 877 million dollarlik investitsiyalar o‘zlashtirilganini ta’kidlash lozim.

Oxirgi yillarda viloyatda nafaqat mamlakatimiz, balki Markaziy Osiyo mintaqasi uchun g‘oyat muhim ahamiyatga ega bo‘lgan ulkan loyihalar amalga oshirildi. Ular orasida umumiy uzunligi 223 kilometr bo‘lgan Toshguzar–Boysun–Qumqo‘rg‘on temir yo‘lining ishga tushirilgani Vatanimiz taraqqiyoti yo‘lida alohida, aytish mumkinki, tarixiy o‘rin tutadi. Ana shu ulkan va murakkab loyihani amalga oshirish natijasida viloyatda yuk tashish hajmi 2007-yilga nisbatan 1,7 barobar ko‘paydi, mahalliy xomashyolarni qayta ishlash asosida 90 dan ziyod yangi korxonalar ishga tushirildi, eng muhimi, 55 ming aholi ish bilan ta‘minlanib, barqaror daromad manbaiga ega bo‘ldi.

Ilgari tasavvur qilish ham qiyin bo‘lgan bunday ishlarimiz haqida faxrlanib, g‘ururlanib gapirsak, arziydi. Avvallari chekka bir garnizon bo‘lgan Termizni zamonaviy shaharga aylantirish, viloyatning boshqa shahar va tumanlari, barcha qishloqlari qiyofasini tubdan o‘zgartirish yo‘lida qilayotgan ulkan ishlarimiz shu yerda yashayotgan aholi, avvalo yoshlarimiz hayotida o‘zining amaliy ifodasini topmoqda. Ularning ongu tafakkurini, dunyoqarashini o‘zgartirmoqda. Eng muhimi, bunday harakatlarimiz hech qachon orqaga qaytmaydigan tus olmoqda, dedi Islom Karimov.

Ma’lumki, Surxondaryo viloyati neft, tabiiy gaz, rangli metallar, ko‘mir hamda 40 dan ortiq qurilish materiallarining boy zaxirasiga ega. Hozirgi vaqtda bu boyliklarni el-yurtimiz manfaati yo‘lida oqilona va samarali ishlatish yuzasidan bir qancha muhim loyihalar hayotga tatbiq etilmoqda. Masalan, Sariosiyo tumanida umumiy qiymati 146 million dollar bo‘lgan, Xonjiza konida polimetall rudalarni, ya’ni, rux, qo‘rg‘oshin, mis va kumushning katta zaxirasini qayta ishlash bo‘yicha yirik loyiha amalga oshirildi.

Sobiq ittifoq davrida Surxondaryo viloyati hududidan qazib olinadigan neftning tarkibida bitum qorishmasi ko‘pligi sababli u asosan yo‘l qurilishida ishlatilar edi. Bu xomashyodan yuqori qo‘shimcha qiymatga ega bo‘lgan mahsulot olish uchun Jarqo‘rg‘on neftni qayta ishlash zavodi barpo etildi. Shuning hisobidan yiliga 80 ming tonna neftni qayta ishlab, benzin va dizel yoqilg‘isi olinmoqda.

Sessiyada viloyatda sanoat sohasini barqaror va mutanosib

rivojlantirishda bir qancha muammolar hali-beri saqlanib qolayotgani haqida ham atroflicha fikr yuritildi.

Yodingizda bo'lsa, sizlar bilan o'tgan uchrashuvimizda ayni shu borada viloyat, tuman va shahar rahbarlariga, mutasaddilarga tegishli topshiriq va ko'rsatmalar berilgan edi, dedi davlatimiz rahbari. Afsuski, o'tgan davr mobaynida bu sohada jiddiy o'zgarishlar bo'lmagani bugun ko'p misollarda ayon bo'lmoqda. Jumladan, viloyat sanoatida ulushi past bo'lgan Angor, Termiz, Boysun, Oltinsoy tumanlarida ahvolni ijobiy tomonga o'zgartirishga qaratilgan amaliy harakatlar sezilmayapti.

Mavjud ishlab chiqarish quvvatlaridan samarali foydalanishda oqsoqlikka yo'l qo'yilayotgani tufayli Surxondaryoning sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish bo'yicha mamlakatimizdagi ulushi atigi 1,7 foizni tashkil etmoqda. Ayniqsa, iste'mol tovarlari ishlab chiqarish bo'yicha viloyatning eng quyi o'rinlardan biriga tushib qolgani barchamizni, avvalo rahbar va deputatlarni, faollarni jiddiy o'ylantirishi kerak, dedi Yurtboshimiz.

Surxondaryoda aholi jon boshiga sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish darajasi mamlakatimizdagi o'rtacha ko'rsatkichdan 4,3 barobar, iste'mol tovarlari ishlab chiqarish esa 4,2 barobar kamligi ham albatta talabga javob bermaydi.

Bu haqda avvalo mana shu zalda o'tirgan deputatlar, faollar o'ylashi, bunday holat bizga yarashmaydi, deb bundan xulosa chiqarishi kerak. Nega deganda, hayotdagi hamma o'zgarishlar avvalo insondan, uning qalbidan, yuragidan boshlanadi. Keyingi yillarda yurtdoshlarimiz o'rtasida keng tarqalgan "Obodlik ko'ngildan boshlanadi" degan iborada chuqur ma'no bor. Haqiqatan ham, barcha ezgu ishlar insonning ko'nglidan, uning pokiza niyatlaridan boshlanadi. Bizga bo'laveradi, degan qarash hukm surgan joyda hech qanday o'zgarish bo'lmaydi, hamma narsa eskicha qolaveradi. Islom Karimov o'z fikrini davom ettirib, butun O'zbekiston bolalari – mening bolalarim degan gapni men ko'p takrorlayman, dedi. Bugun mana shu minbarda turib Surxon vohasining pahlavon yigitlariga, yoshlariga mehrimni yana bir bor ifoda etib aytmoqchiman: ularning orzu-intilishlarini qo'llab-quvvatlamaslik, kelajakka bo'lgan ishonchini oqlamaslik – bu ularga nisbatan xiyonatdir.

Yaxshi eslayman, bir paytlar Surxondaryoning sobiq bir rahbari bu viloyatning kelajagini siz nimada ko'rasiz, degan savolga, karam yetishtirishda, deb javob bergan edi. Bu odam Moskvaga, sobiq ittifoq

rahbarlaridan biri bo‘lmish Ligachyovning oldiga borib, bizga plyonka bering, Moskva va Leningradni karamga to‘ldirib tashlaymiz, deb aytgani ham bor gap.

O‘zining saviyasi shunday past ekan, lekin butun boshli bir viloyatga, uning xalqiga, bu zaminda unib-o‘tib kelayotgan yoshlarning taqdiriga shunday tor darajada qaragan rahbarga nima desa bo‘ladi, deb ta’kidladi Yurtboshimiz.

Aslida, Surxon vohasida mavjud bo‘lgan boylik va resurslar, qani aytinlar, yana qayerda bor? Bugungi kunda, ilmu fan, taraqqiyot yuksalib borayotgan bir paytda sanoatni rivojlantirmasdan, yangi zamonaviy texnologiyalarni o‘zlashtirmasdan turib, faqat karam, sabzavot yetishtirish, qo‘y-echki boqish hisobidan kelajakni qurib bo‘ladimi?

Viloyatda sanoat sohasidagi qoloqlik sabablari mana shunday eskicha qarashlar bilan bog‘liq, desak, xato bo‘lmaydi.

Hozirgi kunda hayot o‘zgaryapti, uning talabi o‘zgaryapti. Talab pastdan, odamlar o‘rtasida yurtning ertangi kuni, taqdiri uchun kuyinishdan boshlanadi. Agar rahbar hayotning mana shunday keskin talabini tushunmasa, anglamasa, uning javobini berish lozim. O‘rniga g‘ayrat-shijoatli, zamonning talabi bilan hamohang yashaydigan yoshlarni qo‘yish kerak. Surxondaryo viloyatining yoshlari, mard polvonlari hech kimdan kam emas, tog‘ni ursa talqon qiladigan, shu yurt uchun kerak bo‘lsa jonini berishga ham tayyor bo‘lgan bunday azmu shijoatli yigitlarning qo‘lidan hamma ish keladi.

Bizning yurtimiz, Vatanimiz bitta – O‘zbekiston yagona Vatanimizdir. Uning bugungi va ertangi kunini o‘ylab yashash, shuhratini dunyoga tarannum etish hammamizning – muqaddas vazifamizdir.

Shunday ekan, viloyatdagi mavjud vaziyatni ijobiy tomonga o‘zgartirish uchun avvalo deputatlar, faollar namuna bo‘lishi lozim. Dunyoda hech kimdan kam bo‘lmasligimiz, o‘z oldimizga qo‘ygan katta-katta maqsadlarga yetishimiz uchun birinchi navbatda o‘zimiz fidoyilik ko‘rsatishimiz kerak, deb ta’kidladi Islom Karimov.

Viloyatda mahalliy xomashyoni qayta ishlash darajasini oshirish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda. Chunki bugungi kunda yetishtirilayotgan paxta tolasining 8 foizigina shu yerning o‘zida qayta ishlanayotganini albatta qoniqarli deb bo‘lmaydi.

Sanoatning boshqa tarmoqlarida ham ishlab chiqarishni mahalliyashtirish jarayoni sust bormoqda. Mazkur yo‘nalishdagi dastur

doirasida oxirgi uch yil davomida 3 milliard 500 million so‘mlik mahsulot tayyorlangan. Bu raqam viloyatda ishlab chiqarilgan jami sanoat mahsulotining bir foiziga ham yetmaydi. Mamlakatimiz bo‘yicha esa bu ko‘rsatkich 17,5 foizni tashkil etmoqda.

Viloyatda keyingi uch yilda xorijiy sarmoyalar ishtirokida 4 ta korxonalar ishga tushirilib, ularning umumiy soni 50 taga yetganini ijobiy baholash lozim. Lekin Angor, Muzrabot, Sho‘rchi, Termiz va boshqa tumanlardagi mavjud ahvol hech kimni qoniqtirmaydi, albatta.

Ayni shunday nomaqbul holatni tubdan o‘zgartirish maqsadida viloyatda yangi yildan boshlab 500 dan ziyod loyihani amalga oshirish rejalashtirilmoqda. Ular orasida biz uchun katta ahamiyatga ega bo‘lgan yengil sanoat sohasini jadal rivojlantirishga qaratilgan loyihalarga alohida o‘rin beriladi.

Bu boradagi ishlarni davom ettirgan holda, kelgusi yili qiymati 15 million dollardan ziyod bo‘lgan yana 14 ta loyihani amalga oshirish boshlanadi. Jumladan, Jarqo‘rg‘on tumanida Buyuk Britaniyalik hamkorlarimiz ishtirokida loyiha qiymati 10 million dollar bo‘lgan tekstil korxonasi tashkil etilib, eng zamonaviy dastgohlar bilan jihozlanadi. Mazkur loyiha asosida yiliga 22 million kvadrat metr yuqori sifatli gazlama ishlab chiqarish yo‘lga qo‘yiladi va 250 kishi ish bilan ta‘minlanadi.

Bundan tashqari, 2016-yilgacha Qumqo‘rg‘on, Sariosiyo, Denov va Sho‘rchi tumanlarida yangi, zamonaviy to‘qimachilik komplekslari tashkil etiladi. Mana shunday loyihalarni amalga oshirish natijasida 2017-yilga borib viloyat bo‘yicha paxta tolasini qayta ishlash hajmini 22 foizga yetkazish va 6 mingdan ortiq yangi ish o‘rni yaratish imkoni paydo bo‘ladi.

Shular qatorida kelgusi ikki yilda 70 million dollardan ziyod investitsiya hisobidan Jarqo‘rg‘on neft zavodining yillik qayta ishlash quvvatini 250 ming tonnaga yetkazish mo‘ljallanmoqda.

Viloyatda ko‘mir qazib olishni rivojlantirish uchun 102 million dollarga yaqin investitsiyalar evaziga Sharg‘un va Boysundagi “To‘da” konlarida yillik quvvati 900 ming tonna bo‘lgan zamonaviy kompleksni qurish rejalashtirilmoqda. Mazkur loyihani amalga oshirish uchun Xitoyning Eksimbanki kreditlarini jalb etish belgilangan.

Ayni vaqtda qurilish materiallari ishlab chiqarish sohasida 48 turdagi devorbop materiallar, 17 turdagi noruda material va boshqa ko‘plab mahsulotlar ishlab chiqaradigan korxonalar tashkil etish nazarda

tutilmoqda.

Muxtasar aytganda, 2013-2015-yillarda ana shunday loyihalarning amalga oshirilishi natijasida viloyatda sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi qariyb 1,5 barobarga o'sishi kutilmoqda.

Sessiyada odamlarni, avvalo, yoshlarni ish bilan band qilish muammosini yechishda, shuning hisobidan daromad topishda, aholining og'irini yengil qilishda muhim ahamiyat kasb etadigan yana bir muhim soha, ya'ni, xizmat ko'rsatish va servis sohasini rivojlantirish borasidagi ishlarning ahvoli haqida ham so'z yuritildi.

Joriy yil yakuni bilan viloyatda xizmatlar sohasida o'sish sur'ati 117 foizni tashkil etishi kutilmoqda. Biroq, aholi jon boshiga hisoblaganda, xizmatlar hajmi mamlakatimizdagi o'rtacha ko'rsatkichdan 2,2 barobar pastdir.

Albatta, bunday ahvolni qoniqarli deb baholash qiyin. Bu holatni o'zgartirish uchun viloyatda kelgusi ikki yilda xizmatlar sohasida qiymati 59 million dollardan ortiq bo'lgan, jumladan, 2014-yilning o'zida qariyb 35 million dollarga teng bo'lgan ko'plab loyihalarni amalga oshirish rejalashtirilmoqda. Bularning aksariyati aloqa va axborot, kompyuter xizmatlari, bank, audit, sug'urta, moliyaviy lizing hamda turizm kabi zamonaviy servis turlarini qamrab olishi bilan e'tiborlidir.

Surxondaryo viloyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji uchun qulay muhit yaratish, ularning sanoatni rivojlantirish, raqobatdosh mahsulotlar ishlab chiqarishdagi o'rnini yanada kengaytirish va shu asnoda aholining turmush darajasini yaxshilash bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Hozirgi kunda hududiy mahsulotning qariyb 78 foizi kichik biznes sub'ektlari tomonidan ishlab chiqarilayotgani bu sohaning qanday ulkan imkoniyatlarga ega ekanidan yaqqol dalolat beradi.

Ushbu muhim tarmoqni moliyaviy qo'llab-quvvatlash uchun 2013-yilda viloyat bo'yicha tijorat banklari tomonidan 320 milliard so'm kredit mablag'lari ajratildi. Bu o'tgan yilga nisbatan 1,3-marta ko'p bo'lib, ana shu sarmoyalar hisobidan qishloq joylarda salkam 12 mingta ish o'rnini yaratilganini alohida qayd etish zarur.

Haqiqatan ham, e'tibor bering, kichik biznes va uning rivoji bilan bog'liq bo'lgan sohalarning hududiy yalpi mahsulotdagi ulushi 78 foizga yetgani avvalo odamlarning daromad topishi, bozorlarimizni to'ldirish, yurtimizni obod, har qaysi oila hayotini farovon qilishda katta o'rin tutadi. Albatta, bu sohaga banklarimiz zarur kredit mablag'larini ajratib bermasa,

hokimliklar bu tarmoq vakillarini har tomonlama qo‘llab-quvvatlamasa, bunday natijalarga o‘z-o‘zidan erishib bo‘lmaydi. Shuning uchun ham mana shunday muhim masalaga jiddiy e‘tibor berayotganingiz uchun minnatdorlik bildiraman, dedi Yurtboshimiz.

Majlisda zamonaviy transport-kommunikatsiya tarmoqlarining iqtisodiyotimizni izchil va barqaror taraqqiy ettirishdagi ahamiyati, Surxon vohasida bu sohada qilinayotgan ishlar tahlil qilinib, shu yo‘nalishdagi eng yirik loyihalar xususida fikr yuritildi.

Avvalo, “Toshkent–Termiz” xalqaro avtomobil yo‘lining 100 kilometrlik qismida 167 million dollardan ortiq investitsiya hisobidan, jumladan, Islom taraqqiyot banki mablag‘lari hisobidan olib borilayotgan rekonstruksiya ishlarini yangi yilda yakuniga yetkazish mo‘ljallanayotgani ta’kidlandi.

Bundan tashqari, O‘zbekiston milliy avtomagistralining Surxondaryo viloyatidan o‘tadigan 66 kilometrlik qismida rekonstruksiya ishlari davom ettirilib, buning uchun kelgusi yili 30 milliard 700 million so‘m mablag‘ yo‘naltirish ko‘zda tutilmoqda.

Viloyatda mahalliy ahamiyatga molik bo‘lgan avtomobil yo‘llarini ta’mirlash uchun joriy yilda 4 milliard 700 million so‘mdan ziyod mablag‘ ajratilgan bo‘lsa, kelgusi yilda bu raqam qariyb yetti barobar ortib, 30 milliard 800 million so‘mni tashkil etishi mo‘ljallanmoqda.

Bu raqamlarning negizida bugungi kunda shu borada uzoqni ko‘zlab olib borayotgan siyosatimiz turganini, o‘ylaymanki, tushunish qiyin emas, dedi davlatimiz rahbari. Surxondaryo vohasida aholini ish bilan ta’minlash masalasida muammolar kuchayib borayotganini inobatga olib, yo‘l-kommunikatsiya qurilishiga ulkan e‘tibor qaratilayotgani yangi-yangi ish o‘rinlarini tashkil qilish imkonini bermoqda. Yangi mahallalar, qishloqlar paydo bo‘lyapti, ularni, tumanlarni o‘zaro bog‘laydigan yo‘llarni qurish, infratuzilma tarmoqlarini rivojlantirishga 7 barobar ko‘p mablag‘ ajratganimizning ma’nosini ayni shunday izohlash mumkin.

Ma’lumki, bugungi kunda O‘zbekistonda temir yo‘l tarmoqlarini elektrlashtirish bo‘yicha ham bir qancha yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Buning natijasida mamlakatimiz miqyosida temir yo‘llarni elektrlashtirish darajasi hozirgi vaqtdagi 35 foizdan 2017-yilga borib 54 foizga yetishi belgilangan.

Bu haqda gapirganda, 597 million dollar qiymatidagi, jumladan, Osiyo taraqqiyot banki va Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligining mablag‘lari

hisobidan amalga oshiriladigan, umumiy uzunligi 466 kilometr bo‘lgan Maroqand–Qarshi–Termiz temir yo‘l tarmog‘ini elektrlashtirish loyihasi haqida alohida to‘xtalish o‘rinlidir. Ushbu yirik loyihaning amalga oshirilishi yo‘lovchi va yuk tashish bo‘yicha transport xarajatlarini 35 foizga qisqartirish imkonini beradi. Ayni vaqtda mazkur yo‘nalishda qatnaydigan, yuqori quvvatga ega bo‘lgan 11 ta zamonaviy lokomotiv harakatini yo‘lga qo‘yish mo‘ljallanmoqda.

Tabiiyki, bularning barchasi janubiy mintaqalarimizda, jumladan, Surxon vohasida transport infratuzilmasini yanada takomillashtirish, mamlakatimizning tranzit salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Surxon vohasi azaldan o‘z ishining ustasi va fidoyisi bo‘lgan mirishkor dehqon va bog‘bonlari bilan ma‘lum va mashhurdir. O‘zbekistonimizda yetishtiriladigan paxta xomashyosining 10 foizi, g‘allaning qariyb 8 foizi mana shu saxovatli zamin hissasiga to‘g‘ri keladi. Viloyatda hozirgi vaqtda faoliyat yuritayotgan 5 mingga yaqin fermer xo‘jaliklari tomonidan 2013-yilda 338 ming tonnadan ziyod paxta, 493 ming tonna g‘alla va boshqa qishloq xo‘jaligi mahsulotlari yetishtirildi.

Viloyatda meva-sabzavot, uzum, poliz, kartoshka yetishtirish va ularni saqlash, qayta ishlash bo‘yicha samarali texnologiyalar keng joriy etilayotgani, dehqonlarimiz uchun yer maydonlari va boshqa zarur resurslar ajratib berilayotgani bu borada yuqori natijalarga erishishda hal qiluvchi omil bo‘lmoqda. Birgina joriy yilda viloyat bo‘yicha 640 gektarga yaqin mevali bog‘, qariyb 245 gektar tokzor, 155 gektar intensiv bog‘lar barpo etilib, bu sohani rivojlantirishga jami 33 milliard so‘m mablag‘ sarflanganini qayd etish lozim.

Bu haqda gapirganda, bir fikrni takrorlab aytmoqchiman – Surxon zaminiga Yaratganning o‘zi ato etgan iqlim, serhosil va unumdor yer, yetarli suv manbalari va boshqa qulay imkoniyatlardan samarali foydalanish barchamizning burchimiz bo‘lishi kerak. Bugungi kunda azim poytaxtimiz Toshkent shahrida, boshqa shaharlarda yashayotgan aholining dasturxonini to‘kin qilishda Surxondaryo viloyatining hissasi katta ekanini barchamiz yaxshi bilamiz.

Shu fursatdan foydalanib, viloyatning mirishkor dehqon va fermerlariga, barcha mehnatkashlarga fidokorona mehnati uchun chin qalbidan samimiy minnatdorlik bildirishni o‘z burchim, deb bilaman, dedi Prezidentimiz.

O‘zbekiston sharoitida tuproq unumdorligini oshirish, suv

resurslaridan tejab-tergab foydalanish mahsulot yetishtirish va uni ko'paytirishning eng muhim omillaridan biri ekani barchamizga ayon. Shu maqsadda oxirgi besh yil davomida Yerlarning meliorativ holatini yaxshilash davlat dasturi doirasida Surxondaryo viloyatiga 75 milliard so'm mablag' ajratilib, 513 kilometr kollektor-drenaj tarmoqlari qurildi va rekonstruksiya qilindi.

Mana shunday tadbirlarni amalga oshirish hisobidan paxta hosildorligi o'rtacha 2-3 sentnerga, g'alla hosildorligi 3-4 sentnerga ko'paygani biz erishgan muhim natijalardan biri bo'ldi, desam, o'ylaymanki, sizlar ham bu fikrga qo'shilasiz, dedi Islom Karimov.

Majlisda viloyatda qishloq xo'jaligini rivojlantirish borasidagi yutuqlar bilan birga, bir qator kamchilik va muammolar borligi ham ta'kidlandi. Ayniqsa, ko'ptarmoqli fermer xo'jaliklarini tashkil etish, ularning faoliyatini yo'lga qo'yish uchun qulay imkoniyat tug'dirib berish, fermerlarning malakasi va saviyasini oshirish, eng muhimi, yerni haqiqiy egasiga topshirish bo'yicha hali ko'p ish qilish kerakligiga e'tibor qaratildi.

Joriy yilda agrotexnik tadbirlar o'z vaqtida va sifatli o'tkazilmagani, davlat tomonidan yetkazib berilayotgan moddiy-texnik resurslar va suvdan oqilona foydalanilmagani natijasida ayrim fermer xo'jaliklari davlatga paxta va g'alla sotish bo'yicha shartnoma majburiyatlarini bajara olmagan. Misol uchun, paxta yetishtirish bo'yicha Qiziriq tumanida 24 ta, Muzrabot tumanida 34 ta, Sho'rchi tumanida esa 18 ta fermer xo'jaligi shartnoma majburiyatini bajarmagan.

Xalqimizning hayot darajasi va sifatini oshirish, aholining real daromadlarini ko'paytirishga qaratilgan izchil ishlarimiz Surxondaryo viloyatida ham o'zining amaliy ifodasini topmoqda. Buning isbotini joriy yilda o'rtacha oylik ish haqi 2011-yilga nisbatan 35 foizga, o'rtacha pensiya hajmi 36,6 foizga oshganida ko'rish mumkin.

Majlisda biz uchun ustuvor ahamiyatga ega bo'lgan ijtimoiy sohalar rivoji tahlil qilinib, oxirgi to'rt yilda viloyatda 116 ta umumta'lim maktabi, 46 ta kasb-hunar kolleji, 40 ta sog'liqni saqlash majmuasi, 58 ta bolalar sporti ob'ekti yangitdan qurilgani, rekonstruksiya qilingani alohida qayd etildi.

Shu yilning o'zida ta'lim muassasalarini jihozlashga 63,5 milliard so'm byudjet mablag'i yo'naltirilgani bu boradagi ishlarimizning yana bir amaliy namoyoni bo'ldi, desak, mublag'a bo'lmaydi.

Unib-o'sib kelayotgan yosh avlodimizni sog'lom va barkamol etib

tarbiyalash maqsadida o'tgan ikki yil mobaynida jami 18 milliard 600 million so'm mablag' hisobidan 17 ta bolalar sporti ob'ekti, musiqa va san'at maktablari bunyod etilib, zamonaviy jihozlangan holda farzandlarimiz ixtiyoriga berildi. Shuningdek, Termiz davlat universitetining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash uchun 38 milliard 500 million so'm mablag' ajratilib, 3 ming 550 nafar talabaga mo'ljallangan yangi o'quv binolari, axborot-resurs markazi, yotoqxon va sport zali qurib foydalanishga topshirildi.

Biz bolalarimizning har tomonlama sog'lom va barkamol bo'lib voyaga yetishi uchun doimiy e'tibor qaratib, qancha kuch-quvvatimiz va imkoniyatlarimizni shu yo'lda safarbar etayotganimiz, kirib kelayotgan 2014-yilga yurtimizda "Sog'lom bola yili" deb nom berganimiz zamirida, hech shubhasiz, ulug' maqsadlar mujassam. Ya'ni, farzandlarimiz, dunyoda qancha mamlakat, manaman degan davlatlar bo'lsa, ularda yashayotgan tengdoshlaridan aslo kam bo'lmasin, kerak bo'lsa, ularga ibrat, namuna bo'lsin, degan buyuk orzu-niyat ana shunday ishlarimizga asos bo'lmoqda, deb o'z fikrini davom ettirdi Islom Karimov. O'zbek xalqi bolasini jondan aziz ko'radi. Eng muqaddas orzusi, maqsadi haqida so'rasangiz, har bir yurtdoshimiz bolalarimni doimo sog'-omon, baxtli-saodatli ko'rish, deb javob beradi. Ana shu ulug' niyatni amalga oshirish uchun hammamiz o'zimizni ayamadan, sidqidildan ishlashimiz kerak.

Mamlakatimiz, jumladan, Surxondaryo viloyatida bu borada amalga oshirilayotgan ulkan ishlarimiz ayni shu maqsadga qaratilgan.

Bizda ta'lim va tarbiya tushunchalari doimo yonma-yon yurishi bejiz emas. Ta'lim faqat ta'lim uchun emas, avvalo tarbiya uchun, insonni yetuk va barkamol qilib voyaga yetkazish uchun xizmat qilishi kerak. Shu boisdan ham mazkur tushunchalar birgalikda ishlatilmasa, amaliy ishlarimizda o'z ifodasini topmasa, ularning natijasi ko'ngildagidek bo'lmaydi.

Mana, bugungi kunda dunyoning ayrim mintaqalarida ma'naviyat sohasida qanday muammolar paydo bo'layotganini ko'ryapmiz. Bu nimaning oqibati? Bu avvalo ta'lim va tarbiyaning uyg'un holda olib borilmagani oqibati, desak, xato bo'lmaydi.

Yaqinda Konstitutsiya kuni munosabati bilan bo'lib o'tgan tantanali yig'ilishda bayon etilgan fikrlarni yana bir bor aytmoqchiman – biz moddiy nuqtai nazardan ba'zi davlatlardan balki ozgina orqadadirmiz, lekin ma'naviy jihatdan o'zib ketdik, deb aytishga bugun barcha

asoslarimiz bor.

Men o‘zinning har bir chiqishimda ayollar haqida alohida hurmat-e‘tibor bilan gapiraman, deb ta’kidladi davlatimiz rahbari.

Oila qachon baxtli bo‘ladi? Qachonki, ayol baxtli bo‘lsa.

Ayol bor ekan – bu hayot bor, turmushimizda fayzu baraka bor.

Shuning uchun aytmoqchiman – ayollarga hurmat-e‘tibor ko‘rsatish, ularni e‘zozlash – avvalo biz, erkaklarning, butun jamiyatimizning ezgu vazifasidir.

Mana, hozirgi kunda “Sog‘lom bola yili” davlat dasturini tayyorlash bo‘yicha ish olib boryapmiz. Sog‘lom bola – avvalo sog‘lom, ahil va hamjihat oilaning mevasidir.

Hech shubhasiz, oila baxtli bo‘lmasdan turib, el-yurt baxtli bo‘lishi mumkin emas. Men bu gaplarni nafaqat Prezident, ayni paytda oddiy inson sifatida chin dildan aytyapman.

Biz yurtimizda har bir inson, har qaysi oilaning hayotdan rozi bo‘lib yashashi uchun hech narsani ayamaymiz, bu yo‘lda mablag‘ ham, imkoniyat ham topamiz. Davlat boy-badavlat, qudratli bo‘lishi mumkin, lekin shu davlatni davlat qiladigan inson baxtli bo‘lmasa, bu boylikdan, kuch-qudratdan nima foyda?

Hozirgi vaqtda dunyo miqyosida “baxt indeksi”ni o‘rganadigan ba’zi ilmiy markazlar bor. Ayni shu borada o‘tkazilgan tadqiqotlarga nazar tashlaydigan bo‘lsak, hududiy jihatdan uncha katta bo‘lmagan Belgiya, Lyuksemburg, Shveysariya, Singapur kabi rivojlangan davlatlar insonning to‘laqonli rivojlanishi, baxtli yashashi uchun eng qulay, eng ma‘qul mamlakatlar sifatida tan olinayotganini ko‘ramiz. Bu ro‘yxatda dunyodagi ba’zi qudratli davlatlarning yo‘qligi ham insonning har tomonlama to‘kis va baxtli yashashida mamlakatning boyligi yoki qudrati emas, avvalo inson hayotiga, uning manfaatlarini ta‘minlashga qanday e‘tibor berilayotgani hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi.

Shu ma’noda, O‘zbekistonimiz nafaqat kuchli-qudratli davlat bo‘lishi, ayni vaqtda yurtimiz zaminida yashayotgan har qaysi insonning o‘z hayotidan rozi bo‘lib yashashi bizning amalga oshirayotgan barcha-barcha harakatlarimizning markazida turgan eng buyuk maqsadimiz, desam, ayni haqiqatni aytgan bo‘laman, dedi Prezidentimiz.

Biz uchun bebaho boylik bo‘lmish xalqimiz salomatligini saqlash maqsadida viloyatda keyingi uch yilda tibbiyot muassasalariga 77 milliard so‘mdan ortiq mablag‘ yo‘naltirilib, 27 ta shifoxonada qurilish va

rekonstruksiya ishlari amalga oshirildi.

Shu bilan birga, tibbiyot maskanlarini zamonaviy asbob-uskunalar bilan jihozlashga 4,7 million AQSh dollari miqdoridagi investitsiya mablag'lari kiritilganini qayd etish lozim.

Ma'lumki, mamlakatimizda qishloq joylarda namunaviy loyihalar asosida zamonaviy uy-joylar qurish borasida biz erishayotgan yutuqlar dunyo hamjamiyatida ham katta qiziqish uyg'otmoqda. Qishloq ahli uchun har tomonlama munosib turmush sharoitini yaratishni ko'zda tutadigan mazkur dastur doirasida Surxondaryo viloyatida joriy yilda 810 ta shinam uylar va infratuzilma ob'ektlari bunyod etildi.

Ana shunday ishlar qatorida viloyatning shahar va tumanlarida ko'plab maishiy xizmat ko'rsatish ob'ektlari, 340 kilometrga yaqin ichimlik suv tarmog'i, 320 kilometr elektr tarmog'i, 740 kilometrda ziyod tabiiy gaz tarmog'i barpo etilgani Surxon ahlining hayotini yanada obod va farovon etishga xizmat qilishi shubhasiz.

Barchamizga mamnuniyat yetkazadigan bunday ibratli ishlar ro'yxatini yana davom ettirish mumkin, albatta. Ana shunday ijobiy o'zgarishlarni e'tirof etgan holda, bir fikrni alohida ta'kidlashni istardim: agar biz o'z ishimizni to'g'ri va oqilona tashkil etib, har birimiz o'z joyimizda bizga ishonib topshirilgan vazifani sidqidildan ado etib, qat'iyat va hamjihatlik bilan ishlasak, hech shubhasiz, bunday yutuqlarimizning soni ham, salmog'i ham yanada ortgan bo'lardi, dedi Yurtboshimiz.

Shuning uchun ham majlisda viloyat iqtisodiyotini rivojlantirishda yo'l qo'yilayotgan kamchiliklar, yechilmay kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish masalasiga alohida e'tibor qaratildi.

Viloyatda 2013-yil yakuni bilan 66 mingdan ziyod yangi ish o'rni tashkil etilishi kutilmoqda. Lekin 47 ming nafar odam doimiy ish joyiga ega bo'lmagan shaxs sifatida ro'yxatga olingani bu muammo joylarda haliberi dolzarb bo'lib qolayotganini ko'rsatadi. Misol uchun, joriy yilda viloyatdagi kasb-hunar kollejlari bitirib chiqqan 43 ming nafardan ortiq yigit-qizning 32 ming 700 nafari ishga joylashtirilgani albatta qoniqarli emas.

Bu masalaga alohida urg'u berib, davlatimiz rahbari shu yil Konstitutsiya kuniga bag'ishlangan yig'ilishda aytgan fikrlarini yana bir bor eslatib o'tdi. Ya'ni, katta hayotga qadam qo'yayotgan farzandlarimizni ish bilan ta'minlashdek muhim vazifa zamirida qancha-qancha yoshlarimizning taqdiri, ularning ertangi kuni, orzu-intilishlari mujassam

ekanini ta'kidladi.

Bolalarimizga o'z bilim va qobiliyatini ro'yobga chiqarishi, ularning hayotda munosib o'rin topishi uchun sharoit yaratib berish – davlat va jamiyatimizning, barchamizning muqaddas burchimizdir. Bunday o'ta muhim masalaga mas'uliyatsizlik bilan qarash – yosh avlodimiz oldida, kelajak oldida xiyonat qilish demakdir. Buni hech kim hech qachon esidan chiqarmasligi kerak. Men buni nafaqat istayman, balki talab qilaman, deb uqtirdi Islom Karimov va o'z fikrini davom ettirib quyidagilarni bayon etdi.

Men tushunaman – bolalarga yoqadigan, ularning ko'ngliga mos tushadigan zamonaviy ish topib berish oson emas, lekin bu yo'lda ayni shu masala uchun mutasaddi bo'lgan rahbarlar bosh qotirib ishlaydigan bo'lsa, ko'p narsaga erishish mumkin.

Bugungi kunda kollejlarni bitirib chiqayotgan yigit-qizlarimiz o'z kasbini puxta egallasa, hech qachon kam bo'lmaydi. Qo'lida zamonaviy kasb-hunari bo'lgan yigit, agar u o'zini erkak deb, mard deb, bilsa, hech qachon birovga bosh egmaydi.

Shu ma'noda, yoshlarga ish topib berish – savobli ish. “Savob ishni har kim qilishi kerak, savob ishni har kun qilish kerak” degan shiorda juda katta ma'no borligini hammamiz yaxshi bilamiz. Bir yosh yigit yoki qizga qachondir ish topib bergan bo'lsangiz, sizning qilgan yaxshiligingizni ular hech qachon unutmaydi. Siz o'tib ketasiz, lekin qilgan yaxshiligingiz ularning qalbidagi, yuragida qoladi.

Yurtimiz obod bo'lsin, deganda, avvalo odamlar ish bilan band bo'lsin, degan da'vatni ham tushunamiz. Ayni shunday hayotni baxtli hayot deymiz. Biz hozirgi paytda shu yo'ldan boryapmiz. Bizga 90-yillarda qandaydir mensimasdan qaraganlar ham bugun amalga oshirayotgan ishlarimiz, jumladan, yoshlarimiz uchun yaratib berilayotgan imkoniyatlarimizga, ularning amaliy natijalariga tan bermoqda.

Prezidentimiz o'z nutqida Surxondaryo viloyatini iqtisodiy-ijtimoiy rivojlantirishning bugungi ahvoli, ko'pgina soha va tarmoqlardagi oqsoqlik holatlarini tahlil etar ekan quyidagi masalalarga alohida e'tibor qaratdi.

Viloyat boshqaruvida tartib-intizom susayib, ishni samarali tashkil qilish e'tibordan chetda qolmoqda, yuzaga kelayotgan o'tkir muammo va kamchiliklarni go'yoki sezmagandek, ko'rmagandek, beg'am-beparvo bo'lib yurish holatlari tobora kuchayib bormoqda. Va bunday noxush holat barchamizni tashvishga solmasligi mumkin emas, dedi Islom Karimov.

Bugungi kunda odamlarning zamon bilan mos ravishda o‘sib borayotgan talab va ehtiyojlariga, ularning intilish va harakatlariga beparvo qarash haqida gapirganda, men ilgari ham aytgan bir fikrni takrorlamoqchiman: rahbarlar borki, ular o‘zining bilim va tajribasi, insoniy fazilatleri, fidoyiligi bilan el-yurtning kuchiga – kuch, g‘ayratiga – g‘ayrat qo‘shadi va kerak bo‘lsa, insonlarga ilhom bag‘ishlaydi. Ularning ruhini ko‘tarib, qo‘llab-quvvatlab, barcha to‘siq va qiyinchiliklarni yengib o‘tadigan azim daryodek qudratli oqimga aylantiradi.

Shu bilan birga, rahbarlar borki, ularning beparvoligi, o‘z manfaatini, huzur-halovatini ko‘zlab, manmanlik, boshqalarni mensimaslik, qo‘pollikka berilib, axloqiy tomondan, o‘zining yurish-turishi bilan boshqalarga o‘rnak bo‘lmasligi, albatta, mutlaqo teskari natija va oqibatlariga olib kelishi muqarrar.

Bu haqda gapirganda, ayniqsa, viloyatning birinchi rahbari Normo‘min Choriyev tomonidan o‘ziga bino qo‘yish, o‘zini tutolmaslik, qo‘l ostidagi xodimlarga qo‘pol munosabatda bo‘lish, aysh-ishratga berilish, shuning oqibatida el-yurt oldida obro‘isini yo‘qotish, unga bildirilgan ishonch va hurmatni butunlay unutish – bularning barchasi odamning aqliga sig‘dirib bo‘lmaydigan holatdir.

Takror aytaman: bularning barchasi xavfli bir oqibatga, ya’ni, chin yurakdan, chin qalbdan, vijdonan mehnat qilayotgan odamlarning qo‘li ishdan so‘vishiga, adolatga bo‘lgan ishonchni yo‘qotishga olib kelishi mumkin.

Bu baloni o‘z vaqtida anglash, uni tag-tomiri bilan yo‘q qilish – barchamizning vazifamizdir.

N.Choriyev, ayniqsa Surxondaryo viloyati hokimi etib tayinlanganidan keyin, o‘z lavozimini suiiste‘mol qilishga, turli ichki mayllarga, xohish-istaklarga berilib ketgani, faqat o‘z huzurini o‘ylagani, shuning hisobidan viloyatning qancha-qancha muammolari yechilmasdan qolib ketgani bugun tobora ayon bo‘lmoqda. Va bularning barchasi Surxon vohasining rivojiga, kerak bo‘lsa, obro‘-e‘tiboriga qanday katta salbiy ta’sir o‘tkazganini tasavvur qilish qiyin emas.

El-yurt ishonchini oqlamagan rahbarlarga qarata afsus-nadomat bilan aytishga majburmiz: ey, sen kim edingu kim bo‘lding? Senga qancha ishonch, qancha hurmat bildirildi! Agarki aqling bo‘lsa, o‘ylab ko‘r, odamlarning ishonchini oqlamaslik, el-yurt nazaridan qolishdan ham ko‘rag‘ir qismat bormi o‘zi?

Shunday ekan, rahbarlikdek o‘ta og‘ir mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olgan har qaysi odam o‘zining har bir qadamini o‘ylab bosishi, har tomonlama o‘ylab ish tutishi kerak.

Albatta, barchamiz yaxshi tushunamiz, xalqimiz o‘rtasida yuzxotirchilik, odamning sha‘niga tegmaslik, uni ayab gapirish kabi odatlar azaldan mavjud. Buning nomini andisha deydi. Lekin bugungi kunda rahbar yoki uning atrofidagi odamlarning xato va kamchiliklarini bilaturib aytmaslik, ularni yashirib yurishni ham andisha degan so‘z bilan izohlashga urinishlar bo‘lyapti. Boshqacha aytganda, eskidan qolgan illatlarni oqlaydigan holatlarga indamasdan qarab turish ham andishaga aylanib qolyapti. Biz andishani bunday tushunishlardan mutlaqo xalos bo‘lishimiz kerak.

N.Choriyeving yon-atrofidagi odamlarning unga bo‘lgan munosabatini balki shunday tushunish ham mumkin. Lekin ey baraka topkur, gap faqat sening o‘zing haqingda emas, balki el-yurt manfaati haqida borganda haddidan oshgan rahbarni, keling, ey janob, bir gaplashib olaylik, deb aytmaslik – bu o‘zbekona andisha emas. Bunday qarashlarga butunlay chek qo‘yish shart.

Hammamiz bir yarim yil oldin bu odamga katta ishonch bildirib, uni Surxondaryo viloyati hokimi vazifasiga saylagan edik, deb fikrini davom ettirdi Yurtboshimiz. O‘tgan vaqt davomida bu rahbarning dunyoqarashi, ma‘naviy saviyasi qanday ekani yaqqol ayon bo‘ldi.

Biz rahbarlarga dohiy deb emas, avvalo el-yurt manfaatini hamma narsadan ulug‘ qo‘yib, unga xizmat qiladigan inson deb qaraymiz.

Aytish kerakki, dohiylik eski sovet davriga xos illat bo‘lib, uning qoldiqlari ba‘zi joylarda hozirgi vaqtda ham ko‘zga tashlanib turadi.

O‘zini dohiy deb his qilish, dohiy sifatida ko‘rsatish, shunga intilish va ishonish – bu ham bir kasallik. Agar bu kasallik bo‘yicha tegishli mutaxassis shifokorning fikrini so‘raydigan bo‘lsangiz, u bunday odamga aniq tashxis qo‘yib beradi.

Bunday kishilar haqida gapirganda, buyuk mutafakkir bobomiz Alisher Navoiyning “Odam borki, odamlarning naqshidur, Odam borki, hayvon undan yaxshidur” degan satrlari beixtiyor esga tushadi, dedi Yurtboshimiz.

Prezident sifatida mening zimmamda bo‘lgan vazifalar haqida ko‘p o‘ylayman. Lekin ular orasida eng og‘iri, eng murakkabi nima, deb so‘rasa, odamlarni lavozimga tavsiya qilish, deb aytgan bo‘lardim.

Bu hayotda insonni sinovdan o‘tkazadigan narsa – avvalo nafs

balosidir. Biz bu haqda, undan ogoh bo‘lish, undan o‘zimizni asrash haqida ko‘p gapiramiz. Lekin agar iymoni sust bo‘lsa, odam nafs yo‘lida o‘zini to‘xtatishga kuch topolmaydi.

Shu borada yana bir balo borki, u ham bo‘lsa, rahbarning yon-atrofida doimo parvona bo‘lib yuradigan xushomadgo‘y laganbardorlardir. Ular o‘z ishini bitirguncha “aka-aka” deb, “buyuring, xizimatingizdamiz” deb, irodasi zaif bo‘lgan rahbarni buzadi, yo‘ldan ozdiradi.

Yangi lavozimga o‘tiradigan odam bunday ishlardan doimo ogoh bo‘lib, ularga hech qachon yo‘l qo‘ymasligi zarur, deb ta’kidladi davlatimiz rahbari.

Hammamiz yaxshi tushunamiz – har qanday vazifa – bu avans, o‘zbekona aytganda, nasiya, desak, to‘g‘ri bo‘ladi. Rahbar avvalo o‘zini sinovlarda, hayotni o‘zgartirishda ko‘rsatishi, namoyon etishi kerak. Yuqori lavozimga saylangan odam o‘zi boshqarayotgan hududda shu yurtning otasi, egasi sifatida ish olib borib, butun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishi zarur. Faqat ana shunday jonkuyar, o‘zini ayamadan mehnat qilgan rahbarni el-yurt ham qadrlaydi, hurmat qiladi.

Sessiyada tashkiliy masala ko‘rildi. N.Choriyev Surxondaryo viloyati hokimi vazifasidan ozod qilindi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning tavsiyasiga ko‘ra O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining boshqarma boshlig‘i lavozimida ishlab kelayotgan Eshdavlat Jo‘rayev Surxondaryo viloyati hokimi etib tasdiqlandi.

Biz bugun Surxondaryo viloyatining taraqqiyot yo‘lida qo‘lga kiritgan yutuqlari va marralari bilan bir qatorda, ayni shu bosqichda mavjud bo‘lgan ko‘pgina kamchilik va oqsoqlikka, to‘siq va hali-beri yechilmagan muammolarga xolisona tanqidiy baho berdik, tegishli xulosalar chiqardik, dedi davlatimiz rahbari.

Bir narsaga aminman: ko‘pni ko‘rgan, boshidan qancha-qancha hayot sinovlarini kechirgan, mard va oriyatli, qiyinchiliklarda toblangan, o‘z kuchiga ishongan, mehnatkash Surxon xalqi, uning faollari va deputatlari o‘z oldida turgan maqsad va vazifalarni amalga oshirishda hech qachon bo‘sh kelmagan va bo‘sh kelmaydi.

Bugungi kunda zamon shunday shiddat bilan rivojlanib boryaptiki, uning har qanday o‘zgarishiga tayyor turishimiz kerak.

Ayniqsa, mana shunday majlislarda yurtimizdagi musaffo osmon, tinch-osoyishta hayotni qadriga yetish, buning asosiy talabi bo‘lgan

fidoyilik haqida gapirishimiz o‘rinli bo‘ladi. Bu borada barchamizga, avvalo bugun hayotimizda hal qiluvchi kuchga aylanayotgan yoshlarimizga ko‘p narsa bog‘liq.

Shu yo‘lda kunni – kun, tunni – tun demasdan, astoydil mehnat qilib, o‘z oldimizga qo‘ygan yuksak maqsadlarimizga yetib borishda Yaratganning o‘zi doimo bizni asrab kelayotgani uchun shukronalar aytsak, arziydi.

Mana shu go‘zal va betakror yurtda istiqomat qilayotgan, ertangi kunimizga katta ishonch bilan yashayotgan siz, azizlarning barchangizga, sizlarning timsolingizda Surxon eliga sihat-salomatlik, baxt, yangi-yangi omadlar, barcha-barcha ezgu niyatlarimizning hayotda ushalishini tilayman, dedi pirovardida Yurtboshimiz.

O‘ZBEKISTON XALQIGA YANGI YIL TABRIGI

Aziz vatandoshlarim, qadrdonlarim!

Mana shu unutilmas, shukuhli damlarda siz, mo‘tabar otaxon va onaxonlarni, munis opa-singillarimizni, navqiron o‘g‘il-qizlarimiz, jajji bolalarimizni – barcha-barchangizni qutlug‘ qadamlar bilan yurtimizga kirib kelayotgan yangi yil bilan chin qalbidan tabriklab, samimiy tilaklarimni izhor etishni o‘zim uchun katta baxt deb hisoblayman.

Bayramona dasturxon atrofida jamuljam bo‘lib o‘tirgan siz, azizlarni bag‘ringa bosib, xonadonlaringizga tinchlik, sog‘lik-omonlik va xursandchilik, to‘kin-sochinlik yor bo‘lishini, yurtimiz yanada obod bo‘lib, yanada chiroy ochib ravnaq topishini, barcha-barcha ezgu niyatlarimiz ushalishini tilayman.

Bugungi kunda oldimizda turgan buyuk maqsadlarimizga erishish, taraqqiy topgan demokratik davlatlar qatoriga kirish, hayotimizni yangi bosqichga ko‘tarish yo‘lida mamlakatimiz qo‘yayotgan amaliy qadamlar, O‘zbekistonimizning xalqaro maydonda obro‘-e‘tibori yuksalib borayotgani barchamizga yaxshi ma‘lum.

Yakuniga yetayotgan 2013-yilning ayni shu yo‘lda Vatanimiz taraqqiyotiga, iqtisodiyotimizning barqaror rivojlanishiga, el-yurtimiz hayot darajasining yuksalishiga salmoqli hissa qo‘shgani, xosiyatli va barakali bo‘lganini shukronalik bilan ta’kidlashimiz lozim.

Buning dalili sifatida jahon miqyosida hali-beri davom etayotgan moliyaviy-iqtisodiy inqirozning jiddiy ta’siriga qaramasdan, keyingi yillarda iqtisodiyotimizning o‘sish sur‘atlari 8 foizdan ziyodni tashkil etgani va bunday ko‘rsatkich dunyoda kamdan-kam davlatlarda kuzatilayotgani barchamizga chuqur mamnuniyat yetkazadi.

Iqtisodiyotimizga jalb qilinayotgan keng ko‘lamli kapital mablag‘lar va chet el investitsiyalarining hajmi tobora oshib borayotgani, shuning hisobidan eng zamonaviy texnologiyalarga asoslangan yuzlab korxonalar, transport kommunikatsiyalari, ming-minglab yangi uy-joylar, infratuzilma ob‘ektlari barpo etilgani shahar va qishloqlarimizning qiyofasini tubdan o‘zgartirmoqda, mamlakatimizning salohiyatini yanada oshirib, kelajagimiz uchun mustahkam poydevor yaratmoqda, desak, ayni haqiqatni aytgan bo‘lamiz.

O‘tib borayotgan 2013-yilda aholimizning real daromadlari 15,7

foizga, ish haqi, pensiya, stipendiya va ijtimoiy nafaqalar miqdori 20,8 foizga o'sgani, inflyatsiya darajasi 6 foizdan ortmagani, bozor va do'konlarimiz rastalari to'kin-sochin bo'lib, ko'zni quvontirayotgani, narx-navo me'yordan oshmagani – bularning barchasi, hech shubhasiz, xalqimizning farovonligi, hayot darajasi va sifati yuksalib borayotganining yaqqol dalili va isboti, desak, yanglishmagan bo'lamiz.

Yangi yilda ham ayni shu siyosatni izchil davom ettirish asosida aholimizning moddiy ahvoli yanada yaxshilanib, oylik ish haqi, pensiya, stipendiya va ijtimoiy nafaqalar miqdori bu raqamlardan kam bo'lmaydi, deb barchangizni ishonirib aytishga to'liq asoslarimiz bor.

Qadrli yurtdoshlar!

Bugun biz katta orzu-umidlar bilan kutib olayotgan yangi – 2014-yil haqida, barchamizning e'tiborimiz markazida turishi zarur bo'lgan vazifalar haqida gapirganda, eng avvalo, qo'lga kiritgan yutuqlarga mahliyo bo'lmasdan, beparvolik kayfiyatiga berilmasdan, erishgan natijalarimizni tanqidiy baholab, hayot talablari bilan hamohang bo'lib, ko'zlagan istiqbolimizga qadam qo'yishimiz nihoyatda muhimdir.

Shu ma'noda, birinchi navbatda yurtimizda tinchlik va osoyishtalikni, mehr-oqibat, millatlararo totuvlik va hamjihatlikni, qo'shnilarimiz bilan do'stona munosabatlarni yanada mustahkamlash, har qanday balo-qazolarni ostonamizga yo'latmaslik, sarhadlarimiz daxlsizligini ko'z qorachig'idek asrash, buning uchun Qurolli Kuchlarimizning salohiyati va qudratini oshirishga alohida ahamiyat berish – bugungi kunda notinch zamonning o'zi oldimizga qo'yayotgan dolzarb vazifalar qatorida saqlanishi zarur.

Biz tanlagan va o'tgan davr mobaynida o'zini to'liq oqlagan, chuqur o'ylangan, jamiyatimizni demokratlashtirish va hayotimizni erkinlashtirishga qaratilgan islohotlarni chuqurlashtirish va samarasini oshirish siyosatimizni davom ettirish yangi yilda barcha dasturlarimiz va kundalik harakatlarimizning maqsadlariga aylanishi kerak.

Shu borada zamonaviy korxonalarni ishga tushirish hisobidan iqtisodiyotimizda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, fermerlik harakatlarini rivojlantirishga keng yo'l ochib berish, sog'liqni saqlash, biz uchun muhim o'rin tutadigan ta'lim-tarbiya sohasini yangi bosqichga ko'tarish, keng ko'lamli bunyodkorlik ishlarimizni davom ettirish yangi yilda ham eng ustuvor vazifalarimiz bo'lib qoladi.

Kirib kelayotgan 2014-yilning yurtimizda “Sog‘lom bola yili” deb e‘lon qilinganini xalqimiz katta mamnuniyat bilan kutib olgani va keng qo‘llab-quvvatlayotgani bu qaror el-yurtimizning olijanob orzu-ntilishlariga naqadar hamohang ekanidan dalolat beradi.

Haqiqatan ham, bolalarimizning sog‘lom va barkamol bo‘lib voyaga yetishi, ularning baxtu iqbolini ko‘rish – har bir ota-ona, har qaysi oilaning eng ulug‘ va muqaddas orzusidir.

Shu bilan birga, hammamiz yaxshi tushunamizki, faqatgina jismoniy va ma‘naviy jihatdan yetuk, zamonaviy bilimga, o‘z fikr va qarashlariga ega bo‘lgan, Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir bo‘lgan yangi avlodimizni kamol toptirish – biz ko‘zlagan obod va farovon hayot barpo etishning asosiy garovi va aytish mumkinki, hal qiluvchi sharti bo‘lib maydonga chiqmoqda.

Ayni shu haqiqatni chuqur anglab, “Sog‘lom bola yili” deb nom olgan 2014-yilda va kelgusida ham bu masala, bu vazifa ham davlatimiz, ham jamiyatimiz, barcha-barchamizning doimo e‘tiborimiz markazida bo‘lishi lozim.

Aziz va qadrli vatandoshlarim!

Yangi yil kirib kelishiga sanoqli daqiqalar qolgan mana shu hayajonli damlarda barchamiz Yaratganimizdan ezgu orzu-maqсадlarimizning ro‘yobga chiqishini, xonadonlarimizning qut-barakasi, fayzini berishini chin qalbimizdan so‘raymiz.

Kirib kelayotgan yangi yilimiz yurtimizga, barcha-barcha oilalarga baxtu saodat va omad keltirsin!

Har birimizning pok niyat va tilaklarimiz ijobat bo‘lsin!

Vatanimiz tinch, xalqimiz omon, osmonimiz musaffo bo‘lsin!

Yangi yil barchamizga muborak bo‘lsin!

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLLI KUCHLARI TASHKIL ETILGANINING 22-YILLIGI MUNOSABATI BILAN VATAN HIMOYACHILARIGA BAYRAM TABRIGI

Hurmatli askar va serjantlar, ofitser va generallar, Qurolli Kuchlarimiz faxriylari, qadrli yurtdoshlar!

Sizlarni mamlakatimiz hayotidagi g‘oyat muhim va qutlug‘ voqea – Vatan himoyachilari kuni va Qurolli Kuchlarimiz tashkil etilganining 22-yilligi bilan chin qalbidan samimiy muborakbod etish menga katta mamnuniyat bag‘ishlaydi.

O‘zbekistonda keyingi yillarda zamonaviy qurol-yarog‘ va texnika bilan har tomonlama yaxshi ta‘minlangan, harakatchan, yuksak talab va standartlarga javob beradigan, mamlakatimiz xavfsizligi va hududiy yaxlitligini, xalqimizning tinch va osoyishta hayotini samarali va ishonchli himoya qilishga qodir bo‘lgan milliy armiyani shakllantirish bo‘yicha ko‘lami va miqyosiga ko‘ra ulkan ishlar tizimli va bosqichma-bosqich ravishda amalga oshirildi.

Bu borada tashkiliy-shtat tuzilmalarini butunlay qayta ko‘rib chiqishga, shuningdek, yuz berishi mumkin bo‘lgan harbiy harakatlar teatrining o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, Qurolli Kuchlarni tezkor-strategik boshqarishning zamonaviy va samarali tizimini yaratishga, qo‘shin turlarining o‘zaro kelishib harakat qilishini takomillashtirishga, ularni zamonaviy texnika va qurol-yarog‘lar bilan ta‘minlashga, jangovar va o‘quv tayyorgarlikning ma‘no-mazmunini o‘zgartirishga, harbiy xizmatchilarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashni tubdan yaxshilashga alohida e‘tibor qaratildi.

Mintaqadagi tez o‘zgarib borayotgan va murakkab harbiy-siyosiy ahvol va vaziyatning yanada keskinlashish ehtimolini inobatga olib, Qurolli Kuchlarimiz tarkibidagi qism va bo‘linmalarining jangovar imkoniyatlari va kuch-qudrati, harakatchanligi va ularni boshqarish samaradorligi sezilarli ravishda oshirildi.

Shu bilan birga, bugungi kunda dunyoda va yon-atrofimizda yuz berayotgan mojaro va to‘qnashuvlar, radikalizmning kuchayishi, Afg‘onistondagi urushning hamon davom etayotgani va bu muammoni hal etish borasida mavhumlik saqlanib qolayotgani, terrorizm va diniy ekstremizmning faollashayotgani, tajovuzkor narkotrafikning keng tus

olayotgani, chegaralarimizga bevosita yaqin hududlarda xavf-xatar kuchayib borayotgani – bularning barchasi bizda chuqur tashvish va xavotir uyg‘otmasdan qolmaydi, albatta.

AYSAF deb atalmish tinchlikparvar kuchlarning Afg‘onistondan olib chiqib ketilishi Markaziy Osiyo mintaqasidagi barcha mamlakatlar uchun jiddiy sinovga aylanishi, bizning janubiy sarhadlarimizda va chegaradosh hududlarda keskinlikning yanada kuchayishiga olib kelishi mumkin.

Bunday murakkab va oqibatini oldindan aytib bo‘lmaydigan jarayonlarning barchasi bugungi kunda hammamizdan yuksak darajadagi hushyorlik va ogohlikni, chegaralarimizda keskinlikni keltirib chiqarishga qaratilgan urinishlarga yo‘l qo‘ymaslik bo‘yicha qat’iy choralarni ko‘rishni, mamlakatimizga qarshi qaratilgan har qanday tajovuzkor xurujlarga Qurolli Kuchlarimizning o‘z vaqtida va munosib zarba berish qobiliyatini ta‘minlashga doimo tayyor turishimizni talab etmoqda.

Shu munosabat bilan yuzaga kelayotgan murakkab vaziyatda armiyamizni isloh etishni va uning mudofaa qudratini, jangovar salohiyatini, mamlakatimiz suverenitetini himoya qilish, sarhadlarimiz daxlsizligi va xalqimizning tinch hayotini ko‘z qorachig‘idek asrash bo‘yicha tayyorgarligini yanada mustahkamlashni davom ettirish zarur, deb hisoblayman.

Chegaradosh hududlarda va butun mintaqadagi tez o‘zgarib borayotgan ahvolni aniq maqsad asosida tizimli ravishda chuqur tahlil va prognoz qilib borish, sarhadlarimizdagi vaziyatni jiddiy tarzda murakkablashtirishi mumkin bo‘lgan terrorist va ekstremist kuchlar xatti-harakatlarining faollashuv ehtimoli bilan bog‘liq bo‘lgan xavf-xatarlarni o‘z vaqtida aniqlashni ta‘minlash Qurolli Kuchlar, Mudofaa vazirligi, Bosh shtab va harbiy okruglar shtablarining asosiy vazifasi hisoblansin.

Ana shu asosda mamlakatimizning mudofaa sohasidagi qurilish tizimini takomillashtirish jarayonini, harbiy operatsiyalar amalga oshiriladigan har qaysi yo‘nalishning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda davom ettirish g‘oyat muhimdir. Mamlakatimiz xavfsizligiga nisbatan, birinchi navbatda, chegara hududlarida vujudga keladigan xatarlarning oldini olish bo‘yicha, harbiy okruglar va chegara qo‘shinlari bo‘linmalari tomonidan birgalikda olib boriladigan o‘zaro muvofiqlashtirilgan jangovar operatsiyalarni o‘tkazish uchun, doimiy tayyorgarlikni ta‘minlash bo‘yicha ta’sirchan chora-tadbirlarni amalga oshirishga alohida e’tibor qaratish darkor. Bunday sharoitda Davlat

chegaralarini himoya qilish va qo‘riqlash uchun jalb etiladigan bo‘linmalarning bir-birining o‘rnini bosishga har tomonlama qodir bo‘lishi va yuksak darajada kelishib harakat qilishi, shuningdek, ularning birgalikdagi jangovar tayyorgarligi hal qiluvchi rol o‘ynashi zarur.

Bu borada Qurolli Kuchlar va harbiy okruglar qo‘mondonligi tomonidan qo‘shinlarning amaldagi o‘quv va jangovar tayyorgarlik tizimining tanqidiy baholanishi o‘ta muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tizim yaqin va o‘rta muddatga mo‘ljallangan istiqbolda mintaqada yuzaga keladigan real harbiy-siyosiy vaziyat talablariga to‘la javob berishi kerak.

Shu munosabat bilan xorijiy mamlakatlarda to‘plangan tajribani atroflicha o‘rganish asosida chegara qo‘shinlari va Mudofaa vazirligi qismlarining, vertolyot-hujum va maxsus operatsiyalarni amalga oshiradigan bo‘linmalarning, birgalikdagi harakatlarga jalb etiladigan boshqa qo‘shin turlarining o‘zaro hamkorligi bo‘yicha, turli model va variantlarni ishlab chiqishga alohida e‘tibor qaratish zarur.

Qism va bo‘linmalarni mazkur tuzilmalarning jangovar qobiliyatini sezilarli ravishda oshirish imkonini beradigan, zamonaviy qurol-yarog‘ va harbiy texnika turlari bilan ta‘minlash bo‘yicha qabul qilingan reja va dasturlarni to‘liq va o‘z vaqtida amalga oshirish asosiy vazifamiz bo‘lib qolishi darkor.

Jangovar tayyorgarlikni saqlash uchun, shuningdek, yangi qurol-yarog‘ va harbiy texnika namunalarni ishlab chiqaradigan va ularni modernizatsiya qiladigan qo‘shma korxonalarni tashkil etish uchun mamlakatimizdagi ishlab chiqarish va ta‘mirlash bazasini rivojlantirishga qaratilgan sa‘y-harakatlarni kuchaytirish lozim.

Jangovar vzvod va guruhlarini har tomonlama puxta tayyorlash borasidagi ishlarni, ushbu bo‘linmalar komandirlariga va butun shaxsiy tarkibning professional tayyorgarligiga bo‘lgan talabning tobora ortib borayotganini nazarda tutgan holda takomillashtirish zarur.

Vzvod va guruhlarini tayyorlashda komandirlar tarkibida mavjud ahvolni har tomonlama baholash va tahlil etish, nostandart qarorlar qabul qilish, mustaqil jangovar vazifalarni bajarish vaqtida bo‘linmalarni mohirlik bilan boshqarish bo‘yicha qat‘iy malakani shakllantirishga, mutaxassislarining bir-birining o‘rnini bosa olishi va bo‘linmalarning yuksak darajada uyg‘un harakat olib borishini ta‘minlash maqsadida, shaxsiy tarkibning o‘zaro yaqin mutaxassislik turlarini, yangi texnika va qurol-yarog‘larni egallashiga alohida e‘tibor qaratish lozim.

Shu munosabat bilan keng bilim va tafakkurga, yuksak professional va ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan, zamonaviy fikrlaydigan, intellektual jihatdan rivojlangan, shiddatli tarzda amalga oshiriladigan zamonaviy jangovar harakatlar sharoitida, o'z oldiga qo'yilgan vazifalarni muvaffaqiyatli ado etishga qodir bo'lgan harbiy kadrlarni samarali tayyorlash masalasi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Serjantlar korpusini tayyorlashni mustahkamlash bo'yicha boshlagan ishlarimizni davom ettirish va chuqurlashtirish g'oyat muhim vazifalarimiz qatoriga kiradi.

Serjantlar tayyorlash maktablari faoliyatini yangi, zamonaviy talablarga muvofiq holda har tomonlama yangilashni nazarda tutadigan, kichik komandirlarni tayyorlashning ko'p bo'g'inli yagona tizimini yanada rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim. Professional jihatdan puxta tayyorlangan serjantlar tarkibi so'zda emas, amalda armiyamizning tayanchi va o'zagiga aylanishi zarur. Chunki har qaysi harbiy jamoadagi axloqiy-ruhiy va ma'naviy muhit ko'p jihatdan aynan ularga bog'liqdir.

Harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarini ijtimoiy himoya qilish masalalarini hal etish, ularni har tomonlama qulay uy-joylar, zamonaviy sotsial-maishiy shart-sharoitlar, sifatli tibbiy xizmat bilan ta'minlash bo'yicha qabul qilingan davlat dasturlarini to'liq ro'yobga chiqarish va ana shu maqsadlar uchun ajratiladigan byudjet mablag'larini yanada ko'paytirish masalalari ham e'tiborimiz markazida bo'lib qolishi darkor.

Qadrli do'stlar!

Armiyamizning bo'lg'usi askar va ofitserlarini chaqiriqqacha bo'lgan davrda tayyorlashning o'rni va ahamiyatini, ularning mazkur mashaqqatli kasbni tanlashga ongli yondashishi naqadar muhim ekanini bugun alohida ta'kidlab o'tirishning hojati yo'q, albatta.

Shu munosabat bilan ta'lim muassasalari, mehnat jamoalari va mahallalarda aholining keng qatlamlari, jumladan, harbiy xizmatchilar va Qurolli Kuchlarimiz faxriylarini jalb etgan holda, harbiy-vatanparvarlik yo'nalishidagi tadbirlarni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha ishlarni faollashtirish, bo'lg'usi askarlarning ongu tafakkurini, yurtimiz tarixiga oid bilimlarini oshirish, jismoniy chiniqtirish talab etiladi. Harbiy xizmat, harbiy kadrlarni tayyorlash va armiyamizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlardan mamlakatimiz fuqarolarini xabardor etishda ommaviy axborot vositalari va Internetning milliy tarmog'i

imkoniyatlaridan faol foydalanish zarur. Bu borada rasmiyatchilik va yuzaki yondashuvlarga yo‘l qo‘ymaslik, yoshlarimiz qalbida Vatanimizga chuqur mehr-muhabbat, uning Qurolli Kuchlari bilan g‘ururlanish va harbiy xizmatga hurmat tuyg‘usini tarbiyalash lozim.

Bunday dolzarb va uzoq muddatga mo‘ljallangan vazifalarni amalga oshirishda Mudofaa vazirligi qoshida tashkil etilgan Jamoatchilik kengashi, keng jamoatchilik vakillari, madaniyat, san‘at va sport namoyandalari alohida rol o‘ynashi kerak.

Hurmatli vatandoshlar!

Barchamiz uchun alohida qadrli bo‘lgan mana shu qutlug‘ ayyomda O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tashkil etilganining 22-yilligini bayram qilar ekanmiz, hammangizni, butun xalqimizni Vatan himoyachilari kuni bilan yana bir bor chin qalbimdan tabriklayman.

Mana shu imkoniyatdan foydalanib, barcha harbiy xizmatchilar – askar va serjantlar, ofitser va generallarga, bugungi kunda milliy armiyamiz saflarida murakkab jangovar xizmatni ado etayotgan, o‘zining sharaflil va mas‘uliyatli harbiy burchini bajarishda jonbozlik ko‘rsatayotgan barcha yurtdoshlarimizga samimiy minnatdorlik bildiraman.

Hammangizga mustahkam sog‘liq, katta yutuqlar, Vatanimizga sadoqat bilan xizmat qilish yo‘lida kuch-g‘ayrat tilayman.

Yangi – 2014-yilda sizlarga, oilalaringizga tinchlik-omonlik, baxt va omad, qut-baraka doimo yor bo‘lsin!

2014-YIL YUQORI O‘SISH SURATLARI BILAN RIVOJLANISH, BARCHA MAVJUD IMKONIYATLARNI SAFARBAR ETISH, O‘ZINI OQLAGAN ISLOHOTLAR STRATEGIYASINI IZCHIL DAVOM ETTIRISH YILI BO‘LADI

Mamlakatimizni 2013-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2014-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma’ruza

Hurmatli majlis ishtirokchilari!

Biz bugun 2013-yilning yakunlari haqida gapirganda, avvalo, o‘tgan yilda mamlakatimizning iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda mutanosiblikka erishgani, modernizatsiya va diversifikatsiya hisobidan yuqori sur‘atlar bilan rivojlanganini qayd etamiz.

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsuloti 8 foizga o‘sdi, sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 8,8 foizga, qishloq xo‘jaligi – 6,8 foizga, chakana savdo aylanmasi – 14,8 foizga oshdi. Inflyatsiya darajasi prognoz ko‘rsatkichidan past bo‘ldi va 6,8 foizni tashkil etdi.

O‘tgan yil yakunlariga ko‘ra, tashqi davlat qarzi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 17 foizni, eksport hajmiga nisbatan qariyb 60 foizni tashkil etdi. Bu avvalambor xorijiy investitsiyalar va umuman, chetdan qarz olish masalasiga chuqur va har tomonlama puxta o‘ylab yondashish natijasidir.

2013-yilda iqtisodiyot sohasidagi soliq yuki 21,5 foizdan 20,5 foizga, jismoniy shaxslar uchun daromad solig‘ining eng kam stavkasi 9 foizdan 8 foizga tushirilganiga qaramasdan, davlat byudjeti yalpi ichki mahsulotga nisbatan 0,3 foiz profitsit bilan bajarildi.

Davlat byudjeti xarajatlari tarkibida ijtimoiy sohaga yo‘naltirilgan xarajatlar yuqori darajada saqlanib qoldi va umumiy xarajatlarning 59,3 foizini tashkil etdi.

Mamlakatimiz iqtisodiyotida yuz berayotgan jiddiy sifat o‘zgarishlari alohida e‘tiborga sazovordir.

Yurtimizda qabul qilingan 2011-2015-yillarda sanoatni ustuvor darajada rivojlantirish dasturi va ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilashga doir tarmoq dasturlarining izchil amalga

oshirilishi natijasida sanoat tarkibida yuqori qo‘shimcha qiymatga ega bo‘lgan, raqobatdosh mahsulotlar tayyorlayotgan qayta ishlash tarmoqlarining o‘rni tobora ortib bormoqda. Bugungi kunda mamlakatimizda ishlab chiqarilayotgan sanoat mahsulotlarining 78 foizdan ortig‘i aynan ana shu tarmoqlar hissasiga to‘g‘ri kelmoqda.

2013-yilda yuqori texnologiyalarga asoslangan mashinasozlik va metallni qayta ishlash sanoati 121 foizga, qurilish materiallari sanoati 113,6 foizga, yengil sanoat 113 foizga va oziq-ovqat sanoati 109 foizga o‘sgani misolida buni yaqqol ko‘rish mumkin.

Telekommunikatsiya uskunalari, kompyuter texnikasi va mobil telefonlar, keng turdagi maishiy elektronika mahsulotlari ishlab chiqaradigan yangi zamonaviy korxonalar tashkil etilmoqda. Iqtisodiyotimizning deyarli barcha tarmoqlari modernizatsiya qilinib, amalda texnologik jihatdan yangilanmoqda.

Ana shunday o‘zgarishlar natijasida yalpi ichki mahsulot tarkibida sanoatning ulushi hozirgi vaqtda 24,2 foizdan ziyodni tashkil etmoqda. Holbuki, bu ko‘rsatkich 2000-yilda 14,2 foizdan iborat edi.

Mamlakatimizda iste‘mol tovarlari ishlab chiqarishni tubdan oshirish bo‘yicha o‘z vaqtida ko‘rilgan chora-tadbirlar ham amaliy samarasini bermoqda.

O‘tgan yili ana shunday tovarlar ishlab chiqarishning o‘shish hajmi 14,4 foizni tashkil etdi va yalpi sanoat hajmida ularning ulushi 35,5 foizga yetdi. Bunday tovarlarning raqobatdoshligi nafaqat ichki bozorda, balki tashqi bozorda ham tobora ortib bormoqda.

Hech shubhasiz, bu borada sanoat kooperatsiyasi asosida tayyor mahsulotlar, butlovchi buyumlar va materiallar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish ko‘lamini kengaytirish bo‘yicha bajargan ishlarimiz muhim rol o‘ynadi.

So‘nggi 3-yilda mamlakatimizda mahalliyashtirilgan mahsulotlar ishlab chiqarish hajmi qariyb ikki barobar oshdi. Faqat o‘tgan yilning o‘zida 455 ta korxonada mahalliyashtirish dasturi asosida 1 ming 140 ta loyiha amalga oshirildi. Buning natijasida ishlab chiqarish hajmi 1,2 barobar ko‘paydi va import o‘rnini bosish bo‘yicha yakuniy samara 5 milliard 300 million AQSh dollarini tashkil etdi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli va o‘rni tobora mustahkamlanib borayotganining o‘zi iqtisodiyotimizning tarkibida bo‘layotgan ijobiy o‘zgarishlardan dalolat beradi. Faqatgina o‘tgan yilning

o'zida yurtimizda 26 mingdan ziyod kichik biznes sub'ekti ish boshladi, ushbu sektorda faoliyat ko'rsatayotgan korxonalarining umumiy soni yil oxiriga kelib 190 mingtaga yetdi.

Bugungi kunda mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining qariyb 55,8 foizi ayni shu sohada ishlab chiqarilmoqda. Vaholanki, 2000-yilda bu ko'rsatkich 31 foizdan iborat edi.

Ayni paytda ishlab chiqarilayotgan jami sanoat mahsulotlarining 23 foizi, ko'rsatilayotgan bozor xizmatlarining deyarli barchasi, mahsulot eksportining 18 foizi, iqtisodiyot tarmoqlarida ish bilan band bo'lgan aholining 75 foizi kichik biznes ulushiga to'g'ri kelmoqda.

Ana shu raqamlardan ko'rinib turibdiki, kichik biznes shaklan kichik bo'lishiga qaramasdan, iqtisodiyotimizni barqaror rivojlantirish, aholini ish bilan ta'minlash muammosini hal etish va xalqimiz farovonligini yuksaltirishda tobora katta rol o'ynamoqda.

Iqtisodiyotimiz tarkibidagi chuqur o'zgarishlar mamlakatimiz eksport salohiyatini mustahkamlash, eksport hajmini barqaror oshirish va uning tarkibida ijobiy o'zgarishlarga erishishda eng muhim omilga aylandi.

Jahon bozoridagi kon'yunkturaning beqarorligiga qaramasdan, 2013-yilda eksport hajmining o'sishi 10,9 foizdan iborat bo'ldi. Tashqi savdo faoliyatidagi ijobiy saldo 1 milliard 300 million dollarni tashkil etdi. 2013-yilda qimmatbaho metallar narxining keskin pasayganiga qaramasdan, mamlakatimiz oltin-valyuta zaxirasi o'tgan yil davomida 2 foizga ko'paydi.

So'nggi yillarda eksport tarkibida raqobatdosh tayyor mahsulotlar ulushi barqaror sur'atlar bilan o'sib borayotgani yaqqol ko'zga tashlanmoqda. 2013-yilda umumiy eksport hajmining 72 foizdan ortig'i tayyor tovarlar hissasiga to'g'ri kelgani iqtisodiyotimiz diversifikatsiya qilinayotganining yaqqol dalolati, desam, xato bo'lmaydi.

Mahsulot eksport qiladigan korxonalarni qo'llab-quvvatlashga oid chora-tadbirlarning amalga oshirilgani eksport faoliyatiga 450 dan ziyod yangi korxonani jalb etish imkonini berdi. Bu borada Tashqi iqtisodiy faoliyat milliy banki huzurida barcha hududlarda o'z filiallariga ega bo'lgan Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlari eksport faoliyatini qo'llab-quvvatlash jamg'armasining tashkil etilgani muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ushbu jamg'armaning asosiy vazifasi mamlakatimizda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni eksport qilishda zarur huquqiy, moliyaviy va

tashkiliy yordam ko'rsatishdan iboratdir. Jamg'armaning o'tgan qisqa davrdagi faoliyati davomida 153 ta tadbirkorlik sub'ektiga umumiy qiymati 56 million dollardan ziyod bo'lgan eksport shartnomalarini tuzishda yordam ko'rsatildi.

Hurmatli majlis ishtirokchilari!

Ruxsatingiz bilan, mamlakatimiz qishloq xo'jaligida amalga oshirilayotgan o'zgarishlarga alohida to'xtalmoqchiman.

Avvalo, quyidagi raqamlarga e'tiboringizni qaratmoqchiman. 2013-yilda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2000-yilga nisbatan 2,3 barobar ko'paydi. Faqat o'tgan yilning o'zida qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish 6,8 foizga, jumladan, dehqonchilik – 6,4 foizga, chorvachilik – 7,4 foizga o'sdi.

Aytish kerakki, izchil yuqori o'sish sur'atlari bilan birga, yalpi ichki mahsulotning umumiy hajmida qishloq xo'jaligi mahsulotlari ulushining kamayish tendensiyasi kuzatilmoqda. Masalan, 2000-yilda bu boradagi ko'rsatkich 30,1 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2013-yilda faqatgina 16,8 foizni tashkil etdi.

Buni avvalambor iqtisodiyotimizda amalga oshirilayotgan chuqur tarkibiy o'zgarishlarning, mamlakatimiz bir paytlardagi agrar respublikadan bosqichma-bosqich ravishda sanoati rivojlangan zamonaviy davlatga aylanib borayotganining yaqqol tasdig'i sifatida qabul qilishimiz darkor.

Qishloq xo'jaligining o'zida keng ko'lamlı o'zgarishlar va sifat jihatdan yangilanishlar yuz bermoqda.

Yurtimizda ekin maydonlarini optimallashtirish va qishloq xo'jaligi ekinlarini rayonlashtirish borasida har tomonlama puxta o'ylangan siyosat olib borilayotgani eng muhim xomashyo va eksportbop mahsulot bo'lmish paxta yetishtirishning nisbatan barqaror hajmini saqlagan holda, boshqa qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishni bir necha barobar ko'paytirish imkonini berdi. Eng muhimi, xalqimizni oziq-ovqat mahsulotlari bilan to'liq ta'minlashga zamin tug'dirdi, kerak bo'lsa, ularni chet mamlakatlarga eksport qilishga imkon bermoqda. Xususan, g'alla yetishtirish 2000-yilga nisbatan 2 barobar, kartoshka – 3,1-marta, sabzavot – 3,2 barobar, uzum – 2-marta, go'sht va sut – 2,1 karra, tuxum – 3,4 barobar oshdi.

O'tgan 2013-yilda mirishkor dehqon va fermerlarimizning fidokorona mehnati bilan misli ko'rilmagan natijalarga erishildi – 7 million 800 ming

tonna g'alla, 8 million 400 ming tonna sabzavot yetishtirildi. Mamlakatimizning ulkan xirmoniga 3 million 360 ming tonnadan ortiq paxta xomashyosi yetkazib berildi.

Fursatdan foydalanib, bugun mana shu yuksak minbardan turib, o'zining peshona teri, qadoq qo'llari bilan mamlakatimiz boyligiga boylik qo'shayotgan, el-yurtimiz farovonligini ta'minlayotgan barcha qishloq mehnatchilariga o'z nomimdan, xalqimiz nomidan chuqur minnatdorlik va hurmat-ehtirom bildirishni ham qarz, ham farz, deb hisoblayman.

Qishloqlarimiz hayotida yuksak natijalarga erishishda, avvalo, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etishning asosiy shakli sifatida fermerlikni yo'lga qo'yganimiz va uning rivoji uchun keng imkoniyatlar ochib berganimiz hal qiluvchi rol o'ynadi.

Bugungi fermer xo'jaliklari samarali faoliyat yuritish uchun o'z ixtiyorida ijara asosidagi yetarlicha ekin maydonlariga ega bo'lgan, yuksak samarali zamonaviy texnika bilan ta'minlangan, ilg'or texnologiyalarni puxta egallagan yirik xo'jaliklardir. Muxtasar aytganda, ular qishloqlarimizning tayanch ustunidir.

Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish bilan birga, ularni chuqur qayta ishlash, qurilish ishlarini amalga oshirish va qishloq aholisiga xizmat ko'rsatish kabi yo'nalishlarda samarali faoliyat ko'rsatmoqda va o'z istiqbolini topmoqda. Bugungi kunda mamlakatimizda bunday fermer xo'jaliklarining soni 18 mingdan ziyodni tashkil etmoqda.

Yurtimizda qishloq xo'jaligini rivojlantirishning kelajagi haqida gapirganda, yer va suv resurslari bo'yicha imkoniyatlarimiz cheklanganini hisobga olib, bu borada yagona to'g'ri yo'l – qishloq xo'jaligini intensiv asosda rivojlantirish, yerlarning meliorativ holatini tubdan yaxshilash, seleksiya ishlarini chuqurlashtirish, yuksak samarali zamonaviy agrotexnologiyalarni joriy etish va suvdan oqilona foydalanish, eng muhimi – dehqon va fermerlarning dardi bilan yashash, desam, o'ylaymanki, barchangiz mening fikrimga qo'shilasiz.

Faqat yerga mehr, uning unumdorligini oshirish va birinchi navbatda dehqon va fermerga doimiy e'tibor, ularning manfaati haqida g'amxo'rlik qilish – bu qishloqni va qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini rivojlantirish bo'yicha biz tanlagan yo'ldir.

2008-yildan boshlab mamlakatimizda qariyb 1 million 500 ming gektar sug'oriladigan yerning meliorativ holati yaxshilandi, yer osti suvlari

yuqori bo'lgan maydonlar 415 ming gektarga yoki salkam 10 foizga qisqardi, kuchli va o'rtacha sho'rlangan maydonlar 113 ming gektarga kamaydi.

Xabaringiz bor, o'tgan yili 2013-2017-yillarda sug'oriladigan yerlarning meliorativ holatini yaxshilash va suv resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar davlat dasturini qabul qildik. Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi, Iqtisodiyot vazirligi, Moliya vazirligi, Sug'oriladigan yerlarning meliorativ holatini yaxshilash jamg'armasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar hokimliklari, barcha manfaatdor idoralar, Fermerlar kengashi va avvalambor fermer xo'jaliklarining o'zi ushbu dasturda ko'zda tutilgan chora-tadbirlarning so'zsiz bajarilishini ta'minlashi darkor. Vazirlar Mahkamasi mazkur dastur ijrosi ustidan tizimli nazorat o'rnatsin.

Iqtisodiyotimizni barqaror rivojlantirishda xizmat ko'rsatish sohasi tobora katta rol o'ynamoqda. Biz o'tgan yilning boshida 2013-2016-yillarda qishloq joylarda xizmat ko'rsatish va servis sohasini jadal rivojlantirish yuzasidan qo'shimcha chora-tadbirlar dasturini tasdiqladik. 2013-yilda xizmat ko'rsatish bo'yicha 13 mingdan ortiq korxonalar, jumladan, savdo-maishiy komplekslar, minibanklar va sug'urta kompaniyalari filiallari va boshqa korxonalar tashkil etildi.

2013-yil yakunlariga ko'ra, ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 13,5 foizga, ularning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi esa 2000-yildagi 37 foizdan 53 foizga o'sdi.

Bu raqam va ko'rsatkichlar mamlakatimiz xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda taraqqiy topgan ko'pgina davlatlar darajasiga tobora yaqinlashib boryapti, deb aytishga asos beradi.

O'tgan yili bank tizimini rivojlantirish va isloh etish masalasi ham e'tiborimiz markazida bo'ldi. Banklarning resurs bazasi kengayib, mustahkamlanmoqda, ular tomonidan ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati yaxshilanmoqda. 2013-yilda iqtisodiyotning real sektoriga ajratilgan kreditlarning yalpi hajmi 30 foizga oshdi.

O'tgan yili tijorat banklarining jami kapitali 25 foizga, 2000-yilga nisbatan esa 46 barobardan ziyod ko'paydi. Natijada bugungi kunda banklarimiz kapitalining yetarlilik darajasi 24,3 foizni tashkil etmoqda, bu esa bank nazorati bo'yicha Bazal qo'mitasi tomonidan 8 foiz etib belgilangan talabdan uch barobar ko'pdir.

Bank tizimining likvidligi 65 foizdan ziyod bo'lib, bu jahon

amaliyotida umumiy tarzda qabul qilingan, «yuqori» deb ataladigan ko‘rsatkichdan 2,2 barobar ortiqdir. Kredit portfeli jami mablag‘larining 80 foizga yaqini ichki manbalar ulushiga to‘g‘ri kelmoqda.

Ayniqsa, bank xizmatlaridan foydalanish darajasini alohida e‘tirof etish o‘rinlidir. Masalan, yurtimizda har yuz ming katta yoshdagi aholiga 49,7 ta bank muassasasi to‘g‘ri kelayotgani, har ming kishi nomiga 1 ming 28 ta bank hisobraqami ochilgani xalqaro normalar bo‘yicha «yuqori» degan baho ko‘rsatkichiga mos keladi.

Shu o‘rinda mamlakatimizdagi deyarli barcha tijorat banklari yetakchi xalqaro reyting agentliklari tomonidan beriladigan «barqaror» reyting darajasini olishga erishganini mamnuniyat bilan qayd etishni istardim. Va shu fursatdan foydalanib, bugungi murakkab bir zamonda ayni shu yutuqlarni qo‘lga kiritishda xizmat qilgan mutasaddilarga minnatdorlik bildiraman.

Hurmatli do‘stlar!

Biz oddiy bir haqiqatni doimo esda tutishimiz darkor. Ya‘ni, sarmoyasiz taraqqiyot yo‘q, ishlab chiqarishni va umuman, mamlakatimizni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilashni investitsiyalarsiz tasavvur etib bo‘lmaydi.

2013-yilda Investitsiya dasturini amalga oshirish doirasida mamlakatimizda 13 milliard dollar qiymatidagi kapital qo‘yilmalar o‘zlashtirildi, bu 2012-yilga nisbatan 11,3 foizga ko‘pdir. O‘zlashtirilgan kapital qo‘yilmalar umumiy hajmining deyarli yarmini, ya‘ni 47 foizini xususiy investitsiyalar – korxonalar va aholining shaxsiy mablag‘lari tashkil etgani alohida e‘tiborga loyiqdir.

Jalb etilayotgan investitsiyalarning asosiy qismi – 70 foizdan ortig‘i, birinchi navbatda, ishlab chiqarish ob‘ektlarini qurishga yo‘naltirildi, eng yangi zamonaviy uskunalar xarid qilishga sarflangan investitsiyalar ulushi esa qariyb 40 foizni tashkil etdi.

Umuman olganda, mamlakatimiz iqtisodiyotiga investitsiya kiritish hajmi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 23 foizdan iborat bo‘ldi.

O‘zlashtirilgan umumiy kapital qo‘yilmalar hajmining 3 milliard dollardan ortig‘ini xorijiy investitsiyalar tashkil etdi. Shuning 72 foizdan ziyodi yoki 2 milliard 200 million dollari to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalardir.

O‘ylaymanki, hammamiz yaxshi anglab olganmiz: agar o‘zimiz harakat qilmasak, chetdan sarmoya va investitsiyalarning mamlakatimizga,

o'lkamizga kirib kelishi uchun qulay sharoit va imtiyozlar tashkil etmasak, kerak bo'lsa, ayni shu yo'nalishda astoydil, butun vujudimiz bilan ishlamasak, bunday raqamlarni tushimizda ham ko'rmasdik. Bu – aniq gap.

Mamlakatimizda Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining tashkil etilgani chet el investitsiyalarini jalb etishda ko'p jihatdan muhim ahamiyat kasb etmoqda, desak, hech qanday mubolag'a bo'lmaydi. Jamg'armaning asosiy vazifasi iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlari va yo'l-kommunikatsiya sohasidagi strategik muhim investitsiya loyihalarini xorijiy sheriklar bilan hamkorlikda moliyalashda faol ishtirok etishdan iborat ekani, o'ylaymanki, sizlarga yaxshi ma'lum.

Jamg'arma faoliyat boshlaganidan buyon o'tgan qisqa vaqt mobaynida 15 milliard dollardan ziyod miqdordagi aktivlarga ega bo'lgan qudratli moliya institutiga aylandi.

Jamg'arma o'z mablag'lari bilan umumiy qiymati 29 milliard dollardan ziyod 86 ta strategik ahamiyatga molik investitsiya loyihagini hamkorlikda moliyalashtirishda ishtirok etmoqda. Faqat 2013-yilning o'zida Jamg'arma mablag'lari ishtirokida qiymati 780 million dollardan ortiq bo'lgan 33 ta o'ta muhim loyiha amalga oshirildi.

2013-yilda Investitsiya dasturi doirasida moliyalashning barcha manbalari hisobidan umumiy qiymati qariyb 2 milliard 700 million dollardan iborat bo'lgan 150 ta ishlab chiqarish yo'nalishidagi loyihani amalga oshirish ishlari nihoyasiga yetkazildi. Bular qatorida Toshkent issiqlik elektr markazida kogeneratsion gaz turbinali texnologiyani joriy etish; Janubiy O'rtabuloq – Muborak gazni qayta ishlash zavodi gaz quvurini va kompressor stansiyasini barpo etish orqali Somontepa va Janubiy O'rtabuloq konlarini to'liq jihozlash; «Angren» konini modernizatsiya qilish orqali Yangi Angren issiqlik elektr stansiyasining 1-5-energiya bloklarini yil davomida ko'mir bilan ishlashga o'tkazish; «Angren» maxsus industrial zonasi hududida «Ohangaron» podstansiyasini rekonstruksiya qilish, «Bekobod sement» ochiq aksiyadorlik jamiyatida yangi liniya qurish hisobidan faoliyat ko'rsatayotgan sement ishlab chiqarish jarayonini modernizatsiya qilish, “Quyuv-mexanika zavodi” sho'ba korxonasi metall quyishni rekonstruksiya qilish va boshqa yirik loyihalar borligini alohida qayd etish lozim.

Shu bilan birga, Toshkent va Namangan viloyatlarida zamonaviy to'qimachilik komplekslari, Jizzax va Xorazm viloyatlarida yigiruv va to'quv, Samarqand viloyatida sport poyabzallari ishlab chiqarish

korxonalari tashkil etildi. Oziq-ovqat sanoati bo'yicha 21 ta korxonada ishlab chiqarish modernizatsiya qilindi va texnik qayta jihozlandi.

Ma'lumki, biz mamlakatimizdagi ishlab chiqarish korxonalarini modernizatsiya qilish va yangilash, zamonaviy innovatsiyalarga asoslangan va yuksak samarali texnologiyalarni joriy etish bo'yicha o'z oldimizga katta maqsadlar qo'yganmiz. Ularni amalga oshirishda kerakli imtiyozlarga ega bo'lgan maxsus industrial zonalarini tashkil etish yo'lida oxirgi yillarda biz ko'pgina tajribalarga ega bo'lmoqdamiz.

Buning amaliy tasdig'ini «Navoiy» va «Angren» maxsus industrial zonalarini faoliyati misolida ko'rish mumkin.

«Navoiy» erkin industrial-iqtisodiy zonasi tashkil etilganidan buyon uning hududida umumiy qiymati 100 million dollardan ziyod bo'lgan 19 ta investitsiya loyihasi bo'yicha ishlab chiqarish korxonalari ishga tushirildi. Jumladan, yuksak texnologiyalar asosida modem va televizorlar uchun pristavkalar, elektr energiyani elektron hisoblagichlar, yuqori kuchlanishga chidamli kabellar, issiqlik va suv isitish qozonlari, mobil va statsionar telefon apparatlari, tayyor dori vositalari va boshqa turdagi mahsulotlar ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi.

2013-yilda maxsus zonadagi korxonalar tomonidan qiymati 100 milliard so'mdan ziyod mahsulot ishlab chiqarildi va bu boradagi o'sish sur'ati 2012-yilga nisbatan 25,8 foizni tashkil etdi.

«Angren» maxsus industrial zonasi hududida qisqa muddatda umumiy qiymati qariyb 44 million dollar bo'lgan 5 ta loyiha asosida energiyani tejaydigan diodli yorug'lik lampalar, turli kattalikdagi mis quvurlar, ko'mir briketlari kabi yuksak texnologiyalar asosidagi mahsulotlar ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi. Shuningdek, shakar ishlab chiqarish bo'yicha yangi zavod va boshqa korxonalar tashkil etildi.

Ayni shu yo'nalishda to'plangan tajribani hisobga olib, o'tgan yilning mart oyida Jizzax viloyatida «Jizzax» maxsus industrial zonasi tashkil etilgani sizlarga yaxshi ma'lum. Sirdaryo viloyatida bu zonaning filiali faoliyat ko'rsatishi ko'zda tutilgan.

Bugungi kunda «Jizzax» maxsus industrial zonasi hududida transport, ishlab chiqarish va muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini jadal rivojlantirish bo'yicha faol ishlar olib borilmoqda.

O'tgan yilning o'zida mazkur zona hududida Xitoy kompaniyalari ishtirokida 100 ming dona mobil telefon ishlab chiqarish, shuningdek, chorva mahsulotlarini qayta ishlash va ozuqa tayyorlash bo'yicha umumiy

qiymati qariyb 6 million dollar bo'lgan dastlabki 3 ta loyiha amalga oshirildi.

2013-yilda yo'l-transport va muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmalarini qurish va rekonstruksiya qilish ishlari yuqori sur'atlar bilan olib borildi.

O'zbekiston milliy avtomagistrali tarkibiga kiradigan avtomobil yo'llarini qurish va rekonstruksiya qilish ishlari izchil davom ettirildi. Masalan, umumiy foydalanishdagi 530 kilometrlik avtomobil yo'li qurilib, rekonstruksiya qilindi. To'rt qatorli G'uzor-Buxoro-Nukus-Beynov avtomobil yo'lining 141 kilometrlik tarmog'ini sement-beton bilan qoplash, to'rt qatorli Toshkent-O'sh avtomobil yo'lining Qamchiq dovoni orqali o'tadigan 18 kilometrlik qismida asfalt-beton yotqizish ishlari amalga oshirildi, ana shu yo'ning Qo'qon shahrini aylanib o'tadigan 15 kilometrlik tarmog'i, shuningdek, Toshkent aylanma yo'lining yangi yo'nalishi barpo etildi hamda Buxoro shahridagi halqa yo'lda yo'l o'tkazgich qurilishi yakuniga yetkazildi.

Mazkur loyihalarni amalga oshirish uchun o'tgan yili Respublika yo'l jamg'armasi va xalqaro moliya institutlarining 565 million dollar qiymatidagi mablag'lari jalb etildi.

2013-yilda temir yo'l transport kommunikatsiyalarini yanada rivojlantirish bo'yicha ishlar jadal olib borildi. Yil davomida ushbu maqsadlar uchun 477 million dollar qiymatidagi kapital qo'yilmalar yo'naltirildi. Bu, o'z navbatida, 240 kilometrlik temir yo'l tarmoqlarini modernizatsiya qilish, o'z kuchimiz bilan 550 ta yuk va 30 ta yo'lovchi tashiydigan vagon ishlab chiqarish imkonini berdi.

O'tgan yili mamlakatimiz janubiy viloyatlarining iqtisodiy salohiyatini yanada oshirishda katta ahamiyat kasb etadigan Maroqand-Qarshi va Qarshi-Termiz temir yo'l uchastkalarini elektrlashtirish ishlari faol olib borildi.

2013-yilda xitoylik sheriklarimiz bilan hamkorlikda transport kommunikatsiyasi sohasida mamlakatimiz uchun ulkan strategik ahamiyatga ega bo'ladigan yana bir yirik loyihani amalga oshirishni boshladik. Bu o'rinda so'z Angren-Pop yo'nalishida elektrlashtirilgan yangi temir yo'lni va 19 kilometrlik temir yo'l tunnelini qurishni ko'zda tutadigan loyiha haqida bormoqda.

Bu tunnel O'zbekistonning markaziy qismini Farg'ona vodiysi viloyatlari bilan ishonchli bog'lash, mamlakatimiz hududida yagona temir

yoʻl transport tizimini shakllantirish boʻyicha ishlarni yakuniga yetkazishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, u Yevropa qitʻasini Osiyo bilan bogʻlaydigan transmilliy transport yoʻlagining muhim boʻgʻini boʻlib xizmat qiladi.

Oʻtgan yili iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga va kundalik hayotimizga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish masalasiga oʻta muhim eʼtibor qaratildi. Xususan, «Shaharlararo kommutatsiya markazlarini yangi avlod tarmoq texnologiyalari asosida modernizatsiya qilish va kengaytirish» (NGN), «FTTx texnologiyasi boʻyicha keng qamrovli formatda foydalanish imkonini beradigan optik tarmoqlarni rivojlantirish», «Oʻzbekiston Respublikasi mintaqalarida EVDO texnologiyalarini joriy etish orqali CDMA-450 mobil tarmogʻini rivojlantirish» kabi va boshqa yirik investitsiya loyihalarini amalga oshirish eʼtiborimiz markazida boʻldi.

Ushbu loyihalarning samarali nihoyasiga yetkazilishi dunyoning zamonaviy aloqa va axborot vositalari yuqori darajada rivojlangan mamlakatlari qatoriga qoʻshilish, ishbilarmonlik sohasidagi aloqalarni kengaytirish boʻyicha qoʻshimcha imkoniyatlar yaratadi.

Mamlakatimiz aholisining 45 foizdan ziyodini raqamli televideniye bilan qamrab olishni koʻzda tutadigan 5 ta raqamli televizion uzatgichni Jizzax, Toshkent, Fargʻona va Xorazm viloyatlarida oʻrnatish ishlari amalga oshirilmoqda.

Maʼlumot uzatish, statistika, moliya va soliq hisobotlarining elektron shakli va tarmoqlari hayotimizga izchil va tizimli asosda joriy etilmoqda. Bugungi kunda tadbirkorlik subʼektlarining 89 foizdan ortigʻi soliq hisobotlarini, qariyb 86 foizi statistik hisobotlarni elektron shaklda topshirmoqda.

2011-yilda birjada savdo ishtirokchilarining yuqori darajadagi raqobatini va teng ishtirokini taʼminlaydigan, elektron savdo shaklida amalga oshiriladigan zamonaviy davlat xaridlari tizimi joriy etilgani har tomonlama eʼtiborga va qoʻllab-quvvatlashga loyiqdir.

2013-yilda elektron savdolardagi davlat xaridlari hajmi 417 milliard soʻmni tashkil etdi va savdo yakunlari boʻyicha 83 milliard soʻmlik byudjet mablagʻlari tejab qolindi. Bunda davlat xaridlari doirasida sotuvga qoʻyilgan tovar va xizmatlarning 83 foizdan ziyodi kichik biznes subʼektlari tomonidan amalga oshirilganini alohida qayd etish kerak.

Bundan tashqari, tovar va xizmatlar uchun toʻlovlarni, bankdagi

hisobraqamlari va plastik kartoçkalardan foydalangan holda, Internet tarmog‘i va mobil telefon orqali, aholidan qo‘shimcha vositachilik haqini olmasdan amalga oshirish tizimi joriy etildi.

Ayni vaqtda ularning barchasi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tatbiq etish bo‘yicha kelgusi yillarda amalga oshirishimiz zarur bo‘lgan keng ko‘lamli chora-tadbirlar tizimidagi dastlabki qadamlar bo‘lib, bu ishlarni izchil davom ettirishimiz lozim.

Hurmatli majlis ishtirokchilari!

O‘tgan yili aholining ijtimoiy farovonligini ta‘minlash va sotsial sohani rivojlantirish masalalari faoliyatimizda hal qiluvchi o‘rin egalladi.

Yangi ish o‘rinlari tashkil etish, bandlikni ta‘minlash va aholi daromadlarini oshirish masalalari doimo e‘tiborimiz markazida bo‘lib qolmoqda.

Ish o‘rinlarini tashkil etish va aholi bandligini ta‘minlash bo‘yicha mintaqaviy dasturlarning amalga oshirilishi natijasida 2013-yilda qariyb 970 ming kishi ish bilan ta‘minlandi. Bu ish o‘rinlarining 60,3 foizdan ortig‘i qishloq joylarda yaratildi. Bu borada kichik korxonalar, mikrofirmalar va yakka tartibdagi tadbirkorlikni rivojlantirish evaziga 480 mingdan ortiq, kasanachilikni kengaytirish hisobidan esa 210 mingdan ziyod ish o‘rni tashkil etildi.

O‘tgan yili biz uchun eng ustuvor vazifa bo‘lmish kasb-hunar kollejlarning 500 ming nafardan ortiq bitiruvchisi ish bilan ta‘minlandi va aytish joizki, buning ahamiyatini baholashning o‘zi qiyin. O‘z xususiy ishini ochib, biznes bilan shug‘ullanishga qaror qilgan kollej bitiruvchilariga 140 milliard so‘mdan ziyod imtiyozli mikrokreditlar ajratildi.

Mamlakatimizda ijtimoiy sohani isloh etish borasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar tizimida qishloq aholi punktlarining qiyofasini tubdan o‘zgartirish, namunaviy loyihalar asosida yangi uy-joylar qurish, qishloqda mohiyat e‘tibori bilan yangi infratuzilmani shakllantirish hisobidan qishloq ahlining hayotini yanada yaxshilashga alohida e‘tibor qaratmoqdamiz.

2009-yildan boshlab mamlakatimizning 159 ta qishloq tumanida namunaviy loyihalar asosida 900 dan ortiq yangi uy-joy massivlari barpo etildi, umumiy maydoni 4 million 500 ming kvadrat metr bo‘lgan 33 ming 500 dan ziyod yakka tartibdagi uy-joy foydalanishga topshirildi. 732 kilometr asfalt qilingan avtomobil yo‘llari, mingdan ortiq ijtimoiy va bozor

infratuzilmasi ob'ektlari barpo etildi.

2013-yilda qishloq joylardagi 353 ta massivda umumiy maydoni 1 million 500 ming kvadrat metr bo'lgan 10 mingta shinam uy-joylar barpo etildi, bu ko'rsatkich 2012-yilga nisbatan 17 foizga ko'pdir. Ushbu maqsadlar uchun qariyb 650 million dollar qiymatidagi mablag' yo'naltirildi. Buning 106 million dollari Osiyo taraqqiyot bankining kredit mablag'laridir.

Qishloqlarimizni obod qilish, qishloq aholisining turar-joy sharoitlarini yaxshilash bo'yicha bizning bunday tajribamiz xalqaro hamjamiyatda katta qiziqish uyg'otmoqda.

O'tgan yil aprel oyida Toshkent shahrida zamonaviy uy-joy qurilishi mavzusida o'tkazilgan xalqaro konferensiyada Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki, Islom taraqqiyot banki, Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari uyushmasi (ASEAN), YuNESKO va boshqa nufuzli xalqaro tashkilotlar rahbarlari va vakillari, dunyoning 60 dan ziyod mamlakatidan 300 dan ortiq olim, mutaxassis va ekspertlar ishtirok etgani buning yorqin isbotidir.

Qadrli do'stlar!

2013-yilda ta'lim-tarbiya sohasida islohotlarni yanada chuqurlashtirish, ta'lim standartlari va dasturlarini takomillashtirish, maktablar, litsey va kollejlar, oliy o'quv yurtlarining moddiy-texnik bazasini yanada mustahkamlash masalalariga katta e'tibor berildi.

O'tgan yili 28 ta yangi kasb-hunar kolleji qurildi, 381 ta umumta'lim maktabi, oliy o'quv yurtlari tizimidagi 45 ta ob'ekt, 131 ta kasb-hunar kolleji va litseylar rekonstruksiya qilindi va kapital ta'mirlandi. Shuningdek, 55 ta bolalar musiqa va san'at maktabi, 112 ta bolalar sporti ob'ekti va 4 ta suzish havzasi foydalanishga topshirilib, ularning barchasi zarur uskuna va inventarlar bilan jihozlandi.

2013-yilda ta'lim-tarbiya tizimini isloh etish borasida amalga oshirilgan keng ko'lamli chora-tadbirlar haqida so'z borar ekan, o'sib kelayotgan yosh avlodning xorijiy tillarni o'zlashtirish darajasini oshirishga qaratilgan ishlarni alohida qayd etmoqchiman. Jahonda integratsiya jarayonlari kuchayib, kundalik hayotga kompyuter texnologiyalari va Internet keng joriy etilayotgan bugungi sharoitda chet tillarni puxta bilmasdan va egallamasdan turib kelajakni qurib bo'lmasligini barchamiz yaxshi anglab olmoqdamiz.

Shularni inobatga olib, biz o'tgan o'quv yilidan boshlab umumta'lim

maktablarining birinchi sinfidan chet tillarni o'rgatishning uzluksiz tizimini joriy etdik.

Barcha umumta'lim muassasalarida chet tillarni o'rgatish bo'yicha 17 mingdan ortiq o'quv xonalari tashkil etildi. 1-sinf o'quvchilari uchun chet tillar bo'yicha multimedia varianti ilova qilingan, 538 mingdan ziyod rangli darslik chop etildi. 2 ming nafarga yaqin chet tili o'qituvchisi tayyorlandi va ularning umumiy soni 26 ming kishiga yetdi.

Mamlakatimizning barcha mintaqalarida chet tillarni bir xil sharoitda o'qitish, qishloq joylarga yuqori malakali ingliz tili o'qituvchilarini jalb etish maqsadida, tarif stavkalariga 30 foiz qo'shimcha haq belgilangan holda, ularni moddiy rag'batlantirish tizimi joriy etildi. Televideniya chet tillarni o'rgatish bo'yicha qiziqarli o'yinlar dasturiga ega bo'lgan maxsus bolalar ma'rifiy kanallari tashkil qilindi.

2013-yilda tibbiyot-sanitariya sohasida birinchi yordam ko'rsatish oilaviy tibbiyot prinsipi asosida ishlash shakliga o'tkazildi. Bu esa yurtimizda sog'liqni saqlash sohasini isloh etishni yanada chuqurlashtirish bo'yicha joriy etilayotgan chora-tadbirlar tizimida muhim qadam bo'ldi. Bunday o'zgarish qishloq joylarda, ayniqsa, chekka tumanlarda yashayotgan 14 million 600 ming nafar aholiga malakali tibbiy yordamdan foydalanish imkonini berdi.

Tug'ish yoshidagi ayollar, shuningdek, bolalar va o'smirlarni tibbiy ko'rikdan o'tkazish to'liq ta'minlandi. 2011-2013-yillarda 535 ming nafar homilador ayol irsiy va tug'ma kasalliklar bo'yicha tekshiruvdan o'tkazildi.

Bu 2013-yilda qariyb 2,7 ming bolaning tug'ma xastaliklar va rivojlanishdagi nuqsonlar bilan tug'ilishining oldini olish imkonini berdi. Muxtasar aytganda, «Ona va bola skriningi» dasturining hayotga tatbiq etilishi natijasida rivojlanishda nuqsoni bor bolalarning tug'ilishi 2000-yilga nisbatan 1,8-marta kamaydi.

Aholining ovqatlanishini yaxshilash, un va tuzni zarur mikroelementlar bilan to'yintirish, onalar va bolalarni vitamanga boy dori-darmonlar bilan ta'minlash bo'yicha amalga oshirilgan chora-tadbirlar tufayli bugungi kunda bolalarimizning 92 foizi rivojlanish ko'rsatkichlari bo'yicha Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti standartlariga mos keladi va hech shubhasiz, bu biz erishgan katta yutuqlardan biridir.

Faqatgina 2013-yilning o'zida sog'liqni saqlash sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi 2010-yilga nisbatan 3,8 barobar oshdi. Buning

natijasida 295 ta tibbiyot ob'ekti rekonstruksiya qilinib, foydalanishga topshirildi. Respublika ixtisoslashtirilgan tibbiyot markazlarini jihozlash darajasi 1,8 barobar ortdi va 91,7 foizga yetdi, jumladan, yuqori texnologiyalarga asoslangan uskunalar bilan jihozlash darajasi 82,6 foizni tashkil etmoqda.

Shu bilan birga, hozirgi vaqtda qishloq vrachlik punktlarining faoliyati, ayniqsa, kasalliklarni erta aniqlash va ularning oldini olish bo'yicha zamonaviy talablarga to'la javob bermasligini qayd etish darkor. Qishloq vrachlik punktlarini yalpi tekshirish natijalari buni yana bir bor ko'rsatdi.

Sog'liqni saqlash vazirligi Moliya vazirligi bilan hamkorlikda qisqa muddatda qishloq vrachlik punktlari faoliyatida zarur tartib o'rnatish, tajriba tariqasida bir qator tumanlarda patronaj hamshiralarning faoliyat samaradorligini kuchaytirish bo'yicha tegishli rag'batlantirish chora-tadbirlarini amalga oshirishi zarur.

O'tgan davr mobaynida mamlakatimizda amalga oshirayotgan ijtimoiy siyosatimizning aholimizning hayot darajasi va sifatini yuksaltirishdagi ta'siri va natijalari haqida alohida to'xtalib o'tishni zarur deb bilaman.

2013-yilda xalqimizning real daromadlari 16 foizga oshdi, o'rtacha oylik ish haqi, pensiya, ijtimoiy nafaqa va stipendiyalar 20,8 foizga ko'paydi.

Hozirgi vaqtda O'zbekistonda pensiyalarning o'rtacha miqdori o'rtacha ish haqiga nisbatan 37,5 foizni tashkil etmoqda. Bu ko'rsatkich Rossiyada 25,7 foizdan, Markaziy Osiyo mamlakatlarida esa 23-28 foizdan iboratdir. Joriy 2014-yilda mamlakatimizda bu ko'rsatkichni 41 foizga yetkazish ko'zda tutilmoqda.

Oilalar daromadlari tarkibi o'zgarimoqda – tadbirkorlikdan olinayotgan daromadlar aholi yalpi daromadlarining yarmidan ziyodini tashkil etmoqda. Holbuki, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlarida bu ko'rsatkich o'rtacha 20-25 foizdan oshmaydi.

Eng muhim jihati shundaki, O'zbekistonda eng past va eng yuqori daromad oladigan aholi guruhlari o'rtasidagi tafovut darajasi so'nggi yillarda 8 barobarga to'g'ri kelmoqda. Ko'pgina, shu jumladan, qo'shni davlatlarda bu raqam mamlakatimizdagi ko'rsatkichdan bir necha barobar yuqori ekani, ya'ni o'ta kambag'al va nochor aholi guruhlari va o'ta boylar guruhi orasidagi tafovut oshib borayotganini ta'kidlash lozim.

2013-yilda 2000-yilga nisbatan aholimizning iste'mol xarajatlari 9,5 barobar oshganining o'zi ko'p narsadan dalolat beradi.

So‘nggi yillarda jon boshiga to‘g‘ri keladigan eng muhim oziq-ovqat tovarlari bo‘yicha iste‘mol hajmi muttasil o‘sib bormoqda, ayni vaqtda nooziq-ovqat mahsulotlarni xarid qilish va xizmatlar uchun to‘lanadigan sarf-xarajatlar miqdori ham sezilarli ravishda ko‘paymoqda. Misol uchun, mustaqillik yillarida go‘sht iste‘moli – 1,4-marta, sut – 1,3 barobar, sabzavot va poliz mahsulotlari – 2,6-marta, kartoshka – 2 barobar, mevalar iste‘moli – 6,4 karra oshdi.

Yurtimizdagi oilalarni uzoq muddat foydalanishga mo‘ljallangan tovarlar bilan ta‘minlash borasidagi ahvol ham tubdan o‘zgardi. Xonadonlarni xolodilnik, konditsioner, shaxsiy kompyuter, televizor, mobil telefon va boshqa zamonaviy maishiy texnika vositalari bilan ta‘minlash darajasi oshmoqda.

Ayniqsa, so‘nggi yillarda aholining o‘zimizda ishlab chiqarilgan yengil avtomobillar bilan ta‘minlanish darajasi o‘sgani e‘tiborlidir. Agar 2000-yilda har 100 ta oilaga o‘rtacha 20 ta yengil avtomobil to‘g‘ri kelgan bo‘lsa, bugungi kunda bu raqam 41,4 taga yetdi.

Tadqiqotlar natijasi shuni ko‘rsatmoqdaki, mamlakatimizdagi oilalarning 11 foizdan ortig‘i ikkitadan yengil avtomobilga ega. Bu ko‘rsatkichlarning barchasi avvalo nimadan dalolat beradi?

Bu ko‘rsatkichlar eng avvalo bizning o‘z oldimizga qo‘ygan yuksak maqsad – dunyodagi rivojlangan demokratik davlatlar qatoriga kirish yo‘lidan izchil va bosqichma-bosqich ilgarilab borayotganimizning isboti bo‘lib, ana shu mamlakatlar erishgan marralarga biz ham albatta yetamiz, degan ishonchni tug‘diradi.

Hurmatli yurtdoshlar!

Iqtisodiyotimizning 2014-yilga mo‘ljallangan asosiy vazifa va ustuvor yo‘nalishlari avvalo bu sohaningyuqori sur‘atlar bilan o‘sib borishini ta‘minlash, buning uchun mavjud barcha rezerv va imkoniyatlarni safarbar etish borasida qabul qilingan strategiyani davom ettirishga qaratilgan.

Yalpi ichki mahsulot hajmini 8,1 foizga, sanoatni 8,3 foizga, qishloq xo‘jaligini 6 foizga, chakana savdo aylanmasini 13,9 foizga ko‘paytirish, bozor xizmatlarini 16,2 foizga oshirgan holda, uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushini 55 foizga yetkazish ko‘zda tutilmoqda.

Soliq yukini yanada kamaytirish, jumladan, yuridik shaxslar uchun foyda solig‘i stavkasini 9 foizdan 8 foizga, jismoniy shaxslar uchun eng kam soliq hajmini 8 foizdan 7,5 foizga tushirish iqtisodiyotimiz rivojida albatta muhim ahamiyat kasb etadi.

Bunday soliq yengilliklari 130 milliard so‘mdan ortiq mablag‘ni tejash va uni korxonalar ixtiyorida qoldirib, ularning o‘z aylanma mablag‘larini ko‘paytirish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va texnologik yangilash, shuningdek, aholi daromadlarini 90 milliard so‘mdan ko‘proq oshirish imkonini beradi.

2014-yilning 1-yanvaridan boshlab Markaziy bankning qayta moliyalash stavkasi 12 foizdan 10 foizga tushirildi.

Hech mubolag‘asiz aytish mumkinki, 2014-yil sanoat sohasida yuksak texnologiyalarga asoslangan va zamonaviy muhim ob‘ektlar va quvvatlarni ishga tushirish, investitsiyalarni oshirish va takomillashtirish yili bo‘ladi.

Moliyalashning barcha manbalari bo‘yicha kapital qo‘yilmalarning umumiy hajmi 14 milliard 300 million dollarni tashkil etadi va bu ko‘rsatkichning o‘tgan yilga nisbatan 10,1 foizga o‘shishi ta‘minlanadi, asosiy kapitalga kiritiladigan investitsiyalar hajmi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 2013-yilgi 23 foiz darajasida saqlab qolinadi.

Barcha investitsiyalarning 73 foizdan ortig‘i ishlab chiqarish ob‘ektlarini barpo etishga, kapital qo‘yilmalarning qariyb 40 foizi mashina va uskunalarni sotib olishga yo‘naltiriladi.

Joriy yilda 3 milliard 900 million dollardan ziyod xorijiy investitsiya va kreditlarni o‘zlashtirish, ularning hajmi o‘tgan yilga nisbatan 29 foizga o‘shishini ta‘minlash mo‘ljallanmoqda.

Xorijiy investitsiyalarning umumiy hajmida to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar qariyb 69 foizni tashkil etishi va ularning hajmi 2014-yilda 22,4 foizga ortishi alohida e‘tiborga loyiq.

Bu yil umumiy qiymati 4 milliard 400 million dollar bo‘lgan 150 dan ortiq yirik ishlab chiqarish ob‘ektlarini ishga tushirish ko‘zda tutilgan.

Shular qatorida «Dehqonobod kaliyli o‘g‘itlar zavodining ishlab chiqarish quvvatini 200 ming tonnadan 600 ming tonnaga oshirish», «Xorazm viloyatida «Damas» rusumidagi yengil avtomobillar ishlab chiqarishni tashkil etish», «Jizzax viloyatida 760 ming tonna portlandsement yoki 350 ming tonna oq sement ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish», «O‘zbekiston-Xitoy gaz quvurining uchinchi tarmog‘ini qurishni nihoyasiga yetkazish», «Sho‘rtan va Alan konlarini obodonlashtirish va kompressor stansiyasini barpo etish» bo‘yicha va boshqa muhim loyihalarni nihoyasiga yetkazish mo‘ljallanmoqda.

Surg‘il koni bazasida Ustyurt gaz-kimyoy kompleksini qurish, Sho‘rtan gaz-kimyoy kompleksida ishlab chiqarilayotgan tozalangan metan negizida

sintetik suyuq yoqilg'i ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish bo'yicha qurilish ishlari davom ettiriladi.

Elektr energetikasi sohasida Tollimarjon issiqlik elektr stansiyasida quvvati 450 megavatt bo'lgan 2 ta bug'-gaz qurilmasini barpo etish yo'li bilan kengaytirish ishlari olib boriladi. Toshkent issiqlik elektr stansiyasida quvvati 370 megavatt bo'lgan bug'-gaz qurilmasi ishga tushiriladi. Navoiy issiqlik elektr stansiyasida quvvati 450 megavatt bo'lgan ikkinchi bug'-gaz qurilmasini barpo etish orqali kengaytirish ishlari bajariladi.

Kimyo sanoatida Qo'ng'irotda soda zavodining ikkinchi navbati quriladi va shuningdek, "Navoiyazot" ochiq aksiyadorlik jamiyatida metanol, ammiak va karbamid ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish va boshqa loyihalar amalga oshiriladi.

Hurmatli majlis ishtirokchilari!

2014-yilga mo'ljallangan keng ko'lamlı dasturiy maqsad va vazifalar islohotlarimizni yanada chuqurlashtirish, mamlakatimizning iqtisodiy rivojlanishi yo'lida g'ov bo'lib turgan muammolarni yechish uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni safarbar etishni talab qilishi haqida bugun gapirib o'tirishning zarurati yo'q, deb o'ylayman.

Bu o'rında so'z, birinchi navbatda, mamlakatimizda tom ma'nodagi raqobat muhitini shakllantirish haqida bormoqda. Ma'lumki, bunday muhit ishlab chiqarishni texnik va texnologik yangilash va modernizatsiya qilish, jahon bozorlariga chiqish yo'lida hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.

Bugun shuni tan olishimiz kerakki, bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan dasturiy chora-tadbirlar zamonaviy talablarga hali-beri to'liq javob bermaydi.

Biz hanuzgacha eskicha fikrlash qolipidan chiqa olmayapmiz, o'z umrini o'tab bo'lgan, eski va yaroqsiz planli-taqsimot tizimi qoldiqlari, afsuski, butunlay barham topgani yo'q. Keskin raqobat sharoitida soliq imtiyozlari va proteksionistik choralar hisobidan yashash mumkin, degan noto'g'ri qarash miyamizga chuqur o'rınashib qolgan.

Bunday choralar, avvalo, korxonalar manfaatiga zarar yetkazib, ularning daromadini kamaytirish bilan birga, davlat byudjetiga sezilarli ravishda ziyon yetkazishi haqida o'ylab ham ko'rmaymiz. Eng muhimi, har qanday imtiyoz va preferensiyaning umri uzoq emasligini esimizdan chiqarmasligimiz zarur.

Faqat shunday imtiyoz va preferensiyalarga tayanib qolgan korxonalar ochiq iqtisodiyot sharoitida xorijiy kompaniyalar bilan nafaqat tashqi, balki

ichki bozorda ham raqobatlasha olmaydi.

O‘ylaymanki, bu masala bo‘yicha tushuntirish va izoh berib o‘tirishning davri o‘tdi, eskicha boshqarish qoliplari va usullaridan qutula olmayotgan rahbarlardan qat’iy voz kechadigan vaqt keldi. Bugun hayotning o‘zi korxonalar va birlashmalarni boshqarishda zamonaviy fikrlaydigan, puxta tayyorgarlikka ega bo‘lgan menejerlarga tayanishni talab etmoqda.

Hech kimga sir emaski, ishlab chiqarish xarajatlarining yuqori ekani, tayyorlanayotgan mahsulotlarning material va energiyani ko‘p talab qilishi va avvalo iqtisodiyot real sektori tarmoqlarining texnologik jihatdan qoloqligi bugungi kunda raqobatdoshlikni oshirishda jiddiy to‘siq bo‘lmoqda.

Yurtimizdagi 500 dan ortiq real sektor korxonalarida ishlatilayotgan 160 mingdan ziyod uskuna bo‘yicha o‘tkazilgan texnik audit natijalari shuni ko‘rsatmoqdaki, ana shu uskunalarining 30 foizdan ortig‘i eskirib ketgan. Jumladan, elektr texnika sanoatida uskunalarining 44 foizi, mashinasozlik tarmog‘ida 37 foizi, kimyo sanoatida 21 foizi, qurilish materiallari ishlab chiqarishda 20 foizi, oziq-ovqat sanoatida 19 foizi, yengil sanoatda 8 foizi eskirgan.

2009-2013-yillarda samarasiz ishlayotgan 172 ta korxonalar tijorat banklari balansiga o‘tkazildi. Ularning 112 tasida ishlab chiqarish faoliyati tiklandi va yangi mulkdorlarga sotildi. Banklar balansida qolgan korxonalarining 43 tasida esa ishlab chiqarish faoliyati tiklandi, yana 17 ta korxonada bu borada ish olib borilmoqda.

Ana shu korxonalarda modernizatsiya va ishlab chiqarish faoliyatini tiklash jarayonlarini amalga oshirish uchun 316 milliard so‘m hajmidagi investitsiya kiritildi va buning natijasida 9 mingdan ziyod yangi ish o‘rni yaratildi.

Shu bilan birga, bugungi kunda 140 dan ortiq korxonalar zarar ko‘rib ishlamoqda. Ularning 67 tasi yirik korxonalar bo‘lib, 10 tasi sanoat sohasiga, jumladan, qishloq xo‘jaligi mashinasozligi, kimyo, elektr texnika va farmatsevtika sanoati tarmoqlariga tegishlidir. Masalan, Toshkent traktor zavodi, “Agregat zavodi”, “Chirchiqqishloqmash”, “O‘zpxtamash” ochiq aksiyadorlik jamiyatlari og‘ir moliyaviy ahvolga tushib qolgan.

“Samarqand kimyo zavodi”, “Jizzax plastmassa” ochiq aksiyadorlik jamiyatlari kabi yirik kimyo sanoati korxonalari, shuningdek, mamlakatimizda turli yoritish vositalariga ehtiyoj katta ekaniga

qaramasdan, Toshkent shahridagi “Oniks” ochiq aksiyadorlik jamiyatida ham ahvol qoniqarli emas.

Kommunal sohada 26 ta zarar ko‘rib ishlayotgan korxonalar, shu bilan birga, yo‘l qurilishi sohasida 13 ta iqtisodiy nochor korxonalar mavjud ekani ham tashvish uyg‘otadi.

Vazirlar Mahkamasi Iqtisodiyot vazirligi, Moliya vazirligi, manfaatdor tuzilmalarni jalb etgan holda 3 oylik muddatda yuqorida ko‘rsatib o‘tilgan korxonalar bo‘yicha ularni moliyaviy inqirozdan va bankrotlikdan chiqarish bo‘yicha “yo‘l xaritasi” deb ataladigan dasturlarni ishlab chiqsin va tasdiqlasin.

Bunday chora-tadbirlarni qo‘llash foydasiz bo‘lgan korxonalarni esa nol qiymati bo‘yicha xususiy jismoniy shaxslarga sotish masalasi ko‘rib chiqilsin.

Bugungi kunda xususiy mulk shaklidagi korxonalar davlat mulki bo‘lgan korxonadan ko‘ra ancha samarali ishlashini isbotlab o‘tirishning zarurati bo‘lmasa kerak.

Tan olish kerakki, bu haqda gapirganda, ba‘zan xususiy mulk tushunchasini nodavlat mulkka asoslangan korxonalar tushunchasi bilan chalkashtiramiz. Mazkur ta‘riflarga qat‘iy aniqlik kiritish va eng muhimi, qonunlarimizga muvofiq ravishda iqtisodiyotda xususiy mulkning ustuvorligini amalda ta‘minlash, uni qo‘llab-quvvatlash va daxlsizligini kafolatlash dardor.

Ishbilarmonlik – biznes yuritish uchun amaliy qulay sharoit tug‘dirib berish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish real iqtisodiyotni isloh etishning navbatdagi eng muhim yo‘nalishiga aylanmog‘i zarur.

So‘nggi yillarda xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, biznes yuritish, iqtisodiyotimizga mahalliy va xorijiy investitsiyalarni keng jalb etish uchun zarur sharoit va qulay muhit yaratish borasida biz ulkan ishlarni amalga oshirdik.

Tadbirkorlik sub‘ektlari huquqlarining ustuvorligi haqidagi prinsip joriy etildi. Faqat o‘tgan yilning o‘zida ruxsat berishga oid 80 dan ortiq tartib-taomil, litsenziyalanadigan faoliyat turlarining 15 tasi, 65 turdagi statistik hisobotlar, 23 turdagi hisobotni taqdim etish muddatlari qisqartirildi, 22 turdagi interfaol soliq xizmati joriy etilib, zarur ruxsatnomalar berish muddati 2-marta va mazkur jarayonlar uchun xarajatlar qiymati 5-marta qisqartirildi.

Shuni qayd etish joizki, tadbirkorlik sub'ektlari tomonidan ruxsatnoma olish jarayonida to'lanadigan xarajatlar 8 barobar kamaytirildi, banklarda hisobraqami ochish uchun to'lovlar bekor qilindi va shu borada boshqa zarur tadbirlar amalga oshirildi.

O'zbekiston biznesni ro'yxatga olish shartlari bo'yicha jahon miqyosida 66 pozitsiya yuqoriga ko'tarilib, reyting o'tkazilgan 189 mamlakat orasida 21-o'rinni egalladi, kredit ajratish bo'yicha reytingda esa 24 pozitsiya yuqoriga ko'tarildi.

Ayni paytda shuni e'tirof etish kerakki, mamlakatimizdagi ishbilarmonlik muhiti va biznes yuritish sharoitining bugungi holati erkin bozor iqtisodiyotining talab va prinsiplari, umumiy xalqaro normalarga to'liq javob beradi, deb ayta olmaymiz.

Tadbirkorlarimiz qishloq joylarda energiya ta'minotining beqarorligiga, ishlab chiqarish va yo'l infratuzilmasining kerakli darajada rivojlanmaganiga, tekshiruvlarning ko'pligiga, shuningdek, joylarda ijro intizomining nisbatan pastligiga haligacha duch kelmoqda.

Bu o'ta muhim masalaga yana va yana bir bor e'tibor qaratib, alohida ta'kidlashni zarur deb bilaman: tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish uchun turli ruxsatnomalar berish muddatlarini yanada qisqartirish, ularning tartib-taomillarini soddalashtirish va arzonlashtirish, tadbirkorlik yo'lidagi ortiqcha byurokratik g'ovlarni bartaraf etish va bunday holatlarga yo'l qo'ymaslikni jiddiy nazoratga olishimiz shart.

Litsenziya va ruxsat berish tartib-taomillarini elektron shaklda taqdim etish, kommunal xizmatlar, shuningdek, soliq solish va bojxona rasmiylashtiruvi bo'yicha xizmatlarni interfaol shaklda ko'rsatishga o'tishni tezroq amalga oshirish zarur.

Elektron tijoratni rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Hozirgi paytda mamlakatimizda 10 milliondan ziyod plastik kartochka muomalaga chiqarilgan bo'lib, ularning qariyb 2 million 500 mingtasi onlayn kartochkalardir. Bugungi kunda telekommunikatsiya va kommunal xizmatlar uchun to'lovlarni Internet orqali to'lash mumkin. Eng qisqa muddatlarda bu boradagi g'ov va to'siqlarni bartaraf etish, ushbu sohani yanada rivojlantirish kerak.

Markaziy bank, Moliya vazirligi, Davlat soliq qo'mitasi, Aloqa, axborotlashtirish va telekommunikatsiya texnologiyalari davlat qo'mitasi boshqa manfaatdor tuzilmalar bilan birgalikda ikki oy muddatda Vazirlar Mahkamasiga elektron tijoratni kengaytirishga doir takliflarni kiritsin va

2004-yilda qabul qilingan va bugungi kun talablariga javob bermay qolgan «Elektron tijorat to'g'risida»gi qonunning yangi tahrirdagi loyihagini tayyorlasin.

Ijtimoiy sohani rivojlantirish, ish joylarini shakllantirish va aholi bandligi, uy-joylar qurish va aholi punktlarini obodonlashtirish, ta'lim-tarbiya jarayonlari va sog'liqni saqlash tizimini yanada isloh etish va takomillashtirish doimo e'tiborimiz markazida bo'lib kelgan va bundan keyin ham shunday bo'lib qoladi.

Joriy yilda davlat byudjeti xarajatlarining qariyb 60 foizi ijtimoiy sohani rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Mamlakatimiz parlamenti tomonidan tasdiqlangan dasturga muvofiq 2014-yilda salkam 1 million ish o'rni tashkil etish ko'zda tutilmoqda.

Joriy yilda mehnat sohasiga qariyb 500 ming nafar yosh yigit-qizlar – 2-3 tadan mutaxassislikni va ish ko'nikmalarini egallagan, olgan bilimlarini iqtisodiyotimizning turli sohalarida, xizmatlar va boshqaruv jabhasida qo'llashga tayyor bo'lgan kasb-hunar kollejlarning bitiruvchilari kirib keladi.

Bu o'rinda navqiron avlodimizni faol mehnat faoliyatiga to'laqonli jalb etish bo'yicha viloyat, shahar, tuman hokimlari, korxon va kollejlarning rahbarlarining o'z zimmasiga yuklangan vazifalarni bajarish bo'yicha mas'uliyati haqida gapirishning hojati bo'lmasa kerak.

Vazirlar Mahkamasi bu boradagi ishlarni zarur darajada muvofiqlashtirishni ta'minlasin.

Bugungi kunda aholini har tomonlama shinam va qulay uy-joylar bilan ta'minlash, uy-joy massivlari atrofidagi infratuzilmalarni obod qilish yuzasidan olib borilayotgan ulkan ishlar odamlarning kayfiyati va dunyoqarashiga, ularning hayot sifatiga qanday kuchli ta'sir ko'rsatayotgani haqida ortiqcha so'z yuritishning zarurati yo'q, deb o'ylayman.

Bu o'rinda gap birinchi navbatda qishloqlarimiz aholisi haqida bormoqda. 2014-yilda 388 ta massivda umumiy maydoni 1 million 500 ming kvadrat metr bo'lgan 11 mingta namunaviy uy-joy barpo etish ko'zda tutilmoqda.

Shu munosabat bilan Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar hokimliklari, Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasi, Moliya vazirligi, "Qishloq qurilish bank" va "Qishloq qurilish invest" kompaniyasi shu yilning fevral oyidan kechiktirmasdan joriy yil dasturi

bo'yicha moliyalashtirishni boshlashi, mart oyida esa uy-joylarni qurish ishlarini boshlashni ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni ko'rishlari darkor.

Vazirlar Mahkamasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va tumanlar hokimlari e'tiborini bir masalaga alohida qaratib aytmoqchiman: qishloqlarimiz aholisi nafaqat qulay uy-joylarda, ayni vaqtda barcha zarur muhandislik va transport kommunikatsiyalariga, ijtimoiy va bozor infratuzilmasi ob'ektlariga – tibbiyot, sport, bank, maishiy xizmat ko'rsatish, savdo va madaniyat muassasalariga ega bo'lgan obod posyolkalarda yashashi lozim.

Lo'nda qilib aytganda, yangitdan barpo etilgan bunday posyolkalardagi uy-joylarning sifat darajasi va yaratilgan maishiy qulayliklar shahardagi sharoitlardan aslo kam bo'lmasligi kerak.

2014-yilda ta'lim-tarbiya sohasida 380 ta umumta'lim maktabi hamda 161 ta kasb-hunar kolleji va akademik litseyini rekonstruksiya qilish va kapital ta'mirlash uchun 410 milliard so'mdan ziyod mablag' yo'naltirish mo'ljallanmoqda.

Kasb-hunar kollejarining o'quv-ishlab chiqarish ustaxonalarini yuksak texnologiyalar asosida ishlab chiqarilgan zamonaviy uskunalar va o'quv texnikasi bilan ta'minlashga alohida e'tibor qaratish zarur.

O'tgan 2-yil davomida oliy o'quv muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash bo'yicha ko'p ishlar amalga oshirildi. Xususan, Qarshi, Termiz, Urganch va Buxoro universitetlari, Toshkent davlat texnika universiteti, Navoiy davlat konchilik instituti va boshqa oliy o'quv yurtlarining yangi o'quv binolarini qurish va mavjud korpuslarini rekonstruksiya qilish, ularni zamonaviy o'quv-laboratoriya asbob-uskunalar bilan jihozlash ishlari amalga oshirildi.

2014-yilda 34 ta oliy o'quv muassasasida qurilish, rekonstruksiya va jihozlash ishlarini amalga oshirish uchun 173 milliard so'm mablag' ajratish ko'zda tutilgan. Jumladan, Andijon, Qarshi davlat universitetlarida, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti va boshqa oliy o'quv yurtlarida yangi o'quv binolari va axborot-resurs markazlari qurish mo'ljallanmoqda. Shuningdek, 51 milliard so'm mablag' hisobidan mamlakatimizdagi 17 ta oliy o'quv yurtida kapital ta'mirlash ishlarini amalga oshirish belgilangan.

Sog'liqni saqlash tizimini yanada isloh etish va tibbiyot muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash masalalari 2014-yilda ham doimiy e'tiborimiz markazida bo'lib qoladi.

Joriy yilda sog‘liqni saqlash muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash uchun ajratiladigan mablag‘lar 407 milliard so‘mdan ziyodni tashkil etadi yoki ularning hajmi qariyb 30 foizga ortadi.

Bundan tashqari, tibbiyot muassasalarini jihozlash uchun xalqaro moliya institutlarining 28 million dollardan ortiq imtiyozli kreditlarini jalb etish ko‘zda tutilmoqda.

Shuni alohida qayd etish kerakki, biz 2014-yilda Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi mamlakatlarida o‘xshashi bo‘lmagan, xalqaro standartlar bo‘yicha eng yuqori, ya‘ni to‘rtinchi darajali hisoblanadigan ko‘p tarmoqli maxsus bolalar shifoxonasini Koreya Respublikasi hukumati 103 million dollar miqdoridagi mablag‘i hisobidan barpo etishni boshlaymiz. Aytish kerakki, ushbu shifoxona 250 ta davolash o‘rniga va bir kechakunduzda 200 nafar bolani qabul qila oladigan poliklinikaga ega bo‘ladi.

Bolalar sportini rivojlantirish jamg‘armasi mablag‘lari hisobidan 2014-yilda 115 ta bolalar sporti ob‘ektini qurish va rekonstruksiya qilish, ularni asosan mamlakatimiz korxonalarida ishlab chiqarilayotgan zamonaviy sport anjomlari bilan ta‘minlash uchun 107 milliard so‘m mablag‘ ajratish rejalashtirilmoqda.

Qadrli vatandoshlar!

Bizning o‘z oldimizga qo‘ygan asosiy maqsadimiz – boshlagan islohotlarimiz, iqtisodiyotimizni yangilash va modernizatsiya qilish jarayonlarini davom ettirish va chuqurlashtirish, hayotimiz darajasi va sifatini izchil oshirib borishni ta‘minlash, tenglar ichida teng bo‘lib, jahon hamjamiyatida munosib o‘rin egallashdan iboratdir.

Yangi – 2014-yilning yurtimizda “Sog‘lom bola yili” deb e‘lon qilingani jamoatchiligimiz, xalqimiz tomonidan qanday ko‘tarinki kayfiyat va mamnuniyat bilan kutib olinganiga, keng qo‘llab-quvvatlanayotganiga barchamiz guvohmiz.

Joriy yilga bunday nom berganimiz, avvalambor, bolalarimizning sog‘lig‘i haqida, ularning kelajagi haqida ko‘rsatilayotgan e‘tibor va g‘amxo‘rlikning yana bir amaliy ifodasidir.

Bizning vazifamiz, kerak bo‘lsa, oliy burchimiz – farzandlarimizning ham jismoniy, ham ma‘naviy jihatdan uyg‘un rivojlangan, zamonaviy bilim va tajribalarni puxta egallagan, Vatanimiz va xalqimiz kelajagi uchun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir bo‘lgan barkamol insonlar bo‘lib voyaga yetishi uchun qo‘limizdan kelgan barcha-barcha ishlarni amalga oshirishdan iboratdir.

Biz yaqin kunlarda “Sog‘lom bola yili” bo‘yicha keng ko‘lamli davlat dasturini qabul qilamiz. Bu dastur bizning ana shunday haqiqatan ham buyuk maqsad-muddaolarimizni ro‘yobga chiqarishda, hech shubhasiz, yangi va ulkan qadam bo‘ladi.

Barchamiz bir yoqadan bosh chiqarib, belimizni mahkam bog‘lab, har birimiz o‘z joyimizda astoydil mehnat qilsak, Vatanimiz ravnaqi va taraqqiyotiga munosib hissamizni qo‘shsak, men ishonaman – oldimizda turgan vazifalar qanday ulkan va murakkab bo‘lmasin, biz o‘z ko‘zlagan ezgu marralarimizga albatta erishamiz.

Shu yo‘lda barchangizga sihat-salomatlik, kuch-g‘ayrat va omad tilayman.

O‘ZBEKISTON XOTIN-QIZLARIGA BAYRAM TABRIGI

Muhtarama onaxonlar!

Qadrli opa-singillar, dilbar qizlarim!

Barchamiz orziqib kutgan so‘lim bahor kirib kelishi bilan tabiat ochilib, ko‘ngillarimiz yorug‘ tuyg‘ularga to‘lib borayotgan mana shu shukuhli ayyomda siz, azizlarimni, sizlar orqali butun O‘zbekiston xotin-qizlarini 8-mart bayrami bilan chin qalbidan muborakbod etishdan baxtiyorman.

Biz bugun Yaratganning buyuk mo‘jizasi bo‘lgan, hayot davomiyligi va abadiylikni o‘zida mujassam etgan ayol zotini, tabarruk onalarni ulug‘lar ekanmiz, beixtiyor mutafakkir bobomiz Alisher Navoiyning “Jannat onalarning oyog‘i ostidadir” degan mazmundagi hikmatli so‘zlarini eslaymiz va muqaddas Ona siymosi oldida ta‘zim qilamiz.

O‘zining latofati va nafosati, vafo va sadoqati, qalb saxovati bilan oilani oila qiladigan, xonadonlarimiz bekasi va charog‘boni bo‘lmish siz, munis ayollarimizga har qancha tasannolar aytsak, sizlarni har qancha e‘zozlab, boshimizga ko‘tarsak, arziydi, albatta.

Azizlarim!

Hech kimga sir emas, men davlat rahbari sifatida doimo o‘z chiqishlarimda siz, ayol zotiga yuksak hurmat va ehtirom bildirib, oldimizda turgan ulkan vazifalarni amalga oshirishda, ro‘zg‘or va oila tebratishda, hayotimizni yanada obod va farovon qilishda, qaysi soha bo‘lmasin, sizlarning qo‘shayotgan beqiyos hissangizni o‘zimga yaqqol tasavvur qilib, sizlarga yana va yana bir bor chuqur minnatdorlik izhor etishdan charchamayman.

Haqiqatan ham, siz, azizlarning yurtimizda tinchlik-osoyishtalikni saqlash, oilalarni mustahkamlash, jamiyatimizda mehr-oqibat muhitini kuchaytirishdagi o‘rningiz va ta‘siringizni, chidam va sabr-bardosh, oqilalik va shukronalik kabi fazilatlaringsizni hech narsa bilan qiyoslab, baholab bo‘lmaydi. Hech ikkilanmasdan aytmoqchiman: o‘zining go‘zalligi va fidoyiligi, mehnatkashligi va bag‘rikengligi bilan bizning yurtimiz ayollariga teng keladigan ayollar dunyoda kamdan-kam topiladi.

Hurmatli vatandoshlar!

Biz mustaqillikning birinchi kunlaridan boshlab xotin-qizlarning jamiyatimizdagi o‘rni va mavqeini, ularning ijtimoiy-siyosiy

hayotimizdagi, iqtisodiyotimizning turli sohalaridagi nufuzini oshirish bo'yicha qanday katta qadamlar qo'yganimiz haqida ortiqcha gapirishning hojati yo'q, deb o'ylayman.

Bugun biz boshimizdan kechirayotgan, tez o'zgarib borayotgan globallashuv zamonida sizlarning hech kimdan kam bo'lmasdan, hayotimizning hal qiluvchi ustuvor yo'nalishlarida, zamon talablari bilan har tomonlama uyg'un va hamohang bo'lib, ulkan yutuqlarga erishayotganingizni biz yaxshi bilamiz va yuksak qadrlaymiz.

Bugungi kunda yurtimizda mehnatga layoqatli bo'lgan xotin-qizlarimizning 62 foizdan ziyodi iqtisodiyotimizning turli tarmoqlarida, ishlab chiqarish va boshqaruv sohasida faol mehnat qilmoqda.

Tan olish kerakki, ayollar bandligi haqida so'z yuritganda, biz odatda xotin-qizlarning mehnati asosan ta'lim sohasida, avvalo, bog'cha va maktablarda, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimida, yengil va oziq-ovqat sanoati, qayta ishlash tarmoqlari kabi an'anaviy yo'nalishlarda, madaniyat va san'at sohasida ko'proq talab etiladi, deb hisoblashga o'rganib qolganmiz.

Shu munosabat bilan bunday eskicha qarashlarni rad etadigan, hech shubhasiz, ko'pchilikda qiziqish uyg'otadigan ba'zi bir aniq raqam va misollarni keltirishni o'rinli deb bilaman.

Misol uchun, bugungi kunda faqatgina umumiy o'rta ta'lim maktablarida xizmat qilayotgan muallim va murabbiylarning 70 foizga yaqinini ayollar tashkil qiladi. Ayni vaqtda ta'lim-tarbiya sohasida eng zamonaviy bosqich bo'lmish kasb-hunar kollejlari va akademik litseylar tizimida mehnat qilayotgan opa-singillarimizning ulushi qariyb 50 foizni, oliy o'quv yurtlarida esa ayol professor-o'qituvchilar 43 foizni tashkil etishi alohida e'tiborlidir.

Yoki sog'liqni saqlash tizimini oladigan bo'lsak, sohadagi tibbiy xizmatchilarning 78 foizi xotin-qizlar bo'lib, ularning salkam 53 foizi vrach ayollardir. Ular tibbiyot sohasining deyarli barcha tarmoqlarida, jumladan, eng murakkab, yuqori texnologiyalarga asoslangan, ixtisoslashgan yo'nalishlarida faol ish olib bormoqda. Shifokor ayollarimizning 1 ming 100 nafardan ortig'i ilmiy darajaga ega bo'lib, bu oliy malakali vrachlar umumiy sonining 37 foizini tashkil qiladi.

Keyingi yillarda mamlakatimiz iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va texnologik yangilash bo'yicha amalga oshirayotgan keng ko'lamli islohotlarimiz natijasida iqtisodiyotning avtomobilsozlik, mikrobiologiya,

farmatsevtika, elektron va elektrotexnika sanoati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, servis va bozor iqtisodiyoti xizmatlari kabi yuqori texnologiyalarga asoslangan zamonaviy tarmoqlarida ham xotin-qizlarning hissasi tobora ortib bormoqda.

Bugungi kunda ayollarimizning nozik qo'llari, intellektual salohiyati, tirishqoqligi va mahorati bilan mazkur sohalar yurtimizda keng rivoj topmoqda, boshqacha aytganda, ayol zoti ana shu o'ta murakkab jabhada ham barchani qoyil qoldirmoqda.

Mamlakatimizdagi mobil aloqa va internet-provayder operatsiyalarini bajaradigan muassasalarda ishlayotgan xodimlarning qariyb 55 foizini, moliya va kreditlash sohasida mehnat qilayotgan mutaxassislarning esa 43 foizdan ortig'ini opa-singillarimiz tashkil etayotgani ham bu fikrning amaliy tasdig'idir.

Bugungi hayotimizning yana bir muhim, o'ziga xos jihati so'nggi yillarda tadbirkorlik, xususiy va oilaviy biznes sohasida ham ayollarning ishtiroki kuchayib borayotganida namoyon bo'lmoqda. Buni oxirgi o'n yilda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalariga rahbarlik qilayotgan xotin-qizlarning ulushi 1,6 barobar oshgani, kichik biznes subyektlarining 40 foizini aynan ular boshqarayotgani misolida ko'rish mumkin.

Hozirgi vaqtda qishloq xo'jaligida band bo'lgan mehnatchilarning qariyb yarmini xotin-qizlar tashkil etmoqda. Binobarin, yurtimizda mo'l-ko'l paxta va g'alla, pilla, sabzavot va bog'dorchilik mahsulotlari yetishtirishga, bozor va do'konlarimizdagi to'kinchilik va arzonchilikni ta'minlashga katta hissa qo'shayotgan zahmatkash va fidoyi opa-singillarimizga har qancha tahsin aytsak, arziydi, albatta.

Bugungi kunda xotin-qizlarimiz mamlakatimizning siyosiy-ijtimoiy hayotida, huquqiy demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etish jarayonlarida faol ishtirok etmoqda. Bu haqda gapirganda, avvalo, minglab ayollar siyosiy partiyalar, mahalliy hokimiyat va vakillik organlarida, nodavlat tashkilotlar tizimida samarali ish olib borayotganini aytish o'rinlidir. Xususan, Oliy Majlis Qonunchilik palatasi tarkibida 33 nafar, Senat tarkibida 16 nafar ayol deputat borligini, dunyodagi sanoqli davlatlar qatorida mamlakatimiz parlamentining quyi palatasining raisi hamda yuqori palatasi rahbarining o'rinbosari sifatida ayollar faoliyat ko'rsatayotgani, shuningdek, Bosh vazir muovini, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi raisining, barcha viloyat, shahar va tuman

hokimlarining o‘rinbosarlaridan biri ayol ekanini alohida ta’kidlash lozim.

Mahallalarimizda ma’naviy-axloqiy tarbiya bo‘yicha maslahatchilikdek eng nozik, eng murakkab vazifani o‘z mas’uliyatiga olgan, oilalarda sog‘lom muhitni mustahkamlash, yosh oilalar, ayniqsa, endi hayotga qadam qo‘yayotgan qizlarimizga to‘g‘ri yo‘l ko‘rsatish, ularning tashvish va muammolarini yechishda eng yaqin ko‘makchi va maslahatgo‘y bo‘lib kelayotgan ayni shunday opa-singillarimizga chin yurakdan tashakkur izhor etishni o‘zining burchim deb bilaman.

Mustaqillik yillarida yurtimizda 13 nafar opa-singillarimiz “O‘zbekiston Qahramoni” degan oliy unvonga musharraf bo‘ldilar. Lekin menga buyursa, ham davlat xizmatini, ham jamoat ishini, ham oila va ro‘zg‘or yumushlarini, ham farzand tarbiyasini qoyil qilib bajarib kelayotgan barcha-barcha ayollarni qahramon deb aytgan bo‘lardim.

Mana shunday murakkab, kerak bo‘lsa, erkaklar ham ko‘tarolmaydigan og‘ir vazifalarni o‘zining nozik yelkasida ko‘tarib kelayotgan, nolimasdan, doimo shukronalik bilan yashaydigan ayollar bilan barchamiz haqli ravishda faxrlanishimiz, ulardan o‘rnak olishimiz lozim.

Qadrli opa-singillar!

Yurtimizda 2014-yilning “Sog‘lom bola yili” deb e‘lon qilinishi avvalo ayollarimizning ko‘nglidagi ish bo‘ldi, desam, o‘ylaymanki, sizlar ham bu fikrga qo‘shilasiz. Nega deganda, bolaning sog‘lom tug‘ilishi, yuksak intellektual va ma’naviy salohiyatga, chuqur bilim va zamonaviy dunyoqarashga ega bo‘lgan barkamol avlod bo‘lib voyaga yetishi, hayotda o‘z munosib o‘rnini egallashi qanday buyuk va bebaho baxt ekanini birinchi navbatda ona zoti teran anglaydi.

“Sog‘lom bola yili” Davlat dasturida o‘z ifodasini topgan, xususan, shahar va qishloqlarimiz, butun yurtimizni obod qilish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlarimizni izchil davom ettirish, yangi-yangi korxonalar, maktab, litsey va kollejlari, tibbiyot, madaniyat va sport obyektlari, jumladan, qishloq joylarda namunaviy loyihalar asosida 11 mingta zamonaviy uy-joy barpo etish kabi ko‘plab tadbirlar ham avvalo ana shunday ezgu maqsadlarga erishish yo‘lida yangi, amaliy qadam bo‘lishi shubhasiz.

Bir so‘z bilan aytganda, mazkur dastur doirasida jami 4 trillion 509 milliard so‘mdan ziyod va salkam 303 million dollar miqdoridagi mablag‘ sarflash belgilangan bo‘lib, bu xalqimizning hayot sifati va darajasini

oshirish, ayollarimizning hayotdan rozi bo‘lib yashashiga xizmat qiladi.

Ayni vaqtda hammamiz yaxshi tushunamizki, xotin-qizlarimiz uchun yanada qulay sharoit yaratish, ularning og‘irini yengil qilish, o‘z bilim va professional malakasi, iste’dod va salohiyatini amalda namoyon etishiga keng yo‘l ochib berish bo‘yicha hali ko‘p ish qilishimiz kerak.

Yurtimizda hukm surayotgan o‘zaro hurmat, mehr-oqibat va ahillikni yanada mustahkamlash, yoshlarning ongini chetdan yopirilib kelayotgan turli xavf-xatarlar, “ommaviy madaniyat” xurujlaridan saqlash, oilalarda, mahallalarda olib borayotgan tarbiyaviy ishlarimizning samarasini oshirishni bugun tobora keskinlashib, murakkablashib borayotgan hayotning o‘zi talab etmoqda.

Shu borada men jondan aziz farzandlarimiz, ayniqsa, qiz bolalarni hayotga tayyorlash, ularni bolalikdan boshlab zamonaviy bilim va kasb-hunarlariga, madaniyat va sportga oshno etish, urf-odat va marosimlarni davr talablari bilan uyg‘unlashtirish kabi muhim vazifalarni amalga oshirishda siz, muhtarama ayollarimizga, sizlarning aql-zakovatingiz, jonkuyarlik fazilatlaringizga tayanaman.

Aziz va qadrli opa-singillar!

Sizlarni bahor elchisi bo‘lgan, o‘zingizdek go‘zal va dilbar bayramingiz bilan yana bir bor tabriklar ekanman, barchangizga sihat-salomatlik, baxt va omad, xonadonlaringizga fayzu baraka tilayman.

Umringiz uzoq, iqbolingiz ziyoda bo‘lsin!

Barcha ezgu orzu-niyatlaringiz amalga oshsin!

Doimo oilangiz va farzandlaringiz, el-yurtimiz ardog‘ida bo‘ling, azizlarim, mehribonlarim!

NAVRO‘Z BAYRAMIGA BAG‘ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI TABRIK SO‘ZI

Aziz yurtdoshlarim, qadrdonlarim!

Muhtaram mehmonlar!

Biz Vatanimiz va el-yurtimizning tarixiy sana va ayyomlariga bag‘ishlangan bayramlarni katta tayyorgarlik va xursandchilik bilan o‘tkazamiz.

Lekin, hech ikkilanmasdan aytish mumkin: ayni shu kunlarda qutlug‘ qadamlari bilan diyorimizga kirib kelayotgan, bahor, yasharish va yangilanish ramzi, sharqona yangi yil debochasi bo‘lmish Navro‘zi olamni kutib olish va o‘tkazish marosimlari va xursandchiligini hech qaysi bayram bilan solishtirib, qiyoslab bo‘lmaydi, albatta.

Bugun, shu fursatdan foydalanib, mana shu go‘zal maydonda bayramona kayfiyat bilan jamuljam bo‘lib o‘tirgan siz, azizlarga, sizlarning timsolingizda butun xalqimizga o‘zinning chuqur hurmat-ehtiromimni, mehr-muhabbatimni bildirib, Navro‘z ayyomi bilan tabriklash – men uchun katta baxt.

Aziz do‘stlarim!

Navro‘z ayyomini xalqimiz naqadar orziqib va intizor bo‘lib kutib olayotgani, bu bayramni eng qadimiy va asl milliy bayram sifatida ana shunday ardoqlab o‘tkazishimiz, hech shubhasiz, bejiz emas va bunda chuqur ma’no-mazmun bor.

Buning sababini avvalo Navro‘z g‘oyalarida ming yillar davomida, “Avesto” zamonlaridan buyon xalqimizning bezavol saqlanib kelayotgan qadimiy urf-odat va udumlari mujassam topganida, hamohang bo‘lganida ko‘rishimiz darkor.

Bunday munosabat – avvalo ko‘hna va buyuk tariximizga, ulug‘ ajdodlarimiz qoldirgan merosga, boy madaniyatimizga hurmat-ehtirom bilan qarash deganidir. Shu bilan birga, bunday munosabat – uzoq va yaqin o‘tmishimiz davomida, o‘ta murakkab damlarda qanday qiyin bo‘lmasin, qanday og‘ir sinovlardan o‘tishga to‘g‘ri kelmasin, muqaddas qadriyatlarimizga xiyonat qilmasdan, ularga doimo sadoqatli bo‘lib yashayotganimiz, ularni e‘zozlab, avaylab, yangi avlodga yetkazib kelayotganimizning yorqin ifodasi va tasdig‘idir, desak, ayni haqiqatni aytgan bo‘lamiz.

Navro‘zi olam o‘lkamizga qadam qo‘yishi bilan har birimiz yon-atrofimizdagi mavjudotning uyg‘onishi, kurtaklar va gul-chechaklar ochilishi, yeru ko‘k bag‘rida yuz berayotgan o‘zgarishlardan, bahor nafasidan bahramand bo‘lamiz, ona tabiatimizning uzviy va ajralmas bir qismi ekanimizni beixtiyor chuqur his qilamiz.

Ayni shu pallada xuddiki tabiat olami bilan uyg‘un va mushtarak bo‘lib, bu osuda hayotni har bir kunining qadriga yetib, shukronalik hissiyoti bilan yashash kerakligini yana va yana bir bor anglaymiz.

Bunday ajoyib lahzalarda millati, tili, dinidan qat‘i nazar, yurtimizda yashayotgan har qaysi inson, har qaysi oila shodu xurramlik bilan bahor sog‘inchi va orzu-niyatlarini, yorug‘ chehrasini namoyon etishga intiladi.

Shu fayzli, shodiyona kunlarda har qanday gina va arazlar, nizo va adovatlar unutiladi, yurtdoshlarimiz sumalak, halim, ko‘ksomsa kabi tansiq taomlar tortilgan dasturxonlar atrofida to‘planib, qalbini dunyoga keng ochib, Navro‘z ne‘matlarini, bayram quvonchini yaqinlari, yoru birodarlari bilan baham ko‘rishni istaydi.

Barcha-barchaga sog‘liq-omonlik, baxt-saodat tilaydi, tabarruk keksalarni ziyorat qilishga, ularning duosini olishga hozir bo‘ladi.

Shu mo‘tabar ayyomda bemorlar, yetim-esirlarning, muhtoj insonlarning ko‘nglini, ruhini ko‘tarish, barcha savob ishlarni amalga oshirish – bularning hammasi xalqimizning qon-qoni, ong-ongiga singib ketganidan, yaxshilik va ezgulikni doimo yuragida saqlab kelayotganidan darak beradi.

Ayni shunday paytlarda o‘zimga o‘zim bir savol beraman. Dunyoda bizning mehribon, mehmondo‘st xalqimizga o‘xshagan xalqni topish mumkinmi o‘zi? Aminman – hech qachon!

Aziz do‘stlarim, birodarlarim, bizning xalqimiz nimani istaydi? Avvalo, o‘z yurtida va qo‘shni mintaqalarda, butun olamda tinchlik-osoyishtalik hukm surishini, turli-turli hududlarda davom etayotgan mojaro va qarama-qarshiliklar kuch ishlatmasdan, faqatgina tinchlik yo‘li bilan, siyosiy muzokaralar yo‘li bilan hal qilinishini xohlaydi.

O‘z osmonining musaffo bo‘lishini, tinchlik barqaror bo‘lgan hayotni istaydigan xalqimiz o‘zgalarga ham ayni shunday tilaklarni ravo ko‘radi.

Fursatdan foydalanib, bizga hurmat va ehtirom ko‘rsatib, bugun mana shu davrada o‘tirgan chet davlatlarning muhtaram elchilarini, xalqaro tashkilotlar vakillarini, butun diplomatik korpusni, olis va yaqindagi mamlakatlarning xalqlarini Navro‘z bayrami bilan tabriklab, ularga ravnaq

va farovonlik tilashga ijozat bergaysiz.

Muhtaram do‘stlarim!

Mening istagim – mana shu shukuhli, tarovat sochilib turgan damlarda shu muazzam bog‘da bizga mehr bilan boqib turgan buyuk Alisher Navoiy bobomizning “Har kunimiz Navro‘z bo‘lsin!” – degan tilaklari xuddi yangitdan qulog‘imizga chalingandek tuyulsin, shunday xush kayfiyat siz, azizlarimga, butun el-yurtimizga doimo yor bo‘lsin.

Bugun hayotga kirib kelayotgan, bilagi kuch-quvvatga to‘lib borayotgan yigit-qizlarimizning ochiq chehrasiga boqib, aytmoqchiman – barchamiz bir narsani esimizdan chiqarmasligimiz zarur: Vatanimizning taraqqiyoti haqida, dunyoning rivojlangan demokratik davlatlari qatoriga ko‘tarilishimizni avvalo siz, unib-o‘sib kelayotgan yoshlarimizning salohiyati, bilimga chanqoqligi va ilmu fan cho‘qqilarini o‘zlashtirishingizga, yetuk va barkamol avlod bo‘lib voyaga yetishingizga qarab xalqaro jamoatchilik bizning nimalarga qodir ekanimizga baho beradi.

Shuning uchun ham biz o‘zligini, o‘z qadr-qimmatini, Vatani oldidagi o‘z burchini chuqur anglagan, o‘z oldiga baland marralar qo‘yib, dunyodagi barcha tengdoshlari bilan bellashuvga tayyor farzandlarimni bizning ishonchimiz va tayanchimiz, hal qiluvchi kuchimiz, deb yuksak qadrlaymiz va siz yoshlarimizni e‘zozlab kamol toptirishda o‘zimizni hech qachon ayamaymiz.

Aziz va navqiron, ko‘zni quvontiradigan bolalarim – Navro‘zi olam barchangizga bahordek ochilish, baxt va omad, sevgi-muhabbat olib kelsin, eng ezgu orzularingizni ro‘yobga chiqarish sizga nasib etsin.

Aziz qadrdonlarim!

Osmonimiz musaffo, yurtimiz tinch, xalqimiz omon bo‘lsin!

Xonadonlarimizdan mehr-oqibat, fayzu baraka arimasin!

Tabarruk otalarimiz, munis onalarimizning umrlari uzoq bo‘lsin, akaukalarimiz, opa-singillarimizning ko‘nglidagi pok niyatlari ijobat bo‘lsin!

Navro‘zi olam barchamizga muborak bo‘lsin!

BIZ DOIM TARIXDAN SABOQ CHIQARIB, TINCHLIKNI QADRLAB, GʻURUR VA IFTIXOR BILAN YASHAYDIGAN XALQMIZ

Xotira va qadrlash kuni munosabati bilan ommaviy axborot vositalari uchun berilgan intervyu

Prezidentimiz Islom Karimov tashabbusi bilan 9-may – Xotira va qadrlash kuni mamlakatimizda umumxalq bayrami sifatida keng nishonlanmoqda

Inson xotirasi muqaddas, qadr-qimmatini aziz va moʻtabardir. Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan mamlakatimizda keng nishonlanayotgan Xotira va qadrlash kuni mazmun-mohiyatida ana shunday insonparvar tamoyillar oʻz ifodasini topgan.

Bu sana urushlarda qurbon boʻlgan millionlab yurtdoshlarimiz xotirasiga taʼzim qiladigan, bugun saflarimizda yurgan, osmonimiz musaffoligi, yurtimiz ravnaqi yoʻlida xizmat qilgan nuroniylarga yuksak hurmat-ehtirom koʻrsatiladigan ezgu marosimdir.

Bunday kunlarda bugungi tinch va osuda hayot, musaffo osmon, toʻkinlik va farovonlikka qanday ogʻir yoʻqotishlar, sinov va mashaqqatlar evaziga erishilgani xayolimizdan oʻtadi. Bizga nasib etgan mustaqillik, tinchlik va osoyishtalikning ahamiyatini teranroq anglaymiz.

Prezidentimiz Islom Karimovning 2014-yil 18-aprelda qabul qilingan «Ikkinchi jahon urushi qatnashchilarini ragʻbatlantirish toʻgʻrisida»gi farmoni urushda halok boʻlgan yurtdoshlarimiz xotirasiga, olovli janggohlardan omon qaytgan ota-bobolarimizga, ogʻir kunlarni sabr-bardosh bilan yenggan momolarimizga koʻrsatilayotgan ehtiromning yana bir yorqin ifodasidir. Mazkur farmonga muvofiq urush qatnashchilari va nogironlariga pul mukofotlari va bayram sovgʻalari tantanali ravishda topshirildi. Ularning holidan xabar olinib, moddiy va maʼnaviy yordam koʻrsatildi.

9-may. Poytaxtimizdagi Xotira maydoni har qachongidan gavjum. Bu yerga urush va mehnat faxriylari, senatorlar va deputatlar, hukumat aʼzolari, harbiylar, jamoatchilik vakillari tashrif buyurdi.

Maydon uzra mahzun musiqa taraladi.

Soat 9:00. Maydonga Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Islom

Karimov kirib keldi.

Davlatimiz rahbari harbiy orkestr sadolari ostida Motamsaro ona haykali poyiga gulchambar qo‘ydi.

Prezidentimiz Ikkinchi jahon urushida jon fido qilgan yurtdoshlarimiz xotirasiga hurmat bajo keltirdi.

– Bugun barcha vatandoshlarimiz, butun xalqimiz Xotira va qadrlash kuni deb nom olgan ulug‘ ayyomni, fashizm ustidan qozonilgan G‘alabaning 69-yilligini keng nishonlamoqda, – dedi Islom Karimov ommaviy axborot vositalari vakillari bilan suhbatda. – Shu kunlarda barchamiz o‘z insoniy burchimizni ado etib, bugungi tinch hayotimiz uchun, musaffo osmonimiz uchun jang maydonlarida jon berib urushdan qaytmaganlarni eslaymiz, ularning arvohtarini shod etib, o‘chmas xotirasi oldida bosh egamiz.

Bugun oramizda sog‘-salomat hayot kechirayotgan, barchamiz uchun aziz va muhtaram bo‘lgan nuroniy otaxon va onaxonlarimizga, urushda qatnashgan mardlarga, shu bilan birga, front ortida mehnat qilib, G‘alaba kunini yaqinlashtirishga munosib hissa qo‘shgan yurtdoshlarimizga chin qalbidan hurmatimni bildiraman va ularga o‘z nomimdan, butun xalqimiz nomidan bardamlik, uzoq umr, baxtli hayot tilayman, dedi davlatimiz rahbari.

Hayotimizga, xonadonlarimizga fayz va baraka beradigan faxriylarimizning ko‘nglini ko‘tarish, ularning hayotini uzaytirishga, umrini mazmunli qilishga qo‘limizdan kelgancha hissa qo‘shish, ularga g‘amxo‘rlik va mehribonlik ko‘rsatish bizning insoniy burchimiz ekanini, bu hayot g‘animat ekanini unutmasligimiz zarur, desam, barchaning fikrini ifodalagan bo‘laman.

Aytish mumkinki, kishilik tarixidagi eng qonli, eng katta yo‘qotish va mislsiz qurbonlarga, el-yurtimiz o‘rtasida qancha-qancha musibat va ofatlar, g‘am-alamlarga, beva-bechoralar va yetimlarning paydo bo‘lishiga sabab bo‘lgan beshafqat urush tugaganidan buyon oradan qariyb 70-yil o‘tmoqda. Lekin yurtimizda birorta xonadon yo‘qki, bu mash‘um urushni esidan, xayolidan chiqargan bo‘lsa.

O‘ylaymanki, bu borada ba‘zi bir raqamlarni takror va takror esimizga olishimiz, bolalarimizga, yosh avlodimizga yetkazib turish uchun ularni doimo xotiramizda saqlashimiz darkor, deb ta‘kidladi Prezidentimiz.

Agar urushdan oldin mamlakatimizda 6,5 millionga yaqin aholi yashagan bo‘lsa, shundan 1,5 milliondan ko‘prog‘i janglarda qatnashgan.

Yoki o‘sha paytdagi xalqimizning taxminan uchdan bir qismi qo‘liga qurol olib, jangu jadallarda ishtirok etgan, qonini to‘kkan.

O‘sha yovuz urushda 500 mingga yaqin yurtdoshlarimiz halok bo‘lgan, qancha odam bedarak ketgan, qancha-qancha insonlar mayib-majruh bo‘lib qaytgan.

Bu raqamlar xalqimizning fashizm ustidan g‘alaba qozonishga qanday ulkan, hech unutilmas hissa qo‘shganini ko‘rsatadi va buni birortamiz ham esimizdan chiqarmasligimiz darkor.

Bu haqda gapirganda, urush yillarining og‘ir qiyinchiliklariga mardona bardosh berib, front ortida mehnat qilgan, urush tufayli O‘zbekistonga ko‘chirilgan qancha-qancha odamlarga, ota-onasidan ayrilgan minglab yetimlarga boshpana bergan, hatto oxirgi nonini ham ular bilan baham ko‘rgan xalqimizning fidoyiligi, bag‘rikengligi haqida har qancha faxrlanib gapirsak, arziydi. Chunki el-yurtimizning ma‘naviy qudrati, uning odamiylik fazilatleri, mehr-oqibati, mardligi va olijanoblighi ayni mana shunday unutilmas voqealarda, tarixiy misollarda yaqqol namoyon bo‘ladi, deb ta’kidladi Yurtboshimiz. Shuning uchun ham urushda halok bo‘lganlarning, urushdan qaytmaganlarning nomlarini azim poytaxtimizning markazida va joylarda barpo etilgan Xotira maydonlarida oltin harflar bilan muhrlab qo‘yib, bundan 16-yil oldin 9-may sanasiga Xotira va qadrlash kuni deb nom berganimiz naqadar to‘g‘ri bo‘lganini bugun hayotning o‘zi yana bir bor tasdiqlab bermoqda.

Vaqt o‘tadi, zamonlar o‘tadi, lekin uzoqni ko‘zlab, hayotning o‘zi o‘rtaga qo‘yayotgan talablarni inobatga olib, odamiylik, insonparvarlik fazilatlarini ulug‘lash, umuman, Vatan uchun, elu yurt uchun xizmat qilgan insonlarning nomlarini saqlash, inson xotirasini e‘zozlash yo‘lida qilingan bunday savobli ishlar, o‘ylaymanki, hech qachon unutilmaydi.

Prezidentimiz urush hech qachon qaytarilmasligi uchun bunday fojia va balolarning oldini olish, doimo ogoh va hushyor bo‘lish zarurligini ta’kidladi.

Afsuski, bugungi kunda dunyoning turli hudud va mintaqalarida, olis va yaqin atrofimizda qarama-qarshilik va ziddiyatlar tobora kuchayib borayotganini ko‘rmoqdamiz.

Ayrim joylarda qon to‘kilayotgani, nizo va adovatlar avj olayotgani, fashizm degan balo yana bosh ko‘tarayotgani, millatchilik, shovinizm kabi xavfli ofatlar maydonga chiqayotgani, bir so‘z bilan aytganda, vaziyat tobora keskinlashib, xavf-xatarlar ortib borayotgani barchamizni

tashvishga solmasdan qo‘ymaydi.

Bugungi kunda har bir inson albatta bunday g‘oyat xavfli holatlarni, shular qatorida sobiq ittifoq hududlarida paydo bo‘layotgan qarama-qarshiliklarni ko‘rib, kecha yaqin do‘st bo‘lganlar ertaga o‘zaro dushmanga, o‘ta xatarli vaziyat yuzaga kelib qonli urushga aylanib ketmasligini istaydi.

Bunday tahlikali vaziyatda bizning yondashuvimiz va qarashlarimiz Birlashgan Millatlar Tashkilotining Nizomida, xalqaro huquqiy normalarda belgilab, muhrlab qo‘yilgan asosiy prinsiplarni so‘zsiz bajarishdir, zo‘ravonlikka, kuch ishlatishga yo‘l qo‘ymaslikdir.

Yuzaga keladigan qarama-qarshiliklarni, nizolarni faqat siyosiy yo‘l, tinch vositalar bilan hal etish lozim, davlatlarning siyosiy suvereniteti va chegaralari daxlsizligining buzilishiga yo‘l qo‘ymaslik zarur.

Bu bizning qat’iy siyosatimizdir, dedi davlatimiz rahbari.

Butun dunyo xalqlarining ezgu orzusi, xohish-irodasi bitta. U ham bo‘lsa, urush hech qachon, hech qanday shaklda qaytarilmasin, degan talabdir. Bunday istak, bunday maqsad jahondagi barcha xalqlarning manfaatlariga to‘g‘ri keladi. Chunki, hech qaysi xalq urushni xohlamaydi. Bizning yon qo‘shnimiz bo‘lgan Afg‘oniston xalqi ham, agar o‘z holiga qo‘ysa, o‘zaro kelishib, tinch hayot kechirgan bo‘lardi.

Biz qo‘shni Afg‘onistonda tinchlik barqaror bo‘lishini istaymiz. Afg‘oniston bilan aloqalarimiz va hamkorligimizni ikki tomonlama asosda tashkil qilishni ma’qul deb bilamiz.

Shu fikrlardan kelib chiqib, yana bir bor ta’kidlamoqchiman, dedi Islom Karimov, bizning xalqimizga tinchlik va omonlik kerak. Ko‘pni ko‘rgan xalqimiz yaxshi biladi, faqat tinchlik va osoyishtalik bo‘lgan, mehr-oqibat, o‘zaro hurmat hukm surayotgan davlatda, jamiyatda farovon va baxtli hayot qurish mumkin, eng ezgu orzu-maqsadlarga yetish mumkin.

Biz boshimizdan kechirayotgan zamon barchamizdan, har birimizdan ogoh va sezgir bo‘lib yashashimizni, bugungi va ertangi kunimizni, tinch hayotimizni o‘zimiz asrashimizni talab etadi. Faqatgina tinchlikni niyat qilishimiz, orzu qilishimiz emas, balki tinchlik, osuda hayot uchun, musaffo osmon uchun albatta kurashishimiz darkor.

Mening ishonchim komil: orqamizga qarab, xolisona baho berishimiz zarur. Biz kechirgan hayot oson o‘tgani yo‘q. Biz oldin o‘tmagan katta maktabni o‘tdik. Bugungi odamlarimiz, ularning dunyoqarashi, ongu

tafakkuri, siyosiy va ijtimoiy faolligi, hayotning ma'nosiga qarashi yon atrofimizdagi vaziyat o'zgarishi bilan yaqqol o'zgarib borayotgani bugun har qadamda namoyon bo'lmoqda, deb ta'kidladi Prezidentimiz.

Sodda qilib aytganda, bugungi fuqarolarimiz, bugungi insonlar bilan 90-yillardagi odamlar o'rtasida yer bilan osmoncha farq bor, desak, bu ham haqiqat.

Shu haqda gapirganda, biz, avvalambor, o'tgan davr mobaynida qanday qiyin, qanday og'ir bo'lmasin, qanday mashaqqatli sinovlarni boshimizdan kechirishga to'g'ri kelmasin, o'zimizning oriyatli, g'urur va iftixor bilan yashaydigan xalq ekanimizni, o'z tariximizni, kimning avlodlari ekanimizni esimizdan chiqarmadik. Va uzoqni ko'zlab oldimizga qo'ygan maqsadlarga erishish uchun o'zimizni ayamadik, barcha-barcha tahdid va xavf-xatarlardan el-yurtimizni himoya qilishga doimo tayyor bo'lib turdik.

Aynan shuning hisobidan, ana shunday olijanob, o'xshashi yo'q xalqimiz borligi uchun O'zbekistonimiz bugungi kunda jahondagi kamdan-kam davlatlar qatorida yuksak, barqaror sur'atlar bilan o'sib, odamlarning kundalik turmushi, hayoti har tomonlama obod va farovon bo'lib bormoqda. Bir so'z bilan aytadigan bo'lsak, biz barchani hayratda qoldiradigan marralarni qo'lga kiritmoqdamiz va ertangi kunga katta ishonch bilan yashamoqdamiz.

Ayniqsa, yoshlarimiz, farzandlarimizning yonib turgan ko'zlari, g'ayrat-shijoati, bilimga intilishi, dunyoda hech kimdan kam bo'lmayman, degan harakatini yorug' kelajagimizning, ezgu maqsadlarimizga erishishning asosiy omili va garovi sifatida ko'ramiz, dedi Islom Karimov.

Joriy yilga yurtimizda Sog'lom bola yili, deb nom berganimiz, hech shubhasiz, ayni shu yo'lda amalga oshirayotgan keng ko'lamli ishlarimizni yangi yuksak bosqichga ko'tarishi va ulkan natijalar berishi muqarrar.

Mana shunday niyatlarimiz bugun ro'yobga chiqayotganiga yaqinda Qoraqalpog'istonga borganda katta bir qurilish – Surg'il gaz-kimyo kompleksida bo'lgan suhbatda guvoh bo'ldim.

Dunyoda kamdan-kam uchraydigan qiymati qariyb 4 milliard dollarlik ana shu kompleksni qurishga Janubiy Koreyadan kelgan, ko'p mamlakatlarda bo'lgan mutaxassislarning yoshlarimiz haqida o'z taassurotini yashirmasdan, balki g'ururlanib gapirganini aytishni joiz, deb bilaman.

Ayniqsa, koreyalik ish boshqaruvchi, ya'ni menejerning aytgan

soʻzlari esimda qoldi. U biz dunyoning koʻplab mamlakatlarida mana shunday obyektlarni barpo etishda qatnashganmiz, dedi. Lekin, hech qayerda Oʻzbekistondagidek aql-zakovatli, zehni oʻtkir, intiluvchan yoshlarni koʻrganimiz yoʻq. Oʻzbek yoshlarining har qanday murakkab jarayon va texnologiyalarni tez oʻzlashtirib olishi bizda hayrat uygʻotdi, degan gaplari, oʻylaymanki, barchamizga mamnuniyat yetkazmoqda.

Haqiqatan ham, bunday yoshlarimizni, ertangi kunimizning tayanchi va suyanchi, davomchisi boʻlgan, tobora hal qiluvchi kuchga aylanib borayotgan farzandlarimizni koʻrib, ularning chehrasiga boqib, oldimizda turgan barcha-barcha yuksak marralarni egallaymiz, ezgu maqsadlarimizga erishamiz, oʻz murodimizga yetamiz, degan ishonchimiz yanada mustahkamlanadi.

Oллоhdan tinchlik, osoyishtalik berishini, yomon koʻzlardan asrashini soʻraymiz.

Soʻzimning nihoyasida muhtaram faxriylarimizni, butun xalqimizni bugungi qutlugʻ bayram bilan yana bir bor tabriklab, barcha-barchangizga uzoq umr, sihat-salomatlik, xonadonlaringizga fayzu baraka tilayman, dedi Prezidentimiz.

Shu kuni Motamsaro ona haykali poyi gullarga burkandi. Xotira maydoni oqshomga qadar yurt tinchligi va ozodligi, avlodlarning porloq istiqboli uchun jonini fido qilgan vatandoshlarimiz xotirasiga hurmat bajo etish uchun kelgan ziyoratchilar bilan gavjum boʻldi.

“O‘RTA ASRLAR SHARQ ALLOMALARI VA MUTAFAKKIRLARINING TARIXIY MEROSI, UNING ZAMONAVIY SIVILIZATSIYA RIVOJIDAGI ROLI VA AHAMIYATI” MAVZUSIDAGI XALQARO KONFERENSIYANING OCHILISH MAROSIMIDAGI NUTQ

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari, xonimlar va janoblar!

Siz, konferensiya ishtirokchilarini, avvalo, muhtaram mehmonlarimizni – nufuzli xalqaro tashkilot va tuzilmalar, ilmiy tadqiqot markazlari, universitet va oliy ta’lim muassasalari rahbarlari va vakillarini, taniqli olim va mutaxassislarni qutlab, mazkur Forumda qatnashish haqidagi taklifimizni qabul qilganingiz uchun yuksak hurmat-ehtiromim va minnatdorligimni bildirish menga katta mamnuniyat yetkazadi.

Bugungi konferensiyamiz o‘zining salkam uch ming yillik tarixi mobaynida dunyo sivilizatsiyasi va turli xalqlar madaniyati chorrahasi bo‘lib kelgan va kelayotgan Samarqand zaminida o‘tkazilayotgani bu anjumanga alohida ma’no-mazmun bag‘ishlab, uning ahamiyatini yanada oshiradi.

Ko‘hna va hamisha navqiron Samarqand shahri betakror sharqona ruhi va qiyofasi, boy tarixi, bu yerda saqlanib qolgan noyob, har qanday odamni hayratga soladigan obidalari bilan sayyoramizning turli o‘lkalarida afsonaviy shahar sifatida ma’lumu mashhurdir. Moviy gumbazlari millionlab sayyohlarni o‘ziga maftun etadigan Samarqandning Rim bilan bir qatorda “abadiy shahar” degan nom bilan butun dunyoda shuhrat qozongani bejiz emas, albatta.

Mana shu shaharda tug‘ilib-o‘sgan, voyaga yetgan inson sifatida menga bu shaharda yashayotgan barcha-barcha insonlar nomidan sizlarga o‘z samimiy mehmondo‘stligimizni izhor etish va “Azim Samarqandga xush kelibsiz!” deb qutlash katta mamnuniyat yetkazadi.

Qadrli do‘stlar!

Bugungi konferensiyamizning maqsadi – O‘rta asrlarda Sharq olamida yashab ijod etgan buyuk alloma va mutafakkirlarning ilmiy merosini chuqur muhokama qilish va anglash, uning zamonaviy sivilizatsiya tarixida tutgan o‘rni va roliga baho berishdan iborat.

Ana shu bebaho ilmiy merosni yanada teran tadqiq etish va ommalashtirishga qaratilgan sa’y-harakatlarga yangi turtki berish,

Sharqning ulug‘ allomalari tomonidan amalga oshirilgan kashfiyotlar zamonaviy ilm-fan va taraqqiyot uchun naqadar dolzarb va zarur ekanini ochib berishning ahamiyati ham shunchalik muhim deb hisoblayman.

O‘rta asrlar Sharq tarixi shundan dalolat beradiki, madaniyat va ta’lim-tarbiya, tibbiyot, adabiyot, san’at va arxitektura sohalaridagi beqiyos yuksalish, ilmiy maktablarning vujudga kelishi, yangi-yangi iste’dodli avlodlar to‘lqinining paydo bo‘lishi va voyaga yetishi – bularning barchasi birinchi navbatda iqtisodiyot, qishloq va shahar xo‘jaligining ancha jadal o‘sishi, hunarmandlik va savdo-sotiqning yuksak darajada rivojlanishi, yo‘llar qurilishi, yangi karvon yo‘llarining ochilishi va avvalambor nisbiy barqarorlikning ta’minlanishi bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan.

Men bu fikrga alohida urg‘u berib aytmogchiman. Chunki, tinchlik va barqarorlik bo‘lmasa, ilm-fan sohasida hech qanday o‘shish, taraqqiyot bo‘lishi mumkin emas. Qayerda tinchlik va barqarorlik bo‘lsagina ilm-fan markazlari, akademiyalar, oliy o‘quv yurtlari paydo bo‘ladi. Eng asosiysi, ta’lim-tarbiya ravnaq topib, unga qiziqish, e’tibor kuchayadi. Tinchlik-barqarorlik bo‘lgan joydagina odamlar o‘qib-o‘rganishni, har tomonlama rivojlanishni istaydi. Odamlar kechasi uyquga yotib, ertalab turishga qo‘rqmaydigan, ertaga ularning boshiga qandaydir muammo yoki ofatlar kelmasligini bilgan taqdirdagina shunday bo‘ladi. Bu haqiqat ko‘p asrlar davomida o‘z tasdig‘ini topgan va ishonchim komilki, bugun bu mavzuda gapirishning o‘zi ortiqcha.

Sharq olamida, xususan, Markaziy Osiyo xalqlari hayotida rivojlangan madaniyatning mavjud bo‘lgani haqida qadimgi baqtriya, so‘g‘d, o‘rxun, xorazm yozuvlarida bitilgan yodgorliklar, devoriy tasviriy san’at asarlari va haykalchalar, arxitektura namunalari dalolat beradi.

XI-XIII asrlarda asos solingan Xorazm davlati, Fors ko‘rfazigacha bo‘lgan hududlardagi qo‘shni xalqlar yerlarini birlashtirgan holda, Osiyo qit‘asining katta qismini qamrab olgan.

Milodgacha bo‘lgan II asrdan milodiy XV asrga qadar qadimiy xalqaro transport arteriyasi vazifasini bajarib, Xitoy, Hindiston va Markaziy Osiyo, O‘rta va Yaqin Sharq, O‘rtayer dengizi mintaqasi kabi hudud va mamlakatlarni bog‘lab kelgan Buyuk Ipak yo‘lining ulkan, beqiyos rolini baholashning o‘zi qiyin.

Mazkur yo‘l nafaqat yuqorida zikr etilgan hududlar o‘rtasida savdo-sotiq aloqalarini, balki qit‘alar va davlatlar o‘rtasida axborot almashuvini ta’minlashga xizmat qildi, yangi texnologiya va ishlanmalarning (ipak,

chinni buyumlar, porox, qog‘oz va boshqa ko‘plab mahsulotlar) tez tarqalishida, qishloq xo‘jaligi ekinlari va agrotexnologiyalarning, shuningdek, madaniy qadriyatlarining rivojlanishida muhim vosita vazifasini bajardi va shu tariqa sivilizatsiyalararo muloqot va texnologiyalar almashuvi uchun shart-sharoitlar yaratdi.

Bu davrlarda turli mamlakatlar xalqlarining ilmiy bilim va yutuqlar bilan bir-birini boyitib borishi alohida rol o‘ynadi. Buyuk Ipak yo‘li orqali Yevropaga, Yevropadan esa Osiyoga Sharq va G‘arb olamidagi ulug‘ alloma va mutafakkirlar faoliyati to‘g‘risidagi ma‘lumotlar yetkazildi. Sokrat, Platon, Aristotel, Ptolomey va antik davrga mansub boshqa buyuk allomalarning ilmiy asarlari, g‘oya va kashfiyotlarini o‘rganish uchun amaliy imkoniyat vujudga keldi.

Ma‘lumki, o‘sha davrlarning an‘analariga ko‘ra, ma‘rifatparvar mutafakkir va faylasuflar, olimlar va shoirlar odatda hukmdorlar va sultonlar saroylarida panoh topganlar. Ular orasida IX-XI asrlarda Xivada tashkil etilgan Ma‘mun akademiyasi va "Baytulhikma", ya‘ni "Donishmandlik uyi" degan nom bilan shuhrat qozongan Bag‘dod akademiyasida, shuningdek, XV asrda Samarqandda shakllangan Mirzo Ulug‘bekning ilmiy maktabida samarali mehnat qilgan bir guruh olimlar butun dunyoga dong taratdilar.

Tadqiqotchi-olimlarning fikricha, Sharq, xususan, Markaziy Osiyo mintaqasi IX-XII va XIV-XV asrlarda bamisoli po‘rtanadek otilib chiqqan ikki qudratli ilmiy-madaniy yuksalishning manbai hisoblanib, jahonning boshqa mintaqalaridagi Renessans jarayonlariga ijobiy ta‘sir ko‘rsatgan Sharq uyg‘onish davri – Sharq Renessansi sifatida dunyo ilmiy jamoatchiligi tomonidan haqli ravishda tan olingan.

Shu bilan birga, ko‘plab tadqiqotchilar qayd etganidek, agar Yevropa Uyg‘onish davrining natijalari sifatida adabiyot va san‘at asarlari, arxitektura durdonalari, tibbiyot va insonni anglash borasida yangi kashfiyotlar yuzaga kelgan bo‘lsa, Sharq Uyg‘onish davrining o‘ziga xos xususiyati, avvalo, matematika, astronomiya, fizika, ximiya, geodeziya, farmakologiya, tibbiyot kabi aniq va tabiiy fanlarning, shuningdek, tarix, falsafa va adabiyotning rivojlanishida namoyon bo‘ldi.

O‘rta asrlarning ilk davrida Sharqda amalga oshirilgan buyuk ilmiy kashfiyotlar haqida gapirar ekanmiz, zamonaviy matematika, trigonometriya va geografiya fanlari taraqqiyotiga beqiyos hissa qo‘shgan Muhammad ibn Muso al-Xorazmiy nomini birinchilar qatorida tilga

olamiz. U o'nluk pozitsion hisoblash tizimini, nol belgisi va qutblar koordinatalarini birinchilardan bo'lib asoslab berdi va amaliyotga tatbiq etdi. Bu esa matematika va astronomiya fanlari rivojida keskin burilish yasadi.

Al-Xorazmiy algebra faniga asos soldi, ilmiy ma'lumot va traktatlarni bayon etishning aniq qoidalarini ishlab chiqdi, u astronomiya, geografiya va iqlim nazariyasi bo'yicha ko'plab ilmiy asarlar muallifidir. Allomaning dunyo ilm-fani rivojidagi xizmatlari umume'tirof etilgan bo'lib, Sharq olimlari orasida faqat uning nomi va asarlari "algoritim" va "algebra" kabi zamonaviy ilmiy atamalarda abadiylashtirildi.

Ahmad Farg'oniy tomonidan IX asrda yaratilgan "Astronomiya asoslari" fundamental asarida olamning tuzilishi, Yerning o'lchovi haqidagi dastlabki ma'lumotlar, sayyoramizning sharsimon ko'rinishga ega ekani xususidagi dalillar mavjud bo'lib, mazkur kitob XVII asrga qadar Yevropa universitetlarida astronomiya bo'yicha asosiy darslik sifatida o'qitib kelingan hamda Buyuk geografik kashfiyotlar davrida Kolumb, Magellan va boshqa sayohatchilarning kashfiyotlari uchun ilmiy asos bo'lib xizmat qilgan. Ahmad Farg'oniyning amaliy yutuqlaridan biri uning o'rta asrlardagi asosiy astronomik asbob – usturlob nazariyasini ishlab chiqqani va shuningdek, Nil daryosida "nilomer" degan, ko'p asrlar davomida suv sathini o'lchaydigan asosiy vosita sifatida xizmat qilib kelgan mashhur inshootni yaratgani bo'ldi.

Men O'zbekiston Respublikasi Prezidenti sifatida Misr Arab Respublikasi poytaxti Qohira shahrida bo'lganimda, ana shu nilomerni ko'rib, bu ulug' ajdodimizning ilmiy dahosi oldida yana bir bor hayratga tushish baxtiga muyassar bo'ldim.

Fazoviy trigonometriya asoschisi deb tan olingan, o'zining matematika va astronomiya sohasidagi kashfiyotlari bilan shuhrat qozongan yana bir buyuk alloma Abu Nasr ibn Iroqdir. Uni haqli ravishda "Ikkinchi Ptolomey" deb ataydilar.

Ulug' qomusiy alloma Abu Rayhon Beruniyning ilmiy dahosi bilan yaratilgan mislsiz kashfiyotlarga to'liq baho berishning o'zi qiyin. Beruniyning 150 dan ziyod ilmiy ishlaridan bizgacha faqat 31 tasi yetib kelganiga qaramasdan, alloma qo'lyozmalarining qo'limizdagi ana shu to'liq bo'lmagan namunalari ham uning naqadar serqirra meros qoldirganidan dalolat beradi.

Beruniy dunyo ilm-fanida birinchilardan bo'lib dengizlar nazariyasi va

Yerning sharsimon globusini yaratish yuzasidan o‘ziga xos yangi g‘oyalarni taklif etdi, Yer radiusini hisoblab chiqdi, vakuum, ya’ni bo‘shliq holatini izohlab berdi, Kolumb sayohatidan 500-yil oldin Tinch va Atlantika okeanlari ortida qit’a mavjudligi haqidagi qarashni ilgari surdi, minerallar tasnifi va ularning paydo bo‘lish nazariyasini ishlab chiqdi, geodeziya faniga asos soldi. Shuning uchun ham XI asr butun dunyodagi tabiiy fanlar tarixchilari tomonidan “Beruniy asri” deb atalishi bejiz emas.

“Islom olamining eng mashhur faylasufi va qomusiy allomasi hamda insoniyatning eng buyuk mutafakkirlaridan biri” degan unvonga sazovor bo‘lgan Abu Ali ibn Sinoning hayoti va faoliyati avlodlarda alohida g‘urur va ehtirom tuyg‘ularini uyg‘otadi. Ilmiy tadqiqot ishlarini 16 yoshida boshlagan bu ulug‘ zot o‘z umri davomida 450 dan ortiq asar yaratdi. Ularning aksariyati avvalo tibbiyot va falsafa, shuningdek, mantiq, kimyo, fizika, astronomiya, matematika, musiqa, adabiyot va tilshunoslik sohalariga bag‘ishlangan. Leonardo da Vinchi, Mikelanjelo, Frensis Bekon va boshqa ko‘plab olimlar avlodi uning asarlarini o‘qib, hayratga tushganlar.

Biz doim g‘urur va iftixor bilan e’tirof etamizki, tibbiyot tarixida eng mashhur bo‘lgan, “Tib qonunlari” deb atalgan o‘zining bebaho fundamental asari bilan Ibn Sino keyingi bir necha yuz yillar uchun tibbiyot fanlari taraqqiyotining asosiy yo‘nalishlarini oldindan belgilab berdi, hozirgi kunda ham o‘z dolzarbligini yo‘qotmagan amaliy tibbiyot va farmakologiya sohalarining eng muhim usullariga asos soldi. Bejiz emaski, bu kitob Yevropada XV asrda chop etilgan dastlabki kitoblardan biri bo‘lgan va Yevropaning yetakchi universitetlarida qariyb 500-yil davomida tibbiyot ilmi ayni shu asar asosida o‘qitib kelingan.

Ibn Sino va Beruniyning bizgacha yetib kelgan Aristotelning “Koinot haqida kitob” asariga taalluqli yozishmalari buyuk allomalarimizning ilmiy muloqot olib borish, antik davr falsafiy qarashlarini chuqur anglash va ularni rivojlantirish borasida naqadar yuksak darajaga ko‘tarilganining mumtoz namunasidir.

X-XI asrlarda Xorazm zaminida ijod qilgan Beruniy, Ibn Sino va boshqa buyuk alloma va mutafakkirlarimizning xizmatlari ularning ilmiy ishlari va asarlari doirasi bilangina chegaralanib qolmaydi, balki insoniyatning intellektual tarixida chuqur iz qoldirgan ilmiy maktab – Xorazm Ma’mun akademiyasini shakllantirishdek muhim masalani ham qamrab oladi.

X asrning qomusiy allomasi Abu Nasr Forobiyni zamondoshlari, universal bilimlarga ega bo'lgani bois, "Sharq Aristoteli" deb ataganlar. U ko'plab fanlarni ilmiy kashfiyotlar bilan boyitdi, turli mamlakatlar olimlarining falsafiy qarashlarini rivojlantirdi va 160 dan ortiq asar yozdi. Ulardan eng mashhurlari "Mohiyat xususida so'z", "Fanlarning paydo bo'lishi haqida kitob", "Tafakkur mohiyati" va boshqa asarlar hisoblanadi. Forobiy asarlarining asosiy qismi ko'plab Yevropa va sharq tillariga tarjima qilingan va hozirgi kunga qadar chuqur tadqiqotlar mavzusi bo'lib kelmoqda.

O'rta asrlar Sharq allomalari va mutafakkirlarining butun bir avlodi haqida so'z yuritar ekanmiz, Amir Temur va Temuriylar davri deb nom olgan davr haqida, nomi ilm-ma'rifat osmonida bamisoli yorqin yulduz bo'lib porlab kelayotgan Mirzo Ulug'bek va uning Qozizoda Rumiy, Ali Qushchi singari ko'plab safdoshlari va shogirdlari xususida eslamasdan o'tolmaymiz.

Barchamizga yaxshi ma'lumki, Amir Temurning nabirasi bo'lgan, 40-yil Samarqandda hukmdorlik qilgan Mirzo Ulug'bek astronomiya sohasidagi buyuk alloma sifatida shuhrat qozongan va uning nomi haqli ravishda Kopernik, Jordano Bruno, Galiley va boshqa ulug' ilm-fan daholari qatorida tilga olinadi.

Mirzo Ulug'bekning XV asrda tuzgan astronomiya jadvalida 1018 ta yulduzning holati va joylashuvi bayon qilingan bo'lib, bu asar astronomik o'lchovlar bo'yicha 16 asr davomida yaratilgan birinchi yangi katalog edi.

Mirzo Ulug'bekning safdoshi Al-Koshiy birinchi bo'lib o'nlik kasrlarni ilmiy iste'molga joriy etdi, erkin darajalar ildizlarining izchil yaqinlashib borishi va ularni topish metodlarini ishlab chiqdi.

Mirzo Ulug'bek observatoriyasi bilan Samarqandni o'rab turadigan eng baland tepaliklardan birida joylashgan, buyuk alloma nomi bilan ataladigan muzeyga tashrif chog'ida yanada batafsil tanishish mumkin.

Abu Abdulloh Ro'dakiy, Firdavsiy, Nizomiy Ganjaviy, Sa'diy, Hofiz Sheroziy, Jomiy, Alisher Navoiy, Bobur va boshqa ko'plab buyuk faylasuflar, shoir va ma'rifatparvarlarning ijodiy merosida donishmandlik va borliq olamni gumanistik anglashning juda ulkan, bitmas-tuganmas xazinasi saqlanib kelmoqda. Bu meros haqiqatan ham jahon ahamiyatiga molik bebaho boylik hisoblanadi.

Dunyo tarixidagi birinchi turkiy tillar lug'ati bo'lmish "Devoni lug'atit-turk" kitobi muallifi Mahmud Koshg'ariy bo'lib, u o'z asarida

yuksak mahorat bilan to‘plashga erishgan so‘z boyligining tom ma’nodagi oltin zarralarini – turkiy maqol va she’rlarni ham keltirib o‘tgan. Koshg‘ariy turkiy xalqlarning tili, madaniyati, etnografiyasi va folklorining birinchi tadqiqotchisi hisoblanadi.

Arab tili grammatikasining asoschisi sifatida tan olingan buyuk tilshunos, adabiyotshunos, geograf va faylasuf alloma – Mahmud Zamahshariy hayotlik davridayoq keng shuhrat qozongan. U, shuningdek, tarixdagi birinchi ko‘p tilli lug‘at – arabcha-forscha-turkiy lug‘atning asoschisi bo‘lgan.

Albatta, biz barchamiz o‘rta asrlarda Sharqda yashab ijod qilgan, o‘sha davr voqealaridan guvohlik beradigan bebaho asarlar yaratgan buyuk tarixchilar avlodiga, eng avvalo, Ahmad ibn Arabshoh, Nizomiddin Shomiy, Sharafiddin Ali Yazdiy, Hofizi Abro‘, Xondamir, Abdurazzoq Samarqandiy va boshqa allomalarga o‘zimizning cheksiz hurmat-ehтиromimizni bildirishimiz ham qarz, ham farzdir.

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari!

Bugun, oradan deyarli ming yil o‘tganidan keyin ham biz o‘rta asrlarda yashab ijod qilgan, jahon sivilizatsiyasi rivojiga bebaho hissa qo‘shgan Sharq allomalari va mutafakkirlarining dahosi, ilm-fanning turli yo‘nalishlaridagi izlanishlari va qomusiy bilimlari oldida hayratga tushamiz. Afsuski, insoniyat boshidan kechirgan har xil fojialar, urushlar, tabiiy ofatlar natijasida ular qoldirgan buyuk merosning, aytish mumkinki, mingdan bir qismigina bizgacha yetib kelgan, xolos. Tarixning zulmat va jaholat hukmronlik qilgan muayyan davrlarida olimlarning quvg‘in va ta‘qibga uchrab, ko‘pchiligining hayoti fojiali yakun topganini hozirgi kunda tasavvur qilishning o‘zi qiyin.

Shu bilan birga, dalillar shuni ko‘rsatmoqdaki, odamlar o‘rtasidagi o‘zaro qarama-qarshiliklar, to‘qnashuv va nizolarning birinchi qurboni bilimlar manbai hisoblangan bebaho qo‘lyozma va kitoblar bo‘lgan. Sizlarning barchangiz yaxshi bilasiz, qadimgi dunyodagi eng ulkan hisoblangan Aleksandriya kutubxonasi, Mirzo Ulug‘bekning noyob kutubxonasi yo‘q qilib yuborilgan. Afsuski, bunday achinarli ro‘yxatni yana davom ettirish mumkin.

Biroq, barcha qiyinchilik va ayovsiz sinovlarga qaramasdan, alloma va mutafakkirlar o‘zlarining ilmu fan rivoji yo‘lidagi burchiga, gumanizm va ma‘rifat g‘oyalariga sodiq qoldilar.

Bu ulug‘ zotlarning ilm-fan sohasiga baxshida etgan hayoti, ular

erishgan va bugungi kunda butun ma'rifatli insoniyatni hayratga solib kelayotgan yutuqlari – bu, hech shubhasiz, haqiqiy ma'naviy jasorat namunasi, deb aytishga barcha asoslarimiz bor va biz bunday jasorat oldida bosh egib ta'zim qilamiz.

Bugun hech bir mubolag'asiz aytish mumkin va buni men alohida qayd etmoqchiman, o'rta asrlar Sharq daholarining buyuk kashfiyotlaridan iborat ilmiy merosning chuqur qatlamlari hali to'liq o'rganilmagan va o'z tadqiqotchilarini kutmoqda.

Axir, faqatgina O'zbekistonning o'zida kitob fondlarida 100 mingtadan ziyod qo'lyozma asarlar saqlanmoqda. Ularning asosiy qismi YuNESKOning Madaniy meros ro'yxatiga kiritilgan. O'rta asrlar Sharq allomalari va mutafakkirlarining qo'lyozmalari Yevropa va Osiyoning Buyuk Britaniya, Germaniya, Ispaniya, Rossiya, Fransiya, Misr, Hindiston, Eron va boshqa ko'plab mamlakatlaridagi kutubxonalarining "oltin fond"ini tashkil etadi.

Bu faktlar nimadan dalolat beradi? Bu, eng avvalo, o'rta asrlarda yashab, ijod etgan buyuk Sharq alloma va mutafakkirlarining tengsiz asarlari va ilmiy merosi faqat bir millat yoki xalqning emas, balki butun insoniyatning ma'naviy mulki ekanini yana bir bor tasdiqlaydi. Bu – bebaho boylik, yangi va yangi avlodlar uchun donishmandlik va bilim manbai, kerak bo'lsa, yangi kashfiyotlar uchun ajoyib materialdir.

Bizning davrimizgacha yetib kelgan bu boy merosdan butun bashariyat ravnaqi yo'lida oqilona va samarali foydalanish – bu siz bilan bizning vazifamiz, siz bilan bizning burchimizdir.

Bu borada fidoyi olimlarning roli alohida diqqat-e'tiborga munosib bo'lib, aynan ularning mehnati tufayli biz o'tmishning bebaho ilmiy merosini qaytadan kashf etmoqdamiz.

Bilasizmi, men ba'zan o'ylab qolaman, dunyoda fanlar ko'p, ilfanning ajoyib yutuqlarini barcha sohalarda ko'rish mumkin. Men bunday mashaqqatli mehnatdan doimo hayratga tushaman. Bizning xalqimizda "Ilm bilan shug'ullanish – igna bilan quduq qazish bilan barobar" degan maqol bor. Ana shu igna bilan quduq qaziyotganlar bor bo'lsin! Ular qo'lyozmalar ustida 10-20-yillab va hatto umrbod ishlayotgan insonlardir. Bunday sabr-toqat bilan mehnat qilayotgan insonlar qalbida buyuk daholar merosini butun dunyoga namoyon etish istagi shunchalik kuchliki, hech shubhasiz, bunday daholarsiz insoniyat ravnaq topa olmaydi.

Bugungi fursatdan foydalanib, sizlarga, sizlarning timsolingizda esa

sizlarning hamkasblaringizga – olimlar, tarixchi-sharqshunoslar, arxeologlar, antropologlar, sargʻayib ketgan qadimgi qoʻlyozma va sahifalar ustida koʻz nurini toʻkib mashaqqatli mehnat qilayotgan boshqa koʻplab sohalarning mutaxassislariga samimiy minnatdorlik bilan murojaat qilib aytmoqchiman: sizlarning saʼy-harakatlaringiz tufayli oʻtmishda yaratilgan insoniyat tafakkuri xazinasini bugungi avlodlar va zamondoshlarimiz uchun xizmat qilmoqda, olis-olis davrlar va sivilizatsiyalarning ajoyib va sirli olami oʻzini namoyon etmoqda.

Konferensiyamizning eng nufuzli qatnashchilaridan biri, ilmiy faoliyati Markaziy Osiyo tarixi, etnografiyasi, arxeologiyasi va sanʼatining biz uchun nomaʼlum boʻlgan sahifalarini ochishga yordam bergan yapon professori janob Kato mintaqamizning yirik tadqiqotchisi hisoblanadi. Uning Buyuk Ipak yoʻlini, Baqtriya davlatini oʻrganishga bagʻishlangan ishlari, shuningdek, 1989-yildan buyon Surxondaryo viloyatining koʻhna Dalvarzintepa va Qoratepa shaharlari oʻrnida olib borayotgan arxeologik tadqiqotlari, Amir Temur, Mirzo Ulugʻbek, Mirzo Bobur va Markaziy Osiyoning boshqa ulugʻ mutafakkirlari asarlarini yapon tiliga qilgan tarjimalari bizning ulkan mintaqamiz tarixi va madaniyati haqidagi bilimlarni jahon mulkiga aylantirish imkonini berdi.

Shaxsan men bu insonning aynan bizning xalqimiz oldida qilgan ezgu va olijanob ishlarini mamnuniyat bilan eʼtirof etib, aytmoqchiman: bu zahmatkash olim Oʻzbekistonning “Doʻstlik” ordeni bilan mukofotlangan. Bu yuksak nishon ushbu atoqli olimning hayotiy qarashlarini, eʼtiqodini, butun faoliyatini yaqqol ifoda etadi, desam, oʻylaymanki, yanglishmagan boʻlaman. Chunki bunday insonlar xalqlar va davlatlar oʻrtasida doʻstlik rishtalarini mustahkamlaydi, bunday rishtalarsiz inson, xalq, jamiyat yasholmaydi. Odamzot tabiati shundayki, u urush-janjallarga emas, balki doʻstlikka, boshqa xalqlar bilan hamkor va hamjihat boʻlishga intilib yashaydi. Shuning uchun ham men bu ajoyib insonga minnatdorlik bildirmoqchiman.

Bugungi anjumanimizning yana bir qatnashchisi – taniqli amerikalik tarixchi, arxeolog, antropolog, Jon Xopkins universiteti qoshidagi Markaziy Osiyo va Kavkaz instituti raisi, 22 ta kitob va 200 dan ortiq ilmiy maqola muallifi – professor Frederik Starr janoblardir. Uning 2009-yilda “Markaziy Osiyoning yangitdan kashf etilishi” deb nom olgan essesi AQShda ommaviy axborot vositalarida chop etilgan yilning eng yaxshi materiali sifatida eʼtirof etilgan.

Sharq Renessansi davri Hindistonning akademik va madaniy doiralari tomonidan ham chuqur o'rganilmoqda. Bugun ushbu anjumanda Indira Gandi nomidagi Milliy madaniyat markazining ilmiy rahbari, IV-XV asrlardagi O'rta Osiyo yozma manbalarini qiyosiy o'rganish bo'yicha uzoq yillardan buyon samarali ish yuritib kelayotgan professor Mansura Haydar xonim ham ishtirok etayotganini aytib o'tmoqchiman.

Olimaning "Nizomiddin Shomiyning "Zafarnoma" asarining tarixiy ahamiyati" deb nomlangan ilmiy monografiyasi xalqaro miqyosda keng e'tirof etilgan bo'lib, u Amir Temurning hayotligi davrida uning davlatchilik faoliyatiga bag'ishlab yozilgan yagona kitobni batafsil tadqiq etishga qaratilgan.

Bizning Koreya Respublikasidan tashrif buyurgan yana bir mehmonimiz, Koreya va Osiyo mintaqasidagi yetakchi oliy o'quv yurtlaridan biri – Inxa universiteti prezidenti, oliy ta'lim tizimining tan olingan tashkilotchisi, aerokosmik muhandisligi sohasidagi yirik mutaxassis Pak Chun-Be Koreya Respublikasida aeronavtika va koinot sohasidagi tadqiqotlarga ko'p yillar davomida rahbarlik qilib kelgan. Uning bevosita va shaxsan ishtirokida joriy yilda Toshkent shahrida axborot texnologiyalari sohasida yuqori malakali bakalavr va magistrnlarni tayyorlashga ixtisoslashgan Koreyaning mashhur Inxa universiteti filiali ochiladi.

Qohira universiteti professori, turk filologiyasi va adabiyoti bo'yicha tanikli olimaga Magida Mahluf xonim o'tgan yili "Boburnoma"ni arab tiliga tarjima qilish bo'yicha uzoq yillik ishini yakuniga yetkazdi va unda o'zining chuqur sharhlari va avvalgi tadqiqotlarga doir tanqidiy tahlillarini bayon etdi. Eng muhimi, bizning buyuk ajdodimiz Zahiriddin Muhammad Boburning shoh asari bilan ingliz, fors va boshqa ko'plab tillar qatori endilikda arab tilida ham tanishish imkoni paydo bo'ldi.

Sharq tarixi va falsafasining turli yo'nalishlari bo'yicha 60 dan ortiq nashr qilingan ishlar muallifi, Belgiyadagi Luven katolik universiteti professori Yul Yanssensning ilmiy faoliyatini ham biz yuksak baholaymiz. Olimning "Ibn Sino va uning arab va lotin dunyosiga ta'siri" kitobi, "Abu Ali ibn Sino va uning merosi" to'plami faqat mutaxassislar emas, balki butun dunyo kitobxonlari orasida ham yuqori baholandi va keng e'tirof etildi.

Men bu inson bilan tanishishni ko'pdan buyon orzu qilganimni aytishni istardim. Bugungi imkoniyatdan foydalangan holda, unga

murojaat qilib, aytmoqchiman: sizni Ibn Sinodek daho shaxsning aynan qaysi jihatlari o'ziga maftun etadi? Balki siz bu borada bizning televideniymizda chiqish qilib, tariximiz, madaniyatimiz, buyuk allomalarimiz, ayniqsa, Ibn Sinoga bo'lgan muhabbatimiz haqida jamoatchiligimizga, yoshlarimizga atroflicha so'zlab berarsiz? Men buni juda-juda istardim.

Xitoy Fan va texnologiyalar universitetining tarix va arxeologiya fakulteti rahbari, professor Shi Yunlining nomini alohida ta'kidlashni istardim. U astronomiya tarixi sohasida dunyoga taniqli mutaxassisdir. Uning o'rta asrlarda Markaziy Osiyo, Xitoy, Koreya va Yevropada astronomiya taraqqiyotini qiyosiy-tahliliy o'rganish bo'yicha olib borgan tadqiqotlari katta shuhrat qozondi. U astronomiyaning paydo bo'lish va rivojlanish tarixini ommalashtirish bo'yicha jahonga mashhur olim, ayni paytda Xitoy va Janubi-Sharqiy Osiyodagi qator yetakchi ilmiy-ommabop nashrlarning tahrir hay'ati a'zosi hamdir.

Evropada taniqli vrach, sog'liqni saqlashning zamonaviy tizimini tashkil etish sohasida tan olingan ekspert, doktor Mark Bonnelning fidokorona faoliyati katta hurmat va ehtiromga sazovordir. U rahbarlik qilayotgan "Abu Ali ibn Sino – Fransiya" uyushmasi Fransiya va Yevropada Ibn Sinoning madaniyat, falsafa va tibbiyot sohasidagi ilmiy asarlarini ommalashtirishga beqiyos hissa qo'shmoqda.

Bizning konferensiyamizda, shuningdek, Utrextdagi Fan tarixi institutidan mashhur golland olimi Robert van Gent ham ishtirok etmoqda. Ushbu tadqiqotchining nashr etilgan o'ndan ortiq kitobi, 60 ta maqolasi faqat astronomiya, kartografiya va geodeziyaning bugungi dolzarb muammolarini emas, ayni paytda ularning taraqqiyot tarixini, jumladan, o'rta asrlar Sharqiga mansub davrni ham qamrab oladi.

O'rta asrlarda Sharqda yashab o'tgan alloma va mutafakkirlarning boqiy merosini tadqiq va targ'ib etishga, keng ommaga yetkazishga munosib hissa qo'shayotgan ko'plab fidoyi olim va mutaxassislar ham shunday e'tirof va hurmatga sazovordir. Sizlarning barchangizga mehnatingiz, ilm-fan va ma'rifat rivojiga qo'shgan hissangiz uchun chuqur minnatdorlik bildiraman.

Qadrli do'stlar!

O'z tarixiga, to'plangan tajribaga, dunyoda eng katta boylik sanalgan intellektual salohiyatga chuqur hurmat bilan yondashish har qanday davlatning moddiy va ma'naviy taraqqiyoti asosini tashkil etadi, desam,

ishonamanki, bu fikrga sizlar ham qo‘shilasiz.

Shu munosabat bilan ulug‘ ispan adibi Servantesning, tarix – faoliyatimiz xazinasi, o‘tmish guvohi, bugungi kun uchun ibrat va o‘git, kelajak uchun esa ogohlantirishdir, degan so‘zlarini takrorlash o‘rinli bo‘ladi, deb o‘ylayman. Menga ayniqsa “kelajak uchun ogohlantirish” degan fikr juda ma‘qul bo‘ldi. Nima uchun? Nega deganda, haqiqatan ham, tarixni bilmagan kishi har qadamda xatoga yo‘l qo‘yadi, o‘z tarixi bilan faxrlanmaydigan xalq esa o‘z kelajagini tasavvur qilolmaydi.

Barchamiz yaxshi tushunamizki, erishilgan bilimlarni, o‘tmishda, jumladan, o‘rta asrlar Sharqida amalga oshirilgan olamshumul kashfiyotlarni chuqur o‘zlashtirmasdan turib na ilm-fanda, na boshqa sohalarida yangi, yanada yuksak marralarni zabt etib bo‘lmaydi. Biz kelgusi faoliyatimizda ham ayni shu tamoyilga qat‘iy amal qilamiz.

Bugungi kunda insoniyat oldida yangi, global muammolar paydo bo‘lmoqda. Ular qatorida men iqlim o‘zgarishlari, ekotizim va bioxilmaxillikni saqlash va asrab-avaylash, tabiiy zaxiralarning tugab borishi va boshqa shu kabi juda o‘tkir muammolarni qayd etishni istardim. Ularning oqilona yechimi davrimizning eng keskin muammosiga aylanmoqda.

Ushbu muammolarni hal etish intellektual salohiyatning har tomonlama o‘shishini, ko‘p asrlar mobaynida vujudga kelgan qonunlarni qayta idrok etish va yangicha baholashni, bizni qurshab turgan borliqni keng miqyosda o‘rganish bo‘yicha chuqur ilmiy tadqiqot va tajribalar olib borishni taqozo etishi mumkin.

O‘zingiz ayting, bugun bu zalda nomlari zikr etilgan buyuk allomalar, ulug‘ insonlar o‘z kashfiyotlarini, ilmiy asarlarini g‘oyat og‘ir sharoitlarda yaratgan emasmi? Ular zamonaviy laboratoriyalarga, bugungi kundagi kabi ilmiy asbob va jihozlarga ega bo‘lmagan. Demoqchimanki, hozirgi vaqtda ilm-fan yuksak texnologiyalar, ulkan mablag‘larni jalb etish hisobidan rivojlanadi. Ilm-fan va madaniyatni buyuk sarmoyalar kiritmasdan, har tomonlama qo‘llab-quvvatlamasdan ravnaq toptirib bo‘lmaydi. Bu sohadagi doimiy yuksak e‘tibor, katta mablag‘ va sarmoyalar, hech shubhasiz, katta-katta g‘oyalar va kashfiyotlarga sabab bo‘ladi.

Tabiiyki, ulkan hajmdagi mablag‘ va xarajatlar bilan birga, o‘z navbatida o‘tmishda amalga oshirilgan beqiyos ilmiy yutuqlardan oqilona foydalanish talab qilinishini ham hammamiz yaxshi tushunamiz. Shularni e‘tiborga olganda, “XXI asr – bilim va intellektual tafakkur asri” degan fikr bejiz aytilmagani o‘z-o‘zidan ayon bo‘ladi. Bugungi kunda “Eng ko‘p

talab qilinadigan va o‘zini eng ko‘p oqlaydigan sarmoya – bu inson kapitaliga yo‘naltirilgan sarmoyadir” degan haqiqatning hayotda tobora mustahkam qaror topib borayotgani tasodif emasligini ta’kidlab o‘tmoqchiman.

Bu o‘rinda nima nazarda tutilmoqda?

O‘zining tarixiy, madaniy va intellektual merosini asrab-avaylashga, boyitish va ko‘paytirishga, shuningdek, unib-o‘sib kelayotgan yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashga yetarlicha e’tibor qaratmaydigan, har tomonlama uyg‘un rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, o‘z qarash va yondashuviga, grajdanlik pozitsiyasiga ega bo‘lgan shaxsni kamol toptirishni o‘z oldiga maqsad qilib qo‘ymaydigan har qanday davlat va jamiyat tarix va taraqqiyot yo‘lidan chetda qolib ketishga mahkum ekanini biz o‘zimizga yaxshi tasavvur qilib kelganmiz va yaxshi tasavvur etamiz.

Biz o‘z mustaqilligimiz va suverenitetimizning dastlabki kunlaridan boshlab o‘tmishda shakllangan ta’lim tizimini tubdan isloh qilmasdan turib, eski kommunistik mafkuraning qolip va aqidalaridan butunlay voz kechmasdan, yoshlarning ongida demokratik qadriyatlarni mustahkamlamasdan turib yangi jamiyatni barpo etib bo‘lmaydi, degan qat’iy xulosaga kelgan edik.

Agar O‘zbekistonda bugun yashayotgan 31 million aholining 60 foizidan ortig‘ini 30 yoshgacha bo‘lgan yoshlar tashkil etishini inobatga oladigan bo‘lsak, ushbu islohotlarning zarurati va roli o‘z-o‘zidan tushunarli va ravshan bo‘ladi.

Mamlakatimizda qabul qilingan milliy dasturga ko‘ra, 9+3 sxemasi bo‘yicha 12-yillik umumiy majburiy bepul ta’lim tizimi joriy etildi. Bu avvalambor 12-yillik to‘liq bepul, majburiy ta’lim qonuniy asosda yo‘lga qo‘yilganini anglatadi. Agar inson o‘z mamlakati Konstitutsiyasi, xalqi va Vatani oldidagi farzandlik burchini bajarishni istasa, u birinchi navbatda o‘z farzandining 12-yillik ta’lim olishini ta’minlashi, buning uchun barcha-barcha sharoitlarni yaratib berishi kerak.

Bu modelning prinsipial xususiyati avvalambor shundaki, umumta’lim maktabidagi 9-yillik o‘qishdan so‘ng o‘quvchilar 3-yil davomida ixtisoslashtirilgan kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda tahsil olib, ularning har biri umumta’lim fanlari bilan birga mehnat bozorida talab qilinadigan 2-3 ta mutaxassislik bo‘yicha kasb-hunarlarni ham egallaydilar.

Men sizlarning ana shu litsey va kollejlarni – bu Samarqandda

bo‘ladimi, Toshkentda bo‘ladimi, olis shahar va tumanlarda bo‘ladimi – ana shu o‘quv yurtlarini albatta borib ko‘rishingizni istardim. Bu kollejlarda eng yuksak zamonaviy talablar asosida bunyod etilgan va barcha jihozlar bilan ta‘minlangan. Biz eng zamonaviy me‘morchilik loyihalari asosida 1500 ta ana shunday kollej va litseylar barpo etdik. Ilgari xorijlik mehmonlarga ekzotika namunalarini ko‘rsatardik. Bugun esa ularga bolalarimiz qanday o‘qiyotgani, ularga qanday zamonaviy sharoitlarda bilim berayotganimizni, qanday avlod voyaga yetayotganini ko‘ring, deymiz. Yana shuni ta‘kidlamoqchimanki, ushbu kollejlarda tahsil olayotgan yoshlarimiz ikki-uch mutaxassislikka ega bo‘lish bilan birga, xorijiy tillarni, aksariyat hollarda ingliz tilini o‘rganmoqda.

Yana bir muhim jihati shundaki, ana shu majburiy ta‘limdan so‘ng yosh yigit-qizlarimiz, o‘z xohishlariga ko‘ra, bakalavr yoki magistr darajasiga ega bo‘lish uchun oliy o‘quv yurtlarida tahsil olishni davom ettirishlari mumkin.

Ta‘lim-tarbiya sohasini isloh qilish dasturi hayotimizga muvaffaqiyatli joriy etilishi natijasida uzluksiz ta‘limning zamonaviy talablarga javob beradigan yaxlit tizimi yaratildi. Bu tizim ta‘lim jarayonlarining barcha bosqichlarini – maktabgacha va maktab ta‘limidan tortib o‘rta maxsus, kasb-hunar va oliy ta‘lim bo‘g‘inini, shuningdek, xalqaro me‘yorlarga mos holda bevosita fan doktori darajasini olish uchun dissertatsiya himoyasini nazarda tutadigan oliy ta‘limdan keyingi bir bosqichli ta‘limni o‘ziga qamrab oladi.

Mamlakatimizda keng ko‘lamli islohotlar boshlanganidan buyon oliy o‘quv yurtlari soni 2-marta oshdi, bugungi kunda 60 ta universitet va institutda 230 ming nafardan ziyod talaba tahsil olmoqda. O‘zbekistonda Yevropa va Osiyoning bir qator yetakchi oliy o‘quv yurtlarining filiallari, jumladan, Vestminster universiteti, Singapur menejmentni rivojlantirish instituti, Turin politexnika universiteti, Rossiya neft va gaz universiteti, Moskva davlat universiteti, Rossiya iqtisodiyot universiteti filiallari faoliyat yuritmoqda.

Hozirgi vaqtda O‘zbekiston Milliy universiteti, Fanlar akademiyasi va Buyuk Britaniyaning yetakchi oliy o‘quv yurti – Kembrij universiteti bilan birgalikda Yuksak texnologiyalar o‘quv-tajriba markazi tashkil etilmoqda.

2014-yilning sentabr oyidan boshlab yurtimizda, yuqorida zikr etilganidek, Janubiy Koreyaning Inxa universiteti filiali faoliyat ko‘rsatadi, uning asosiy yo‘nalishini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari,

komputer muhandisligi sohasidagi ta'lim tashkil etadi.

Yoshlarimizning minglab iqtidorli vakillari Yaponiya, Germaniya, Janubiy Koreya, Xitoy, Buyuk Britaniya, AQSh, Fransiya va boshqa mamlakatlarning yetakchi universitetlarida ta'lim olmoqda, bu esa ularning bilim va malakasini oshirishda keng imkoniyatlar ochib bermoqda.

Bugungi kunda, BMT ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatimizda ta'limga yo'naltirilayotgan xarajatlar davlat byudjetining 35 foizdan ortig'ini tashkil etmoqda. Boshqacha aytganda, O'zbekiston davlat byudjetidan har yili 35 foiz mablag' aynan ta'lim-tarbiya sohasiga yo'naltirilmoqda.

Jahon intellektual mulk tashkiloti va yetakchi xalqaro biznes-maktablardan biri – "INSEAD" tomonidan 2012-yilda inson kapitalining taraqqiyot darajasi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra O'zbekiston 141 mamlakat orasida 53-o'rinni, ta'lim tizimini rivojlantirish darajasi, jumladan, ta'lim maqsadlari uchun ajratiladigan mablag'lar bo'yicha esa dunyoda beshinchi o'rinni egallagani bejiz emas, albatta.

Xolis insonlar bizning ta'lim-tarbiya sohasidagi keng ko'lamli ishlarimiz haqida xolisona xulosa chiqargani uchun minnatdormiz. Biz bunday har tomonlama asoslangan tadqiqotlar olib borib, umumiy xulosalar chiqarish bilan shug'ullanadigan ilmiy-tahliliy markaz mavjudligidan bexabar edik. Bunday markazlar faoliyati juda foydali deb o'ylayman va biz ana shunday yuksak e'tirofdan ruhlanib, yanada yuqori o'rinlarga ko'tarilish uchun yanada qattiq bel bog'lab harakat qilamiz. Birinchi o'ringa da'vogarlik qilishdan cho'chib turgan bo'lsak-da, biz shunga intilib yashashga haqlimiz, deb o'ylayman.

Muhtaram konferensiya qatnashchilari!

O'rta asrlar Sharqi buyuk allomalarining ilmiy merosini, ularning jahon sivilizatsiyasiga qo'shgan bebaho hissasini o'rganish va amalda ommalashtirishga bag'ishlangan ushbu konferensiyani o'tkazish o'ta muhimligi va maqsadga muvofiq ekaniga bizning ishonchimiz komil, desam, ayni haqiqatni aytgan bo'laman.

Forum qatnashchilarining tarkibini e'tiborga olgan holda aytadigan bo'lsam men sizlar bilan oldindan tanishman.

Sizlarning yalpi majlis va seksiyalar bo'yicha o'tadigan yig'ilishlarda bildiradigan taklif-mulohazalaringiz muhokama etilayotgan mavzuga oid dolzarb masalalarni hal qilishda muhim ahamiyat kasb etishi, ushbu konferensiya ishini mazmunan boyitishga xizmat qilishi shubhasiz. Chunki bunday mavzudagi konferensiya dunyoda kamdan-kam bo'ladigan

anjumandir. O‘ylaymanki, uning natijasiga ko‘ra juda boy materiallarga ega bo‘lamiz. Bizning istagimiz shuki, Sharq qo‘lyozmalarida saqlanayotgan ulkan merosdan barcha-barcha insonlar bahramand bo‘lsin. Ularni odamlarga, avvalambor yoshlarimizga yetkazish ayni muddao bo‘lur edi.

Men yoshlarimizga murojaat qilar ekanman, ularga doimo: “Biz buyuk ajdodlarimiz bilan faxrlanishimiz, g‘ururlanishimiz kerak”, deb aytaman. Ayni vaqtda “Faqat g‘ururlanishning o‘zi yetarli emas, kelinglar, o‘zimiz ham, xuddi ular kabi, mana shu bebaho merosga o‘z hissamizni qo‘shaylik!” deb takrorlayman.

Biz kelgusida yurtimiz va xorijdagi tegishli yetakchi universitetlar, ilmiy va tadqiqot markazlari o‘rtasida har tomonlama hamkorlik mustahkamlanib borishidan manfaatdormiz va bugungi konferensiyadan ko‘zlangan asosiy maqsadlardan biri ham shundan iborat ekanini alohida ta’kidlashni istardim.

Shunisi muhimki, olim va mutaxassislarning hamkorligi unib-o‘sib kelayotgan yosh avlod, talaba va yoshlarning o‘zaro aloqalari uchun ham, ular dunyoning qaysi joyida yashashi, o‘qishi yoki mehnat qilishidan qat’i nazar, keng yo‘l ochib beradi.

Ayni shu jihatdan ham biz mazkur anjumanning ahamiyatini chuqur anglab turibmiz. Konferensiya ushbu mavzu doirasida bizni bir-birimizga yanada yaqinlashtiradi. Anjuman mavzusi esa, uni har tomonlama chuqur o‘rganish, mazkur yo‘nalishdagi ishlarni izchil davom ettirish va shu maqsadda ajratilayotgan mablag‘larni yanada ko‘paytirishga qodir ekanimizni butun dunyoga namoyon etadi.

Shuning uchun ham biz bunday forumlarning muntazam o‘tkazib turilishi tarafdorimiz. O‘zbekiston xalqi g‘oyat mehmondo‘st, siz, muhtaram mehmonlarimiz bunga har biringiz o‘z misolingizda ishonch hosil qilishingizni xohlaymiz. Shu bois sizlarni faqat Samarqand va Toshkentda emas, moziy gavhari bo‘lgan Buxoro, Xiva, Shahrisabz va bizning buyuk tariximizni, qadimiy sivilizatsiya yutuqlarini asrab-avaylab kelayotgan boshqa shaharlarimizda ham ko‘rishdan mamnun bo‘lamiz.

Ushbu yuksak minbardan turib shu muhtasham zalda to‘planganlarga yana bir bor samimiy hurmatimni izhor etaman, ishingiz samarali bo‘lishini, O‘zbekistonga safaringiz sizlarda o‘chmas taassurotlar qoldirishini istayman.

Barchangizga sihat-salomatlik, olijanob faoliyatingizda yangi-yangi

yutuq va omadlar tilayman.
E'tiboringiz uchun rahmat.

“BARKAMOL AVLOD” SPORT O‘YINLARI QATNASHCHILARIGA

Qadrli farzandlarim!

Avvalambor, siz, aziz bolalarimni, sizlarni qutlab turgan muhtaram ustoz-murabbiylar, ota-onalar, yoru do‘stlaringizni O‘zbekiston hayotidagi ulkan voqea – yoshlik, kamolot va sport bayrami – “Barkamol avlod” o‘yinlarining tantanali ochilishi bilan chin qalbidan samimiy muborakbod etaman, barcha-barchangizga sog‘lik-salomatlik, baxt-saodat, yangi-yangi omadlar tilashdan baxtiyorman.

Ayni shu kunlarda yanada chiroy ochib borayotgan Namangan zaminiga, ushbu musobaqalarga chuqur tayyorgarlik ko‘rib, sizlarni bag‘rini keng ochib kutib olayotgan, mehr-oqibat, odamiylik kabi fazilatlarining o‘rnini, qadrini biladigan, mehnatkash va mehmondo‘st Namangan ahliga, mana shu muazzam stadionda to‘planib turgan sizlarning barchangizga o‘zimning yuksak hurmatimni izhor etishdan xursandman.

Aziz bolalarim, farzandlarim!

Biz bugun mamlakatimizda yangi davlat, yangi jamiyat barpo etmoqdamiz. Lo‘nda qilib aytganda, biz o‘z oldimizga qo‘ygan buyuk maqsadlar, ya‘ni, dunyodagi rivojlangan demokratik davlatlar qatoriga kirish, xalqimizning hayot darajasi va farovonligini oshirish, o‘z erkinligimizni, o‘z mustaqilligimizni himoya qilishga qodir bo‘lish, jahon miqyosida o‘zimizga munosib o‘rin egallash – **bunday ulug‘vor vazifalar bugungi kunda, hech shubhasiz, barchamizga yaxshi ayondir.**

Albatta, bunday oliy maqsadlarga erishish barchamizdan og‘ir va mashaqqatli mehnatni, katta sinovlardan o‘tish, boshlagan yo‘limizni davom ettirishni, fidoyilikni, bir yoqadan bosh chiqarib, birdamlik bilan harakat qilishni, kurashishni talab etadi.

Yana bir fikrni chuqur anglab olishni istardim. Biz ko‘zlagan yuksak marralarga erishishning eng katta, eng muhim sharti va omili – bu avvalambor ham jismoniy, ham ma‘naviy jihatdan sog‘lom, hech kimdan kam bo‘lmasdan, boshini baland ko‘tarib yashaydigan, Vatanimizning taqdiri va istiqboli uchun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir bo‘lgan barkamol avlodimiz, mana shu muhtasham stadionda to‘plangan sizlar kabi ming-minglab yoshlarimiz, o‘z farzandlarimizdir.

Biz orzu qilgan, biz intilayotgan buyuk kelajagimizni qurishda, barpo etishda biz siz, azizlarni eng katta ishonchimiz, eng katta tayanchimiz, deb bilamiz.

Hech shubhasiz aytish mumkin – bugungi kunda ona yurtimizda dunyodagi boshqa mamlakatlarning havasini tortayotgan zamonaviy ta’lim va tarbiya tizimi, o’quv maskanlari barpo etilgan. Bolalarimiz to’qqiz yillik umumta’lim maktablarini bitirib, qishloq va shaharlarimizda yangitdan qurilgan 1500 dan ziyod eng zamonaviy litsey va kollejlarda 3-yil davomida tahsil oladi. Bu o’quv yurtlari eng ilg’or ilm-fan va taraqqiyot sirlarini o’zlashtirishga, 2-3 ta kasb-hunarni, xorijiy tillarni, Internet va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini puxta egallashga imkon yaratadi va bugungi zamon talabiga javob beradigan yetuk mutaxassislarni tayyorlaydi.

Eng muhimi, yigit va qizlarimiz ana shu litsey va kollejlarni bitirib, o’z ona yurtiga, o’z Vatanga sadoqatli bo’lish maktabini o’taydi, hayotga ongli qadam qo’yishga, jamiyatda o’ziga munosib o’rin topishga tayyor bo’ladi.

Mening ishonchim komil – ham bilim, ham kasb-hunar beradigan bunday o’quv yurti, bilim o’chog’ini bitirib chiqqan siz aziz bolalarimizning har biri, mana, men hech kimdan kam bo’lmay, ozod Vatanda voyaga yetdim, endi mening kelajagim o’z qo’limda, ota-onam, el-yurtimning ishonchini oqlayman, degan fikr bilan yashashi muqarrar. Bunday avlodning qaddi ham, qadri ham baland, ertangi kuni albatta yorug’ bo’ladi.

Hurmatli musobaqa ishtirokchilari!

Bugungi kunda unib-o’sib kelayotgan, barkamol avlod bo’lib voyaga yetayotgan yoshlarimizning barchasi o’z hayoti, o’z kelajagini sportsiz tasavvur etolmaydi, desam, ayni haqiqatni aytgan bo’laman.

Sizlarning bilim va kasb-hunar cho’qqilarini egallash bilan birga, sportga mehr qo’yib, xalqaro olimpiada o’yinlarining barcha belgi-alomatlarini o’zida mujassam etgan ushbu “kichik Olimpiada”ning final bosqichiga yetib kelish uchun qanday tinimsiz mashq qilganingiz, iroda va mahorat ko’rsatib, qanday sinov va qiyinchiliklarni yengib o’tganingizni men o’zimga yaxshi tasavvur qilaman. Sizlarning mana shunday marralarni qo’lga kiritganingizning o’zi, hech shubhasiz, katta g’alaba.

Agar 2011-yilda bo’lib o’tgan “Barkamol avlod” musobaqalarining saralash bosqichida 700 mingdan ortiq o’quvchi ishtirok etgan bo’lsa,

2014-yilda bu raqam 810 ming nafarni tashkil etayotgani ham, mazkur bellashuvlarning qamrovi kengayib, kurash maydonlaridagi bahslar naqadar qizg'in va murosasiz kechganidan dalolat beradi.

Barchamiz yaxshi bilamizki, hayotdagi har qanday yutuq, ayniqsa, sport olamidagi g'alaba o'z-o'zidan kelmaydi. Sport maydonlarida erishiladigan yutuq – bu avvalo butun borlig'ini safarbar etib, o'z oldiga qo'ygan maqsad yo'lida o'zini yengib, o'zini ayamadan, kurashib yashaydigan insonning yutug'i, ana shu insonni tarbiyalab voyaga yetkazgan ta'lim-tarbiya maskanining, butun jamiyatimizning yutug'idir.

Hech ikkilanmasdan aytish mumkin: katta sportga intilgan, bu yo'lda endigina o'zining ilk qadamini qo'yayotgan har qaysi yosh sportchimiz bugun jahon maydonlarida Vatanimiz bayrog'ini baland ko'tarib kelayotgan, nomlari butun O'zbekistonda mashhur bo'lgan o'nlab-yuzlab sportchilardan o'rnak va ibrat oladi.

Shular qatorida boks bo'yicha jahon chempioni Bektemir Meliqo'ziyev, stol tennisi bo'yicha xalqaro turnir g'olibi Tohir Salimov, dzyudo bo'yicha jahon chempionatining kumush medali sovrindori Sarvar Shomurodov, shaxmat bo'yicha jahon chempionati sovrindori Mohinur Qahramonova, boks, tennis, og'ir atletika, stol tennisi bo'yicha xalqaro turnirlar g'oliblari Sunnatilla Bahodirov, Humoyun Sultonov, Otaxon Imomov hamda Saidaxon Kazakova, yunon-rum kurashi, taekvondo va dzyudo bo'yicha Osiyo chempionati sovrindorlari Qamariddin Zayniddinov, Temur Hakimov, G'afur Aktamov singari iste'dodli yoshlarimizning nomlarini bugun hurmat bilan tilga olamiz.

Aziz va suyuqli farzandlarim!

Barchangizning hayotingizda yorqin sahifa bo'lib qoladigan, qizg'in va halol kurashlar ruhida, o'zaro hurmat, bag'rikenglik muhitida o'tadigan musobaqalarda sizlarga muvaffaqiyat tilar ekanman, bir fikrni takror va takror aytmoqchiman.

Biz o'z oldimizga qo'ygan buyuk marralarni egallash yo'lida kundalik hayotimizda amalga oshirayotgan, butun dunyo tan olayotgan reja va dasturlarimiz, o'sish sur'atlarimiz, kundan-kunga qiyofasi o'zgarib, kuch-qudratga to'lib borayotgan go'zal va betakror ona yurtimiz, eng muhimi, rivojlangan mamlakatlardagi tengdoshlari bilan tillashuv va bellashuvga tayyor bo'lib, tobora hal qiluvchi kuch darajasiga ko'tarilayotgan siz, aziz yoshlarimiz, farzandlarimiz bilan biz ko'zlagan maqsadlarimizga albatta erishamiz. Bunga hech qanday shubha bo'lmasligi kerak.

Mening tilagim, da'vatim shuki, Vatanimizning, olijanob xalqimizning ana shunday mehri va ishonchiga doimo munosib bo'ling, marrani hamisha baland olib, bilimga, izlanish va o'rganishga intilib yashang, hech qachon bo'sh kelmang, aziz bolalarim!

Fursatdan foydalanib, "Barkamol avlod" o'yinlarini yuksak saviyada o'tkazish uchun zamonaviy sport majmualari va ijtimoiy infratuzilma obyektlarini barpo etgan mohir quruvchilarga, me'mor va muhandislarga, ana shunday ezgu ishlarga katta hissa qo'shgan mutasaddi va homiy tashkilotlarga, butun Namangan ahliga o'z nomimdan, xalqimiz nomidan chuqur minnatdorlik bildiraman.

Sizlarni bugungi sport bayrami bilan yana bir bor tabriklab, barchangizga kelgusi hayotingizda yangi-yangi muvaffaqiyatlar tilayman.

“O‘ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT DASTURINI AMALGA OSHIRISHNING MUHIM ZAXIRALARI” MAVZUSIDAGI XALQARO KONFERENSIYANING OCHILISH MAROSIMIDAGI NUTQ

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari, xonimlar va janoblar!

Siz, aziz mehmonlarimizni, xalqaro konferensiya ishtirokchilarini – nufuzli xalqaro tashkilotlar, xorijiy davlatlar hukumatlari vakillari, olimlar va mutaxassis-amaliyotchilar, iqtisodiyotning agrar sektorida faoliyat ko‘rsatayotgan kompaniyalar, banklar va boshqa moliya institutlari rahbarlarini qutlash va mazkur forumda qatnashayotganingiz uchun yuksak hurmat-ehtirom va samimiy minnatdorlik bildirish menga katta mamnuniyat bag‘ishlaydi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligi tashkiloti (FAO) bosh direktori Joze Gratsianu da Silva, Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti Yevropa mintaqaviy byurosi direktori Jujanna Yakob, Osiyo taraqqiyot banki vitse-prezidenti Ven Say Chjang, Yevropa Ittifoqining Markaziy Osiyo bo‘yicha maxsus vakili Yanush Xerman, Islom hamkorlik tashkiloti bosh kotibining o‘rinbosari Hamid Opeloyer, Xalqaro uzumchilik va vinochilik tashkiloti bosh direktori Jan-Mari Oran, Jahon bankining Markaziy Osiyoda barqaror rivojlanish masalalari bo‘yicha bo‘limi rahbari Loran Debr, Islom taraqqiyot bankining Qishloq xo‘jaligini rivojlantirish departamenti direktori Demba Ba, Belgiya Parlamenti Senatining a‘zosi Dominik Tilmans, Bolgariya qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat vaziri Dimitar Grekov va forumdagi ishtiroki bilan bugungi anjumanimizning ahamiyatini yanada oshirayotgan boshqa qadrlı mehmonlarimizga alohida minnatdorlik bildiraman.

Konferensiyada 40 ta mamlakatdan va 20 ta xalqaro tashkilotdan 200 nafardan ziyod mehmon ishtirok etmoqda.

Muhtaram anjuman qatnashchilari!

Oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash bo‘yicha o‘tkazilayotgan xalqaro ekspert tadqiqotlari jahonda va uning ayrim mintaqalarida ushbu muammo bilan bog‘liq murakkab vaziyat yuzaga kelayotgani jiddiy tashvish va xavotir uyg‘otayotganini ko‘rsatmoqda. Bugungi kunda mazkur muammo jahon hamjamiyati uchun o‘ta dolzarb va jiddiy tahdidlar qatoriga kiritilmoqda.

BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligi tashkiloti hamda Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma‘lumotlariga ko‘ra, hozirgi vaqtda dunyoda 840 milliondan ortiq kishi, ya‘ni deyarli har sakkiz odamning biri to‘yib ovqatlanmayapti, sayyoramiz aholisining 30 foizidan ziyodi to‘laqonli ravishda ovqatlanmaslik, eng asosiy mikroelement va vitaminlar yetishmasligi muammosini boshidan kechirmoqda. Ana shunday sabablar tufayli 160 milliondan ortiq bola bo‘yining o‘shishi, jismoniy va intellektual rivojlanishiga doir kamchiliklardan aziyat chekmoqda.

2008-yilda boshlangan inqiroz bilan bog‘liq voqealar barchamizning esimizda, o‘shanda jahon miqyosida narx-navo ko‘tarilib, oziq-ovqat ta‘minotida uzilishlar yuzaga kelgani Osiyo, Afrika va Lotin Amerikasining ko‘plab davlatlarida norozilik va ommaviy tartibsizliklarga sabab bo‘lgan, butun dunyoda barqarorlikka nisbatan jiddiy xavf-xatarga aylangan edi.

Yer yuzi aholisining tez ko‘payib borayotgani bilan oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining o‘shish imkoniyatlari cheklangani o‘rtasidagi tafovut oziq-ovqat dasturini hal etish masalasi yildan-yilga keskinlashib borayotganining asosiy sababi ekani haqida bugun ortiqcha gapirishning hojati yo‘q, deb o‘ylayman.

Sodda qilib aytganda, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining o‘shishi aholi soni va ehtiyojlarining o‘shidan ortda qolmoqda.

Bu tafovut, avvalo, oziq-ovqat mahsulotlarini jadal ishlab chiqarish uchun tegishli sharoitlar mavjud bo‘lmagan mamlakat va hududlarda chuqurlashib bormoqda.

Bu o‘rinda gap, birinchi navbatda, atrof-muhitning ekologik jihatdan buzilishi hamon davom etayotgani, iqlim o‘zgarishlarining oldindan aytib bo‘lmaydigan oqibatlari, tez-tez takrorlanayotgan qurg‘oqchilik va suv resurslari taqchilligi, jumladan, sug‘orish uchun yerosti suvlarining tugab borayotgani, irrigatsiya, melioratsiya va yerlarning unumdorligini qayta tiklashga yo‘naltiriladigan investitsiyalarning yetarli emasligi haqida bormoqda.

Yerlarning ekologik jihatdan buzilishi kimyoviy moddalar, mineral o‘g‘it va pestitsidlarni tinimsiz ishlatish oqibatida yanada kuchaymoqda. Bularning qatoriga urbanizatsiya, ya‘ni shaharlashuv jarayonlari, aholining qishloqlardan shaharlarga ko‘chishi bilan bog‘liq muammolar ham qo‘shilmoqda. Natijada oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish uchun ekin maydonlari sezilarli darajada qisqarib ketmoqda.

Shuningdek, Xitoy, Hindiston kabi Osiyoning bir qator mamlakatlarida aholi daromadlarining jadal sur'atlar bilan ko'payib, shunga mos ravishda oziq-ovqat mahsulotlarini iste'mol qilish hajmi ortib borayotganini ham e'tibordan soqit qilib bo'lmaydi. Oziq-ovqat mahsulotlarini «daladan dasturxonaga» sxemasi bo'yicha iste'molchiga yetkazib berishda ulkan yo'qotishlarga yo'l qo'yilmoqda. BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, har yili dunyo bo'yicha qariyb 1,3 milliard tonna miqdoridagi salkam 1 trillion dollarlik oziq-ovqat mahsulotlari shu tariqa boy beriladi.

Obyektiv real holat ana shunday bo'lib, ayniqsa, bu muammo g'oyat keskin bo'lib turgan mintaqa va hududlarda oziq-ovqat xavfsizligi prognozi va muammolari haqida so'z borganda, bu haqiqatni hisobga olish kerak.

E'tiboringizni yana bir muhim masalaga qaratmoqchiman: bu prinsipial muhim masala bo'lib, uni inobatga olmasdan turib, aholini oziq-ovqat bilan to'laqonli ta'minlash muammosini muhokama qilishning o'zi mantiqsiz bo'lur edi.

Oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan me'yordagi ehtiyojni aniqlashda mutanosib ratsion asosida ovqatlanishni ta'minlash vazifasi faqat me'yordagi kaloriyaga ega bo'lgan va har kuni iste'mol qilinadigan oziq-ovqat mahsulotlaridan iborat emasligini e'tiborga olish o'ta muhimdir.

To'laqonli ovqatlanish ko'p jihatdan uning tarkibiga, iste'mol qilinadigan oziq-ovqat mahsulotlarining insonning normal rivojlanishi va faoliyat yuritishi, **uning organizmida to'g'ri modda almashinuvi, salomatlikni mustahkamlash, kasalliklarning oldini olish, keksayish jarayonini sekinlashtirish va umrni uzaytirish** uchun zarur bo'ladigan to'yimli va sifatli moddalar bilan kerakli darajada ta'minlanishiga bog'liq.

Bu borada ovqat bilan birga o'rnini hech narsa bosolmaydigan aminokislotalar, vitaminlar, mineral moddalar, mikroelementlar va organizmda o'z-o'zidan hosil bo'lmaydigan boshqa moddalarning ham iste'mol qilinishi inson hayoti uchun eng muhim ahamiyatga egadir.

Ana shu foydali moddalar, vitamin va mikroelementlar katta miqdorda faqatgina sabzavotlar, meva va uzum tarkibida bo'ladi va ularning o'rnini boshqa hech qanday mahsulot bosa olmaydi.

Boshqacha aytganda, inson salomatligi, uning uzoq va barakali umr ko'rishi to'g'ri va mutanosib ratsion asosida ovqatlanishni ta'minlash bilan chambarchas bog'liq ekani, meva va sabzavotlar

uning eng muhim tarkibiy qismi bo'lishi lozimligi hech kimga sir emas.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlari shundan dalolat beradiki, bugungi kunda rivojlanayotgan mamlakatlarda bir kishi uchun tavsiya etilgan kundalik 400 gramm o'rniga juda kam miqdorda – bor-yo'g'i 150-200 gramm meva va sabzavot iste'mol qilinmoqda.

Xalqaro diyetologlarning tavsiyasiga ko'ra, inson iste'mol qiladigan oziq-ovqatning kamida 50 foizini meva va sabzavotlar tashkil etishi zarur.

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari!

Yuqorida bayon qilingan fikrlarni umumlashtirgan holda, **biz mazkur forumning maqsad va vazifalarini siz, anjuman qatnashchilarini O'zbekistonda sabzavot, meva va uzum yetishtirish bo'yicha to'plangan katta tajriba va salohiyat bilan, ularning dunyo seleksiyasida o'xshashi bo'lmagan juda boy, xilma-xil navlari, betakror sifati bilan tanishtirish, oziq-ovqat sohasidagi mavjud muammolarni yechishda va global oziq-ovqat dasturini hayotga tatbiq etishda O'zbekistonning qo'shayotgan hissasini oshirish imkoniyatlarini muhokama etishdan iborat deb bilamiz.**

Barchamizga yaxshi ma'lumki, mamlakatda yetishtiriladigan oziq-ovqat ekinlarining ahvoli, istiqboli va turlari, ulardan olinadigan hosilning mazali ta'mi va foydali xususiyatlari, ularning milliy iqtisodiyot va eksportda tutadigan o'рни, birinchi navbatda, shu davlatning geografik joylashuvi, uning tuproq-iqlim sharoitiga va albatta shakllangan dehqonchilik madaniyati va saviyasiga, kerak bo'lsa, muayyan mahsulotni yetishtirish mahoratiga, bunday mahsulotlarning mahalliy va xorijiy bozorlarda nechog'liq xaridorgir bo'lishiga bog'liq.

Haqiqatan ham, O'zbekistonning noyob tuproq-iqlim sharoiti, mamlakatimizda quyoshli kunlar bir yilda o'rtacha 320 kun bo'lishi, barcha to'rt faslning izchil almashinuvi keng turdagi yuqori sifatli meva va sabzavotlarning asosiy navlarini yetishtirish uchun qulay imkoniyatlar yaratadi.

Mamlakatimiz qishloq xo'jaligi mavsumining o'ziga xos xususiyati shundaki, bu mavsum yangi ko'katlar tabiiy sharoitda yetiladigan mart oyining dastlabki kunlaridan boshlanib, butun yil mobaynida, bozorlarga uzum, qovun, xurmo va behining kechki navlari yetkazib beriladigan dekabr oyining boshiga qadar davom etadi. Bu esa O'zbekistonni meva-sabzavot va poliz mahsulotlari bilan deyarli yil davomida barqaror

ta'minlaydigan ishonchli bazaga ega bo'lgan mamlakatga aylantiradi.

Siz, muhtaram mehmonlarga yana bir sirni aytmoqchiman. **Jahonda kamdan-kam uchraydigan tabiiy va tuproq-iqlim sharoitlarining uyg'unligi tufayli dunyodagi eng mazali va eng foydali meva-sabzavotlar faqat bizning mintaqamizda yetishtirilishi mumkin.**

Chindan ham, bizning mevalarimizdan tatib ko'rgan har qanday odam, o'ylaymanki, mening fikrimga qo'shiladi. Barchamiz ham o'z yurtimizda yetishtiriladigan meva-sabzavotlarni xush ko'ramiz, albatta. Biroq, dunyoning har bir go'shasida ham shunday qulay ob-havo, iqlim, tuproq sharoitlari mavjud emas. Bundan tashqari, bu borada olimlar hozirgacha aniq ta'riflab bera olmaydigan ko'pgina boshqa bir-biriga bog'liq omillar ham borki, ularning har qaysisi o'zgacha ta'sirga ega. Bu mahsulotlar foydali mikroelementlarga juda boy va qadimda Ibn Sino turli kasalliklarni davolash uchun aynan meva va sabzavotlardan foydalangan, chunki u zamonlarda kimyoviy dori-darmonlar mavjud bo'lmagan, bemorlar tabiiy vositalar yordamida davolangan. Bu esa eng avvalo sabzavot, meva, turli giyoh va o'simliklardir. Bugungi kunda ham qishloqlarimizdagi xalq tabiblari bunday vositalardan qanday foydalanish, ba'zi bir xastaliklarni qay usulda davolashni yaxshi biladilar. Men sizlarni bizning meva-sabzavotlarimizni tatib ko'rishga taklif qilar ekanman, avvalambor, ularning ana shu xususiyatlarini nazarda tutaman.

Ekspertlarning ma'lumotlariga ko'ra, bizning sharoitimizda yetishtirilgan meva-sabzavotlar bebaho iste'mol xususiyatlari, ya'ni tarkibida tabiiy shakar, amino va organik kislotalar, salomatlik uchun eng muhim bo'lgan mikroelementlar va oziq-ovqat ratsionida o'rnini almashtirib bo'lmaydigan turli biologik moddalarga boyligi bilan boshqa mintaqalarda yetishtirilgan ana shunday mahsulotlardan sezilarli ravishda yuqori turadi.

O'zbekistonda yetishtiriladigan meva va sabzavotlarning faqat ularga xos bo'lgan xususiyatlari va to'yimlilik darajasi haqida gapirganda, shuni qayd etish kerakki, mamlakatimiz seleksionerlari sabzavot, poliz ekinlari va kartoshkaning 170 dan ortiq navini, meva va rezavor ekinlar va uzumning 175 ta yangi navini yaratdilar.

O'zbekiston qadimdan o'zining o'rik, shaftoli, olxo'ri, nok, gilos, anjir, anor, behi, uzum, pomidor, bodring, piyoz, sarimsoq piyoz va boshqa ko'plab meva va sabzavotlari, beqiyos mazasi va xushbo'y hidi bilan ajralib turadigan qovunlari bilan ma'lumu mashhurdir.

O‘zbekistonda shakllangan ko‘p asrlik an’anaviy sabzavotchilik va bog‘dorchilik madaniyati azaldan mahalliy o‘g‘itlardan foydalanishni ko‘zda tutadigan biologik dehqonchilik prinsiplariga asoslangan. Bu genlarni modifikatsiya qilish texnologiyalarini qo‘llamasdan, juda mazali ta‘mga va iste‘mol xususiyatlariga ega bo‘lgan ekologik toza meva va sabzavotlar yetishtirish imkonini beradi.

Ayni masalaga alohida to‘xtalib o‘tish mumkin, lekin bu mavzu dunyoda anchagina dolzarb bo‘lib, shu haqda turli, ba‘zan hatto qarama-qarshi fikrlar ham mavjud. Mening nazarimda, genlarni modifikatsiya qilish texnologiyalari, umuman olganda, yaxshi niyatda yuzaga kelgan, ya‘ni hosildorlik hajmini oshirishga qaratilgan. Lekin, bunday texnologiyalar inson salomatligiga ziyon yetkazmayotgani, o‘n yoki yigirma yildan keyin salbiy oqibatlarni keltirib chiqarmasligi aniq isbotlanmagunga qadar, men bu masala bilan hozir faol shug‘ullanayotganlarga bu ishlarga juda berilib ketmaslikni tavsiya qilgan bo‘lardim. Bunda, o‘ylashimcha, eng avvalo tijorat, hatto egoistik maqsadlar ko‘pincha ustunlik qiladi. Mening shaxsiy fikrim shuki, bu masala ustida har tomonlama chuqur o‘ylab ko‘rish lozim.

Biz mineral o‘g‘itlar, pestitsidlar va shu kabi vositalarning o‘rniga doimo qo‘llab kelayotgan va biz uchun ustuvor bo‘lgan organik o‘g‘itlardan foydalanishni afzal deb bilamiz. Boshqa kimyoviy vositalar qishloq xo‘jaligi zararkunandalariga qarshi kurashishda ishlatilishi mumkin. Lekin ulardan stimulyator, ya‘ni ekinni tez rivojlantiradigan vosita sifatida foydalanish umuman mumkin emas, chunki bu borada eng yaxshi, sinalgan vosita – bu organik o‘g‘itlardir.

Shuning uchun ham saxovatli o‘zbek zaminida yetishtiriladigan meva va sabzavotlar yuqori nufuzga ega bo‘lgan haqiqiy brendga – tovar belgisiga aylanib, bu mahsulotlarni sotib oladigan mamlakatlarda ular yuksak raqobatdoshligi bilan ajralib turadi.

Mustaqil taraqqiyotimizning o‘tgan qisqa davrida O‘zbekistonda amalga oshirilgan ulkan islohotlar qishloq xo‘jaligini tubdan diversifikatsiya qilish va aholimizni asosiy oziq-ovqat mahsulotlari bilan to‘liq ta‘minlash, ularni katta miqdorda eksport qilishni yo‘lga qo‘yish imkonini berdi.

O‘tgan asrning 90-yillari boshida sobiq Sovet Ittifoqi tarkibida bo‘lgan mamlakatimiz qishloq xo‘jaligi faqat bitta ekin – butunlay paxta tolasi yetishtirishga yo‘naltirilgani va biz ushbu mahsulot bilan butun sotsialistik

lagerni deyarli to‘la ta‘minlaganimiz e‘tiborga olinadigan bo‘lsa, yuqorida qayd etilgan muvaffaqiyatlar naqadar muhim ekani yaqqol ayon bo‘ladi.

1990-yillarda ekin maydonlarimizning qariyb 90 foiziga qadar paxta ekilgani hech kimga sir emas. Shu bois deyarli hech qanday almashlab ekish degan narsa bo‘lgan emas. Tuproq kuchsizlanib boravergan, faqat bitta maqsadda beshafqat ishlatilgan.

O‘shanda sobiq markazda “mehnat taqsimoti” degan prinsip hukmron edi. Ya‘ni, sobiq respublikalardan qay biri go‘sht, yana biri bug‘doy, yana kimdir boshqa tovarlarni iqtisodiy og‘ir sharoitda eng qimmatli, noyob molga aylanib qoladigan mahsulotlarni ishlab chiqarardi. Bizning chekimizga esa, paxta yetishtirish tushgan bo‘lib, uning hajmi yildan-yilga ortib borardi. Lekin, afsuski, bizga va‘da qilingan oziq-ovqat mahsulotlari belgilangan miqdor va muddatda yetib kelmasdi.

O‘sha paytlarda biz O‘zbekistonda yetishtirilayotgan qariyb 6 million tonna paxtaning atigi 8-10 foizini o‘zimizda qayta ishlardik, qolgan qismi esa boshqa davlatlarda qayta ishlanardi. Natijada asosiy foyda paxta xomashyosini qayta ishlagan mamlakatlarga kelib tushardi.

Agar shu nuqtai nazardan qaraydigan bo‘lsak, o‘sha davrda O‘zbekistonni oziq-ovqat bilan to‘la ta‘minlash to‘g‘risida hech qanday gap ham bo‘lishi mumkin emas edi. Shu sababli biz asosiy oziq-ovqat tovarlari, jumladan, bug‘doy, yorma, go‘sht va sut mahsulotlari, tuxum va shakarning asosiy qismini chetdan olib kelishga majbur edik.

Sovet davrida paxta yakkahokimligi va qishloq xo‘jaligini biryoqlama rivojlantirish natijasida unumdor yerlar va ajoyib tabiiy-iqlim sharoitiga ega bo‘lgan O‘zbekistonda aholi jon boshiga go‘sht va sut mahsulotlari, g‘alla va hatto meva-sabzavot va kartoshka iste‘mol qilish sobiq Ittifoqning boshqa respublikalariga qaraganda ikki barobar kamayib ketgan edi.

Bu borada ko‘rilgan chora-tadbirlar tufayli biz g‘o‘za ekiladigan maydonlarni ikki barobar qisqartirdik va paxta yetishtirishni 6 million tonnadan 3 million tonnadan sal ko‘proq bo‘lgan darajagacha kamaytirdik. Paxtadan bo‘shagan yerlarni oziq-ovqat ekinlari uchun ajratib berdik.

Mamlakatimizda qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini isloh qilishning asosiy negizini keng ko‘lamli institutsional o‘zgarishlar tashkil etdi, ularning mazmun-mohiyati ma‘muriy va rejali-taqsimot tizimidan voz kechish va bozor munosabatlariga o‘tishdan iborat edi.

Qishloq xo‘jaligi yerlari yangitdan tashkil etilgan xususiy fermer

xo'jaliklariga ijara asosida yer uchastkalari ajratish orqali, davlat tomonidan zarur imtiyoz va preferensiyalar yaratish yo'li bilan berildi. Xususan, fermerlar soddalashtirilgan soliq solish tizimidan foydalanmoqda – ular faqat bitta soliq, ya'ni yagona yer solig'ini to'lashmoqda. Fermerlar uchun ajratiladigan kreditlar stavkasi 5 foizdan oshmaydi.

Fermer xo'jaliklariga barcha turdagi zarur xizmatlar ko'rsatadigan ishonchli bozor infratuzilmasining tashkil etilgani qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Ayni paytda qishloq joylarda 1,5 mingdan ziyod minibank, qariyb 2 mingta mashina-traktor parki, yoqilg'i va mineral o'g'it sotish bo'yicha 2,5 mingga yaqin punkt xizmat ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, 1,5 mingta suvdan foydalanuvchilar uyushmasi, 350 dan ortiq konsalting markazlari tashkil etildi.

Qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarini zamonaviy texnika bilan ta'minlash uchun Germaniyaning «Klaas» va «Lemken» kompaniyalari bilan hamkorlikda mamlakatimizda eng zamonaviy traktorlar, g'alla o'radigan kombaynlar, plug va boshqa tirkama uskunalar ishlab chiqarilmoqda.

O'zbekistonning ko'plab mintaqalari qisqa muddatda jahon bozorida xaridorgir bo'lgan meva va sabzavot mahsulotlari yetishtiradigan va eksport qiladigan hududlarga aylandi. Yurtimizda yuqori hosil beradigan intensiv bog'lar tashkil qilindi, tomchilatib sug'orish tizimi joriy etildi. Faqatgina o'tgan yili uzumchilikni yanada rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan dasturda tokzorlarni 1,3 barobar ko'paytirish ko'zda tutilgan.

Istiqlol yillarida, ya'ni o'tgan 22-yil davomida qishloq xo'jaligida amalga oshirilgan tub islohotlar natijasida g'alla yetishtirish hajmi 1 million tonnadan 7,8 million tonnaga yetdi va O'zbekiston g'alla eksport qiladigan mamlakatlar qatoridan joy egalladi.

Avvallari biz aholimizni boqish uchun 5 million tonna bug'doyni chetdan sotib olishga majbur edik. Endilikda esa biz g'alla mustaqilligiga erishibgina qolmasdan, juda sifatli bug'doyni qo'shni davlatlarga eksport qilishga ham muvaffaq bo'lmoqdamiz.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2 barobardan ziyod oshdi. Bu mamlakatimiz aholisining qariyb 10 million kishiga yoki 30 foizdan ortiq ko'payishiga qaramasdan, jon boshiga to'g'ri keladigan go'sht iste'molini 1,3 barobar, sut va sut mahsulotlarini 1,6 karra, kartoshkani 1,7 barobar, sabzavotlarni 2-martadan ziyod, mevalarni qariyb

4 barobar oshirish imkonini berdi.

Mamlakatimizda har yili 16 million tonnaga yaqin meva va sabzavot yetishtirilmoqda. Aholi jon boshiga qariyb 300 kilogramm sabzavot, 75 kilogramm kartoshka va 44 kilogramm uzum to'g'ri kelmoqda. Bu optimal, ya'ni maqbul deb hisoblanadigan iste'mol me'yoridan uch barobar ko'pdir.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan Oziq-ovqat dasturi aholining to'laqonli va mutanosib ratsion asosida ovqatlanishini ta'minlashdek muhim vazifani hal etish imkonini berdi.

Iste'mol qilinadigan ovqatning tarkibi va ratsionini yaxshilash boshqa omillar bilan birga aholi, avvalo, bolalar salomatligini tubdan yaxshilashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Masalan, so'nggi 10-yilda vazni tibbiyotda ko'zda tutilgan me'yordan kam bo'lgan bolalar soni ikki barobardan ziyod (4 foizdan 1,8 foizga) qisqardi, ularning bo'yi o'rtacha 3 santimetr ga o'sdi, bizning mintaqamizga xos bo'lgan jiddiy kasallik, ya'ni xotin-qizlarda kamqonlik darajasi 2,5-marta pasaydi.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston aholisining o'rtacha umr ko'rishi 7,5-yilga (66 yoshdan 73,5 yoshga), xotin-qizlarning o'rtacha umr ko'rishi esa 75 yoshga uzayganini alohida ta'kidlashni istardim.

Bugungi kunda dunyoda kamdan-kam davlatlar bunday ko'rsatkichlarga erishgan.

Biz bunday yutuqlarga nimaning hisobidan erishdik?

Biz avvalo shu yo'lda o'z oldimizga qo'ygan maqsadlarimiz sari intildik va muayyan natijalarni qo'lga kiritdik.

Bu borada eng asosiy omil nima bo'ldi, degan savolga men, eng asosiy, hal qiluvchi omil – bu bizning mehnatkash, mard va olijanob xalqimiz, deb javob bergan bo'lardim. O'zbek xalqining naqadar mehnatkashligi, mehmondo'stligi va bag'rikengligi barchaga, uzoq-uzoq o'lkalarda ham yaxshi ma'lum.

Biz mustaqillikka erishganimizdan keyin sobiq Ittifoq tarkibida bo'lgan ko'pgina respublikalar boshqa davlatlar o'n yillar, balki yuz yillar davomida erishgan yutuq va marralarga bir zumda erishmoqchi bo'lishdi. Biz buning uddasidan chiqish uchun barcha imkoniyatlarimizni ishga solamiz, hammadan o'zib ketamiz, degan balandparvoz gaplar aytildi, turli rejalar, hisobotlar tuzildi, ular haqida dunyoga jar solindi. Keyin ma'lum bo'ldiki, shoshma-shosharlik bilan uzoqqa borib bo'lmas ekan.

Bu haqda gapirishdan maqsad shuki, biz osonlik bilan erishib bo'lmaydigan marralarga shosha-pisha yugurmadik, puxta o'ylab, uzoqni ko'zlab ish olib bordik, shuning uchun ham bizning taraqqiyot yo'limiz dunyoda islohotlarning "o'zbek modeli" deb tan olindi.

Odatda bir iqtisodiy tizimdan boshqasiga o'tilar ekan, yillar davomida hal etishga to'g'ri keladigan muammolar paydo bo'ladi. Bir siyosiy tuzumdan boshqasiga o'tish uchun eng muhimi odamlarning ongini, tafakkurini o'zgartirish lozim. Bu ishni amalga oshirmasdan turib ma'muriy-buyruqbozlik, subyektiv, volyuntaristik siyosatga asoslangan rejali-taqsimot tizimidan bozor iqtisodiyotiga aslo o'tib bo'lmaydi.

Men sobiq mustabid tuzum davrida O'zbekiston Davlat plan qo'mitasida ishlaganman, keyin moliya vaziri bo'lganman, shuning uchun rejali-taqsimot tizimini ich-ichidan biladigan insonman.

Shuning uchun ham o'sha zamonlarga qaytishni xohlab, o'tmishni qo'msash kayfiyati bilan yurgan har qanday odam bilan bahslashishga tayyorman. Takror aytaman, men bu jarayonlarni ichidan bilaman, shuning uchun rejali-taqsimot tizimi nima sababdan o'zini oqlamasligi menga juda yaxshi ayon.

Masalaning ma'no-mohiyati shundaki, biz mustaqil taraqqiyot yo'lida o'zimiz uchun maqbul bo'lgan modelni joriy etdik. Bu model 5 ta tamoyilga asoslanadi.

Birinchisi – iqtisodiyotni mafkuradan to'liq xoli qilish, uning siyosatdan ustunligini ta'minlash. Biz endi ilgari gidek mafkuraviy tizimda yashay olmas edik, ya'ni bironta davlatga qandaydir mafkuraviy yorliqlar bosilgani sababli u bilan iqtisodiy hamkorlik qilmaslik yo'lidan borolmas edik.

Iqtisodiyotni hech qanday mafkura bilan bo'g'ish, jilovlash mumkin emas. Bizning xalqimizda, och odam musiqani qorni bilan tinglaydi, degan gap bor. Ya'ni, turmush darajasi past, oddiy ehtiyojlarini ham qondira olmaydigan odamni hech qanday mafkura bilan to'ydirib bo'lmaydi.

Ikkinchi tamoyil – davlatning bosh islohotchi vazifasini bajarishi.

Uchinchi tamoyil – qonun oldida hammaning tengligi, ya'ni bu qonun ustuvorligi prinsipidir.

To'rtinchi tamoyil – bu kuchli ijtimoiy siyosat yuritish. Mamlakatimiz aholisining 60 foizini yoshlar tashkil qilishini inobatga oladigan bo'lsak, kuchli ijtimoiy siyosatni ta'minlamaslikka bizning haqqimiz yo'q.

Va nihoyat, beshinchi tamoyil, biz islohotlarni bosqichma-bosqich va

izchil ravishda amalga oshirish yo‘lini tanladik. Bu nimani anglatadi? Bu shuni anglatadiki, o‘z oldimizga qo‘ygan maqsadga, xuddi otchopardagi poygada bo‘lgani kabi, birdaniga emas, eng avvalo tegishli huquqiy poydevor yaratib, malakali va yetuk kadrlarni tayyorlab, tinimsiz intilib, mashaqqatli mehnat orqaligina erishish mumkin. Biz ayni shunday yo‘lni tanlaganmiz.

Bizning odamlarimiz, yoshlarimizga bir qarang, ularning ko‘zlari qanday yonib, porlab turibdi. Ular bugun boshqalar eplay olmaydigan vazifalarni amalga oshirishga qodir. Chunki ular o‘zida mavjud bo‘lgan katta salohiyatni ro‘yobga chiqarish, namoyon qilish istagi bilan yashamoqda.

Men buni yoshlar tabiyasidagi eng muhim masala deb bilaman. Yoshlarga o‘z imkoniyati, qobiliyati, kuch-quvvatini ro‘yobga chiqarish uchun imkon berilgan taqdirdagina jamiyat albatta o‘zining barcha maqsad-muddolariga erishadi.

Bu haqda gapirganda, xalqimiz o‘rtasida keng tarqalib, mashhur bo‘lib ketgan ikkita shiorni eslash o‘rinlidir.

Birinchi shior – “Yangi uy qurmasdan turib, eskisini buzmag” degan muhim hayotiy prinsipni ifoda etadi. Ya’ni, yangi hayot, yangi jamiyat qurishda avvalgi hayot tajribasidan ham foydali jihatlarni albatta olish kerak bo‘ladi.

Ikkinchi shior esa “Islohot – islohot uchun emas, avvalo inson uchun, uning manfaatlari uchun” degan so‘zlarda mujassam topgan.

Chindan ham, islohot inson manfaatlariga xizmat qilsagina, odamlar bu islohotlarning barchasi nima uchun zarurligi, o‘zini oqlamagan eski mafkuraviy tizimdan erkin bozor iqtisodiyotiga asoslangan demokratik tizimga o‘tishning mazmun-mohiyati nimadan iborat ekanini tushunib yetadi.

Biz keng ko‘lamli islohotlar yo‘lida bugun nimalarga erishganimiz haqida yaqqol tasavvur beradigan ikkitagina raqamni keltiraman va o‘ylaymanki, shuning o‘zi sizlarga yetarli bo‘ladi.

Jahon miqyosida 2008-yildan boshlab bugungi kunga qadar davom etayotgan moliyaviy-iqtisodiy inqirozga qaramasdan, O‘zbekistonda keyingi 9-yilda dunyodagi sanoqli davlatlar qatorida yalpi ichki mahsulotning o‘shish sur‘atlari kamida 8 foizni tashkil etib kelmoqda.

Shuni ham ta’kidlamochimanki, davlatimizning qarzi yalpi ichki mahsulotimizga nisbatan 11 foizdan oshmaydi, oltin-valyuta zaxiralarimiz

yildan-yilga ko‘payib bormoqda.

Bunday misollarni yana ko‘plab keltirish mumkin. Masalan, bizda byudjet defitsiti yo‘q, aksincha, uning profitsit bilan bajarilayotgani kuzatilmoqda va biz har yili ijtimoiy soha rivoji uchun yo‘naltirilayotgan mablag‘lar ulushini jiddiy ravishda oshirib boryapmiz. Aniqroq aytganda, bu sohaga davlat byudjeti xarajatlarining qariyb 60 foizini, jumladan, ta‘lim tizimiga – 34 foiz, sog‘liqni saqlash sohasiga – 15 foiz byudjet mablag‘larini yo‘naltiryapmiz. Ana shu raqamlarning o‘ziyoq bugungi O‘zbekistonning taraqqiyot sur‘atlarini yaqqol ifoda etadi.

Bugun biz Oziq-ovqat dasturi to‘g‘risida so‘z yurityapmiz, lekin milliy taraqqiyot haqida so‘z borganda, faqat shu dastur bilan cheklanib qolish mumkin emas. Chunki Oziq-ovqat dasturi butun mamlakat iqtisodiyoti doirasidan tashqarida rivojlana olmaydi. Shunday ekan, biz ushbu dasturni amalga oshirish jarayonida yana ko‘p-ko‘p masalalarni kompleks hal qilishimiz, eng avvalo, bu borada kuchli iqtisodiy salohiyat yaratishimiz, undan ham muhimi, yuqorida aytganimdek, odamlar ongini, tafakkurini o‘zgartirishimiz shart.

Hozirgi vaqtda biz umumiy qiymati qariyb 5 milliard dollar bo‘lgan oziq-ovqat, birinchi navbatda, meva-sabzavot mahsulotlarini eksport qilmoqdamiz. So‘nggi uch yilda eksport qilinayotgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari hajmi 3 barobardan ziyod oshdi.

Mamlakatimizning mahsulot yetkazib beradigan korxonalari xalqaro ko‘rgazma va ixtisoslashtirilgan yarmarkalarda faol ishtirok etmoqda. **Biz dunyoning 80 ta davlatiga 180 turdan ortiq sarxil meva-sabzavot va ularni qayta ishlash asosida tayyorlangan mahsulotlarni eksport qilmoqdamiz. O‘zbekiston o‘rik, olxo‘ri, uzum, yong‘oq, karam va boshqa ko‘plab meva va sabzavot mahsulotlarini eksport qilish hajmi bo‘yicha dunyoda shunday mahsulotlarni yetkazib beradigan o‘nta yetakchi davlat qatoriga kiradi.**

Siz, hurmatli mehmonlarimiz, kecha va bugun mamlakatimizda yetishtirilayotgan xilma-xil oziq-ovqat mahsulotlarini o‘z ko‘zingiz bilan ko‘rib, ulardan bahramand bo‘lish imkoniga ega bo‘ldingiz.

Agar meva va sabzavot mahsulotlarimizning naqadar boy, to‘kin-sochin va xilma-xil ekanini butun go‘zalligi va jozibasi bilan ko‘rmoqchi bo‘lsangiz, albatta bizning bozorlarimizga kirib ko‘rishingiz kerak. U yerda nafaqat noz-ne‘matlarimizning betakror chiroyi va nafosatini, balki sizning taassurotlaringizni yanada boyitadigan bizning odamlarimizga xos

ochiqlik, samimiyat va mehmondo'stlikni ham ko'rasiz.

Mamlakatimizda oziq-ovqat mahsulotlari yuqori sur'atlar bilan ishlab chiqarilayotganidan ko'nglimiz to'q bo'lishi uchun bugun bizning barcha asoslarimiz bor. O'tgan 10-yil davomida yurtimizda meva va sabzavot, poliz mahsulotlari va uzum yetishtirish bo'yicha erishilgan o'sish sur'atlari aynan shundan dalolat beradi.

Misol uchun, 2004-2013-yillarda sabzavot yetishtirish dollar hisobida 7,7 barobar, meva yetishtirish 5,1 karra, poliz mahsulotlari 7,8-marta, uzum 8,7 barobar o'sdi. Bizning hisob-kitoblarimiz bo'yicha, 2020-yilda meva va sabzavot, uzum va poliz mahsulotlari yetishtirishni 2014-yilga nisbatan kamida 2,3-marta ko'paytirishni mo'ljallayapmiz.

O'z-o'zidan ravshanki, meva va sabzavot mahsulotlari, uzum yetishtirish bo'yicha ana shunday istiqbol rejalarini o'z oldimizga qo'yar ekanmiz, bunday ko'rsatkichlarga erishish uchun, birinchi navbatda, qishloq xo'jaligini isloh etish va modernizatsiya qilish, yerlarning meliorativ holatini va irrigatsiya tizimini yaxshilash, tuproq unumdorligi va hosildorligini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli ishlarni davom ettirish va chuqurlashtirish zarur. Bu borada xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va albatta mamlakatimizda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarga jahon bozorida talabni oshirish, ularni saqlash, logistika va iste'molchilarga yetkazib berishning zamonaviy tizimini shakllantirishga alohida e'tibor qaratishimiz darkor.

Oziq-ovqat mahsulotlari, birinchi navbatda, sabzavot, meva va uzumni daladan iste'molchiga yetkazib berishda nobudgarchiliklarning oldini olish bo'yicha jiddiy ishlarni davom ettirishimiz zarur. Avvalambor, meva va sabzavotlarni saqlaydigan ombor va muzlatgichlar tizimi yetarli darajada rivojlanmagani, logistika va yo'l xarajatlari bilan bog'liq ko'pgina muammolarni yechish talab etiladi.

Shuni afsus bilan aytish kerakki, yurtimizda yetishtirilayotgan meva-sabzavot mahsulotlarining aksariyat qismi yangi uzilgan holda emas, balki konservatsiya qilingan, qayta ishlangan yoki quritilgan holda iste'mol qilinmoqda. Bunday holatda mahsulotlar o'zining sifati, ta'mi va tibbiyot nuqtai nazaridan iste'mol xususiyatlarini ma'lum darajada yo'qotadi.

Mazkur sohada sezilarli o'zgarishlar bo'layotganiga qaramasdan, mahsulotni asl holida saqlash, narx-navo barqarorligini ta'minlash, uning keskin oshib ketishining oldini olish, narx-navoga mavsumiy omillarning ta'sirini kamaytirish va boshqa masalalarni hal etish uchun zarur bo'lgan

barcha infratuzilma, resurs va imkoniyatlarga ega emasmiz, bu borada muzlatish, neytral gazli muhitda saqlash kabi zamonaviy texnologiyalarni yanada ko‘paytirish talab qilinadi.

Ayni paytda O‘zbekistonda bu yo‘nalishda keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda jami 190 ming tonnadan ziyod meva va sabzavotlar saqlanadigan 274 ta zamonaviy sovutgichli kamera va omborlarni qurish va to‘liq rekonstruksiya qilish ishlari nihoyasiga yetkazildi.

2010-yilda «Navoiy» erkin industrial-iqtisodiy zonasi hududida 3 ming tonnadan ortiq sarxil meva-sabzavotni neytral gazli muhitda saqlash bo‘yicha zamonaviy quvvatlar foydalanishga topshirildi. Ushbu mahsulotlar xalqaro aviatransport yordamida Yevropa va Osiyo mamlakatlari bozorlariga yetkazib berilmoqda.

Buning uchun biz mamlakatimizda tashkil etilgan, Navoiy shahri xalqaro aeroportini o‘z ichiga olgan, dunyodagi yirik yuk tashish kompaniyalaridan biri – «Korean Eyr» kompaniyasi boshqaruvida faoliyat ko‘rsatayotgan intermodal logistika markazi quvvatlaridan keng foydalanmoqdamiz.

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda jami 630 ming tonna mahsulotni saqlash quvvatiga ega bo‘lgan 1300 dan ziyod ombor mavjud. Ularda har yili meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy turlari saqlanmoqda. Bu esa ichki bozorda narx-navoni barqaror ushlab turish va kuzgi-qishki mavsumda ushbu mahsulotlarni eksport qilishni kafolatli ta‘minlash imkonini bermoqda.

Yaqin vaqt ichida O‘zbekiston kompaniyalari Boltiq dengizi bo‘yidagi Liyepay portida bir kecha-kunduzda 1,5 ming tonna mahsulotni saqlash quvvatiga ega bo‘lgan transport-logistika markazini tashkil etadi. Ushbu markaz orqali meva-sabzavot mahsulotlari Shimoliy va G‘arbiy Yevropa mamlakatlariga to‘g‘ridan-to‘g‘ri yetkazib beriladi.

Muhtaram konferensiya ishtirokchilari!

Qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish va uning samaradorligini oshirish, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni ko‘paytirish, ularning turini kengaytirish va sifatini oshirish bo‘yicha oldimizga qo‘ygan maqsadlarimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etmasdan, xalqaro moliya institutlari va bank tuzilmalarining yordami va qo‘llab-quvvatlashiga tayanmasdan turib erishib bo‘lmashligini biz yaxshi anglaymiz.

Xalqaro qishloq xo‘jaligini rivojlantirish fondi, Osiyo taraqqiyot banki,

Jahon banki, Islom taraqqiyot banki, Global ekologik fond, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti kabi boshqa ko'plab institutlar, shuningdek, xorijiy mamlakatlar hukumatlari agentliklarining shu borada ko'rsatayotgan yordamini biz yuksak qadrlaymiz. Ularning ishtirokida yuzdan ortiq investitsiya va grant loyihalarini amalga oshirish uchun 1,1 milliard dollardan ortiq mablag' jalb etildi.

Ajratilgan moliyaviy mablag'lar bilan birga, **birinchi navbatda, ilg'or agrosanoat texnologiyalarini jalb etish, qishloq xo'jaligi infratuzilmasi, irrigatsiya va melioratsiya tizimlarini rivojlantirish va rekonstruksiya qilish, marketing va jahon bozorlariga chiqish bo'yicha yangi texnologiyalarni joriy qilish borasida ko'rsatilgan amaliy yordam va hamkorlik uchun alohida minnatdorlik bildirmoqchiman.** O'ylaymanki, kimki shunday qo'llab-quvvatlashdan bahramand bo'lgan bo'lsa, bunday yordamning ahamiyatini yaxshi tushunadi.

Janob Joze da Silvaning tashrifi doirasida O'zbekiston Respublikasi va BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti o'rtasida hamkorlik to'g'risida bitim imzolayotganimiz, Toshkent shahrida ushbu tashkilot vakolatxonasini ochayotganimizni alohida ta'kidlamoqchiman.

O'zbekiston bilan BMTning qishloq xo'jaligi sohasidagi asosiy moliyaviy instituti bo'lmish Xalqaro qishloq xo'jaligini rivojlantirish fondi o'rtasida konstruktiv hamkorlik o'rnatilganidan mamnun ekanimizni bildirmoqchiman. Bu fondning asosiy vazifalaridan biri yuqori samaradorlikka ega bo'lgan qishloq xo'jaligi tizimini shakllantirish bo'yicha o'zini oqlagan yondashuvlarni amalga oshirishdan iboratdir.

Fursatdan foydalanib, Osiyo taraqqiyot bankining mamlakatimizda oziq-ovqat xavfsizligi masalalarini hal etishdagi muhim o'rnini ta'kidlamoqchiman.

O'zbekiston va Osiyo taraqqiyot banki o'rtasida jadal rivojlanib borayotgan, qishloq xo'jaligi sohasining o'zida umumiy qiymati 400 million dollardan ziyod oltita loyihani amalga oshirish imkonini bergan hamkorlikni biz yuksak qadrlaymiz.

Hamkorligimizning eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan loyihalardir.

O'tgan yili Osiyo taraqqiyot banki, Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligi bilan hamkorlikda Amu-Buxoro mashina kanalini qayta tiklash

loyihasini amalga oshirishni boshlaganimiz bejiz emas. Uning doirasida 1,8 milliondan ziyod odam istiqomat qilayotgan 315 ming gektar maydonni suv bilan ta'minlaydigan irrigatsiya infratuzilmasi rekonstruksiya va modernizatsiya qilinadi.

Qishloq xo'jaligi sohasini rivojlantirishda Jahon bankining ishtiroki tobora kengayib bormoqda. Umumiy qiymati 380 million dollar bo'lgan 8 ta loyiha amalga oshirildi, joriy yilda yana umumiy qiymati 450 million dollarlik ikkita loyihani hayotga tatbiq etish rejalashtirilmoqda.

Janubiy Qoraqalpog'istonda uzoq muddatli imtiyozli kreditlar hisobidan suv resurslarini boshqarishni yaxshilash bo'yicha 260 million dollarlik yirik loyihani amalga oshirishga kirishmoqdamiz.

Mazkur loyiha doirasida yaroqsiz holga kelib qolgan 30 ming gektar yerni qayta tiklash rejalashtirilmoqda. Kelgusida bu maydonlarda diversifikatsiyalashgan va yuqori darajada mexanizatsiyalashgan oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish mo'ljallanmoqda.

Jahon banki bilan hamkorlikda mamlakatimizning yettita viloyatida amalga oshirilayotgan, bog'dorchilik va sabzavotchilikni kompleks modernizatsiya qilishga qaratilgan, umumiy qiymati 200 million dollar bo'lgan loyiha katta istiqbolga ega bo'lib, uning doirasida urug'chilik, o'simliklar seleksiyasi va muhofazasi sohasidagi ilmiy-tadqiqot salohiyatimizni modernizatsiya qilish va oshirish, shuningdek, zamonaviy agrotexnologiyalar yo'nalishida sarmoyalar kiritish maqsadida fermer xo'jaliklari va kichik biznes subyektlari uchun kredit liniyalarini ochish ko'zda tutilmoqda.

Mazkur loyihaning istiqbolli va yangiligi BMT qoshidagi Global ekologik fondning e'tiborini tortgani, fond tomonidan fermer xo'jaliklarida ilg'or texnologiyalarni joriy etish va yangi zamonaviy uskunalarni xarid qilishga qaratilgan 13 million dollarlik grant taqdim etilgani quvonarlidir.

Islom taraqqiyot banki bilan hamkorlikda Xorazm, Jizzax va Sirdaryo viloyatlarining irrigatsiya tizimlarini qayta tiklash bo'yicha umumiy qiymati 143 million dollar bo'lgan ikkita loyiha amalga oshirilmoqda, shuningdek, Surxondaryo viloyatida suv resurslarini boshqarishni yaxshilashga qaratilgan loyihani tayyorlashga kirishildi.

Xorijiy sheriklar bilan birgalikda tashkil etilgan, meva-sabzavot mahsulotlarini saqlash, qayta ishlash va eksport qilish bilan shug'ullanadigan agrosanoat korxonalari iqtisodiyotimizda tobora katta o'rin egallab bormoqda.

O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi sohasida bugungi kungacha Germaniya, Gollandiya, Avstriya, AQSh, Shveysariya, Xitoy, Janubiy Koreya, Italiya, Ispaniya kabi 50 ta mamlakatdan to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar jalb etilgan holda, 400 ga yaqin korxonalar tashkil etildi. Bu korxonalar yangi mahsulot yetishtirishdan tortib mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlash asosida tayyor oziq-ovqat tovarlari ishlab chiqarishgacha bo‘lgan yo‘nalishlarda faoliyat olib bormoqda.

Ana shu korxonalarda o‘ta yuqori haroratda ishlov berish, aseptik usulda konservalash, muzlatish va sun‘iy quritish usullari to‘liq o‘zlashtirilgan. 2013-yilning o‘zida bu korxonalar tomonidan qiymati 800 million dollardan ortiq bo‘lgan mahsulot ishlab chiqarildi, jumladan, 200 million dollardan ziyod mahsulot eksport qilindi.

Yaqin yillarda meva-sabzavot xomashyosini qayta ishlash va unga ishlov berish bo‘yicha umumiy qiymati 150 million dollarga yaqin bo‘lgan 265 ta investitsiya loyahasini qo‘shimcha ravishda amalga oshirish ko‘zda tutilgan. Bu sohaga kiritilgan sarmoyalar ko‘p xarajatni talab etmasligi, shu bilan birga, 1,5-4-yil ichida o‘zini qoplashi bilan e‘tiborli ekanini qayd etmoqchiman.

Aziz do‘stlar!

Bugungi kunda oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash borasida hal etishni talab qilayotgan o‘ta muhim muammolar, hech shubhasiz, shu boradagi sa‘y-harakatlarni yanada muvofiqlashtirish va keng miqyosdagi xalqaro hamkorlikni, kelajakka qaratilgan yondashuv va xulosalarni birgalikda ishlab chiqishni taqozo etadi. Va o‘z-o‘zidan tushunarlik, jahonning turli mamlakatlarida to‘plangan tajriba va amaliyot bilan tizimli va doimiy ravishda almashib turishni talab qiladi.

Bugungi anjuman doirasida amalga oshiriladigan muloqotlar, ushbu masala bo‘yicha fikr, bilim va tajriba almashuvlar, tahlillar, ishlab chiqilgan amaliy tavsiyalar konferensiyaning barcha ishtirokchilari – xalqaro tashkilotlar, hukumatlar, ilmiy muassasa va kompaniyalar vakillari uchun g‘oyat foydali bo‘lishiga ishonchim komil.

Biz O‘zbekistonda barcha xalqaro tashkilotlar, xorijiy investorlar, tadbirkorlar, banklar, olim va mutaxassislar bilan birgalikda qo‘shma dastur va loyihalarni amalga oshirishga qaratilgan hamkorlikni kengaytirishdan manfaatdor ekanimizni, **mazkur anjumanning asosiy vazifalaridan biri ayni shundan iborat deb bilishimizni alohida**

ta'kidlamoqchiman.

Fursatdan foydalanib, yana bir bor ushbu muhtasham zalda yig'ilgan siz, azizlarga samimiy minnatdorigimni izhor etaman. Mehmondo'st O'zbekiston zaminiga tashrifingiz mazmunli, samarali bo'lsin. Barchangizga sihat-salomatlik, ilmiy-ijodiy faoliyatingizda muvaffaqiyatlar tilayman.

E'tiboringiz uchun rahmat.

MATBUOT VA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI XODIMLARIGA

Qadrli do‘stlar!

Avvalo, Vatanimiz ravnaqi, xalqimiz farovonligini yuksaltirish, mustaqilligimizni mustahkamlash yo‘lida jonkuyarlik va jonbozlik ko‘rsatib mehnat qilayotgan siz, aziz jurnalistlar, radio va televideniye, nashriyot va matbaa sohasi xodimlariga o‘zining chuqur hurmatimni bildirib, sizlarni bugungi kasb bayramingiz bilan millionlab muxlislaringiz, butun el-yurtimiz qatori chin qalbidan tabriklashga ijozat bergaysiz.

Shu xursandchilik kunda barcha-barchangizni samimiy qutlar ekanman, Sohibqiron Amir Temur bobomizning: “Adolat va ozodlik dastingiz va rahbaringiz bo‘lsin. Millatning dardlariga darmon bo‘lmoq vazifangizdir”, deb aytgan chuqur ma‘noli da‘vati xalqimizning fidoyi farzandlariga, avvalambor, hamisha el-yurt tashvishi va manfaati bilan yonib yashaydigan siz, matbuot ahliga qaratilgan, desam, o‘ylaymanki, ko‘pchilik jamoatchiligimizning fikrini ifoda etgan bo‘laman.

Muhtaram do‘stlar!

Hammamizga ma‘lum, bugungi kunda jahon miqyosidagi globallashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari zamoni, qolaversa, boshimizdan kechirayotgan hayotning o‘zi oldimizga qo‘yayotgan, tobora kuchayib borayotgan talablarni hisobga olmasak, shiddatli davr bilan hamqadam bo‘lib yashamasak, o‘z-o‘zidan ayonki, strategik maqsad va vazifalarimizni amalga oshirishimiz, taraqqiy topgan zamonaviy demokratik davlatlar qatoriga kirishimiz gumon bo‘lib qoladi.

Bu yuksak talabni barchamiz, birinchi navbatda doimo jamiyatning oldingi saflarida bo‘lib kelayotgan siz, matbuot ahli yaxshi tushunasiz, anglaysiz, deb bilaman.

Ayni shu talabni inobatga olgan holda, keyingi yillarda O‘zbekistonda ommaviy axborot vositalarining jamiyat hayotidagi o‘rni va ta‘sirini, ularning faoliyati samaradorligini yanada oshirish, media tarmoqlarining huquqiy, moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yangilash, texnik va texnologik modernizatsiya qilish, jurnalist kasbining ijtimoiy maqomi va nufuzini ko‘tarish, soha xodimlarining mehnatini moddiy va ma‘naviy rag‘batlantirish yo‘lida, aytish mumkinki, katta ishlar amalga oshirildi.

Ayniqsa, Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada

chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi doirasida qanday muhim dastur va tadbirlar amalga oshirilayotgani sizlarga yaxshi ma'lum, albatta. Xususan, "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to'g'risida"gi qonunning qabul qilinishi fuqarolarimizning axborot sohasidagi huquq va manfaatlarini ta'minlash, davlat va jamoatchilik o'rtasida ochiq va samarali muloqot olib borish bo'yicha ommaviy axborot vositalarining roli va ta'sirini oshirishda yangi, yuksak bosqich bo'ldi, desak, yangilishmagan bo'lamiz.

Bu borada ayrim misollarga murojaat qiladigan bo'lsak, jamiyat hayotining ko'zgusi bo'lgan ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha so'nggi yillarda katta amaliy qadamlar qo'yganimiz yaqqol ayon bo'ladi.

Bugungi kunda yurtimizda 1400 ga yaqin ommaviy axborot vositasi faoliyat ko'rsatmoqda. Ularning orasida an'anaviy axborot vositalari bo'lmish gazeta-jurnallar, tele va radiokanallar bilan birga eng zamonaviy va ilg'or media tarmoqlari – raqamli va mobil televideniye, internet-televideniye, internet-radio, umuman, internet jurnalistikasi milliy axborot maydonida tobora mustahkam o'rin egallab borayotganini alohida qayd etish lozim.

Hozirgi vaqtda O'zbekiston telekanallarining dasturlari global tarmoq orqali real vaqt rejimida dunyoning ko'plab mamlakatlarida namoyish etilmoqda. O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi tarkibida keyingi paytda tashkil etilgan "Madaniyat va ma'rifat", "Dunyo bo'ylab", "Bolajon" telekanallari qatorida "Diyor", "Oilaviy", "Kinoteatr", "Navo" kabi yangi telekanallar xalqimizning ilmiy-ma'rifiy, ma'naviy-madaniy saviyasini yuksaltirish, mazmunli hordiq chiqarishga bo'lgan ehtiyojini qondirish yo'lida o'z faoliyatini takomillashtirib borayotgani e'tiborga loyiq.

Ommaviy axborot vositalari, nashriyot va matbaa korxonalari, matbuot tarqatuvchi tashkilotlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida qabul qilingan Prezident qaroriga binoan ular uchun yaratilgan imtiyoz va preferensiyalar mazkur tuzilmalarning mustaqilligini so'zda emas, amalda ta'minlashda qulay moliyaviy sharoit tug'dirib, ushbu sohada mehnat qilayotgan ming-minglab ishchi va xodimlarning daromadini, moddiy farovonligini oshirish bilan birga boshqa bir qator tarmoqlar rivojiga ham katta ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Bularning barchasi, hech shubhasiz, mamlakatimiz axborot maydonida sog'lom raqobat muhitini yaratish, fikrlar xilma-xilligiga erishish, matbuot

minbari orqali barcha ijtimoiy qatlamlarning fikr va qarashlarini ifoda etish, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish uchun mustahkam zamin bo‘lmoqda.

Bu haqda gapirganda, birinchi navbatda ommaviy axborot vositalarining fidoyilari bo‘lgan, turli dolzarb masalalarni qalbidan, yuragidan o‘tkazib, bu sohaning boshqa tarmoqlardan kam bo‘lmasligi uchun doimo intilib yashaydigan siz, muhtaram jurnalistlar bir haqiqatni albatta yaxshi anglaysiz, deb ishonaman: bugungi kunda, ayni shu murakkab va qaltis zamonda dunyoda, yon-atrofimizda ro‘y berayotgan voqea-hodisalarni chuqur idrok etish, ularning tub mohiyatiga yetib borish uchun avvalo odamlarda mustaqil fikrlash va yana bir bor mustaqil fikrlashni shakllantirish talab qilinadi.

Turli g‘oya va manfaatlar kurashi tobora kuchayib borayotgan bugungi vaziyatda yolg‘onni rost, rostni yolg‘on, deb ko‘rsatishga urinish, axborot-kommunikatsiya vositalarini o‘zining uzoqni ko‘zlaydigan manfaatlariga xizmat qilishga majbur etish, g‘arazli maqsadlar yo‘lida odamlarni, millatlarni bir-biriga qarama-qarshi qo‘yish, ularni hayotdan norozi qilish, turli soxta ma‘lumotlarni tarqatish, o‘zgalarni pisand qilmasdan, kuchi yetadigan davlatlarga po‘pisa va zo‘ravonlik ko‘rsatish, hech kim bilan hisoblashmay kuch ishlatish holatlari avvalambor ommaviy axborot vositalarining bugungi o‘quvchi, tinglovchi va tomoshabinlaridan oqni qoradan, haqiqatni uydirma gaplardan ajratish uchun o‘zining mustaqil dunyoqarashi va fikriga ega bo‘lishini taqozo etadi.

Hozirgi vaqtda yon-atrofimizda o‘zini oqlamagan va umrini o‘tab bo‘lgan eski tizim va mafkuralarni qo‘msashga bo‘lgan urinishlar tobora tarqalib va kuchayib borayotgan bir paytda bunday kuchlarning qarmog‘iga tushib qolmaslik uchun axborot sohasida yetti o‘lchab bir kesish, xalqimiz, ayniqsa, yoshlarimizning ko‘zini keng ochib berish, ularni irodasi mustahkam, iymoni baquvvat insonlar etib tarbiyalashda mamlakatimiz ommaviy axborot vositalarining o‘rni va mas’uliyati tobora ortib bormoqda va bu o‘ta muhim vazifani ado etishda biz avvalo sizlarga, sizlarning bilim va tajribangiz, professional mahoratingiz, grajdanlik pozitsiyangizga tayanamiz.

Yoshlarimizni aynan ana shu ruhda – milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalab, har tomonlama barkamol avlodni kamol toptiradigan bo‘lsak, hech shubhasiz, ertangi hayotimizning eng mustahkam poydevorini qurgan bo‘lamiz.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, yuksak kasb mahoratiga ega boʻlgan yetuk jurnalistlar, tahlilchi va sharhlovchilarni, muxtasar aytganda, oʻz kasbining haqiqiy ustasi boʻlgan mutaxassislarni tayyorlash masalasi hamon dolzarb boʻlib turibdi, desam, oʻylaymanki, sizlar ham bu fikrga qoʻshilasiz.

Barchamiz yaxshi tushunamiz, bu vazifani amalga oshirish uchun mamlakatimiz ommaviy axborot vositalarining xalqaro axborot maydoniga kirib borishi, dunyoda nom qozongan nufuzli mediakompaniyalar, chet ellardagi hamkasblari bilan samarali ijodiy aloqalar oʻrnatishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Haqiqatan ham, biz oʻz oldimizga rivojlangan demokratik davlatlar darajasiga koʻtarilishdek yuksak maqsadni qoʻygan ekanmiz, boshqa sohalar qatori axborot olamida ham ilgarilab ketgan davlatlardan oʻrganish, ayni shu asosda ommaviy axborot vositalari xodimlarining bilim va tajribasi, kasb mahoratini oshirishga jiddiy eʼtibor qaratishimiz zarur.

Shu oʻrinda ilgari ham aytgan bir fikrni takrorlashni joiz deb bilaman.

Bugungi globallashuv asrida har qaysi inson, har qaysi kasb egasining oʻz malakasi va saviyasini oshirishi uchun qandaydir mafkuraviy toʻsiq va cheklashlar qolmaganini barchamiz yaxshi bilamiz. Gap faqat oʻqib-oʻrganishdan, izlanishdan tortinmaslik, oʻz oldiga aniq maqsad qoʻyib, bu yoʻldan qatʼiyat bilan ilgarilab borishga bogʻliq.

Bunday dolzarb vazifalar avvalambor oliy oʻquv yurtlarida shu soha boʻyicha dars beradigan, zamonaviy bilim va texnologiyalarni yoshlarga oʻrgatadigan oʻqituvchi va domlalariga tegishli, desak, ayni haqiqatni aytgan boʻlamiz.

Shu maʼnoda, keyingi yillarda mamlakatimiz ommaviy axborot vositalari xodimlaridan 600 nafardan ziyodi xorijiy davlatlarda malaka oshirib, tajriba almashib qaytgani albatta eʼtiborga sazovordir. Ayni vaqtda katta ahamiyatga ega boʻlgan bu yoʻnalishdagi ishlarimizni izchil davom ettirish va yanada kuchaytirishni bugungi hayotning oʻzi taqozo etmoqda.

Mamlakatimiz ommaviy axborot vositalari xodimlarining jahon jurnalistikasining ilgʻor ish uslublari va yutuqlarini, shuningdek, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini, xorijiy tillarni puxta egallashi uchun zarur koʻmak va yordam berish, shu bilan birga, siz, hurmatli jurnalistlarning oldida paydo boʻlayotgan turli muammolarni birgalashib yechish uchun davlatimiz tomonidan barcha chora va tadbirlar albatta koʻriladi.

Mana shunday o‘ta muhim va dolzarb vazifalarni amalga oshirish yo‘lida barchangizga sihat-salomatlik, kuch-g‘ayrat, yangi omadlar tilayman.

Aziz boshingiz doimo omon bo‘lishini istayman.

O‘ZBEKISTON G‘ALLAKORLARIGA

Qadrli do‘stlar!

Ona O‘zbekistonimizning ravnaqiga ulkan hissa qo‘shadigan, har qaysi oilaning, el-yurtimizning rizq-ro‘zini, dasturxonini to‘kin qiladigan, odamlarimizning ertangi kunga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydigan, mirishkor dehqonlarimiz fidokorona mehnatining natijasi bo‘lmish g‘alla xirmonining yildan-yilga oshib borayotgani barchamizni quvontiradi va g‘urur-iftixor bag‘ishlaydi, desam, siz, azizlarning, butun xalqimizning fikrini ifoda etgan bo‘laman.

Bugun dehqon va fermerlarimiz, barcha dala mehnatkashlarining peshona teri, og‘ir va mashaqqatli, shu bilan birga, sharaflil mehnati evaziga qo‘lga kiritilgan g‘alaba bilan – mamlakatimiz qishloq xo‘jaligi tarixida ilk bor 8 million 50 ming tonnalik yuksak g‘alla xirmoni bunyod etganingiz bilan sizlarni chin qalbimdan samimiy muborakbod etish – men uchun katta baxt.

Mana shu quvonchli ayyomda bu misli ko‘rilmagan yutuqning mohiyati va qadr-qimmatini har tomonlama chuqur anglash uchun bir vaqtlar, ya‘ni, endigina mustaqillikka erishgan birinchi kunlarda davlatimiz omborlarida xalqimizni boqish uchun faqatgina bir hafta-o‘n kunga yetadigan un qolganini, aytish mumkinki, yurtimiz ocharchilik ostonasida, jar yoqasida turganini o‘zimizga tasavvur qiladigan bo‘lsak, biz qanday tahlikali va xatarli zamonni boshimizdan kechirganimiz va bugungi qo‘lga kiritgan, haqiqatan ham buyuk marralarning bahosi va ahamiyati yaqqol ayon bo‘ladi.

Bu haqda gapirganda, avvalo, mana shunday yorug‘ kunlarga yetkazgani uchun Yaratganimizga ming bora shukronalar aytishni ham qarz, ham farz, deb bilaman.

Shu o‘rinda bu tarixiy yutuqning tub mohiyatini ochib beradigan ba‘zi bir raqamlarni esga olishimiz tabiiydir.

Bundan 23-yil oldin biz 21 milliondan ziyod aholimizning ehtiyoji uchun zarur bo‘lgan 5 million tonna g‘allani chetdan, katta-katta mablag‘lar evaziga, kimlargadir muhtoj bo‘lib, yalinib-yolvorib olib kelishga majbur edik.

Bugungi kunda esa biz 31 milliondan ortiq aholimizni o‘z donimiz, o‘z beminnat nonimiz bilan to‘la ta‘minlabgina qolmasdan, balki chet elga

gʻalla eksport qiladigan mamlakatga aylandik. Oʻtgan davr mobaynida oʻlkamizda gʻalla yetishtirishning umumiy hajmi 940 ming tonnadan 8 million tonnaga yetgani, oʻrtacha hosildorlik gektariga 17 sentnerdan 55 sentnerga oʻsgani bizning bu sohada ilgari faraz qilish ham qiyin boʻlgan, qanday ulkan taraqqiyot yoʻlini bosib oʻtganimizdan dalolat beradi.

Aynan mana shu holatlarni qiyoslaganda, yuragimizdan oʻtkazganda, oʻylaymanki, har qaysi odam “Kim edigu kim boʻldik?” degan hayotiy haqiqatning chuqur maʼnosini takror va takror angelaydi, mustaqil taraqqiyotning toʻgʻri yoʻlini tanlab olganimiz, xalqimizning fidokorona mehnati Oʻzbekistonimizni bugungi kunda oʻzgarlar havas qiladigan bosqichga koʻtarish uchun har tomonlama asos boʻlayotganiga ishonch hosil qiladi.

Muhtaram yurtdoshlar!

Bu yilgi mavsum haqida gapirganda, qishloq xoʻjaligida amalga oshirilayotgan tub islohot va oʻzgarishlar, birinchi navbatda fermerlik harakatiga keng yoʻl ochib, uning rivoji uchun barcha sharoitlarni yaratib berganimiz, bu harakatning qishloqda chindan ham asosiy kuch boʻlib maydonga chiqayotgani, fermerlar, taʼbir joiz boʻlsa, jamiyatimizning tayanch ustuniga aylanib, dehqonlarimiz oʻzini yerning, mulkning haqiqiy egasi deb his qilayotgani, oʻz mehnatidan manfaatdorlik tuygʻusi ortib borayotgani biz qoʻlga kiritgan ulkan yutuqning hal qiluvchi omili boʻlganini taʼkidlash lozim.

Hammamiz shunga guvohmiz – joriy mavsum oʻtgan yillarga nisbatan oson boʻlmadi. Tabiat va iqlim qiyinchiliklari gʻallakorlarimizning irodasini yana bir bor sinovdan oʻtkazdi. Qish faslida sovuq va ayozli kunlar meʼyoridan ortiq boʻlgani, mart-aprel oylarining birinchi yarmida haroratning odatdagidan koʻra pasayib ketgani, ayrim hududlarda kuchli jala va doʻl yoqqani, suv taqchilligi, shamol va boʻronlarning salbiy oqibatlari, turli kasallik va hasharotlarga qarshi kurashishga toʻgʻri kelgani – bularning barchasi dehqonlarimiz uchun jiddiy tashvish va muammolar tugʻdirmasdan qolmadi.

Ana shunday murakkab sharoitda dala mehnatkashlari avvalo ishni toʻgʻri tashkil etish, zamonaviy agrotexnologiyalardan samarali foydalanish, ota-bobolarimizning tajribasidan kelib chiqqan holda, gʻallazorlarni mahalliy oʻgʻit bilan oziqlantirishga alohida eʼtibor qaratish hisobidan hosilni saqlab qolishga va belgilangan marralarni egallashga muvaffaq boʻlgani har qanday tahsinga sazovordir.

Mavsum davomida g'allazorlarga jami 12 million 700 ming tonna, har gektar maydonga o'rtacha 11 tonnadan ortiq mahalliy o'g'it berilgani, dehqonlarimizning har tup ko'chat ustida parvona bo'lib, o'zini ayamadan mehnat qilgani, hech shubhasiz, sara don yetishtirishda muhim rol o'ynadi.

So'nggi yillarda yerlarning meliorativ holatini yaxshilash, seleksiya ishlarini to'g'ri yo'lga qo'yish, g'alla navlarini har bir hududning iqlim va tuproq sharoitini, suv bilan ta'minlanish darajasini inobatga olgan holda joylashtirish, zamonaviy texnika, yangi kombaynlar, mineral o'g'itlar, yoqilg'i-moylash materiallarini o'z vaqtida yetkazib berish, fermer xo'jaliklarini moliyaviy resurslar, avvalambor imtiyozli kreditlar bilan ta'minlash, qishloq xo'jaligi zararkunandalariga qarshi kurashish bo'yicha shakllangan aniq tizim asosida samarali olib borilgan ishlar bugungi muvaffaqiyatga puxta zamin bo'lganini alohida qayd etish o'rindir.

Ana shunday muhim chora-tadbirlar tufayli barcha viloyatlar, jumladan, nisbatan og'ir iqlim sharoitida bo'lgan Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm viloyati dehqonlari ham g'alla tayyorlash bo'yicha shartnoma majburiyatini muvaffaqiyatli bajarishga erishdilar. Farg'ona va Andijon viloyatlarida o'rtacha hosildorlik 62 sentnerni, Samarqand viloyatida 61 sentner, Buxoro va Namangan viloyatlarida 60 sentner, Qashqadaryo viloyatida 58 sentner, Toshkent viloyatida 57 sentner, Navoiy viloyatida 55 sentner, Surxondaryo viloyatida 51 sentnerni tashkil etganini bu yilgi mavsumning eng muhim natijasi sifatida baholash lozim.

Bu borada boshqalarga o'rnak va namuna bo'lgan Toshloq, Oltiariq, Uchko'prik, Vobkent, Pop, Uchqo'rg'on, Ishtixon, G'ijduvon, Uychi, Peshku, Narpay, Pstdarg'om, Paxtaobod, Qo'rg'ontepa, Shahrisabz, Xatirchi, Oltinko'l, Do'stlik, Karmana, Mirzacho'l, Yakkabog', Paxtakor, Navbahor, Yuqorichirchiq, Kitob, O'rtachirchiq, Chinoz, Boyovut, Sirdaryo, Denov tumanlarida hosildorlik 60-70 sentnerdan oshganini ta'kidlash joiz.

Yurtimizdagi o'nlab fermer xo'jaliklarida gektaridan 90-100 sentnerdan hosil olingani dehqonlarimizning qanday ulkan ishlarga qodir ekanini ko'rsatadi. Shular qatorida biz bugun Kattaqo'rg'on tumanidagi "Hosil", Furqat tumanidagi "Ortiqali G'aniyev", Uchko'prik tumanidagi "Farovon hayot sari", Oltiariq tumanidagi "Xayrulla Bahrom Boymatov", Ishtixon tumanidagi "Asalchi Eldor", Quva tumanidagi "Oltin diyor", Buvayda tumanidagi "Yoqubjon ota", "O'zbekiston", Navbahor

tumanidagi “Ochilova Inobat”, Paxtaobod tumanidagi “Abdulaziz”, Karmana tumanidagi “Amir G‘olib kelajak”, “Savoltepa ravnaqi”, Yangiyo‘l tumanidagi “Sitoraxon”, Oltinko‘l tumanidagi “Gulgun diyor imkoni”, Jondor tumanidagi “Murod Rustam”, Qo‘shtepa tumanidagi “Abdulhofiz Xalilov”, G‘ijduvon tumanidagi “Fayz” kabi fermer xo‘jaliklarining nomlarini hurmat bilan tilga olamiz.

Hech ikkilanmasdan aytish mumkin, mana shunday jonbozlik va qahramonlik namunalarini ko‘rganda, eshitganda, ilgari ham aytgan bir fikrimni yana takrorlashni joiz deb bilaman: dunyoda mehnatkash insonlar juda ko‘p, lekin og‘ir sinovlarda toblangan, o‘z fidoyiligi va matonati, chidamligi va olijanoblighi bilan ajralib turadigan o‘zbek dehqonlariga yetadigan, ularga teng keladigan odamlar kam, desam, ayni haqiqatni aytgan bo‘laman.

Ana shunday insonlar mehnatini har qancha qadrlab, ularning dardu tashvishlari va ehtiyojlariga yaqin bo‘lib, ularni doimo rag‘batlantirib, xursand qilib, rozi qilib yursak, ochiq aytaman, shaxsan men o‘zimni bearmon, baxtli odam deb his qilaman, desam, bu ham haqiqat bo‘ladi.

Shular haqida gapirganda, bu yil yetishtirilgan mo‘l g‘alla hosilining 5 million 117 ming tonnasi, ya‘ni 60 foizi dehqon va fermerlarimiz, aholimiz ixtiyorida qoldirilganini alohida ta‘kidlash lozim. Xonadonlarimizga qut-baraka, farovonlik olib kiradigan bunday quvonchli holatni barchamiz dala mehnatchilarining o‘z ishidan manfaatdorligi ortib, mashaqqatli mehnati munosib qadr topayotganining yana bir tasdig‘i sifatida qabul qilamiz.

Aziz do‘stlar!

Bugungi kunda dunyo miqyosida oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash masalasi tobora o‘tkir muammoga aylanib borayotgani, ma‘lumotlarga ko‘ra, hozirgi vaqtda yer yuzida 840 milliondan ortiq kishi to‘yib ovqatlanmayotgani tashvish uyg‘otmasdan qolmaydi. Mana shunday murakkab bir vaziyatda mamlakatimizda agrar sohada amalga oshirilayotgan, chuqur o‘ylangan islohotlar hamda siz, hurmatli dehqon va fermerlarimizning samarali mehnati hisobidan biz xalqimizni asosiy oziq-ovqat, avvalo, don mahsulotlari bilan to‘la va ishonchli tarzda ta‘minlashga erishganimiz xalqaro hamjamiyat tomonidan keng e‘tirof etilayotgani ayniqsa e‘tiborlidir.

Bu haqiqatning amaliy ifodasini yaqinda Toshkent shahrida bo‘lib o‘tgan “O‘zbekistonda oziq-ovqat dasturini amalga oshirishning muhim zaxiralari” mavzusidagi xalqaro konferensiyada dunyoning ko‘plab

mamlakatlari, jumladan, eng rivojlangan davlatlardan kelgan koʻzga koʻringan olim va mutaxassislar, nufuzli xalqaro tashkilotlarning vakillari joylarda boʻlib, sizlarning faoliyatingiz bilan yaqindan tanishib bildirgan fikrlari misolida yaqqol koʻrish mumkin. Konferensiya ishtirokchilarining fermer xoʻjaliklarini jadal rivojlantirish uchun ularga davlat tomonidan imtiyoz va preferensiyalar berish, qishloq xoʻjaligi ishlab chiqaruvchilarini qoʻllab-quvvatlash boʻyicha Oʻzbekiston tajribasini keng oʻrganishga tavsiya etgani albatta hammamizga katta mamnuniyat yetkazadi.

Ayni vaqtda barchamiz yaxshi tushunamizki, zamon talabi tobora oʻsib borayotgan hozirgi sharoitda faqatgina erishgan yutuqlar bilan cheklanib, kifoyalanib qolishimiz mumkin emas. Yurtimizda gʻallachilik bilan birga butun qishloq xoʻjaligi tarmogʻini barqaror va izchil rivojlantirish, bu boradagi ishlarimizni yangi, yuksak bosqichga koʻtarish boʻyicha hayotning oʻzi oldimizga yangi-yangi vazifalar qoʻymoqda. Shular qatorida agrar soha samaradorligini yanada oshirish, bugungi fermerlarimiz boshlagan ijobiy ishlarni munosib davom ettira oladigan yangi fermerlar avlodini, fermer xoʻjaliklarini zamonaviy asosda boshqarishga qodir boʻlgan fermer-menejrlarni shakllantirish kabi dolzarb masalalar doimiy eʼtiborimiz markazida turishi darkor.

Qadrli va muhtaram doʻstlarim!

Bugungi shodiyona kunda siz, aziz gʻallakorlarimiz, dehqon va fermerlarimizni chin yurakdan qutlar ekanmiz, ulugʻ mutafakkir bobomiz Alisher Navoiyning olam ahlining toʻqligi ham, xursandchiligi ham avvalo yerga urugʻ sohib, bebaho noz-neʼmat yetishtiradigan fidoyi insonlarning mehnatidandir, degan hikmatli soʻzlarini yana bir bor eslaymiz.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, siz, lafzi halol bobodehqonlar bunyod etgan yuksak gʻalla xirmoni – bu avvalo tinch hayotimiz, musaffo osmonimiz, ezgu orzu-intilishlarimizning mustahkam poydevori, desak, yangilishmagan boʻlamiz.

Fursatdan foydalanib, omilkor dehqon va fermerlarni, mexanizator va kombaynchilarni, qishloq xoʻjaligi mutaxassislarini, bugungi ulkan hosilga munosib hissa qoʻshgan barcha yurtdoshlarimizni bagʻrimga bosib, yana bir bor samimiy tabriklayman.

Sizlarga oʻz nomimdan, butun xalqimiz nomidan rahmatlar aytib, barcha-barchangizga taʼzim qilaman.

El-yurtimizni, oila va xonadonlarimizni turli balo-qazolardan Yaratganimizning oʻzi asrasin!

Halol mehnatingizning rohatini ko‘ring, doimo nondek aziz bo‘ling,
qadrdonlarim!

MUNDARIJA

PREZIDENT ISLOM KARIMOVNING “SHARQ TARONALARI” TO‘QQIZINCHI XALQARO MUSIQA FESTIVALINING OCHILISHIGA BAG‘ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI TABRIK SO‘ZI. *2013-yil 27-avgust*

MUSTAQILLIK — BARCHA EZGU REJA VA MARRALARIMIZNING MUSTAHKAM MEZONIDIR. Prezident Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligining yigirma ikki yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi tabrik so‘zi. *2013-yil 31-avgust*

XALQ DEPUTATLARI QASHQADARYO VILOYATI KENGASHINING NAVBATDAN TASHQARI SESSIASIDAGI NUTQ. *2013-yil 27-sentabr*

O‘ZBEKISTON O‘QITUVCHI VA MURABBIYLARIGA. *2013-yil 30-sentabr*

O‘ZBEKISTON PAXTAKORLARI VA BARCHA MEHNATKASHLARIGA. *2013-yil 25-oktabr*

MDH DAVLAT RAHBARLARI KENGASHINING TOR DOIRADAGI MAJLISIDA SO‘ZLAGAN NUTQ. *2013-yil 28-oktabr*

OSIYO QUYOSH ENERGIYASI FORUMINING OLTINCHI YIG‘ILISHIDAGI NUTQ. *2013-yil 22-noyabr*

AMALGA OSHIRAYOTGAN ISLOHOTLARIMIZNI YANADA CHUQURLASHTIRISH VA FUQAROLIK JAMIYATI QURISH — YORUG‘ KELAJAGIMIZNING ASOSIY OMILIDIR. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 21-yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. *2013-yil 7-dekabr*

XALQ DEPUTATLARI SURXONDARYO VILOYATI KENGASHINING NAVBATDAN TASHQARI SESSIASI. *2013-yil 19-dekabr*

O‘ZBEKISTON XALQIGA YANGI YIL TABRIGI. *2013-yil 31-dekabr*

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLLI KUCHLARI TASHKIL ETILGANINING 22-YILLIGI MUNOSABATI BILAN VATAN HIMOIYACHILARIGA BAYRAM TABRIGI. *2014-yil 13-yanvar*

2014-YIL YUQORI O‘SISH SURATLARI BILAN RIVOJLANISH, BARCHA MAVJUD IMKONIYATLARNI SAFARBAR ETISH, O‘ZINI OQLAGAN ISLOHOTLAR STRATEGIYASINI IZCHIL DAVOM ETTIRISH YILI BO‘LADI. Mamlakatimizni 2013-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2014-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma’ruza. *2014-yil 17-yanvar*

O‘ZBEKISTON XOTIN-QIZLARIGA BAYRAM TABRIGI. *2014-yil 7-mart*

NAVRO‘Z BAYRAMIGA BAG‘ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI TABRIK SO‘ZI. *2014-yil 19-mart*

BIZ DOIM TARIXDAN SABOQ CHIQARIB, TINCHLIKNI QADRLAB, G‘URUR VA IFTIXOR BILAN YASHAYDIGAN XALQMIZ. Xotira va qadrlash kuni munosabati bilan ommaviy axborot vositalari uchun berilgan intervyu. *2014-yil 9-may*

“O‘RTA ASRLAR SHARQ ALLOMALARI VA MUTAFAKKIRLARINING TARIXIY MEROSI, UNING ZAMONAVIY SIVILIZATSIYA RIVOJIDAGI ROLI VA AHAMIYATI” MAVZUSIDAGI XALQARO KONFERENSIYANING OCHILISH MAROSIMIDAGI NUTQ. *2014-yil 15-may*

“BARKAMOL AVLOD” SPORT O‘YINLARI QATNASHCHILARIGA. *2014-yil 29-may*

“O‘ZBEKISTONDA OZIYQ-OVQAT DASTURINI AMALGA OSHIRISHNING MUHIM ZAXIRALARI” MAVZUSIDAGI XALQARO KONFERENSIYANING OCHILISH MAROSIMIDAGI NUTQ. *2014-yil*

6-iyun

MATBUOT VA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI
XODIMLARIGA. *2014-yil 27-iyun*

O‘ZBEKISTON G‘ALLAKORLARIGA. *2014-yil 16-iyul*